

REWITALIZACJA

Gminny Program **Rewitalizacji** Miasta Chorzów do roku 2030

Opracowanie:

Stowarzyszenie
Wspierania Inicjatyw
Gospodarczych
DELTA PARTNER

Miasto
Chorzów

CHORZÓW

Spis treści

1. Wprowadzenie	5
2. Podstawa prawna	6
2.1 Wykaz pojęć zastosowanych w opracowaniu	6
3. Powiązania GPR z dokumentami strategicznymi i planistycznymi.....	9
3.1 Spójność GPR z dokumentami strategicznymi rangi krajowej	9
3.2 Spójność dokumentu w skali regionalnej	11
3.3 Opis powiązań GPR z dokumentami strategicznymi gminy	14
4. Synteza diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.....	20
4.1 Metodyka wyznaczania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	20
4.2 Dobór kryteriów delimitacji obszaru zdegradowanego	22
4.3 Wyłoniony obszar zdegradowany i rewitalizacji	28
5. Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji	37
5.1 Podobszar rewitalizacji Chorzów II	38
5.1.1 Sfera społeczna	40
5.1.2 Sfera pozaspołeczna	44
5.1.3 Podsumowanie analizy podobszaru	53
5.2 Podobszar rewitalizacji Maciejkowice	58
5.2.1 Sfera społeczna	60
5.2.2 Sfera pozaspołeczna	63
5.2.3 Podsumowanie analizy podobszaru	69
5.3 Podobszar rewitalizacji Chorzów Stary	73
5.3.1 Sfera społeczna	76
5.3.2 Sfera pozaspołeczna	79
5.3.3 Podsumowanie analizy podobszaru	86
5.4 Podobszar rewitalizacji Centrum	90
5.4.1 Sfera społeczna	92
5.4.2 Sfera pozaspołeczna	96
5.4.3 Podsumowanie analizy podobszaru	102
5.5 Podobszar rewitalizacji Chorzów Batory	106
5.5.1 Sfera społeczna	107
5.5.2 Sfera pozaspołeczna	111
5.5.3 Podsumowanie analizy podobszaru	117
5.6 Podsumowanie diagnozy pogłębionej obszaru przewidzianego do rewitalizacji	121
6. Wizja stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu rewitalizacji	124
7. Cele i kierunki działań	128

8. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne	132
8.1 Przedsięwzięcia podstawowe	135
8.2 Pozostałe dodatkowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne.....	160
9. Komplementarność i mechanizmy integrowania działań rewitalizacyjnych.....	162
9.1 Komplementarność przestrzenna.....	162
9.2 Komplementarność problemowa	163
9.3 Komplementarność proceduralno-instytucjonalna	163
9.4 Komplementarność międzyokresowa	163
9.5 Komplementarność źródeł finansowania	165
9.6 Podsumowanie komplementarności	167
9.7 Dostępność	170
10. Indykatywne ramy finansowe.....	172
11. Opis struktury zarządzania	173
12. System monitoringu, ocena aktualności i stopnia realizacji GPR.....	174
12.1 Monitorowanie postępu realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych	174
12.2 Ewaluacja i ocena aktualności GPR.....	175
12.3 Aktualizacja GPR	178
12.4 Harmonogram realizacji	179
12.5 Koszty zarządzania	179
13. GPR jako strategia IIT (inny instrument terytorialny)	180
14. Uspołecznienie dokumentu i proces partycypacji społecznej	182
14.1 Uspołecznienie opracowania GPR.....	182
14.2 Uspołecznienie wdrażania GPR	186
15. Strategiczna Ocena Oddziaływania na Środowisko	187
16. Określenie niezbędnych zmian w uchwałach.....	188
17. Zmiany w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego	188
17.1 Specjalna Strefa Rewitalizacji	188
17.2 Zmiany w dokumentach planowania i zagospodarowania przestrzennego	188
Spis tabel, wykresów i map.....	189
Załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji – mapa poglądowa	190

1. Wprowadzenie

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Chorzów do roku 2030 (GPR) jest dokumentem operacyjnym, który umożliwia prowadzenie kompleksowych działań rewitalizacyjnych na terenie miasta. Został opracowany na podstawie wytycznych zawartych w ustawie o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku (Dz. U. z 2021 r. poz. 485, z 2023 r. poz. 28).

Zgodnie z zapisami przytoczonej ustawy, rewitalizacja jest procesem wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszaru zdegradowanego, który prowadzony jest w sposób kompleksowy poprzez działania zorientowane na lokalną społeczność, przestrzeń i gospodarkę. Działania te prowadzone są przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie zapisów gminnego programu rewitalizacji.

Niniejszy dokument jest wyrazem aspiracji rozwojowych społeczności Miasta Chorzów i stanowi kontynuację działań wcześniej podejmowanych przez władze samorządowe. W poprzednich latach na terenie miasta realizowany był Lokalny Program Rewitalizacji Chorzowa 2023 (Uchwała Nr XXXVII/679/17 z dnia 25 maja 2017 r.) współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020. Ze względu na zmiany w przepisach prawnych oraz konieczność aktualizacji danych, zdecydowano się na opracowanie nowego dokumentu, którym jest przedmiotowy Gminny Program Rewitalizacji Miasta Chorzów do roku 2030.

Przystępując do opracowania GPR, Miasto Chorzów zobowiązało się do określenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Obszar zdegradowany wyłoniono na podstawie diagnozy miasta pod kątem występowania negatywnych zjawisk społecznych oraz współwystępowania niekorzystnych sytuacji gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych. Następnie wyłoniono obszar rewitalizacji, na którym odnotowano szczególną koncentrację zdiagnozowanych negatywnych zjawisk, dla których zaproponowano działania naprawcze. Niniejsze opracowanie to konkretne narzędzie, które nie tylko diagnozuje i wskazuje rozwiązania problemów, ale także określa i kierunkuje cały proces działań umożliwiający sprawne przeprowadzenie prac mających na celu zrewitalizowanie wyznaczonego obszaru, dzięki m.in. możliwości pozyskania środków finansowych dedykowanych działaniom rewitalizacyjnym.

2. Podstawa prawna

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Chorzów do roku 2030 sporządzony został w oparciu o zapisy wskazane w ustawie o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. (Dz. U. z 2021 r. poz. 485, z 2023 r. poz. 28). W dokumencie uwzględniono niezbędne elementy w aspekcie merytorycznym (poszczególne rozdziały dokumentu wraz z zawartością) oraz organizacyjnym, obejmującym proces partycypacji społecznej. Zgodnie z zapisami ustawy, w pierwszej kolejności przeprowadzono diagnozę delimitacyjną - dokonano podziału obszaru miasta na jednostki porównawcze, wybrano wskaźniki obrazujące sytuację w sferze społecznej, gospodarczej, technicznej, środowiskowej i przestrzenno-funkcjonalnej oraz wyznaczono obszar zdegradowany. Na podstawie przeprowadzonej diagnozy ustalono obszar rewitalizacji.

Powierzchnia oraz kształt obszaru rewitalizacji wynikały z jednej strony z przeprowadzonej diagnozy oraz analizy potencjałów do prowadzenia działań rewitalizacyjnych, a z drugiej były efektem ograniczeń określonych w ustawie, precyzujących maksymalną liczbę ludności (30%) i powierzchni gminy (20%), które mogą zostać objęte GPR. Potwierdzeniem wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji jest Uchwała Rady Miejskiej Chorzowa z dnia 2 lutego 2023 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Miasta Chorzów (Uchwała nr LVIII/938/2023). Następnym krokiem było podjęcie uchwały w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Chorzów do roku 2030 (Uchwała nr LXI/972/2023 z dnia 30 marca 2023 r.). Na podstawie przepisów ustawy zrealizowany został kolejny etap prac, którym było otwarcie naboru na projekty rewitalizacyjne. Dzięki temu lokalna społeczność mogła zaproponować swoje rozwiązania. Propozycje mieszkańców składane były w trzech formach: w formie formularza elektronicznego, korespondencji email oraz formie papierowej. Informacje o tym procesie oraz jego efektach znajdują się w kolejnych częściach opracowania.

2.1 Wykaz pojęć zastosowanych w opracowaniu

Dokument GPR zawiera w sobie zasób słownictwa związanego tematycznie z przedmiotową rewitalizacją. Dla lepszego zrozumienia jego treści, przedstawiono poniżej krótkie wyjaśnienia specyficznych określeń i pojęć.

Rewitalizacja

jest procesem całościowym, który ma wyprowadzić określone obszary w gminie ze stanu kryzysowego. Składa się na nią zespół współzależnych działań planistycznych skoncentrowanych terytorialnie w celu wzmacniania lokalnego potencjału obszaru.

Stan kryzysowy

stwierdzenie jego występowania związane jest ze zdiagnozowaniem dużej koncentracji negatywnych zjawisk w co najmniej dwóch sferach jednocześnie: społecznej i pozaspołecznej (sferze gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej bądź technicznej). Ustawodawca wskazał katalog przykładowych zjawisk, mogących świadczyć o występowaniu kryzysu.

społeczne — bezrobocie, ubóstwo, przestępczość, niski poziom edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym;

gospodarcze — niski stopień przedsiębiorczości, słaba kondycja lokalnych przedsiębiorstw;

środowiskowe — przekraczanie standardów jakości środowiska, obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi bądź stanu środowiska;

przestrzenno-funkcjonalne — niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną, brak dostępu do podstawowych usług lub ich niska jakość, niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niski poziom obsługi komunikacyjnej;

techniczne — między innymi degradację stanu technicznego obiektów budowlanych, brak funkcjonujących rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności, ochrony środowiska i zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Program rewitalizacji	wieloletnie przedsięwzięcia zmierzające do osiągnięcia określonego celu jakim jest przeprowadzenie skutecznej rewitalizacji gminy. Posiada konkretne ramy czasowe i jest realizowany przez stosowny Urząd. Dobrze przygotowany program rewitalizacji zawiera w sobie: wizję obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu procesu rewitalizacji, właściwie dobrane przedsięwzięcia rewitalizacyjne, które przyczyniają się do realizacji tych wizji oraz odpowiednie źródła finansowania całego procesu.
Interesariusze rewitalizacji	osoba, grupa osób lub instytucja, które mogą oddziaływać na realizację działań rewitalizacji gminy lub na które proces rewitalizacji ma znaczny wpływ. Według ustawy interesariuszami rewitalizacji mogą być: a) mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczności nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe, społeczne inicjatywy mieszkaniowe, towarzystwa budownictwa społecznego oraz członkowie kooperatywy mieszkaniowej współdziałający w celu realizacji na obszarze rewitalizacji inwestycji mieszkaniowej w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 4 listopada 2022 r. o kooperatywach mieszkaniowych oraz zasadach zbywania nieruchomości należących do gminnego zasobu nieruchomości w celu wsparcia realizacji inwestycji mieszkaniowych (Dz. U. z 2023 r. poz. 28); b) mieszkańcy gminy inni niż wymienieni w pkt 1; c) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą; d) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne; e) jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne; f) organy władzy publicznej; g) podmioty, inne niż wymienione w pkt 6, realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.
Obszar zdegradowany (oz)	to obszar gminy, na którym wykryto stan kryzysowy z nagromadzeniem negatywnych zjawisk społecznych oraz pozaspołecznych. Dozwolony jest jego podział na podobszary, również podobszary bez wspólnych granic.
Obszar rewitalizacji (or)	zostaje wydzielony z części lub całości obszaru zdegradowanego. Charakteryzuje go istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gminy oraz wyjątkowo wysoka koncentracja negatywnych zjawisk. Zgodnie z zapisami ustawy o rewitalizacji OR nie może być większy niż 20% powierzchni gminy i zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy.

3. Powiązania GPR z dokumentami strategicznymi i planistycznymi

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Chorzów do roku 2030 sprawdzono pod kątem zgodności i spójności z kluczowymi dokumentami planistycznymi i operacyjnymi (krajowymi, wojewódzkimi i lokalnymi). Należy zwrócić uwagę na to, iż proces rewitalizacji, co do zasady ma wymiar lokalny i powinien kreować rozwój na poziomie jednostek samorządu terytorialnego, a następnie pośrednio realizować cele i założenia programów na poziomie regionu i kraju.

3.1 Spójność GPR z dokumentami strategicznymi rangi krajowej

Przedmiotowy dokument jest spójny z celami, priorytetami oraz założeniami w skali makro przedstawionymi w poniższej tabeli.

Komplementarność z dokumentami na poziomie krajowym

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030.

Strategia jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r. KSRR to zbiór wspólnych wartości, zasad współpracy rządu i samorządów oraz partnerów społeczno-gospodarczych na rzecz rozwoju kraju i województw. Dokument określa systemowe ramy prowadzenia polityki regionalnej zarówno przez rząd wobec regionów, jak i wewnątrzregionalne.

Głównym celem jest efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego kraju, co stworzy warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym.

Cel 1 Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym

Cel 2 Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych

Cel 3 Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie

Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO)

Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO) jest dokumentem programowym określającym cele związane z odbudową i tworzeniem odporności społeczno-gospodarczej Polski po kryzysie wywołanym pandemią COVID-19 oraz służące ich realizacji reformy strukturalne i inwestycje.

CEL GŁÓWNY KPO

Odbudowa potencjału rozwojowego gospodarki utraconego w wyniku pandemii oraz wsparcie budowy trwałej konkurencyjności gospodarki i wzrost poziomu życia społeczeństwa w dłuższym horyzoncie czasowym

CELE SZCZEGÓŁOWE

I. Jakościowy, innowacyjny rozwój gospodarki prowadzący do zwiększania jej produktywności, uwzględniający transformację cyfrową kraju i społeczeństwa

II. Zielona transformacja gospodarki oraz rozwój zielonej, inteligentnej mobilności

III. Wzrost kapitału społecznego i jakości życia, w szczególności poprzez zapewnienie poprawy stanu zdrowia obywateli oraz wyższej jakości edukacji i umiejętności dostosowanych do potrzeb nowoczesnej gospodarki

CEL HORYZONTALNY: Wzmacnianie spójności społecznej i terytorialnej kraju

CELE KOMPONENTÓW:

A. Odporność i konkurencyjność gospodarki

Zapewnienie odporności gospodarki na kryzysy oraz tworzenia wysokiej jakości miejsc pracy

B. Zielona energia i zmniejszenie energochłonności

Komplementarność z dokumentami na poziomie krajowym

Ograniczenie negatywnego oddziaływania gospodarki na środowisko, przy jednoczesnym zapewnieniu konkurencyjności i bezpieczeństwa energetycznego oraz ekologicznego kraju

C. Transformacja cyfrowa

Wzmocnienie przemian cyfrowych w sektorze publicznym, społeczeństwie i gospodarce

D. Efektywność, dostępność i jakość systemu ochrony zdrowia

Sprawne funkcjonowanie systemu ochrony zdrowia oraz poprawa efektywności, dostępności oraz jakości świadczeń zdrowotnych

E. Zielona, inteligentna mobilność Rozwój zrównoważonego, bezpiecznego i odpornego systemu transportowego, zapewniającego odpowiednią obsługę potrzeb gospodarki i społeczeństwa

F. Poprawa jakości instytucji i warunków realizacji Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności

Poprawa klimatu inwestycyjnego i stworzenie warunków dla skutecznej realizacji Krajowego Planu

Odbudowy i Zwiększania Odporności

Realizację celu szczegółowego III wspierać będą także interwencje w ramach Komponentu A (kadry dla nowoczesnej gospodarki, efektywne instytucje na rzecz rynku pracy) oraz Komponentu C (e-kompetencje, cyfrowa infrastruktura szkół).

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)

Strategia została przyjęta przez Radę Ministrów 14 lutego 2017 r. i jest aktualizacją średniookresowej strategii rozwoju kraju, tj. Strategii Rozwoju Kraju 2020. SOR jest obowiązującym i kluczowym dokumentem w obszarze średnio- i długofalowej polityki gospodarczej. Dokument formułuje model rozwoju kraju będący odpowiedzią na wyzwania stojące przed polską gospodarką.

Głównym celem SOR jest „Tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym”.

Cele szczegółowe:

I. Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną:

- Wzrost zdolności polskiego przemysłu do sprostania globalnej konkurencji
- Zwiększenie innowacyjności polskich przedsiębiorstw na rynku krajowym i rynkach zagranicznych
- Przemiany strukturalne sektora
- Nowe formy działania i współpracy
- Nowoczesne instrumenty wsparcia
- Trwałe zwiększanie stopy inwestycji i ich jakości w dłuższej perspektywie, przy większym wykorzystaniu środków krajowych
- Zwiększanie umiędzynarodowienia polskiej gospodarki
- Zwiększanie towarów zaawansowanych technologicznie

II. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony:

- Poprawa dostępności usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne
- Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy
- Zrównoważony rozwój kraju wykorzystujący indywidualne potencjały endogeniczne poszczególnych terytoriów
- Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych w oparciu o specjalizacje gospodarcze i nowe nisze rynkowe
- Podniesienie skuteczności i jakości wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie na wszystkich szczeblach zarządzania

III. Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu.

- Uproszczenie prawa zapewniające lepsze warunki dla działalności gospodarczej i realizacji potrzeb obywateli
- Inkluzywne i skuteczne instytucje publiczne- dostępne i otwarte dla obywateli oraz przedsiębiorstw
- Budowa zintegrowanego systemu planowania społeczno-gospodarczego i przestrzennego
- Cyfrowe państwo usługowe
- Stabilne, efektywne i zrównoważone finanse publiczne
- Wykorzystanie środków z budżetu Unii Europejskiej w sposób przekładający się na trwałe efekty rozwojowe

Przedstawione zestawienie wskazuje na silne powiązanie pomiędzy zapisami celów strategicznych Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Chorzów do roku 2030 z krajowymi dokumentami strategicznymi. Zbieżność ta dotyczy w szczególności zapisów związanych z nakierowaniem działań na inkluzję i aktywizację społeczną, wzmocnienie lokalnych potencjałów oraz pobudzenie społeczności lokalnych, wraz ze wsparciem działań nastawionych na zwiększenie jej kapitału społecznego.

3.2 Spójność dokumentu w skali regionalnej

Cele strategiczne zaproponowane w Gminnym Programie Rewitalizacji Miasta Chorzów do roku 2030 są zgodne i nawiązują do przedstawionych poniżej regionalnych dokumentów strategicznych.

Komplementarność z dokumentami na poziomie regionalnym

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”

Cel strategiczny A:

Województwo śląskie regionem odpowiedzialnej transformacji gospodarczej

Cele operacyjne:

- A.1 Konkurencyjna gospodarka
- A.2 Innowacyjna gospodarka
- A.3 Silna lokalna przedsiębiorczość

Cel strategiczny B:

Województwo śląskie regionem przyjaznym dla mieszkańca

Cele operacyjne:

- B.1 Wysoka jakość usług społecznych, w tym zdrowotnych
- B.2 Aktywny mieszkaniec
- B.3 Atrakcyjny i efektywny system edukacji i nauki

Cel strategiczny C:

Województwo śląskie regionem wysokiej jakości środowiska i przestrzeni

Cele operacyjne:

- C.1 Wysoka jakość środowiska
- C.2 Efektywna infrastruktura
- C.3 Atrakcyjne warunki zamieszkania, kompleksowa rewitalizacja, zapobieganie i dostosowanie do zmian klimatu

Cel strategiczny D:

Województwo śląskie regionem sprawnie zarządzanym

Cele operacyjne:

- D.1 Zrównoważony rozwój terytorialny
- D.2 Aktywna współpraca z otoczeniem i kreowanie silnej marki regionu
- D.3 Nowoczesna administracja publiczna

Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2020-2030,

CEL GENERALNY (MISJA):

Wysoka jakość życia mieszkańców województwa śląskiego. Aktywna społeczność regionalna.

Cel strategiczny 1.

Aktywna polityka prorodzinna. Wspieranie właściwego funkcjonowania rodziny, zapewniającej prawidłowy rozwój i opiekę wszystkim jej członkom, zwłaszcza osobom zależnym.

Kierunek działania 1.1. Wspieranie rodziny w jej prawidłowym funkcjonowaniu. Wzmacnianie funkcji opiekuńczej i wychowawczej rodzin.

Kierunek działania 1.2. Promowanie rodziny jako naturalnego środowiska rozwoju. Wzmacnianie rodzin wielodzietnych.

Komplementarność z dokumentami na poziomie regionalnym

Kierunek działania 1.3. Pomoc dzieciom zgłoszonym do przysposobienia i przysposobionym, w tym przeciwdziałanie ich ubóstwu i wykluczeniu społecznemu.

Kierunek działania 1.4. Diagnozowanie i monitorowanie sytuacji rodzin w województwie śląskim.

Cel strategiczny 2.

Rozwój warunków sprzyjających aktywnemu i pełnemu uczestnictwu osób starszych w życiu społecznym. Dostosowanie systemu wsparcia do potrzeb starzejącego się społeczeństwa.

Kierunek działania 2.1. Kreowanie polityki senioralnej celem zaspokojenia potrzeb osób starszych i umożliwienia wykorzystania ich zasobów dla rozwoju społeczności lokalnych.

Kierunek działania 2.2. Rozwijanie opieki środowiskowej w społecznościach lokalnych_ukierunkowanej na wsparcie niesamodzielnych seniorów, tworzenie sieci wsparcia opartych na zasobach indywidualnych (rodzina, otoczenie) i zasobach instytucjonalnych

Kierunek działania 2.3. Niwelowanie barier w dostępie seniorów do rynku dóbr i usług.

Kierunek działania 2.4. Promowanie pozytywnego wizerunku osób starszych. Propagowanie idei i działań służących korzystaniu z potencjału seniorów oraz więzi międzypokoleniowych.

Cel strategiczny 3.

Kształcenie i doskonalenie zawodowe kadr służb społecznych oraz instytucji wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Kierunek działania 3.1. Organizacja kształcenia i doskonalenia zawodowego pracowników systemu pomocy i integracji społecznej oraz instytucji wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej. Podnoszenie standardu i jakości świadczonych usług.

Cel strategiczny 4.

Wzmocnienie instytucji, organizacji i innych podmiotów realizujących zadania na rzecz włączenia społecznego mieszkańców regionu oraz skuteczności działań w tym obszarze. Organizowanie społeczności lokalnej.

Kierunek działania 4.1. Rozwój działalności terapeutycznej regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych.

Kierunek działania 4.2. Wspieranie aktywności zawodowej i przeciwdziałanie bezrobociu.

Kierunek działania 4.3. Integracja społeczno-zawodowa osób z niepełnosprawnościami.

Kierunek działania 4.4. Wzmacnianie bazy instytucjonalnej systemu pomocy i integracji społecznej oraz wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Kierunek działania 4.5. Diagnozowanie warunków oraz jakości życia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i społecznie wykluczonych. Tworzenie programów wsparcia.

Cel strategiczny 5.

Wzmocnienie roli ekonomii społecznej i solidarnej w integracji społeczno-zawodowej oraz w dostarczaniu usług społecznych.

Kierunek działania 5.1. Rozwój podmiotów ekonomii społecznej i solidarnej.

Kierunek działania 5.2. Wzmocnienie funkcjonowania systemu wsparcia ekonomii społecznej i solidarnej w regionie.

Kierunek działania 5.3. Zwiększenie roli ekonomii społecznej i solidarnej w życiu mieszkańców i instytucji publicznych województwa śląskiego.

Cel strategiczny 6.

Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Kierunek działania 6.1. Edukacja publiczna w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom od narkotyków i alkoholu oraz uzależnieniom behawioralnym.

Kierunek działania 6.2. Wzmacnianie oddziaływań profilaktycznych.

Kierunek działania 6.3. Wzmacnianie procesu leczenia, rehabilitacji i reintegracji osób uzależnionych i ich rodzin.

Kierunek działania 6.4. Badanie i monitorowanie problemów związanych z używaniem narkotyków i alkoholu.

Kierunek działania 6.5. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Komplementarność z dokumentami na poziomie regionalnym

Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+

Cele, kierunki i działania realizujące wizję przestrzennego rozwoju regionu stanowią odpowiedź na zdefiniowane wcześniej wyzwania: konkurencyjność, spójność, równowagę rozwoju, w odniesieniu do czterech obszarów priorytetowych określonych w Strategii „Śląskie 2020+”:

Cel 1. Nowoczesna gospodarka – promocja gospodarczego wzrostu i innowacji

Kierunek 1 - Tworzenie warunków przestrzennych rozwoju przedsiębiorczości, innowacyjności gospodarczej i transferu technologii;

Kierunek 2 - Wzmocnienie funkcji metropolitalnych ośrodka wojewódzkiego oraz wspieranie rozwoju funkcji metropolitalnych ośrodków regionalnych;

Kierunek 3 - Poprawa dostępności wewnętrznej regionu).

Cel 2. Szanse rozwojowe mieszkańców – zapewnienie mieszkańcom dostępu do usług publicznych

Kierunek 1 - Rozwój obszarów objętych procesami dyfuzji rozwoju z wykorzystaniem ich wewnętrznych potencjałów;

Kierunek 2 - Rozwój obszarów wymagających wsparcia procesów rozwojowych;

Kierunek 3 - Poprawa wewnętrznej integracji regionu.

Cel 3. Przestrzeń – zrównoważone wykorzystywanie zasobów środowiska naturalnego i kulturowego

Kierunek 1 - Ochrona zasobów środowiska;

Kierunek 2 - Kształtowanie krajobrazów kulturowych w obszarach miejskich;

Kierunek 3 - Kształtowanie krajobrazów kulturowych w obszarach wiejskich.

Cel 4. Relacje z otoczeniem – infrastrukturalne powiązania regionu

Kierunek 1 - Rozwój ponadregionalnej i międzynarodowej infrastruktury transportowej;

Kierunek 2 - Rozwój ponadregionalnej i regionalnej infrastruktury technicznej;

Kierunek 3 - Rozwijanie współpracy międzyregionalnej.

Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2020-2030

Dokument ten stanowi integralną część Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”. Określa podstawowe kierunki rozwoju polityki społecznej na poziomie regionalnym oraz zawiera diagnozę sytuacji społeczno-ekonomicznej województwa śląskiego. Gminny Program Rewitalizacji Miasta Chorzów do roku 2030 jako dokument ukierunkowany na zwalczanie problemów społecznych, jest komplementarny wobec zapisów przytoczonej strategii, a w szczególności z jego celami strategicznymi, którymi są:

Cel strategiczny 1. Aktywna polityka prorodzinna. Wspieranie właściwego funkcjonowania rodziny, zapewniającej prawidłowy rozwój i opiekę wszystkim jej członkom, zwłaszcza osobom zależnym.

Cel strategiczny 2. Rozwój warunków sprzyjających aktywnemu i pełnemu uczestnictwu osób starszych w życiu społecznym. Dostosowanie systemu wsparcia do potrzeb starzejącego się społeczeństwa.

Cel strategiczny 3. Kształcenie i doskonalenie zawodowe kadr służb społecznych oraz instytucji wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Cel strategiczny 4. Wzmocnienie instytucji, organizacji i innych podmiotów realizujących zadania na rzecz włączenia społecznego mieszkańców regionu oraz skuteczności działań w tym obszarze. Organizowanie społeczności lokalnej.

Cel strategiczny 5. Wzmocnienie roli ekonomii społecznej i solidarnej w integracji społeczno-zawodowej oraz w dostarczaniu usług społecznych.

Cel strategiczny 6. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Strategia Rozwoju Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii na lata 2022-2027, z perspektywą do 2035 r.

Strategia Rozwoju Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii na lata 2022-2027, z perspektywą do 2035 r. jest pierwszym dokumentem określającym wspólną politykę rozwoju, wraz z polityką przestrzenną, dla całego związku metropolitalnego. Dokument ten opracowany został zgodnie z wymogami ustawowymi, znowelizowanymi w 2020 r., zmierzającymi do integrowania planowania strategicznego z przestrzennym. Strategia Rozwoju GZM wskazuje priorytetowe obszary i aktywności do realizacji do 2035 r. przez GZM. Nawiązują one zarówno do globalnych wyzwań i trendów, jak i zjawisk charakterystycznych dla GZM. W dokumencie wskazanych zostało 5 obszarów priorytetowych. Poniżej wskazano priorytety i cele strategiczne,

Komplementarność z dokumentami na poziomie regionalnym

w zakres których wpisują się cele przyjęte w Gminnym Programie Rewitalizacji Miasta Chorzów do roku 2030.

Priorytet A: Adaptacja do zmian klimatu i odporność - GZM działająca według zasad zrównoważonego rozwoju

- A.1. Rozwój i zarządzanie niebieskozieloną infrastrukturą
- A.2. Transformacja energetyczna i poprawa jakości powietrza
- A.4. Upowszechnianie wiedzy nt. zmian klimatu i zrównoważonego rozwoju

Priorytet B: Mobilność i dostępność - GZM mobilna, niskoemisyjna, spójna transportowo

- B.1. Rozwój zrównoważonej mobilności miejskiej i upowszechnienie publicznego transportu zbiorowego jako pierwszego wyboru w codziennych podróżach
- B.4. Upowszechnianie mikromobilności, w tym roweru i idei współdzielenia

Priorytet C: Przestrzeń i spójność społeczna - GZM otwarta, przyjazna, dbająca o ład przestrzenny i warunki życia

- C.1. Racjonalne korzystanie z przestrzeni wobec kurczenia się miast i suburbanizacji
- C.2. Aktywne podejście do wyzwań demograficznych
- C.3. Poprawa warunków do rozwoju społeczności otwartych, aktywnych i kreatywnych

Priorytet D: Metropolitalność i innowacyjność - GZM innowacyjna, silna gospodarczo, wzmacniająca kapitał ludzki

- D.1. Kreowanie warunków do rozwoju gospodarczego i innowacji
- D.2. Wzmacnianie funkcji metropolitalnych

W zakresie spójności zapisów GPR z dokumentami strategicznymi na poziomie regionalnym, występuje zbieżność odnosząca się do działań społecznych w tym działań profilaktycznych, wzmocnienia kapitału społecznego, wspierania osób zagrożonych wykluczeniem społecznym etc. Ponadto cele GPR zbieżne są z celami infrastrukturalnymi i inwestycyjnymi wskazywanymi w ww. dokumentach, a w szczególności z poprawą dostępności usług społecznych, zrównoważonym rozwojem, czy poprawą jakości środowiska naturalnego.

3.3 Opis powiązań GPR z dokumentami strategicznymi gminy

W poniższej tabeli wskazano spójność przedmiotowego dokumentu z celami i priorytetami zawartymi w dokumentach strategicznych gminy.

Komplementarność z dokumentami na poziomie lokalnym

Strategia Rozwoju Chorzowa do 2030 r.

Strategia Rozwoju Chorzowa do 2030 r. to podstawowy, najważniejszy dokument strategiczny Miasta Chorzów, określający cele oraz kierunki działań planowanych do podjęcia na rzecz rozwoju lokalnej społeczności. Realizacja założeń przedstawionych ma przyczynić się do rozwoju miasta w sferze społecznej, gospodarczej oraz przestrzennej – m.in.: poprawy jakości życia mieszkańców, zwiększenia atrakcyjności gospodarczej miasta oraz rozwijania aspektów związanych z ochroną środowiska naturalnego.

W obszarze społecznym wyznaczono cele strategiczne

1. Miasto sprawnym koordynatorem działań trzech sektorów (publicznego, prywatnego i pozarządowego) zaspokajających potrzeby mieszkańców

Komplementarność z dokumentami na poziomie lokalnym

2. Poznane i zaspokojone potrzeby wszystkich grup społecznych w mieście
3. Dobrze funkcjonujące instytucje zaspokajające potrzeby mieszkańców w obszarze społecznym
- W obszarze zasobów i potencjałów Miasta**
4. Nowoczesna infrastruktura i przestrzeń publiczna dla wzrostu potencjału miasta i zadowolenia mieszkańców
- W obszarze gospodarki i promocji Miasta**
5. Zrównoważony rozwój w celu podniesienia standardów życia
6. Wzrost gospodarczy Miasta Chorzowa

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Chorzowa do roku 2030 r.

Jest to dokument przedstawiający koncepcję działań zmierzających do racjonalizacji lokalnej polityki społecznej, szczególnie w aspekcie rozpoznawania zagrożeń społecznych, ich profilaktyki i minimalizowania negatywnych skutków występujących problemów społecznych. Jej celem jest stworzenie optymalnych warunków do życia mieszkańców.

W dokumencie wyznaczono 4 obszary priorytetowe wraz z przypisanymi im celami strategicznymi.

Priorytet I. Wspólnota lokalna i społeczeństwo obywatelskie

1. Wysoki poziom solidarności społecznej przejawiającej się w braniu przez mieszkańców miasta odpowiedzialności za los osób w trudnej sytuacji życiowej

Priorytet II. Polityka prorodzinna

2. Dobre podstawy ekonomicznego rozwoju rodzin
3. Dogodne warunki wspierające rozwój rodzin w aspekcie wychowania i kształtowania postaw społecznych.

Priorytet III. Aktywizacja mieszkańców

4. Rosnące kompetencje mieszkańców do funkcjonowania na rynku pracy
5. Zróżnicowana oferta lokalnego rynku pracy umożliwiająca integrację zawodową mieszkańców
6. Wysoka dostępność usług i udogodnień umożliwiających mieszkańcom dbanie o własny rozwój fizyczny i duchowy

Priorytet IV. System pomocy społecznej

7. Wysoka sprawność w identyfikowaniu problemów społecznych w mieście oraz w generowaniu i wdrażaniu ich rozwiązań

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Chorzów

Studium określa uwarunkowania miasta w sferze przestrzennej (możliwości, ograniczenia, funkcje poszczególnych obszarów) i rekomendacje na temat kierunków rozwoju przestrzennego.

Dokument zawiera następujące cele strategiczne:

Cel strategiczny nr 1. Podniesienie poziomu wykształcenia oraz kwalifikacji zawodowych mieszkańców.

Cel strategiczny nr 2. Usprawnienie transportu osób i towarów, oraz zapewnienie swobodnego dostępu do mediów i usług telekomunikacyjnych.

Cel strategiczny nr 3. Poprawa jakości środowiska przez zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza, zmniejszenie ilości składowanych odpadów oraz rewitalizacja terenów zdegradowanych przez nowe ich zagospodarowanie.

Cel strategiczny nr 4. Wzrost potencjału ekonomicznego miasta poprzez rozwój gospodarczy.

Cel strategiczny nr 5. Dostosowanie zasobów mieszkaniowych do potrzeb i poprawa estetyki otoczenia.

Cel strategiczny nr 6. Wzrost uczestnictwa mieszkańców w życiu kulturalnym, rozwój klubów i stowarzyszeń sportowych oraz wzrost zainteresowania sportem i rekreacją jako formami czynnego wypoczynku.

Cel strategiczny nr 7. Wzrost poczucia bezpieczeństwa

W Gminnym Programie Rewitalizacji Miasta Chorzów do roku 2030 określono 2 cele strategiczne (opisane w rozdziale 7). Przyjęte cele koncentrują się wokół wzmocnienia integracji i wspierania aktywności społecznej mieszkańców oraz działań o charakterze infrastrukturalnym opartym o potencjał poszczególnych podobszarów. Cele te wpisują się w założenia Strategii Rozwoju Chorzowa do 2030 r., a w szczególności w zakres realizacji obszaru celów społecznych i obszar zasobów i potencjałów Miasta. Ponadto cele te korespondują z zapisami Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Chorzowa do roku 2030 r., w tym priorytetem I. Wspólnota lokalna i społeczeństwo obywatelskie, priorytetem II. Polityka prorodzinna oraz priorytetem III. Aktywizacja mieszkańców. Cele te spójne są również z założeniami zawartymi w celach 5 i 6 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Chorzów, w zakresie między innymi podnoszenia jakości przestrzeni publicznych i poprawy estetyki otoczenia.

Gospodarka wodna na obszarze Chorzowa

Kolejnym z elementów uwzględnionych w pracach nad przygotowaniem GPR, były zapisy dot. gospodarki wodnej na obszarze Chorzowa. Miasto Chorzów leży na obszarze wododziałowym Wisły i Odry. Północno-zachodnia część miasta odwadniana jest przez Bytomkę, część południowa przez Potok Bielszowicki i Kłodnicę, które stanowią dorzecze Odry oraz Rawę – dorzecze Wisły. Sieć hydrograficzna Chorzowa jest słabo rozwinięta, ponieważ istniejące na terenie miasta cieki i zbiorniki wodne nie tworzą zwartej sieci wodnej, co jest związane z wododziałowym charakterem obszaru. Ponadto na terenie Chorzowa występują liczne bezodpływowe zbiorniki wodne różnego pochodzenia, w tym powstałe w skutek osiadania na nieciągłości tektonicznej, będące efektem prac wyrobiskowych, czy też w skutek ingerencji człowieka – zbiorniki rekreacyjne, retencyjne, przeciwpożarowe. Większość wód na terenie miasta to wody pozaklasowe lub III klasy. W nielicznych stawach woda osiąga II klasę.

Poniżej zaprezentowano informacje wynikające z II aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy. Zapisy planów dostępne są na stronach Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie. W dokumentach tych wyznaczając cele środowiskowe dla poszczególnych jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) i podziemnych (JCWPD), brano pod uwagę ocenę stanu lub potencjału ekologicznego i stanu chemicznego. W tabeli poniżej przedstawiono wykaz jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) wraz z dedykowanymi im celami środowiskowymi na lata 2022-2027, które zlokalizowane są na terenie Chorzowa.

Tabela 1 Charakterystyka JCWP zlokalizowanych na terenie Chorzowa

Kod JCWP	Nazwa JCWP	Dorzecze	Typologia JCWP	Status	Stan ogólny	Cel środowiskowy na lata 2022-2027		Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
						Stan lub potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	
RW6000061 1649	Bytomka	Odry	Potok lub mała rzeka wyżynna na podłożu węglanowym	Silnie zmieniona część wód	Zły	Zły potencjał ekologiczny	Stan chemiczny poniżej dobrego	Zagrożona
RW2000062 1269	Brynica od zb. Kozłowa Góra do ujścia	Wisły	Potok lub mała rzeka wyżynna na podłożu węglanowym	Silnie zmieniona część wód	Zły	Słaby potencjał ekologiczny	Stan chemiczny poniżej dobrego	Zagrożona
RW6000061 165739	Kłodnica od Promnej do zb. Dzierżno Duże	Odry	Potok lub mała rzeka wyżynna na podłożu węglanowym	Silnie zmieniona część wód	Zły	Słaby potencjał ekologiczny	Stan chemiczny poniżej dobrego	Zagrożona
RW6000061 16159	Kłodnica od źródeł do Promnej	Odry	Potok lub mała rzeka wyżynna na podłożu węglanowym	Silnie zmieniona część wód	Zły	Słaby potencjał ekologiczny	Stan chemiczny poniżej dobrego	Zagrożona

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://karty.apgw.gov.pl:4200/informacje>.

Na obszarze miasta znajdują się także jednolite części wód podziemnych, cechujące się słabym stanem ogólnym. Dla obu JCWPD przypisano cele środowiskowe, których osiągnięcie jest zagrożone.

Tabela 2 Charakterystyka JCWPD zlokalizowanych na terenie Chorzowa

Kod JCWPD	Ogólna ocena stanu	Ocena stanu chemicznego	Ocena stanu ilościowego	Obszar wyznaczony na mocy art. 7 do poboru wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi	Cele środowiskowe	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	
						Stan ilościowy	Stan chemiczny
GW6000129	Słaby	Dobry	Słaby	Tak	dobry stan chemiczny, brak pogorszenia aktualnego stanu ilościowego (słaby stan ilościowy w zakresie bilansu wodnego)	Zagrożona	Zagrożona
GW2000111	Słaby	Dobry	Słaby	Tak	dobry stan chemiczny, brak pogorszenia aktualnego stanu ilościowego (słaby stan ilościowy w zakresie bilansu wodnego)	Zagrożona	Zagrożona

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://karty.apgw.gov.pl:4200/informacje>.

W IIaPGW wyszczególniono także działania dotyczące poszczególnych JCWP i JCWPD zlokalizowanych na terenie gminy. W tabeli przedstawiono nazwy działań przypisanych do cieków wodnych. Szczegółowe informacje na ten temat znajdują się w IIaPGW.

Działania przypisane do poszczególnych JCWP i JCWPD w IIaPGW na obszarze Chorzowa

Kod JCWP	Nazwa JCWP	Działania przypisane w IIaPGW
RW60000611649	Bytomka	• Uporządkowanie i poprawa infrastruktury związanej z gospodarką ściekową na obszarze gminy poza aglomeracjami. • Działania renaturyzacyjne. • Kontrola gospodarowania wodami oraz przeglądy pozwoleń wodnoprawnych. • Analizy techniczno-ekonomiczne gospodarowania ściekami w obszarze gminy poza aglomeracjami. • Przekazanie informacji do PGW WP o braku przepływu lub braku wody w korycie cieku przy przeprowadzeniu badań monitoringowych JCWP w ramach strategicznego programu PMŚ
RW20000621269	Brynica od zb. Kozłowa Góra do ujścia	• Realizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych. • Uporządkowanie i poprawa infrastruktury związanej z gospodarką ściekową na obszarze gminy poza aglomeracjami. • Kontrola gospodarowania wodami oraz przeglądy pozwoleń wodnoprawnych. • Analizy techniczno-ekonomiczne gospodarowania ściekami w obszarze gminy poza aglomeracjami.
RW6000061165739	Kłodnica od Promnej do zb. Dzierżno Duże	• Działania renaturyzacyjne. • Kontrola gospodarowania wodami oraz przeglądy pozwoleń wodnoprawnych. • Uporządkowanie i poprawa infrastruktury związanej z gospodarką ściekową na obszarze gminy poza aglomeracjami. • Kontrole dotyczące stosowania programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu przez podmioty prowadzące produkcję rolną i działalność. • Realizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych. • Przekazanie informacji do PGW WP o braku przepływu lub braku wody w korycie cieku przy przeprowadzeniu badań monitoringowych JCWP w ramach strategicznego programu PMŚ. • Opracowanie programu poprawy retencji glebowej i krajobrazowej na obszarach rolniczych w zlewni JCWP. • Opracowanie programu poprawy retencji na terenach zurbanizowanych w zlewni JCWP. • Realizacja przedsięwzięć zmierzających do zwiększenia ilości i czasu naturalnej retencji wód na gruntach rolnych w zlewni JCWP. • Analizy techniczno-ekonomiczne gospodarowania ściekami w obszarze gminy poza aglomeracjami.
RW600006116159	Kłodnica od źródeł do Promnej	• Uporządkowanie i poprawa infrastruktury związanej z gospodarką ściekową na obszarze gminy poza aglomeracjami. • Kontrola gospodarowania wodami oraz przeglądy pozwoleń wodnoprawnych. • Realizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych. • Działania renaturyzacyjne. • Analizy techniczno-ekonomiczne gospodarowania ściekami w obszarze gminy poza aglomeracjami.
Kod JCWPD		Działania przypisane w aPGW
GW6000129		• Ustanowienie obszaru ochronnego zbiornika wód śródlądowych (GZWP) • Opracowanie wniosku na potrzeby ustanowienia obszaru ochronnego zbiornika wód śródlądowych (GZWP)
GW2000111		

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://karty.apgw.gov.pl:4200/informacje>.

Według danych zawartych na stronach Hydroportalu należącego do Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie, obszar miasta Chorzowa nie uznawany jest za teren występowania zagrożenia powodziowego. Jedynie niewielka część w południowej części miasta, może być zagrożona podtopieniami z rzeki Rawy, lecz zagrożenie to można określić jako minimalne. Wyznaczony obszar rewitalizacji nie jest zagrożony ryzykiem wystąpienia powodzi.

Plan przeciwdziałania skutkom suszy

Jednym z głównych dokumentów planistycznych w gospodarowaniu wodami o zasięgu ogólnokrajowym jest Plan przeciwdziałania skutkom suszy (PPSS). Wśród głównych celów sformułowanych w dokumencie można wymienić:

- skuteczne zarządzanie zasobami wodnymi dla zwiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych na obszarach dorzeczy,
- zwiększanie retencji na obszarach dorzeczy,
- edukacja i zarządzanie ryzykiem suszy,
- formalizacja i zaplanowanie finansowania działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy.

Chorzów znajduje się na obszarze zaklasyfikowanym w klasach zagrożenia suszą

- Atmosferyczną - klasy III (silnie zagrożone) oraz IV ekstremalnie zagrożone.
- Rolniczą - klasa I słabo zagrożone i klasa II umiarkowanie zagrożone.
- Hydrologiczną – klasa III silnie zagrożone.

Według klas łącznego zagrożenia suszą część terenu miasta zalicza się do klasy II (umiarkowane zagrożone) a część do klasy III (silne zagrożone).

4. Synteza diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

W przedmiotowym rozdziale zaprezentowano syntezę diagnozy delimitacyjnej przygotowanej na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji Miasta Chorzowa. Diagnoza wraz ze stosownymi dokumentami przyjęta została Uchwałą Rady Miejskiej Chorzowa z dnia 2 lutego 2023 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Miasta Chorzów (Uchwała nr LVIII/938/2023).

4.1 Metodyka wyznaczania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Analiza przeprowadzona została zgodnie z wymogami opisanymi w ustawie o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji (Dz. U. z 2021 poz. 485) oraz ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 poz. 559 z późn. zm.), a także dobrymi praktykami opisanymi w literaturze tematycznej. Diagnoza przeprowadzona została w oparciu o podział modularny powierzchni miasta (siatka heksagonalna o powierzchni 5 ha każdy), uwzględniający wyłącznie zamieszkałe tereny. Podział modularny powierzchni Chorzowa pozwolił na szczegółową diagnozę zjawisk kryzysowych, przy jednoczesnym zachowaniu anonimowości w zakresie przetwarzania danych wrażliwych w odniesieniu do punktów adresowych.

Diagnoza miała charakter szczegółowy i wielokryterialny uwzględniający zjawiska o charakterze społecznym i pozaspołecznym w mieście. Podejście to pozwoliło na określenie zróżnicowania wewnętrznego, skali i natężenia występowania diagnozowanych problemów wraz z ich umiejscowieniem geograficznym. Prowadzona diagnoza oparta została przede wszystkim na zobiektywizowanych i mierzalnych zmiennych, obejmujących zmienne demograficzne, w tym dane na temat bezrobocia, pomocy społecznej, aktywności społecznej, wypadków drogowych. Równolegle do diagnozy społecznej przeprowadzono analizy sfery przestrzennej, środowiskowej, technicznej i gospodarczej, którym poświęcono osobne opracowania. Przyjęta metodyka przeprowadzenia delimitacji obszaru zdegradowanego, a następnie obszaru rewitalizacji w sposób syntetyczny zaprezentowana została na poniższym schemacie. Szczegóły prac delimitacyjnych znajdują się natomiast we wskazanym dokumencie Diagnozy delimitacyjnej.

Tabela 3 Schemat etapów prac diagnostycznych

1	Przygotowanie do analizy wskaźnikowej – dobór pól podstawowych (jednostek agregacji danych)	1. Podział miasta na jednostki modularne – siatka GRID o powierzchni 5 ha 2. Wyłonienie obszarów zamieszkałych 3. Analiza gęstości zaludnienia 4. Dobór wskaźników delimitacyjnych dla sfery społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej
2	Analiza zróżnicowania natężenia zjawisk kryzysowych na obszarze gminy	1. Agregowanie i normalizacja wskaźników 2. Analiza zróżnicowania zjawisk społecznych, a także gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych 3. Opracowanie podkładów mapowych dla zobrazowania zróżnicowania analizowanych wskaźników
3	Wyznaczenie obszaru zdegradowanego	1. Opracowanie wskaźników syntetycznych wraz z opracowaniem graficznym syntezy na podkładach mapowych 2. Analiza występowania obszarów kryzysowych z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych 3. Szczegółowa analiza obszarów kryzysowych i wyznaczenie obszaru zdegradowanego.
4	Wyznaczenie obszaru rewitalizacji	1. Wyznaczenie obszaru rewitalizacji, analiza działek ewidencyjnych obszaru oraz uwzględnienie obszarów istotnych dla rozwoju lokalnego 2. Przygotowanie diagnozy delimitacyjnej wraz z dokumentami do konsultacji uchwały o wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne.

4.2 Dobór kryteriów delimitacji obszaru zdegradowanego

Prawidłowe przeprowadzenie delimitacji obszaru zdegradowanego i rewitalizacji wymagało opracowania katalogu wskaźników, które w istotny sposób różnicują wyróżnione jednostki porównawcze oraz pozwalają na zidentyfikowanie problemów w poszczególnych sferach, zgodnie z wymogami zawartymi w ustawie o rewitalizacji. Poniżej przedstawiono wskaźniki dotyczące poszczególnych sfer, które stanowiły kryteria delimitacji obszaru zdegradowanego w Mieście Chorzów.

Tabela 4 Kryteria delimitacji

Kategoria	Lp.	Wskaźnik	Opis zmiennej	Charakter wskaźnika
Sfera społeczna	1	Przyrost naturalny na 1 000 mieszkańców	Wskaźnik określający poziom kapitału ludzkiego. Zmienna zestandaryzowana, prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej różnicę pomiędzy liczbą urodzeń a liczbą zgonów na 1 000 mieszkańców Chorzowa w 2021 r. Źródło danych: Urząd Miasta Chorzów	Stymulanta
	2	Saldo migracji na 1 000 ludności	Wskaźnik obrazujący różnicę między liczbą zameldowań i wymeldowań odnotowanych na terenie obszaru. Wartość prezentowana w formie przeliczeniowej na 1 000 mieszkańców ogółem w 2021 r. Źródło danych: Urząd Miasta Chorzów	Stymulanta
	3	Ludność w wieku przedprodukcyjnym na 1 000 ludności	Wskaźnik obrazujący liczbę osób znajdujących się w wieku przedprodukcyjnym (wiek, w którym ludność nie osiągnęła jeszcze zdolności do pracy, tj. grupa wieku 0 - 17 lat) zamieszkujących na terenie obszaru. Wartość prezentowana w formie przeliczeniowej na 1 000 mieszkańców Chorzowa w 2021 r. Źródło danych: Urząd Miasta Chorzów	Stymulanta
	4	Ludność w wieku produkcyjnym na 1 000 ludności	Wskaźnik obrazujący liczbę osób znajdujących się w wieku produkcyjnym (wiek zdolności do pracy, tj. dla mężczyzn grupa wieku 18-64 lata, dla kobiet - 18-59 lat) zamieszkujących na terenie obszaru. Wartość prezentowana w formie przeliczeniowej na 1000 mieszkańców ogółem w 2021 r. Źródło danych: Urząd Miasta Chorzów	Stymulanta
	5	Ludność w wieku poprodukcyjnym na 1 000 ludności	Wskaźnik obrazujący liczbę osób znajdujących się w wieku poprodukcyjnym (wiek, w którym osoby zazwyczaj kończą pracę zawodową, tj. dla mężczyzn - 65 lat i więcej, dla kobiet - 60 lat i więcej) zamieszkujących na terenie obszaru. Wartość prezentowana w formie przeliczeniowej na 1 000 mieszkańców ogółem w 2021 r. Źródło danych: Urząd Miasta Chorzów	Destymulanta

Kategoria	Lp.	Wskaźnik	Opis zmiennej	Charakter wskaźnika
	6	Liczba zarejestrowanych bezrobotnych na 1 000 ludności	Wskaźnik skupiający się na ocenie sytuacji społeczności obszaru na lokalnym rynku pracy. Zmienna prezentowana w formie średniej przeliczeniowej pokazującej liczbę osób bezrobotnych na 1 000 mieszkańców ogółem w 2021 r. Źródło danych: Powiatowy Urząd Pracy w Chorzowie	Destymulanta
	7	Udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	Wskaźnik skupiający się na ocenie sytuacji społeczności obszaru na lokalnym rynku pracy - udziału osób bezrobotnych w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym ogółem. Zmienna prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej liczbę osób długotrwale bezrobotnych na 1 000 mieszkańców ogółem w 2021 r. Źródło danych: Powiatowy Urząd Pracy w Chorzowie	Destymulanta
	8	Długotrwale bezrobotni na 1 000 ludności	Wskaźnik skupiający się na ocenie sytuacji społeczności obszaru na lokalnym rynku pracy - udziału osób długotrwale bezrobotnych. Zmienna prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej liczbę osób długotrwale bezrobotnych na 1 000 mieszkańców ogółem w 2021 r. Źródło danych: Powiatowy Urząd Pracy w Chorzowie	Destymulanta
	9	Liczba bezrobotnych do 30 r.ż. na 1 000 ludności	Wskaźnik skupiający się na ocenie sytuacji społeczności obszaru na lokalnym rynku pracy - udziału osób bezrobotnych do 30 r.ż. Zmienna prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej liczbę osób długotrwale bezrobotnych na 1 000 mieszkańców ogółem w 2021 r. Źródło danych: Powiatowy Urząd Pracy w Chorzowie	Destymulanta
	10	Liczba bezrobotnych powyżej 50 r.ż. na 1 000 ludności	Wskaźnik skupiający się na ocenie sytuacji społeczności obszaru na lokalnym rynku pracy - udziału osób bezrobotnych po 50 r.ż. Zmienna prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej liczbę osób długotrwale bezrobotnych na 1 000 mieszkańców ogółem w 2021 r. Źródło danych: Powiatowy Urząd Pracy w Chorzowie	Destymulanta
	11	Liczba klientów pomocy społecznej na 1 000 ludności	Wskaźnik opisujący popyt na usługi ośrodka pomocy społecznej na danym obszarze oraz obrazujący stan lokalnej społeczności w zakresie liczby klientów pomocy społecznej w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców ogółem w 2021 r. Źródło danych: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Chorzowie	Destymulanta

Kategoria	Lp.	Wskaźnik	Opis zmiennej	Charakter wskaźnika
	12	Liczba klientów korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1 000 ludności	Wskaźnik opisujący popyt na usługi ośrodka pomocy społecznej na danym obszarze oraz obrazujący stan lokalnej społeczności w zakresie liczby klientów korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców ogółem w 2021 r. Źródło danych: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Chorzowie	Destymulanta
	13	Kwota przyznanych świadczeń na 1 000 ludności	Wskaźnik opisujący popyt na usługi pomocy społecznej na danym obszarze oraz obrazujący wielkość udzielonych świadczeń w zł, w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców ogółem w 2021 r. Źródło danych: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Chorzowie	Destymulanta
	14	Liczba udzielonych świadczeń na 1 000 ludności	Wskaźnik opisujący popyt na usługi pomocy społecznej na danym obszarze oraz obrazujący liczbę udzielonych świadczeń, w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców ogółem w 2021 r. Źródło danych: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Chorzowie	Destymulanta
	15	Liczba osób pobierających świadczenia z powodu niepełnosprawności na 1 000 ludności	Wskaźnik opisujący popyt na usługi pomocy społecznej na danym obszarze oraz obrazujący poziom zapotrzebowania na świadczenia przez osoby z niepełnosprawnością (lub ze względu na niepełnosprawność) w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców ogółem w 2021 r. Źródło danych: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Chorzowie	Destymulanta
	16	Liczba osób pobierających świadczenia z powodu ubóstwa na 1 000 ludności	Wskaźnik opisujący popyt na usługi pomocy społecznej na danym obszarze oraz obrazujący poziom zapotrzebowania na świadczenia ze względu na ubóstwo w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców ogółem w 2021 r. Źródło danych: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Chorzowie	Destymulanta
	17	Liczba dzieci korzystających z dożywiania na 1 000 ludności	Wskaźnik opisujący popyt na usługi pomocy społecznej na danym obszarze oraz obrazujący poziom zapotrzebowania na świadczenia związane z dożywianiem dzieci w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców ogółem w 2021 r. Źródło danych: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Chorzowie	Destymulanta
	18	Liczba rodzin korzystających z pomocy asystenta rodziny na 1 000 ludności	Wskaźnik opisujący popyt na usługi pomocy społecznej na danym obszarze oraz obrazujący poziom zapotrzebowania na świadczenia związane z korzystaniem z usług asystenta rodziny w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców ogółem w 2021 r. Źródło danych: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Chorzowie	Destymulanta

Kategoria	Lp.	Wskaźnik	Opis zmiennej	Charakter wskaźnika
	19	Liczba osób pobierających świadczenia powodu alkoholizmu na 1 000 ludności	Wskaźnik obrazujący potrzeby lokalnej społeczności w zakresie pomocy społecznej, uwzględniający liczbę osób zarejestrowanych w MOPS, mających problemy z alkoholem. Zmienna zestandaryzowana, prezentowana w formie przeliczeniowej na 1 000 mieszkańców ogółem w 2021 r. Źródło danych: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Chorzowie	Destymulanta
	20	Liczba głosów oddanych w budżecie obywatelskim na 1 000 ludności	Wskaźnik obrazujący poziom aktywności społecznej mieszkańców poszczególnych obszarów miasta. Wskaźnik prezentowany w formie przeliczeniowej wyrażanej stosunkiem liczby oddanych głosów w budżecie obywatelskim na 1 000 ludności ogółem w 2021 r. Źródło danych: KRS rejestr stowarzyszeń	Stymulanta
	21	Liczba organizacji pozarządowych na 1 000 ludności	Wskaźnik obrazujący poziom aktywności społecznej mieszkańców poszczególnych obszarów miasta. Wskaźnik prezentowany w formie przeliczeniowej wyrażanej stosunkiem zarejestrowanych organizacji społecznych na 1 000 ludności ogółem w 2021 r. Źródło danych: KRS rejestr stowarzyszeń	Stymulanta
	22	Liczba zdarzeń drogowych na 1 ha	Wskaźnik opisujący sytuację w zakresie naruszeń bezpieczeństwa i prawa drogowego odnoszącą się do liczby zarejestrowanych zdarzeń drogowych w latach 2017-2021. Zmienna prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej liczbę zdarzeń drogowych na 1 ha ogółem w 2021 r. Źródło danych: Cyfrowe Obserwatorium Bezpieczeństwa województwa śląskiego: https://policja.orsip.pl/	Destymulanta
	23	Liczba ofiar zdarzeń drogowych na 1 ha	Wskaźnik opisujący sytuację w zakresie naruszeń bezpieczeństwa i prawa drogowego odnoszącą się do liczby zarejestrowanych ofiar zdarzeń drogowych w latach 2017-2021. Zmienna prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej liczbę zdarzeń drogowych na 1 ha ogółem w 2021 r. Źródło danych: Cyfrowe Obserwatorium Bezpieczeństwa województwa śląskiego: https://policja.orsip.pl/	Destymulanta
Sfera środowiskowa	1	Masa wyrobów azbestowych pozostała do unieszkodliwienia na 1 ha [kg]	Wskaźnik zagrożenia wyrobami azbestowymi wyliczony został w oparciu o dane zawarte w zestawieniach dotyczących Bazy Azbestowej. Wartość na 2021 r. Źródło: Baza Azbestowa: https://esip.bazaazbestowa.gov.pl/	Destymulanta
	2	Średnie roczne stężenie pyłu PM2.5 [µg/m³]	Wskaźnik obrazujący obszary z największymi potrzebami środowiskowymi. Zmienna skategoryzowana na podstawie średniego rocznego stężenia pyłu PM2.5 [µg/m³]. Wartość na 2021 r. Źródło danych: Główny Inspektorat Ochrony Środowiska: https://powietrze.gios.gov.pl/	Destymulanta

Kategoria	Lp.	Wskaźnik	Opis zmiennej	Charakter wskaźnika
	3	Średnie roczne stężenie pyłu PM10 [µg/m³]	Wskaźnik obrazujący obszary z największymi potrzebami środowiskowymi. Zmienna skategoryzowana na podstawie średniego rocznego stężenia pyłu PM10 [µg/m³]. Wartość na 2021 r. Źródło danych: Główny Inspektorat Ochrony Środowiska: https://powietrze.gios.gov.pl/	Destymulanta
	4	Średnie roczne stężenie benzo(a)pirenu [ng/m³]	Wskaźnik obrazujący obszary z największymi potrzebami środowiskowymi. Zmienna skategoryzowana na podstawie średniego rocznego stężenia benzo(a)pirenu [ng/m³]. Wartość na 2021 r. Źródło danych: Główny Inspektorat Ochrony Środowiska: https://powietrze.gios.gov.pl/	Destymulanta
	5	Tereny zagrożone hałasem dziennym [dB]	Wskaźnik przedstawiający tereny zagrożone hałasem dziennym (wskaźnik L _{DWN}). Wskaźnik obejmuje następujące źródła hałasu: drogowe, szynowe oraz przemysłowe. Wartość na 2021 r. Źródło danych: https://geoportal.chorzow.eu/	Destymulanta
Sfera techniczna	1	Penetracja budynkowa Internetem stacjonarnym o przepustowości co najmniej 100 Mb/s	Dostęp do szybkiej sieci internetowej. Wskaźnik określa udział liczby budynków znajdujących się w zasięgu sieci o przepustowości co najmniej 100 Mb/s do liczby budynków ogółem. Wartość na 2021 r. Źródło danych: Urząd Komunikacji Elektronicznej: https://mapbook.uke.gov.pl/	Stymulanta
	2	Liczba obiektów zabytkowych na 1 ha	Wskaźnik obrazujący zagęszczenie obiektów zabytkowych na poszczególnych obszarach, których obecność i aktualny stan generuje rosnące koszty związane z konserwacją i modernizacją. Wskaźnik uwzględnia sytuację i specyfikę zabytków Chorzowa. Wartość na 2021 r. Źródło: Rejestr Zabytków Województwa Śląskiego; Gminna Ewidencja Zabytków.	Destymulanta
	3	Długość sieci wodno-kanalizacyjnej przewidzianej do budowy, przebudowy lub remontu na 1 ha	Wskaźnik odnoszący się do długości sieci wodno-kanalizacyjnej wymagającej rozbudowy, przebudowy lub remontu na danym obszarze. Zmienna wyrażona jako średnia długość infrastruktury wymagającej podjęcia działań inwestycyjnych w przeliczeniu na 1 ha. Wartość na 2021 r. Źródło danych: Chorzowsko - Świętochłowickie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.	Destymulanta
	4	Liczba budynków na 1 ha	Wskaźnik opisujący gęstość zabudowy na poszczególnych obszarach. Nadmierne zagęszczenie budynków traktowane jest jako element obniżający walory funkcjonalne przestrzeni, ze względu na ograniczenie dostępu do przestrzeni zielonych oraz innych rozwiązań i infrastruktury. Wartość na 2021 r. Źródło danych: Urząd Miasta Chorzów	Destymulanta

Kategoria	Lp.	Wskaźnik	Opis zmiennej	Charakter wskaźnika
	5	Udział budynków mieszkalnych zbudowanych przed rokiem 1989 w liczbie budynków mieszkalnych ogółem	Wskaźnik skupiający się na ocenie rozwoju danego obszaru pod kątem mieszkalnictwa (budownictwa mieszkaniowego) w okresie po przemianie ustrojowej w 1989 r. Wskaźnik wskazuje również na poziom zapotrzebowania na działania remontowe w budynkach mieszkaniowych. Wartość na 2021 r. Źródło danych: Urząd Miasta Chorzów	Destymulanta
Sfera funkcjonalno-przestrzenna	1	Dostępność komunikacyjna	Wskaźnik przedstawiający liczbę przystanków autobusowych i tramwajowych dostępnych w promieniu 200 m od badanej jednostki. Wartość na 2022 r. Źródło danych: Baza Danych Obiektów Topograficznych (BDOT10k)	Stymulanta
	2	Liczba punktów użyteczności publicznej na 1 000 mieszkańców	Wskaźnik określa poziom dostępności punktów użyteczności publicznych (obiekty: administracji publicznej, oświaty i nauki, kultury, służby zdrowia, sakralne, transportu, apteki, urzędy pocztowe). Poddano go ocenie na podstawie liczby obiektów na 1 000 mieszkańców. Wartość na 2022 r. Źródło danych: https://geoportal.orsip.pl/poi	Stymulanta
	3	Tereny poprzemysłowe	Mapa przedstawia rozmieszczenie terenów przemysłowo-składowych, składowisk odpadów oraz wyrobisk i zwałowisk. Występowanie tego typu terenów na terenie miasta wiąże się z koncentracją obszarów niebezpiecznych, mogących wymagać interwencji. Wartość na 2021 r. Źródło danych: Baza Danych Obiektów Topograficznych (BDOT10k)	Destymulanta
	4	Udział terenów zielonych w powierzchni ogółem	Wskaźnik obrazujący dostępność terenów zielonych (lasy, zadrzewienia, parki, ogródki działkowe, ogród zoologiczny), prezentowany w formie przeliczeniowej pokazującej udział terenów zielonych w powierzchni ogółem. Wartość na 2021 r. Źródło danych: Baza Danych Obiektów Topograficznych (BDOT10k)	Stymulanta
	5	Udogodnienia dla osób ze szczególnymi potrzebami na 1 ha	Wskaźnik skupiający się na ocenie stopnia dostosowania przestrzeni publicznej do osób ze szczególnymi potrzebami. We wskaźniku wzięto pod uwagę stopień dostosowania do osób z niepełnosprawnością miejsc parkingowych oraz przejść dla pieszych. Wartość na 2022 r. Źródło danych: Urząd Miasta Chorzów	Stymulanta

Kategoria	Lp.	Wskaźnik	Opis zmiennej	Charakter wskaźnika
	6	Dostęp do budynków użyteczności publicznej dostosowanych do osób ze szczególnymi potrzebami	Wskaźnik odnoszący się do stopnia dostosowania budynków użyteczności publicznej (budynki biurowe, budynek transportu i użyteczności, Zakład Komunalny "PGM", budynki mieszkalne, budynki oświaty, nauki i kultury oraz budynki sportowe) do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami. Wskaźnik wyrażony jako liczba budynków użyteczności publicznej dostosowanych do osób ze szczególnymi potrzebami położonych w promieniu 500 m od badanej jednostki. Wartość na 2022 r. Źródło danych : https://deklaracja-dostepnosci.info	Stymulanta
Sfera gospodarcza	1	Liczba podmiotów gospodarczych na 1 000 ludności	Wskaźnik obrazujący poziom rozwoju przedsiębiorczości w poszczególnych obszarach, prezentowany w formie przeliczeniowej wyrażanej stosunkiem zarejestrowanych działalności gospodarczych do liczby ludności. Wartość na 2021 r. Źródło: https://dane.biznes.gov.pl/	Stymulanta
	2	Udział nowo zarejestrowanych podmiotów w ogólnej liczbie podmiotów gospodarczych	Wskaźnik obrazujący poziom rozwoju przedsiębiorczości w poszczególnych obszarach, prezentowany w formie przeliczeniowej wyrażanej w wartości procentowej, jaką stanowią nowo zarejestrowane podmioty gospodarcze w ich ogólnej liczbie w danym obszarze. Wartość na 2021 r. Źródło: https://dane.biznes.gov.pl/	Stymulanta

Źródło: opracowanie własne.

4.3 Wyłoniony obszar zdegradowany i rewitalizacji

W wyniku przeprowadzonej analizy statystycznej opartej o przyjęte kryteria delimitacji wytypowano obszary szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk społecznych oraz obszarów występowania negatywnych zjawisk o charakterze technicznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym i środowiskowym.

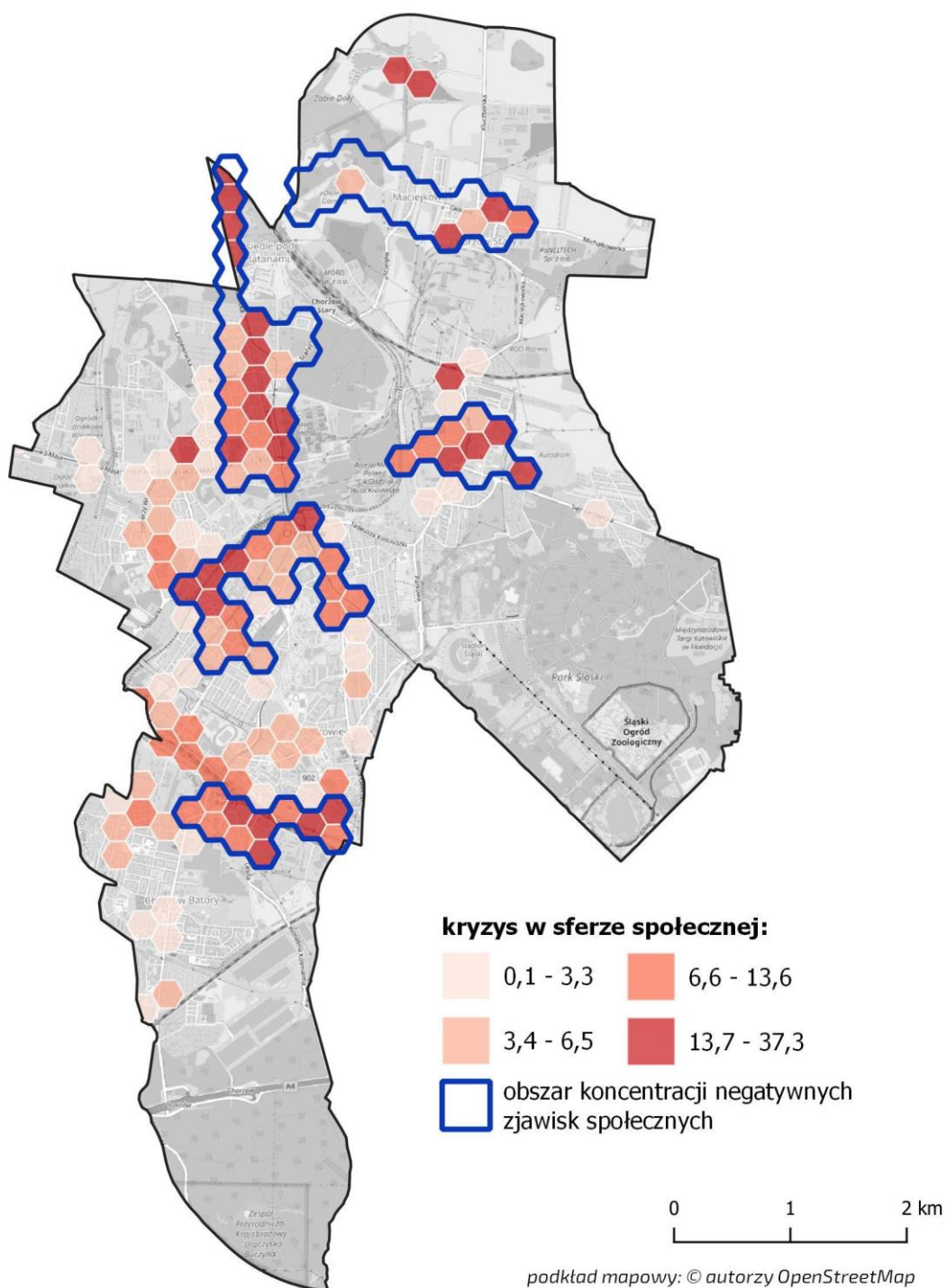
Procedura wyznaczania obszaru zdegradowanego obejmowała dwa kluczowe elementy:

1	wyбір obszarów (heksagonów) wskazujących na szczególną koncentrację negatywnych zjawisk społecznych, wraz ze znajdującymi się pomiędzy nimi i w ich otoczeniu jednostkami niewskazanymi jako kryzysowe, lecz obejmującymi pewne większe i istotne dla rozwoju lokalnego układy urbanistyczne,
2	wykreślenie dokładnych granic obszaru zdegradowanego, przeprowadzone po działkach ewidencyjnych.

Wyłonienie obszaru zdegradowanego poprzedzone zostało zatem wnikliwą analizą występowania zjawisk kryzysowych w Chorzowie. Na mapie heksagonalnej zaznaczono w pierwszej kolejności obszar szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, wraz z przestrzeniami powiązanymi z obszarem kryzysowym funkcjonalnie (ulice, place i przestrzenie wprost powiązane z obszarem), który w następnie zestawiono z syntezą występowania negatywnych zjawisk w pozostałych analizowanych sferach. Działanie to pozwoliło na wyłonienie obszaru zdegradowanego, który charakteryzuje kryzys społeczny oraz współwystępowanie zjawisk kryzysowych w pozostałych sferach. Podsumowanie tych prac przedstawiono na zaprezentowanych mapach.

Poniższa mapa prezentuje syntezę koncentracji negatywnych zjawisk społecznych wraz z obrysem terenów powiązanych funkcjonalnie.

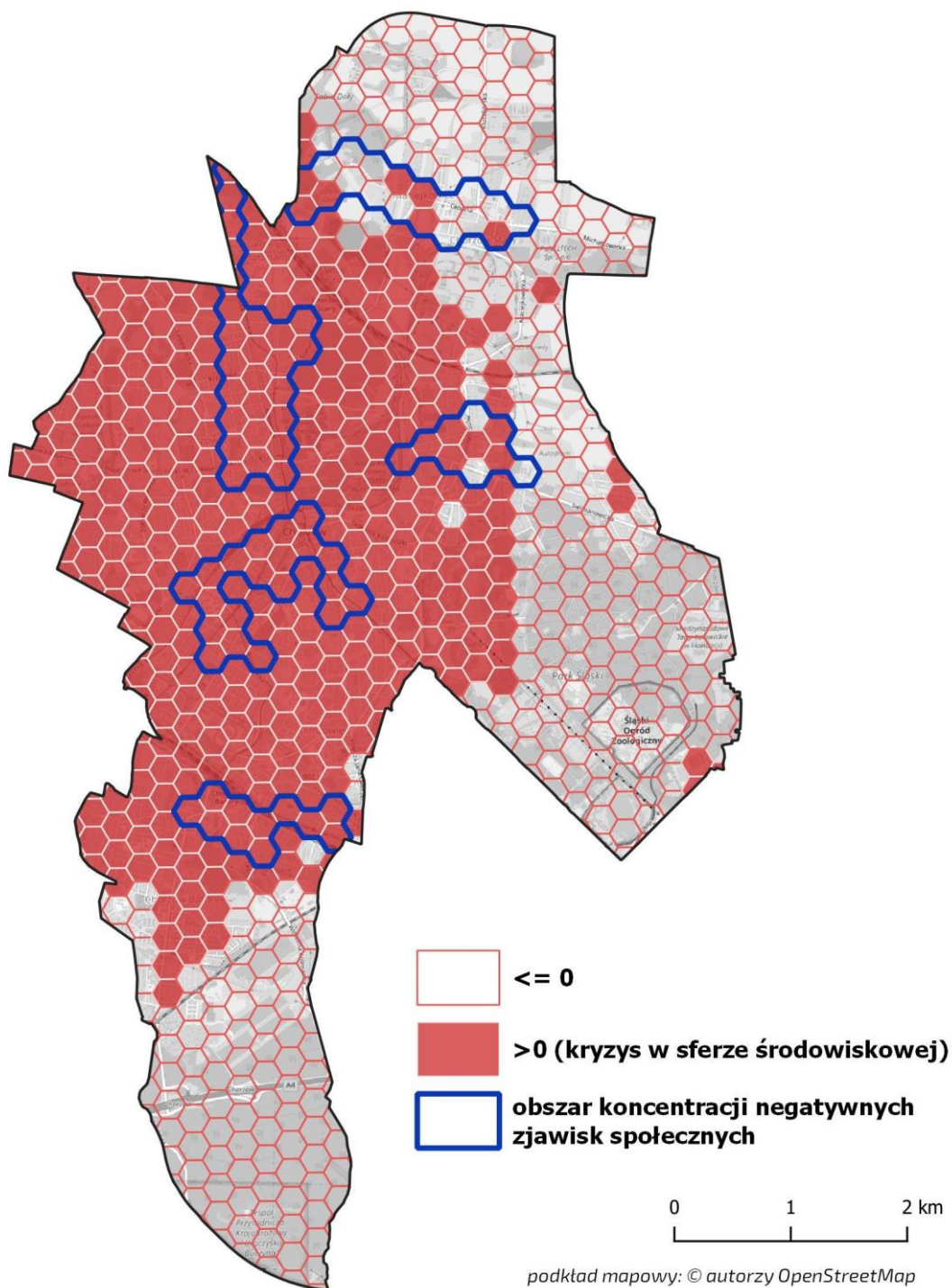
Mapa 1 Obszar zdegradowany – sfera społeczna

Źródło: opracowanie własne.

Poniżej zaprezentowano syntezę koncentracji negatywnych zjawisk środowiskowych wraz z obrysem obszaru koncentracji negatywnych zjawisk społecznych. Z zestawienia wynika, że kryzys obserwowany w obu sferach w znacznej części pokrywa się.

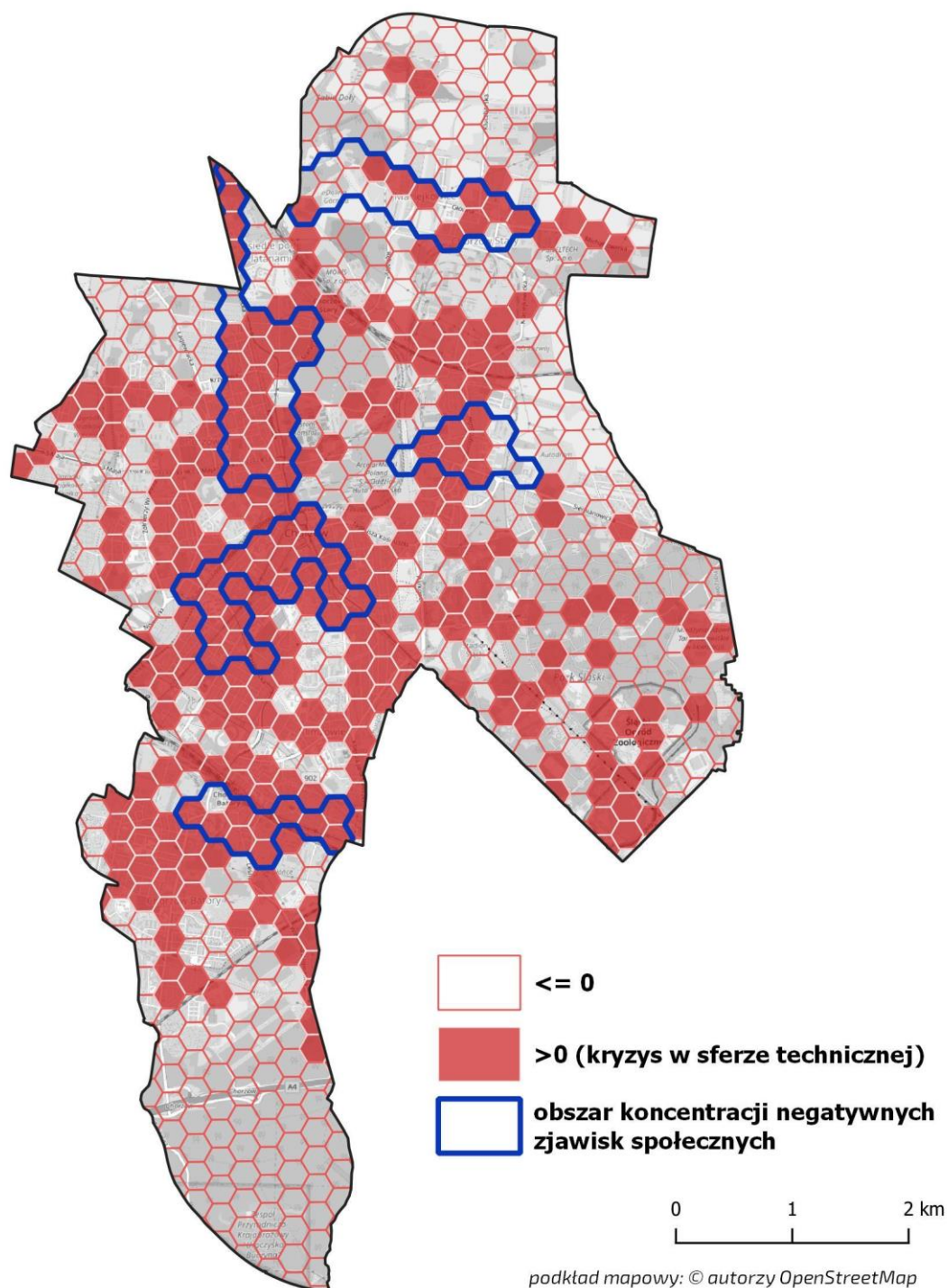
Mapa 2 Obszar zdegradowany – sfera środowiskowa

Źródło: opracowanie własne.

Na kolejnej z map zawarto syntezę koncentracji negatywnych zjawisk technicznych oraz obszar koncentracji negatywnych zjawisk społecznych.

Mapa 3 Obszar zdegradowany – sfera techniczna

Źródło: opracowanie własne.

Mapa przedstawia rozmieszczenie zjawisk społecznych w przestrzeni funkcjonalno-przestrzennej Wrocławia. Legenda wyjaśnia kolorystykę i symbole:

- ≤ 0
- > 0 (kryzys w sferze funkcjonalno-przestrzennej)
- obszar koncentracji negatywnych zjawisk społecznych

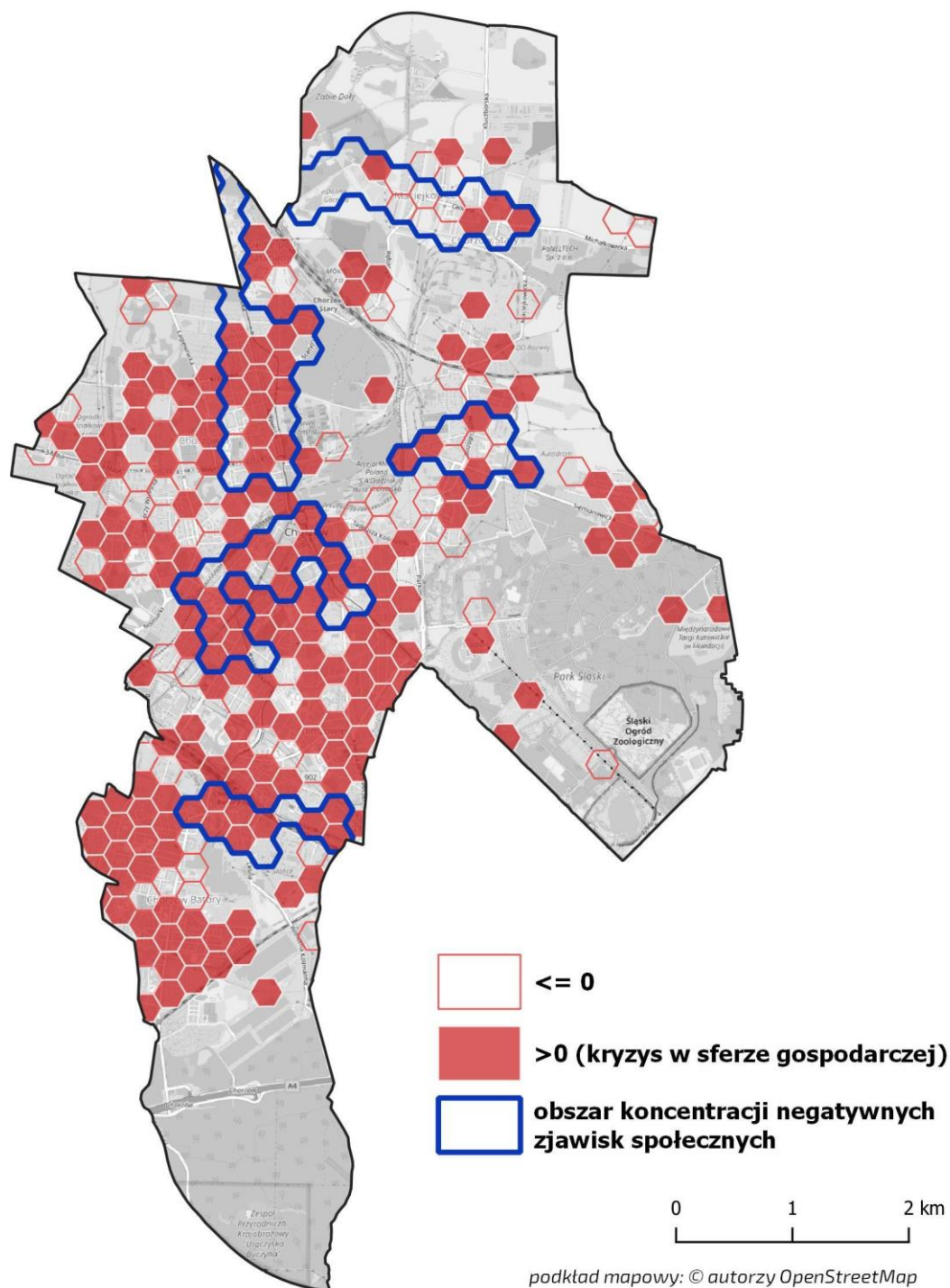
Skala: 0 1 2 km

podkład mapowy: © autorzy OpenStreetMap

33

Kolejna mapa to synteza koncentracji negatywnych zjawisk gospodarczych wraz z wytypowanym obszarem szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk społecznych. Z danych wynika, że w wielu aspektach obszary kryzysu społecznego i gospodarczego pokrywają się i mogą na siebie współoddziaływać.

Mapa 5 Obszar zdegradowany – sfera gospodarcza

Źródło: opracowanie własne.

Z przeprowadzonej diagnozy wynika, że na wskazanych obszarach koncentrują się negatywne zjawiska społeczne oraz istnieje możliwość nasilenia tych zjawisk i ich przenikania na pozostałe części miasta. Ponadto są to obszary, na których współwystępują problemy w wymiarze technicznym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym oraz gospodarczym, co wskazuje to na konieczność podjęcia interwencji rewitalizacyjnej, której celem będzie poprawa jakości życia mieszkańców.

Powyższe przesłanki stały się podstawą do wyznaczenia obszaru rewitalizacji. Zgodnie z Ustawą o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. (Dz. U. z 2021 r. poz. 485), do wyznaczenia obszaru zdegradowanego w gminie oraz obszaru rewitalizacji istotne znaczenie mają przepisy art. 10 ust. 1. i 2. Zgodnie z art. 10. ust. 1. *Obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa art. 9 ust.1, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację, wyznacza się jako obszar rewitalizacji.* Natomiast art. 10 ust. 2 wskazuje, że *Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic.*

Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji Chorzowa to obszary tożsame. Obszar rewitalizacji składa się z 5 podobszarów zajmujących łączną powierzchnię 333,7 ha (10% ogółu powierzchni miasta), który jest zamieszkiwany przez 25 959 osób (27,9% ogółu mieszkańców miasta). Obszar rewitalizacji spełnia zatem kryteria ustawowe tj. nie przekracza 20% ogólnej powierzchni miasta i nie jest zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców. Poniżej w tabeli zamieszczono szczegółową liczbę ludności i powierzchnię każdego z podobszarów rewitalizacji.

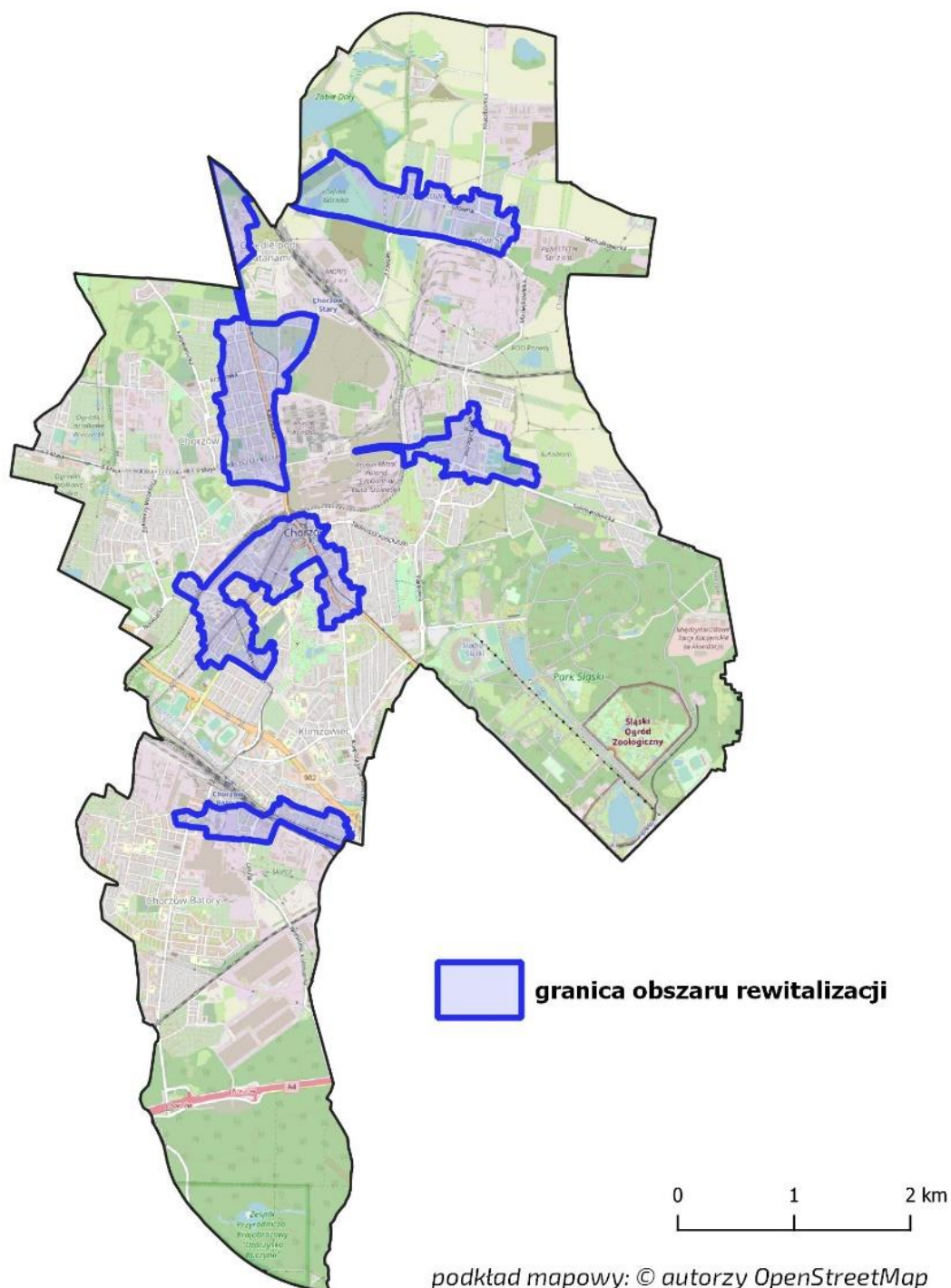
Tabela 5 Obszar rewitalizacji – powierzchnia i ludność

Podobszar	Liczba ludności	%	Powierzchnia [ha]	%
Chorzów Stary	1 546	1,7%	35,4	1,1%
Maciejkowice	1 230	1,3%	77,1	2,3%
Centrum	10 270	11,0%	88,1	2,6%
Chorzów Batory	3 145	3,4%	32,8	1,0%
Chorzów II	9 768	10,5%	100,4	3,0%
Obszar rewitalizacji razem	25 959	27,9%	333,7	10,0%
MIASTO	93 209	100,00%	3331,7	100,0%

Źródło: opracowanie własne.

Poniżej zaprezentowana została mapa obszaru rewitalizacji Miasta Chorzowa. Mapy każdego z podobszarów wraz opisem ich granic przestrzennych, a także informacje na temat zdiagnozowanych na ich terenie problemów zamieszczone zostały w kolejnych rozdziałach.

Mapa 6 Wyznaczony obszar rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne.

5. Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji

Zgodnie z przepisami ustawy o rewitalizacji (Dz. U. z 2021r. poz. 485, z 2023r. poz. 28) gminny program rewitalizacji powinien zawierać „szczegółową diagnozę obszaru rewitalizacji, o której mowa w art. 4 ust. 1 pkt 2, obejmującą analizę negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust. 1 oraz lokalnych potencjałów występujących na terenie tego obszaru”. Przedmiotowy rozdział stanowi odpowiedź na wskazane oczekiwanie.

Szczegółową diagnozę obszaru rewitalizacji przeprowadzono w oparciu o zgromadzone dane zastane (jakościowe i ilościowe), wyniki 139 ankiet przeprowadzonych we współpracy ze społecznością lokalną, 5 spacerów studyjnych, w których udział wzięło łącznie 41 osób, w tym mieszkańców, przedsiębiorców, przedstawicieli organizacji pozarządowych, instytucji publicznych oraz pozostałych interesariuszy rewitalizacji. Spacerzy badawcze uzupełnione zostały o cykl 5 spotkań warsztatowych, w których udział wzięło 41 osób (podobszar Centrum 9 osób, Chorzów Batory 5 osób, Chorzów II 5 osób, Chorzów Stary 11 osób, Maciejkowice 11 osób) i 6 wywiadów indywidualnych z ekspertami reprezentującymi instytucje miejskie i podmioty społeczne. Tematyka wywiadów służyła poszerzeniu wiedzy na temat problemów i potrzeb obszaru rewitalizacji. Informacje o interesariuszach zaangażowanych w opracowanie dokumentu na każdym z etapów prac, zaprezentowane zostały w rozdziale 14. Przeprowadzone badania i analizy uzupełniają mapy rozmieszczenia instytucji, mapa układu komunikacyjnego, mapa topograficzna każdego z podobszarów rewitalizacji oraz poglądowe zdjęcia. W opisie podobszarów uwzględniono charakterystykę i rys historyczny każdego z nich, a także analizę sfery społecznej i pozaspołecznej podpartą danymi statystycznymi i wynikami prac badawczych. Zaprezentowana analiza jest zatem wypadkową zastosowanych, zróżnicowanych technik badawczych, które umożliwiły zdiagnozowanie negatywnych zjawisk występujących na obszarze rewitalizacji oraz określenie lokalnych potencjałów. Ich zbiorcze zestawienie kończy opis każdego z podobszarów rewitalizacji.

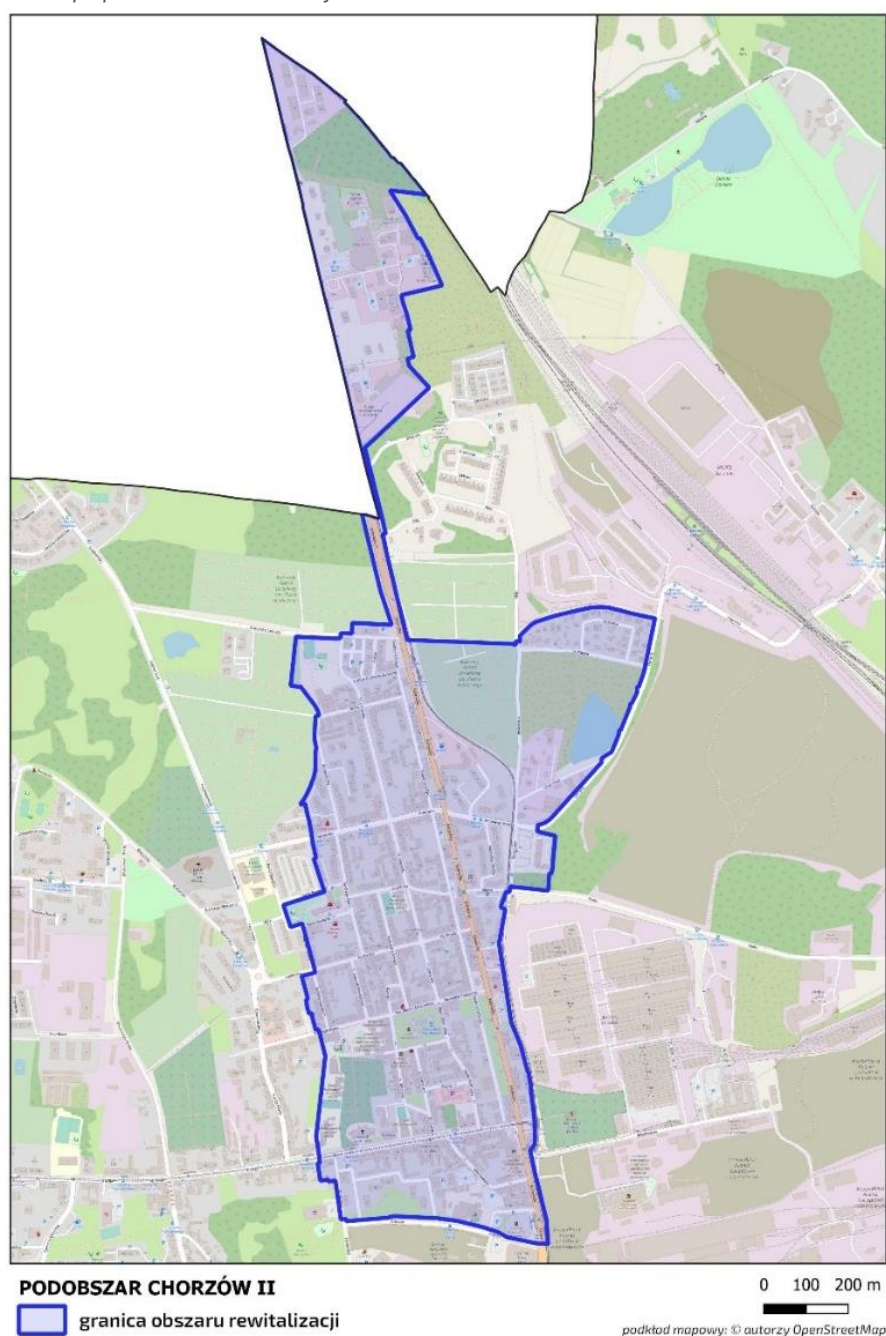
Analizowany obszar rewitalizacji został wyznaczony Uchwałą nr LVIII/938/2023 Rady Miasta Chorzów z dnia 2 lutego 2023 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Miasta Chorzów oraz ogłoszony w Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego dnia 10.02.2023. (Dz. Urz. Woj. Śląskiego 2023 poz. 1294).

Obszar rewitalizacji Miasta Chorzowa składa się z 5 podobszarów rewitalizacji, nie posiadających wspólnych granic. Do podobszarów rewitalizacji zaliczają się podobszar Chorzów II, Maciejkowice, Chorzów Stary, Centrum oraz Chorzów Batory. W kolejnych podrozdziałach opisana została diagnoza pogłębiona każdego z podobszarów.

5.1 Podobszar rewitalizacji Chorzów II

Podobszar rewitalizacji Chorzów II usytuowany jest w północnej części miasta. Obejmuje tereny po obu stronach ulicy Katowickiej, od ul. Krakusa do północnych granic miasta. Zachodnią granicę obszaru wyznaczają ulice Floriańska, Ligonja i Grunwaldzka. Wschodnią - trasa torów tramwajowych oraz ul. Stacyjna. Podobszar zamieszkuje 9 768 osób (10,5% ogółu mieszkańców miasta). Powierzchnia podobszaru wynosi 100,4 ha (3,0% powierzchni miasta). Poniżej zamieszczono poglądową mapę podobszaru rewitalizacji Chorzów II.

Mapa 7 Mapa podobszaru rewitalizacji Chorzów II

Źródło: opracowanie własne

Chorzów II to teren, gdzie historycznie zaczęło tworzyć się miasto Królewska Huta, dlatego obszar ten uznawany jest za jedną z najstarszych części Chorzowa i jest bezpośrednio związany z historią rozwoju chorzowskiego przemysłu. Niestety od lat 90. XX w. w wyniku ograniczania działalności kluczowych dla miasta zakładów pracy (likwidacja hut i kopalń oraz zakładów powiązanych), obszar dzielnicy Chorzów II (w tym podobszaru rewitalizacji) zagrożony jest postępującą degradacją i narastającymi problemami społecznymi. Zmiany w obszarze przemysłu spowodowały, że na terenie podobszaru oraz w jego najbliższym otoczeniu znajdują się znaczne obszary nierzadko opuszczonych i zaniedbanych terenów poprzemysłowych.

Wraz ze zmianami gospodarczymi i utratą miejsc pracy, wielu mieszkańców podobszaru Chorzów II w sposób trwały zaczęło korzystać ze świadczeń pomocy społecznej. Część mieszkańców, mimo stosunkowo niskiego poziomu bezrobocia w mieście, stale pozostaje bez zatrudnienia. Problemy te przekładają się na funkcjonowanie dzielnicy i utrzymywanie się negatywnych zjawisk społecznych.

Zdjęcie 1 Zdjęcia z terenu Chorzów II

Źródło: spacer badawczy

5.1.1 Sfera społeczna

Z przeprowadzonej analizy statystycznej wynika, że podobszar rewitalizacji Chorzów II stanowi jeden z najszybciej wyludniających się obszarów miasta. Średni ubytek mieszkańców Chorzowa na 1000 mieszkańców szacuje się na około -23,13, podczas gdy wskaźnik ten dla podobszaru Chorzów II wynosi -37,06. W wartościach bezwzględnych ubytek mieszkańców całego miasta w latach 2018-2021 wyniósł 2 156 osób, w tym 3 230 osób zameldowało się w Chorzowie a 5 386 wymeldowało się z miasta. W przypadku podobszaru Chorzów II liczba wymeldowań była ponad dwukrotnie wyższa niż zameldowań i wyniosła kolejno 667 oraz 305. Łącznie na terenie obszaru ubyło zatem aż 362 mieszkańców, czyli blisko 4% stanu z 2018 r.

Na podobszarze notuje się ujemny przyrost naturalny, wynikający z wyższego współczynnika zgonów w stosunku do liczby narodzin (-10,54 w stosunku do -11,65 dla całego miasta). W samym tylko 2021 r. zmarło 184 mieszkańców obszaru. Mimo niekorzystnych danych demograficznych, Chorzów II nadal można uznawać za obszar zamieszkiwany przez stosunkowo młodą populację. Obszar ten zamieszkują 1 852 osoby w wieku przedprodukcyjnym (około 19% ogółu mieszkańców), przez co wartość przeliczeniowa osób w wieku przedprodukcyjnym jest wyższa niż średnia wartość dla całego miasta i wynosi kolejno 189,64 na każde 1000 mieszkańców, w stosunku do 173,34 dla Chorzowa. Wyższy jest także wskaźnik osób w wieku produkcyjnym, co także stanowi zasób i potencjał dla dalszego rozwoju (ponad 6 tys. osób). Przeciętnie mniejszy odsetek niż w całym Chorzowie stanowią natomiast osoby w wieku poprodukcyjnym – 18,5% w stosunku do 23,5%.

Aktywność społeczna mieszkańców Chorzowa II jest średnio niższa niż przeciętna dla miasta, co przejawia się w ograniczonym zaangażowaniu w głosowaniu w ramach budżetu obywatelskiego oraz niższej od przeciętnej wartości wskaźnika liczby organizacji pozarządowych (1,95 na 1000 mieszkańców w stosunku do 2,28 w skali miasta). Na podobszarze Chorzów II zarejestrowanych jest zaledwie 19 z 263 organizacji pozarządowych funkcjonujących w mieście, co stanowi około 7% ogółu wszystkich tego typu podmiotów. Problem niskiej aktywności społecznej mieszkańców może stanowić istotne wyzwanie pod względem planowanych działań rewitalizacyjnych, przez co interwencja może wymagać silnego skupienia na podejmowaniu akcji i działań nakierowanych na szerokie włączenie mieszkańców.

Jednym z potencjalnych problemów podobszaru Chorzów II jest problem bezrobocia. Jednakże warto zaznaczyć, że bezrobocie nie stanowi istotnego problemu zarówno dla podobszaru rewitalizacji jak i całego miasta. W roku 2022 przeciętna stopa bezrobocia w mieście wynosiła zaledwie 3,5% (wg. Danych GUS). Wobec powyższego, mimo iż łączna liczba osób bezrobotnych zamieszkujących Obszar jest przeciętnie niemal dwukrotnie wyższa, niż liczba osób bezrobotnych w pozostałych częściach miasta (23,54 na każde 1000 mieszkańców w stosunku do 14,26 dla miasta), to ich odsetek nadal pozostaje

niewielki i nie stanowi znaczącego problemu. Ze zgromadzonych danych wynika, że łączna szacowana liczba osób bezrobotnych zamieszkujących teren podobszaru rewitalizacji Chorzów II wynosi około 230, wśród których mniej więcej 110 to osoby będące długotrwale bezrobotne. W strukturze osób bezrobotnych znaczącą część stanowią osoby powyżej 50 roku życia – 86, tj. około 37%. Wskaźnik bezrobocia koreluje natomiast z wyższą od przeciętnej dla miasta liczbą osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej (42,38 na 1000 osób, w stosunku do 22,06 dla miasta). Łączna liczba osób korzystających ze świadczeń pomocowych w mieście wynosi 2 056 (2,2% populacji). Liczba korzystających z pomocy społecznej na obszarze Chorzowa II to 414 osób, 4% liczby mieszkańców podobszaru oraz 20% ogółu korzystających ze wsparcia w całym mieście. Dane te wskazują na natężenie wymienionych problemów na obszarze Chorzów II, które mogą wymagać podjęcia odpowiednich działań naprawczych, mimo, iż ich skala nie jest wysoka.

Ze względu na skalę problemu uzależnienia mieszkańców Chorzowa II od pomocy społecznej, niekorzystnie kształtują się wskaźniki dotyczące przeciętnej liczby udzielanych świadczeń (207 487,38 na 1000 mieszkańców) i wartości przyznawanych świadczeń (183 014,64 na 1000 mieszkańców). Należy zaznaczyć, że z około 3,3 mln wszystkich udzielonych w Chorzowie świadczeń pomocowych, aż 2 mln (60% ogółu) przypadają na mieszkańców Chorzowa II, co uwypukla natężenie ubóstwa wśród mieszkańców obszaru. Łączna liczba mieszkańców pobierających świadczenia ze względu na ubóstwo na obszarze Chorzów II wynosi 371, to ponad 22% ogółu tego typu świadczeń przyznawanych w całym mieście. Mieszkańcy obszaru stanowią około 18% ogółu osób w mieście pobierających świadczenia ze względu na niepełnosprawność (178 z 951). Częściej korzystają z dożywiania, a także w ze względu na problem alkoholowy – łącznie 40 mieszkańców, co stanowi 43% ogółu udzielanych świadczeń w całym mieście.

Poniżej szczegółowo zaprezentowano wartości wskaźników sfery społecznej podobszaru rewitalizacji Chorzów II na tle średnich wartości wskaźników dla całego miasta.

Tabela 6 Wskaźniki sfery społecznej podobszaru rewitalizacji Chorzów II i miasta

Wskaźnik	Średnia wartość dla całego miasta na 1000 osób	Wartość dla OR Chorzów II na 1000 osób	Wartość bezwzględna dla całego miasta	Wartość bezwzględna dla OR Chorzów II
 SFERA SPOŁECZNA				
Saldo migracji	-23,13	-37,06	-2 156	-362
Przyrost naturalny	-11,65	-10,54	-1 086	-103

Ludność w wieku przedprodukcyjnym	173,34	189,64	16 157	1 852
Ludność w wieku produkcyjnym	591,37	625,40	55 121	6 109
Ludność w wieku poprodukcyjnym	235,29	184,96	21 931	1 807
Liczba zarejestrowanych bezrobotnych ogółem	14,26	23,54	1 329	230
Długotrwale bezrobotni	6,16	11,27	574	110
Liczba bezrobotnych do 30 r.ż.	2,51	2,87	234	28
Liczba bezrobotnych powyżej 50 r.ż.	4,67	8,80	435	86
Liczba głosów oddanych w budżecie obywatelskim	84,58	59,92	7884	585
Liczba organizacji pozarządowych	2,82	1,95	263	19
Liczba klientów korzystających ze świadczeń pomocy społecznej	22,06	42,38	2 056	414
Kwota przyznanych świadczeń	117 806,76	183 014,64	10 980 651	1 787 687
Liczba udzielonych świadczeń	35 908,93	207 487,38	3 347 036	2 026 737
Liczba osób pobierających świadczenia z powodu (ze względu na) niepełnosprawności	10,20	18,22	951	178
Liczba osób pobierających świadczenia z powodu ubóstwa	17,75	37,98	1 654	371
Liczba dzieci korzystających z dożywiania	7,23	7,99	674	78
Liczba rodzin korzystających z pomocy asystenta rodziny	1,03	2,23	96	22
Liczba osób pobierających świadczenia z powodu alkoholizmu	0,99	4,10	92	40
Liczba ofiar zdarzeń drogowych na 1 km ²	10,20	17,50	-	-

Źródło: opracowanie własne

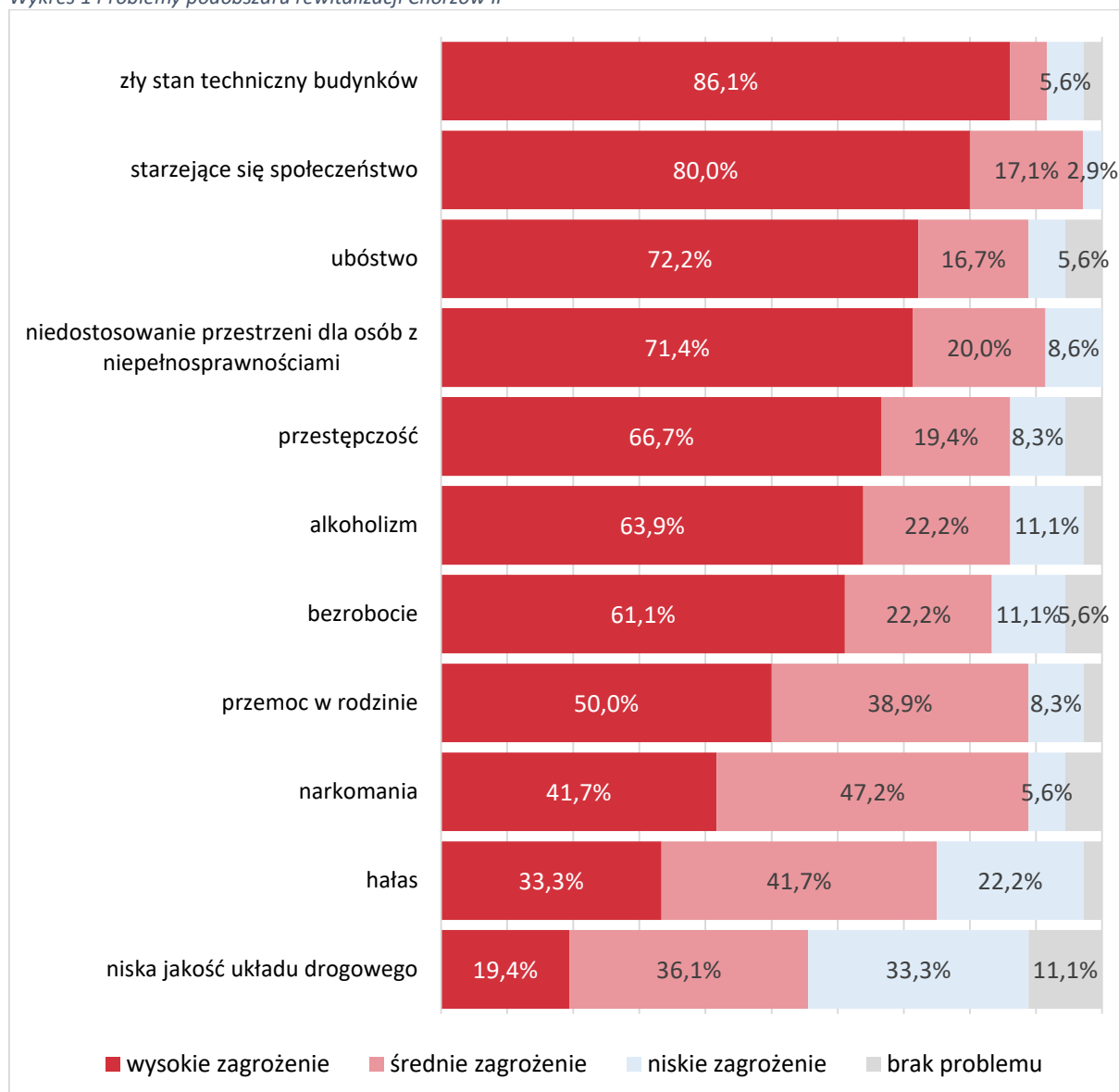
Kolejnym z problemów zdiagnozowanych na terenie podobszaru jest wyższy odsetek liczby ofiar zdarzeń drogowych na 1 km² w stosunku do średniej miejskiej (10,50) i wynosi on 17,50. Wyższa wartość wskaźnika negatywnie rzutuje na kwestie bezpieczeństwa na terenie Chorzowa II i stanowi pochodną specyfiki obszaru – duża gęstość zaludnienia, intensywna zabudowa oraz przebieg głównych tras komunikacyjnych.

Negatywne statystyki potwierdzają także opinie mieszkańców biorących udział w badaniach ankietowych. Ankietę dotyczącą problemów podobszaru Chorzów II mimo szerokiej dystrybucji

wypełniło łącznie 36 osób, wśród których ponad połowę stanowiły kobiety. Badane osoby to w większości osoby pracujące (69%), 17% emeryci. Mniej więcej 3/4 ogółu badanych to osoby w wieku aktywności zawodowej, pomiędzy 25 a 64 rokiem życia. Zdecydowana większość respondentów to osoby z wykształceniem wyższym (80%), dla których obszar rewitalizacji jest albo miejscem zamieszkania, albo terenem sąsiadującym z ich miejscem zamieszkania.

Zdaniem respondentów do kluczowych problemów podobszaru należą starzejące się społeczeństwo (80% wskazań odpowiedzi „wysokie zagrożenie”), ubóstwo (72%), przestępczość (66,7%) czy alkoholizm (63%). Opinie mieszkańców nie pokrywają się co prawda z prezentowanymi danymi statystycznymi, z których wynika, że Chorzów II to stosunkowo „młoda dzielnica”. Problem starzenia się społeczeństwa to jednak problem ogólnomiejski, stąd ankietowani mogą mieć poczucie, iż dotyczy on także Chorzowa II. Oprócz wskazywanych danych respondenci upatrują zagrożeń w zakresie złego stanu technicznego budynków (86,1%) oraz niedostosowaniu przestrzeni dla osób z niepełnosprawnościami (66,7%).

Wykres 1 Problemy podobszaru rewitalizacji Chorzów II

Źródło: opracowanie własne, n=36

5.1.2 Sfera pozaspołeczna

Osoby biorące udział w badaniach jakościowych wskazywały, że „Chorzów II to nadal część miasta z największym odsetkiem osób bezrobotnych, dużą liczbą przestępstw i kumulacją problemów społecznych. Problemy te to skutek strukturalnego bezrobocia i dziedziczenia tego modelu przez kolejne pokolenia”. Z zebranych danych wynika, że bezrobocie nie jest głównym problemem obszaru i miasta, jednak jest problemem zauważalnym, który może przekładać się na dziedziczenie zjawisk społecznych związanych z pozostawianiem poza rynkiem pracy, ubóstwem, niskim poziomem przedsiębiorczości. Opinie te potwierdzają dane dotyczące **sfer gospodarczej**. Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 ludności w przypadku podobszaru Chorzów II wynosi 44,36, podczas gdy średnia dla całego miasta przekracza poziom 101. Zdecydowanie niższy wskaźnik notuje się także w przypadku udziału nowo zarejestrowanych podmiotów w ogólnej liczbie podmiotów gospodarczych,

który dla podobszaru wynosi 5,65, a dla całego miasta 7,88 na każde 1000 mieszkańców. Niski poziom przedsiębiorczości oraz niewielka liczba podmiotów gospodarczych ulokowanych na podobszarze, mogą być przyczyną bezrobocia i negatywnego postrzegania Chorzowa II.

Kwestie niskiej **jakości zabudowy**, które wybrzmiewały w badaniach ankietowych, poruszane były także przez uczestników warsztatów i wywiadów indywidualnych. Odnosząc się do zabudowy Chorzowa II badane osoby podkreślały „familokowy” rodzaj zabudowy. Wskazywały, że są to budynki stosunkowo niskiej jakości, od początku tworzone dla robotników, które w przeciwieństwie do zabudowy centrum miasta, zawsze miały charakter „przytłaczający”.

Z danych statystycznych wynika, że Chorzów II odznacza się w skali miasta dużą intensywnością zabudowy. Przeciętnie na każdy hektar podobszaru przypada 7,74 budynku, podczas gdy średnia dla miasta wynosi 3,31. Znaczna część budynków znajdujących się na terenie podobszaru to budynki zabytkowe (głównie z przełomu XIX i XX w.), wymagające gruntownych remontów. Wiele z nich wymaga podłączenia do sieci ciepłowniczej lub wymiany źródeł ogrzewania. Fakt ten negatywnie rzutuje na wartości dotyczące **jakości powietrza podobszaru**, które są gorsze od średnich dla całego miasta. Duża część infrastruktury ulokowanej na podobszarze Chorzów II wymaga modernizacji – przykładem jest przeciętna długość sieci wodno-kanalizacyjnej wymagającej remontów. Wartość tego wskaźnika jest niemal czterokrotnie wyższa niż średnia dla całego Chorzowa (21,67 w stosunku do 5,96). Wyróżnikiem zabudowy podobszaru są liczne podwórka przynależne do kamienic, z których znaczna część jest mocno zaniedbana. Podwórka stanowią potencjał do utworzenia półprywatnych przestrzeni publicznych, których niedosyt jest zauważalny na terenie całego miasta.

Tabela 7 Wskaźniki sfery pozaspołecznej podobszaru rewitalizacji Chorzów II i miasta

Wskaźnik		Wartość dla całego miasta	Wartość dla OR Chorzów II
	SFERA ŚRODOWISKOWA		
Średnie roczne stężenie benzo(a)pirenu [ng/m ³]		6,89	9,11
Średnie roczne stężenie pyłu PM ₁₀ [µg/m ³]		39,02	40,19
Średnie roczne stężenie pyłu PM _{2.5} [µg/m ³]		24,72	25,16
Tereny zagrożone hałasem dziennym [dB]		7,23	9,21
	SFERA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA		

Udział terenów zielonych w powierzchni ogółem	35,66	21,42
Liczba punktów użyteczności publicznej na 1000 mieszkańców	5,14	1,48
Dostępność komunikacyjna	0,31	0,70
Udogodnienia dla osób ze szczególnymi potrzebami na 1 ha	0,22	0,34
Dostęp do budynków użyteczności publicznej dostosowanych do osób ze szczególnymi potrzebami	0,25	0,29
 SFERA TECHNICZNA		
Liczba budynków na 1 ha	3,31	7,74
Liczba obiektów zabytkowych na 1 ha	0,68	2,82
Długość sieci wodno-kanalizacyjnej przewidzianej do budowy, przebudowy lub remontu na 1 ha	5,96	21,67
Penetracja budynkowa Internetem stacjonarnym o przepustowości co najmniej 100 Mb/s	50,76	59,50
Udział budynków mieszkalnych zbudowanych przed rokiem 1989 w liczbie budynków mieszkalnych ogółem	70,81	89,52
 SFERA GOSPODARCZA		
Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 ludności	101,74	44,36
Udział nowo zarejestrowanych podmiotów w ogólnej liczbie podmiotów gospodarczych	7,88	5,65

Źródło: opracowanie własne

Uczestnicy badań oceniając podobszar Chorzów II pod kątem **stanu infrastruktury** oraz oferty dostępnej na jego terenie podkreślali, że jest to teren ulokowany blisko centrum miasta, dobrze skomunikowany z pozostałymi jego częściami, przez który przebiegają główne szlaki komunikacyjne i linia tramwajowa. Obecność wymienionych linii komunikacyjnych to z jednej strony zaleta, korzystnie wpływająca na jakość skomunikowania obszaru, z drugiej zaś strony jest to przyczyna ponadstandardowego w skali miasta zagrożenia hałasem – wartość wskaźnika dla miasta wynosi 7,23 dB, podczas gdy średnie natężenie hałasu na podobszarze Chorzów II to 9,21 dB. Głównymi generatorami hałasu komunikacyjnego są ul. Katowicka (DK 79) oraz ulica 3 Maja po której odbywa się intensywny ruch samochodowy i tramwajowy.

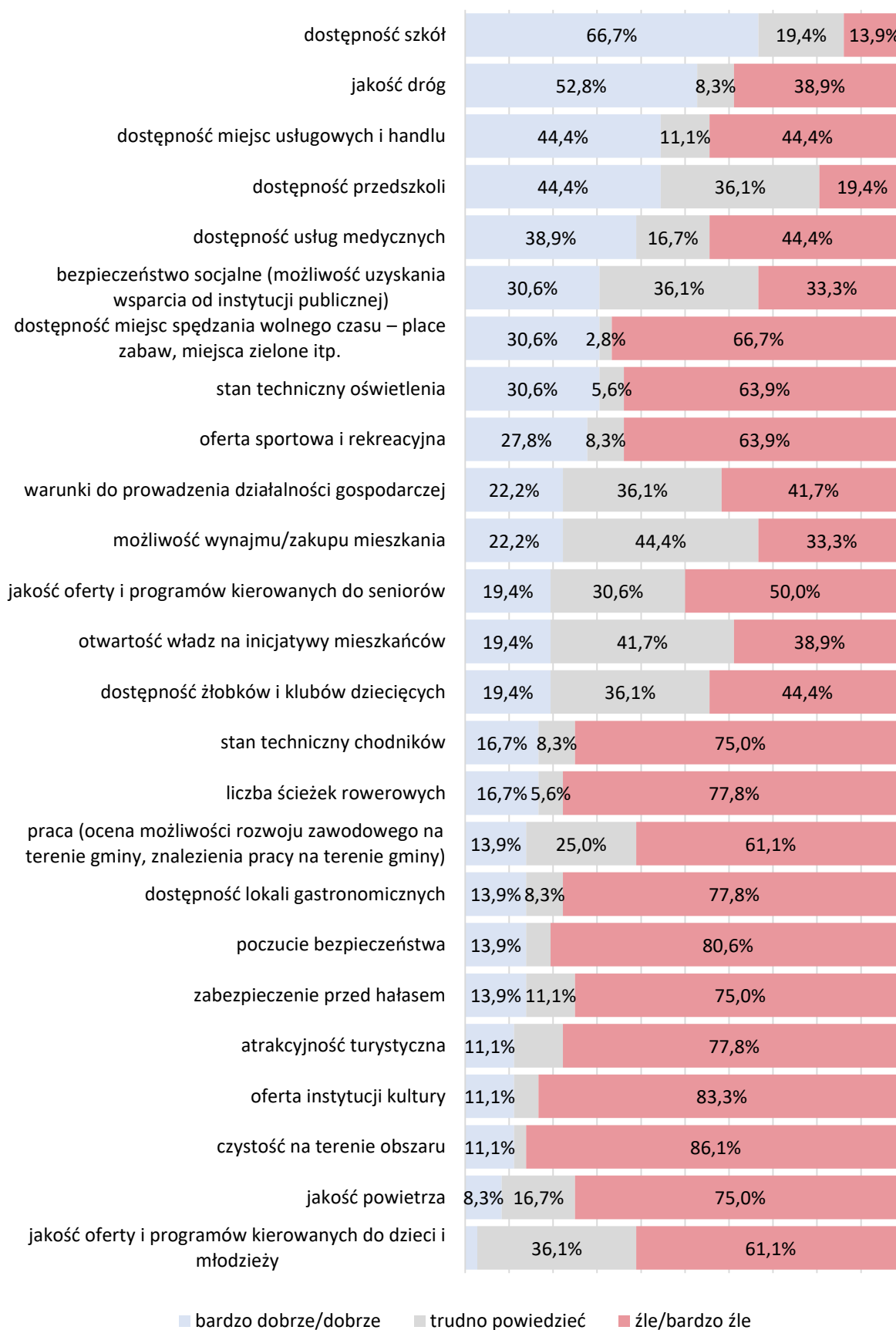
Z przeprowadzonych badań wynika, że na podobszarze Chorzów II mocno odczuwalny jest **deficyt przestrzeni publicznych**. W chwili obecnej Chorzów II nie stanowi miejsca sprzyjającego integracji i spędzania czasu wolnego. Powodem deficytu przestrzeni publicznych jest intensywna zabudowa oraz

nieliczne skwery i zieleńce, których jest przeciętnie mniej niż w pozostałych częściach miasta oraz są mocno zaniedbane i nieatrakcyjne. Do istotnych miejsc publicznych respondenci zaliczyli wyłącznie Plac Mickiewicza, nierzadko określany mianem „drugiego rynku miasta”. Plac ten jednak zdaniem badanych bardzo rzadko wykorzystywany do organizacji wydarzeń o charakterze społecznym, choć może stanowić istotny potencjał rozwojowy podobszaru. Jednym z niewielu miejsc na terenie podobszaru Chorzów II stanowiącym potencjalną rezerwę terenową możliwą do zagospodarowania na cele społeczne, rekreacyjne i rozrywkowe, są tereny ulokowane przy ulicy Stacyjnej – tereny stawu Herman, który w wyniku rewitalizacji może stanowić ważny potencjał rozwojowy całej dzielnicy.

O **ocenę infrastruktury** oraz ofertę podobszaru Chorzów II poproszeni zostali także uczestnicy badań ankietowych. Spośród ogółu ocenianych elementów korzystnie odniesiono się wyłącznie do dostępności szkół (66,7% odpowiedzi bardzo dobrze lub dobrze), jakości dróg (52,8%), dostępności miejsc usługowych i handlu (44,4%) oraz dostępności przedszkoli (44,4%). Pozostałych 21 elementów poddawanych ocenie ankietowanych ocenianych było na ogół źle lub bardzo źle.

Do najgorzej ocenionych elementów oferty zaliczono czystość na terenie obszaru (86,1% wskazań negatywnych), ofertę instytucji kultury (83,3%) i poczucie bezpieczeństwa (80,6%). Ponad ¼ respondentów negatywną stronę obszaru upatrywała także w atrakcyjności turystycznej, dostępności lokali gastronomicznych, liczbie ścieżek rowerowych, jakości powietrza, zabezpieczenia przed hałasem oraz stanie technicznym chodników. W trakcie badań jakościowych Chorzów II określany był jako „kulturalna pustynia”, w szczególności ze względu na brak instytucji kultury na jego obszarze oraz mocno ograniczonej ofercie spędzania czasu wolnego.

Wykres 2 Ocena infrastruktury oraz oferty dostępnej na terenie obszaru rewitalizacji Chorzów II

Źródło: opracowanie własne, n=36

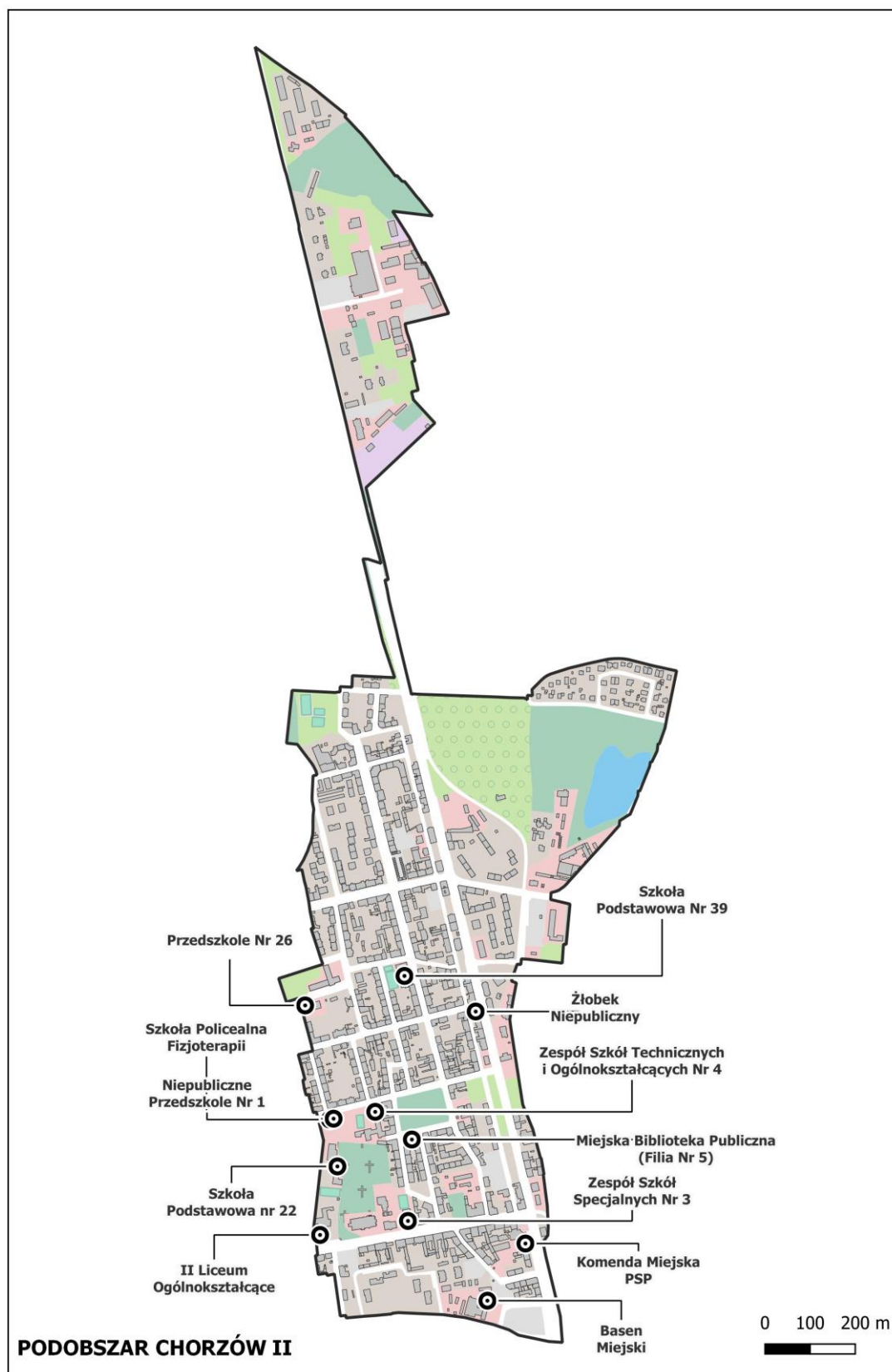
Wysoką dostępność instytucji edukacyjnych wskazywaną przez ankietowanych, potwierdza liczba obiektów szkolnych usytuowanych na terenie podobszaru Chorzów II, na których zlokalizowanych jest łącznie 12 instytucji publicznych. Wśród instytucji tych znajdują się:

1. Żłobek niepubliczny,
2. Przedszkole nr 26,
3. Niepubliczne przedszkole nr 1,
4. Szkoła Podstawowa nr 22,
5. Szkoła Podstawowa nr 39,
6. II Liceum Ogólnokształcące
7. Zespół Szkół Technicznych i Ogólnokształcących nr 4,
8. Zespół Szkół Specjalnych nr 3,
9. Szkoła Policealna Fizjoterapii,
10. Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej,
11. basen miejski,
12. Miejska Biblioteka Publiczna filia nr 5.

Na terenie Chorzowa funkcjonują 4 domy kultury. Jednakże żaden z nich nie znajduje się na terenie dzielnicy Chorzów II, która jest jedną z największych dzielnic miasta, przez co mieszkańcy uczestnicy badań określają podobszar jako „kulturalną pustynię”, wskazując na duże zapotrzebowanie na działania o charakterze kulturalnym, aktywizacyjnym oraz rozszerzenie oferty spędzania czasu wolnego. W odpowiedzi na zgłaszane postulaty, proponowano zagospodarowanie budynków przy ul. Teodora Kalidego, znajdujące się w bezpośrednim sąsiedztwie targowiska i placu Adama Mickiewicza. Budynki te są najstarszymi w mieście. Można w nich zorganizować przestrzeń służącą integracji mieszkańców, działania warsztatowe, miejsca spotkań, koncertów, a także przestrzeń do popularyzacji historii miasta.

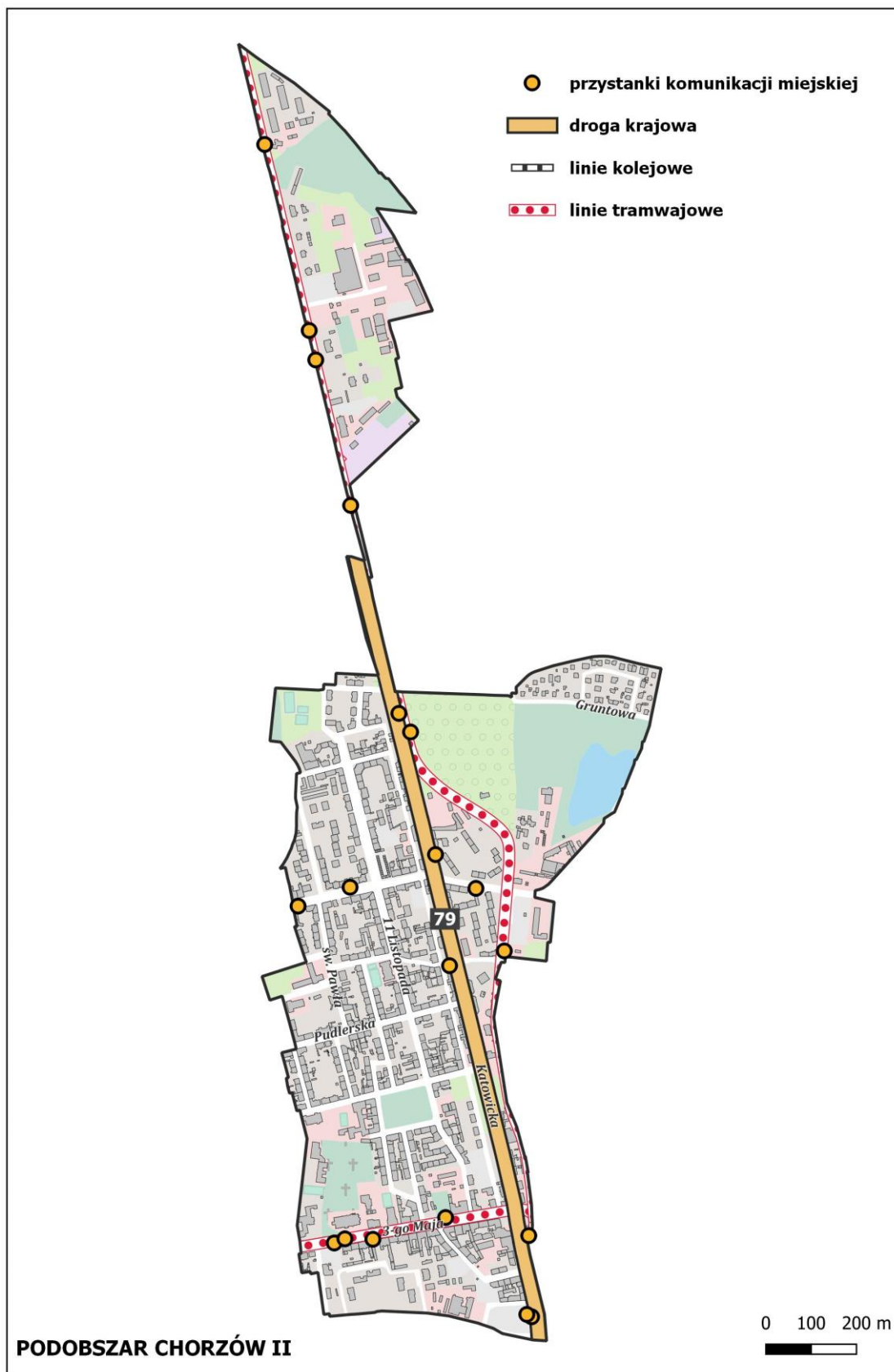
Ponad 97% uczestników badań ankietowych wskazywało, że teren podobszaru Chorzów II powinien zostać poddany procesowi rewitalizacji, a 89% respondentów deklaroowało, że wskazany obszar rewitalizacji stanowi ważny punkt/miejsce związane z funkcjonowaniem miasta.

Rysunek 1 Mapa rozmieszczenia instytucji na terenie podobszaru rewitalizacji Chorzów II

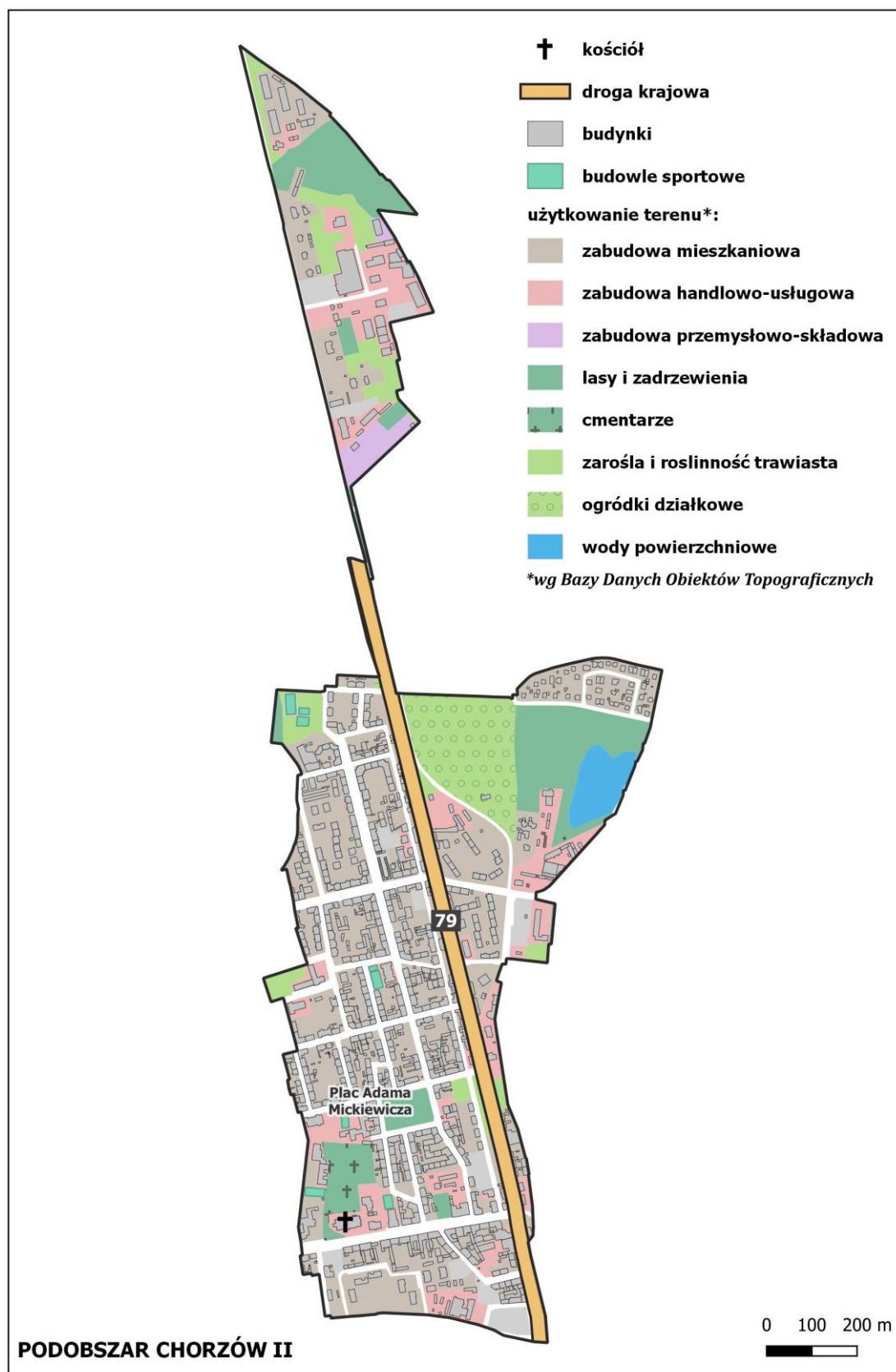
Źródło: opracowanie własne

Rysunek 2 Mapa układu komunikacyjnego podobszaru Chorzów II

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 3 Mapa topograficzna podobszaru Chorzów II

Źródło: opracowanie własne

5.1.3 Podsumowanie analizy podobszaru

Z przeprowadzonej analizy wynika, że jednym z kluczowych wyzwań podobszaru Chorzów II, jest jego stopniowa depopulacja, a także utrata funkcji społecznych, gospodarczych oraz ograniczona oferta zajęć kulturalnych i rozrywkowych. Chorzów II podobnie jak pozostałe podobszary rewitalizacji zmagają się z istotnymi deficytami dotyczącymi jakości przestrzeni publicznych, niskim zaangażowaniem mieszkańców w sprawy społeczne oraz dziedziczeniem negatywnych zjawisk. Jak wynika z przeprowadzonej analizy, znaczna część problemów zdiagnozowanych na terenie Chorzowa II, to problemy wzajemnie powiązane i posiadające wspólne źródła, które mogą w pierwszej kolejności wymagać działań nakierowanych na aktywizację mieszkańców i zmianę charakteru dzielnicy. Poniżej wyszczególniono zdiagnozowane problemy obszaru z podziałem na sferę społeczną, gospodarczą, techniczną, środowiskową i przestrzenno-funkcjonalną. W drugiej części tabeli zaprezentowano potencjały obszaru rewitalizacji, które mogą przyczynić się do wyprowadzenia obszaru ze stanu kryzysowego.

Obszar problemowy	Zdiagnozowane problemy
Sfera społeczna	• Postępująca depopulacja obszaru – podobszar Chorzów II stanowi jeden z najszybciej wyludniających się obszarów miasta. Liczba wymeldowań na terenie podobszaru jest ponad dwukrotnie wyższa niż zameldowań • Ujemny przyrost naturalny wynikający z wyższego współczynnika zgonów w stosunku do liczby narodzin, który skutkował będzie stopniowym starzeniem się populacji mieszkańców • Niski poziom zaangażowania społecznego w sprawy związane z funkcjonowaniem obszaru oraz niewielka liczba organizacji pozarządowych, która skutkuje koniecznością podejmowania cyklicznych działań aktywizacyjnych, w celu zamiany przyzwyczajeń mieszkańców i zapobieganiu sytuacjom dziedziczenia negatywnych zachowań • Stosunkowo wysoki odsetek osób bezrobotnych, mimo niskiej stopy bezrobocia w mieście - obszar ten zamieszkuje przeciętnie niemal dwukrotnie więcej osób bezrobotnych niż w pozostałych częściach miasta • Dwukrotnie wyższy od przeciętnej dla miasta liczbą osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. Mieszkańcy obszaru pobierają niemal 60% ogółu świadczeń w mieście, mimo, iż stanowią zaledwie 10% ogółu populacji miasta

	• Wysoki wskaźnik niepełnosprawności, ubóstwa oraz wysoki odsetek osób uzależnionych od alkoholu • Niski poziom poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców – problem wielokrotnie podkreślany przez uczestników badań społecznych
Sfera gospodarcza	• Niski poziom przedsiębiorczości mieszkańców, mierzony liczbą zarejestrowanych podmiotów gospodarczych • Ograniczony poziom tworzenia nowych podmiotów gospodarczych – tempo wolniejsze niż w pozostałych częściach miasta, co może skutkować utrzymywaniem się zdiagnozowanych problemów bezrobocia oraz niskiego poziomu przedsiębiorczości mieszkańców • Potencjalnie teren nieatrakcyjny gospodarczo, o czym świadczy niewielka liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na tym terenie
Sfera techniczna	• Niska jakość zabudowy, gęsta zabudowa familokowa, w wielu przypadkach wymagająca gruntownych remontów • Wysoka koncentracja budynków w tym duża liczba obiektów zabytkowych, lecz wymagających modernizacji ze względu na zły stan techniczny • Duża liczba zaniedbanych podwórek i części wspólnych obiektów budowlanych • Potrzeby podłączenia obiektów do sieci ciepłowniczej
Sfera środowiskowa	• Niska jakość powietrza ze względu na występującą niską emisję i spalanie paliw niskiej jakości w celu ogrzewania budynków mieszkalnych • Wysokie zagrożenie hałasem ze względu na przebiegające przez obszar połączenia drogowe, kolejowe i tramwajowe
Sfera przestrzenno-funkcjonalna	• Wysoki deficyt urządzonych przestrzeni publicznych • Ograniczona oferta miejsc spędzania czasu wolnego, miejsc przyjaznych mieszkańcom • Dostępność wyłącznie nielicznych skwerów i zieleńców wymagających uprządkowania • Teren zaniedbany, zaśmiecony, problem wskazywany przez znaczną część respondentów uczestniczących w badaniach społecznych

	• „Kulturalna pustynia” – brak obiektów mogących służyć integracji i zapewnieniu wysokiej jakości oferty kulturalnej dla mieszkańców

Zdiagnozowane potencjały obszaru

- Stosunkowo młoda społeczność mieszkańców podobszaru – wyższy od przeciętnego odsetek dzieci i młodzieży oraz osób w wieku produkcyjnym
- Jedna z największych i najstarszych dzielnic Chorzowa
- Wysoka dostępność komunikacyjna i ulokowanie blisko centrum miasta, dostępność komunikacji publicznej, w tym tramwajowej
- Zwarty układ zabudowy historycznej
- Wysoka dostępność obiektów edukacyjnych
- Stosunkowo wysoki odsetek budynków użyteczności publicznej dostosowanych do osób o specjalnych potrzebach
- Dostępność potencjalnych terenów rekreacyjnych – staw Herman
- Plac Mickiewicza – możliwość potencjalnego ożywienia społecznego dzielnicy
- Uwolnienie potencjału obszaru dzięki działaniom rewitalizacyjnym i aktywizującym lokalną społeczność
- Wykorzystanie potencjału historycznego do rozwoju miasta i jego promocji poza obszar lokalny

W prezentowanej poniżej tabeli wskazane zostały wyłącznie najważniejsze problemy obszaru, wraz z przyczynami i skutkami ich występowania, a także potrzebami, wyzwaniem oraz propozycją działań, jakie mogą im w przyszłości zapobiegać.

Tabela 8 Problemy i wyzwania podobszaru Chorzów II

Zdiagnozowane problemy	Przyczyny zdiagnozowanych problemów	Skutki zdiagnozowanych problemów	Potrzeby i wyzwania
postępująca depopulacja obszaru	ujemne saldo migracji, niski przyrost naturalny, nieatrakcyjny rynek pracy, nieatrakcyjne przestrzenie publiczne, brak miejsc do spędzania czasu, niedostatecznie atrakcyjna oferta rozrywkowo-kulturalna	jeden z najszybciej wyludniających się obszarów miasta, stopniowa utrata funkcji miastotwórczych, w tym społeczno-gospodarczych, niski poziom aktywności mieszkańców	podniesienie jakości życia, zbudowanie atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego w zakresie kultury, sportu i rekreacji, ale także wspieranie i zachęty dla inwestorów w kontekście tworzenia atrakcyjnych miejsc zatrudnienia
bezrobocie i uzależnienie wsparcia oferowanego przez pomoc społeczną	stosunkowo wysoki wskaźnik bezrobocia, w tym bezrobocia długotrwałego, niski poziom rozwoju gospodarczego wyrażony niską liczbą nowo rejestrowanych podmiotów gospodarczych, ograniczona oferta działań aktywizujących	ponadprzeciętna ilość osób korzystających z pomocy społecznej, utrzymywanie się i dziedziczenie negatywnych zjawisk społecznych	zwiększenie poziomu integracji mieszkańców, prowadzenie działań aktywizujących, wyrównanie szans mieszkańców w dostępie do różnorodnych usług, promowanie aktywności społecznej i zawodowej
deficyt terenów zielonych, niska jakość terenów zielonych	intensywna zabudowa, wieloletnie zaniedbania modernizacyjne dostępnych terenów zielonych	niski poziom bezpieczeństwa publicznego, niski poziom jakości życia mieszkańców spowodowany sąsiedztwem zdegradowanego terenu	modernizacja przestrzeni zielonych, wykorzystanie istniejących przestrzeni publicznych do poprawy jakości oferty obszaru

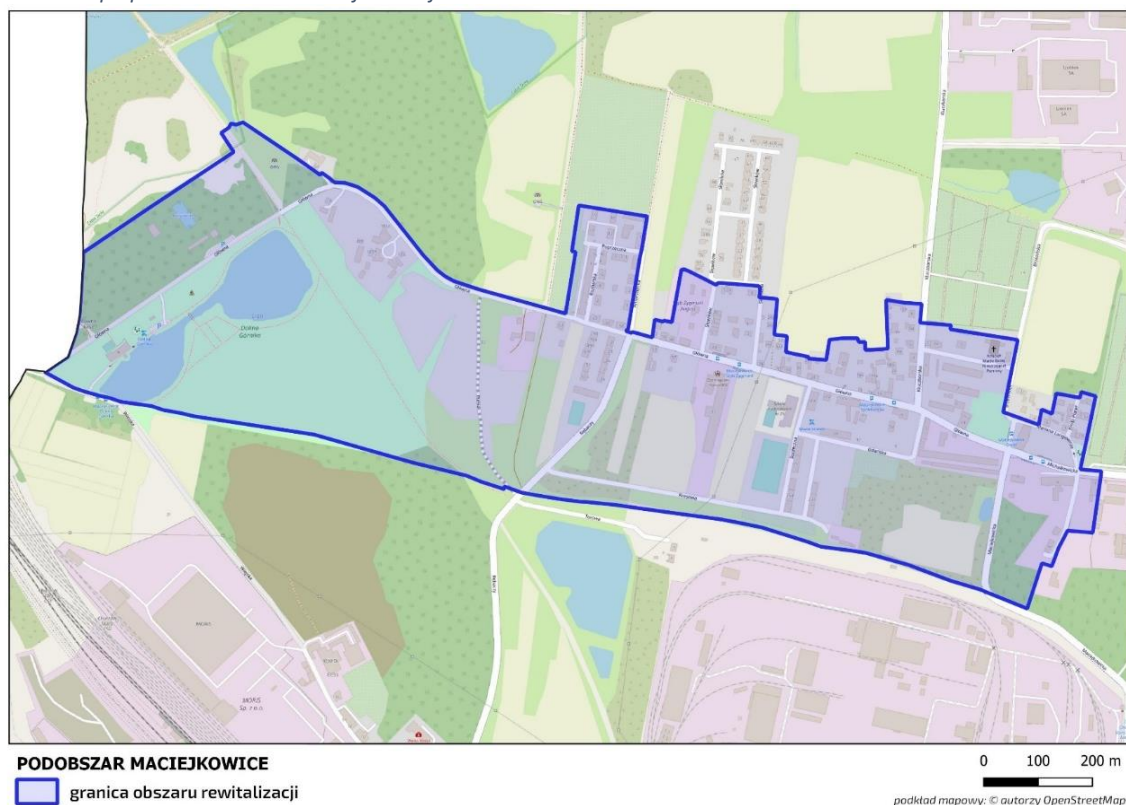
Zdiagnozowane problemy	Przyczyny zdiagnozowanych problemów	Skutki zdiagnozowanych problemów	Potrzeby i wyzwania
wysoka liczba zdarzeń drogowych, hałas	niedostatecznie rozwinięta sieć ścieżek i dróg rowerowych, gęsta zabudowa obszaru, ruch kołowy niska jakość układu drogowego	niezadowalająca jakość powietrza obniżanie poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców, pogarszanie jakości życia mieszkańców	poprawa jakości i stanu infrastruktury drogowej i okołodrogowej
niezadowalająca jakość powietrza	przestarzałe źródła ciepła, braki w modernizacji infrastruktury gminnej, zaniedbane przestrzenie publiczne, przebieg głównych traktów komunikacyjnych	niska jakość powietrza atmosferycznego i jakość środowiska naturalnego, zagrożenie dla stanu zdrowia mieszkańców	działania zmierzające do podniesienia świadomości ekologicznej mieszkańców, modernizacja obiektów i infrastruktury
niska aktywność społeczna	„kulturalna pustynia” – ograniczony dostęp do oferty kulturalnej i rozrywkowej, brak odpowiednich wzorców społecznych	wyłączenie mieszkańców z dostępu do oferty kulturalnej i rozrywkowej, obniżenie atrakcyjności osiedleńczej, stygmatyzacja obszaru	wzrost aktywności mieszkańców poprzez tworzenie warunków do uczestnictwa w nowoczesnej ofercie kulturalnej
wysoki poziom degradacji technicznej	zagęszczenie zabudowy, zły stan budynków, obecność obiektów zabytkowych wymagających modernizacji, wysoka gęstość zaludnienia	nieatrakcyjny wizerunek obszaru, niski poziom atrakcyjności osiedleńczej, wyludnianie	modernizacja i poprawa stanu technicznego i wyglądu budynków, renowacja i modernizacja techniczna zabudowy historycznej z wprowadzeniem współczesnej funkcji

Źródło: opracowanie własne

5.2 Podobszar rewitalizacji Maciejkowice

Podobszar rewitalizacji Maciejkowice umiejscowiony jest w północno-wschodniej części miasta. Obejmuje tereny osiedla Maciejkowice, biegnące wzdłuż ulicy Głównej, od ulic Langiewicza i Emilii Plater na wschodzie, po tereny Doliny Górnika na zachodzie. Południową granicę podobszaru wyznaczają ulice Kresowa, Maciejkowska i Rębaczy. Północną ulica Kluczborska, Słowików, Poprzeczna. Podobszar zamieszkuje 1 230 osób (1,3% mieszkańców miasta), a jego powierzchnia obejmuje 77,1 ha (2,3% powierzchni miasta).

Rysunek 4 Mapa podobszaru rewitalizacji Maciejkowice

Źródło: opracowanie własne

Maciejkowice to jedna z pierwszych chorzowskich osad, która do lat 30. XX w. stanowiła osobną miejscowość. W roku 1934 Maciejkowice włączono do Chorzowa Starego. Dzielnica ma charakter wiejski / wiejsko-robotniczy. Wyróżnia ją z jednej strony gęsta zabudowa ulicowa domów szczytowych usytuowana wzdłuż ulicy Głównej, Rębaczy i Kluczborskiej oraz występowanie terenów uprawnych i terenów zielonych. Mimo, iż Maciejkowice znajdują się w odległości zaledwie kilku kilometrów od ścisłego centrum Chorzowa, dzielnica stanowi osobną enklawę, odciętą od pozostałej części miasta linią kolejową, polami uprawnymi oraz terenami przemysłowymi. Oprócz murowanej zabudowy mieszkalnej, na terenie Maciejkowic znajduje się dawny XIX wieczny dwór (dziś budynek mieszkalny), kościół, budynek szkoły oraz schron bojowy z okresu II Wojny Światowej. Ze względu na wiejski

charakter zabudowy, podobszar Maciejkowice nie posiada przestrzeni publicznych. Dlatego istotnym zasobem dzielnicy jest teren Doliny Górnika usytuowany w zachodniej części dzielnicy i podobszaru rewitalizacji, na styku ulic Głównej i Wiejskiej. Dolina Górnika to tereny rekreacyjne, na których znajduje się staw, miejsca spacerowe i wypoczynkowe, znajdujące się w pobliżu Zespołu Krajobrazowo-Przyrodniczego Żabie Doły, który usytuowany jest w granicach administracyjnych 3 miast - Chorzowa, Bytomia i Piekar Śląskich. Kompleks rekreacyjno-sportowy „Dolina Górnika” powstał w latach 50. XX w. na dawnych terenach przemysłowych. Obszarem zajmowała się Kopalnia Chorzów (późniejsza kopalnia Barbara - Chorzów), która uzupełniła ofertę Doliny Górnika o basen Liga oraz stadion piłkarski. Dolina Górnika, tak jak i cała dzielnica, wraz z zamknięciem kopalni ucierpiła zarówno w kontekście społecznym, gospodarczym, jak i technicznym. Stopniowa degradacja obszaru sprawiła, że jest on dzisiaj miejscem nieatrakcyjnym, na którym występuje znacząca kumulacja problemów społecznych.

Zdjęcie 3 Zdjęcia z terenu Maciejkowice

Źródło: spacer badawczy

5.2.1 Sfera społeczna

Z zebranych danych wynika, że podobszar Maciejkowice wyludnia się nieco wolniej niż pozostałe obszary miasta. Przeciętnie traci on rocznie około 18 osób na każdy 1000 mieszkańców, podczas gdy pozostałe części miasta około 23. Oprócz wyludniania się obszaru, w Maciejkowicach notuje się niemal dwukrotnie niższy niż w pozostałych częściach miasta przyrost naturalny (-18,70 w stosunku do -11,65 dla miasta). Struktura ludnościowa Maciejkowic jest nieco korzystniejsza niż w pozostałych częściach miasta. Odsetek osób w najmłodszej grupie wiekowej zbliżony jest do średniej ogólnomiejskiej i wynosi około 17%. Korzystniejszy jest natomiast współczynnik osób w wieku produkcyjnym, gdzie na każde 1000 mieszkańców przypada aż 661 osób mieszkających w tym przedziale, podczas gdy średnia wartość dla całego miasta wynosi około 591. Maciejkowice wyróżniają się niższą liczbą osób w wieku poprodukcyjnym – 162 na 1000 mieszkańców, podczas gdy średnia dla całego Chorzowa wynosi 235. Mimo względnie korzystnej struktury ludnościowej, nie jest to dzielnica młoda, a utrzymujące się tempo wyludniania i niski przyrost naturalny mogą skutkować dużymi zmianami struktury ludnościowej w kolejnych latach.

O kondycji społecznej obszaru świadczą również wskaźniki dotyczące aktywności zawodowej mieszkańców. W okresie objętym analizą, bez zatrudnienia pozostawało 20 mieszkańców Maciejkowic, z których połowę stanowiły osoby długotrwale bezrobotne (10). W Maciejkowicach wśród osób pozostających bez zatrudnienia, dwukrotnie częściej znajdują się osoby młode, do 30 r. ż. niż w pozostałych częściach miasta (5,23 na 1000 mieszkańców w stosunku do 2,51). Bezrobocie zatem dotyczy niewielkiej części mieszkańców obszaru.

Liczba klientów korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w Maciejkowicach w liczbach bezwzględnych jest pozornie niewielka i wynosi 39 osób. Jednakże w wartościach przeliczeniowych, na każde 1000 mieszkańców Maciejkowic przypada aż 31,71 osoby korzystające ze świadczeń, podczas gdy średnia miejska wynosi 22,06. Wśród osób pobierających świadczenia pomocowe w Maciejkowicach notuje się ponadnormatywny udział osób korzystających ze świadczeń ze względu na niepełnosprawność (18,77 na 1000) i ubóstwo (21,46). Ponadto, rodziny zamieszkujące podobszar Maciejkowice, częściej niż w innych dzielnicach miasta korzystają ze wsparcia w postaci asystenta rodziny. Z danych wynika zatem, że Maciejkowice są obszarem wymagającym działań z zakresu aktywizacji społeczno-zawodowej mieszkańców, działań na rzecz osób ubogich i zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym działań nakierowanych na dzieci i młodzież w celu zapobiegania dziedziczeniu biedy.

Pozytywnym wyróżnikiem Maciejkowic jest natomiast wyższy od przeciętnego udział osób głosujących w budżecie obywatelskim (200 na każdy 1000 mieszkańców, podczas gdy średnia miejska to 84 osoby),

a także zbliżona do średniej miejskiej liczba organizacji pozarządowych przypadających na każdy tysiąc mieszkańców. W tym kontekście warto zaznaczyć, że Maciejkowice jako jedyna dzielnica w mieście, posiadają własną radę dzielnicy, co dodatkowo wskazuje na duże zaangażowanie części mieszkańców w sprawy najbliższego otoczenia oraz świadczy korzystnie o potencjale na wdrożenie działań naprawczych.

Tabela 9 Wskaźniki sfery społecznej podobszaru rewitalizacji Maciejkowice i miasta

Wskaźnik	Średnia wartość dla całego miasta na 1000 osób	Wartość dla OR Maciejkowice na 1000 osób	Wartość bezwzględna dla całego miasta	Wartość bezwzględna dla OR Maciejkowice
----------	--	--	---------------------------------------	---

SFERA SPOŁECZNA

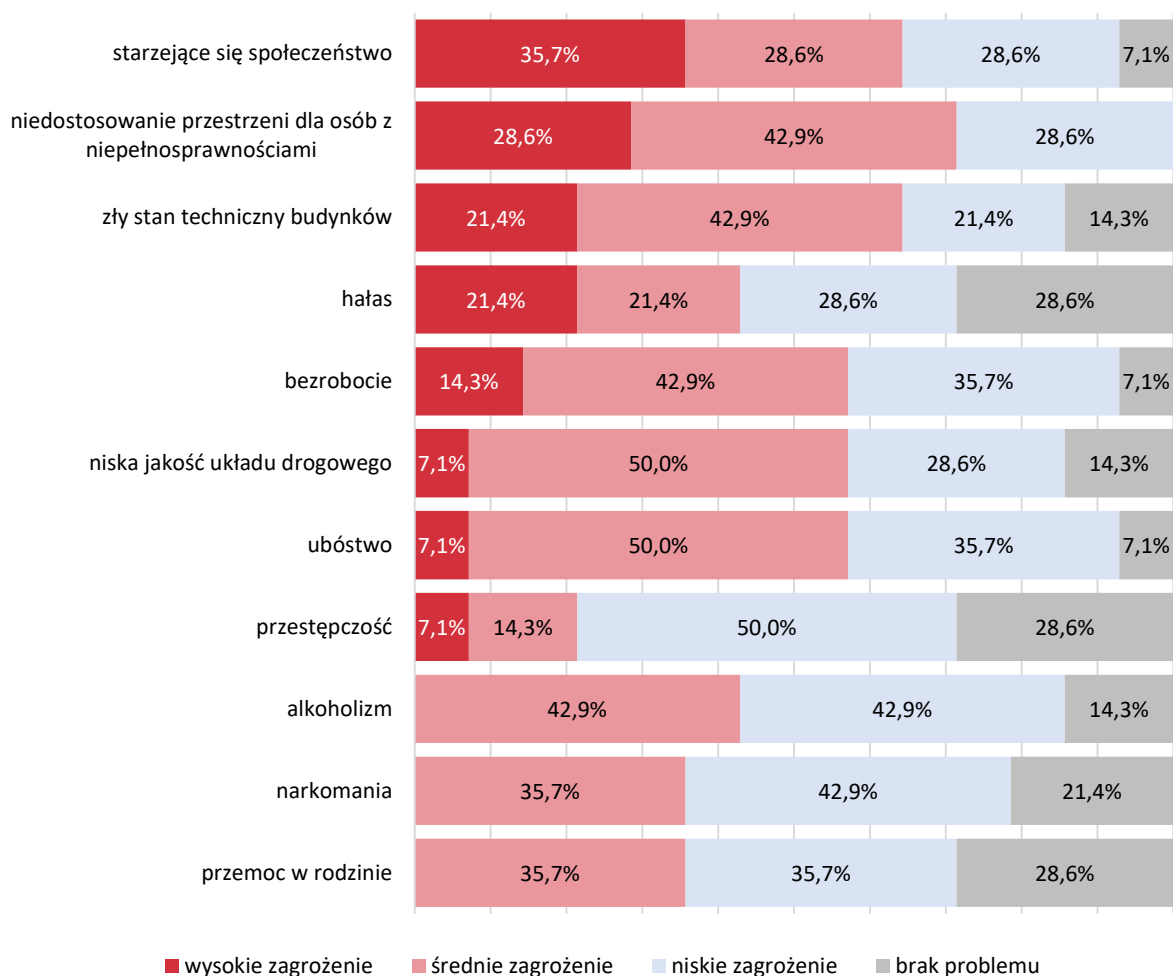
Saldo migracji	-23,13	-17,89	-2 156	-22
Przyrost naturalny	-11,65	-18,70	-1 086	-23
Ludność w wieku przedprodukcyjnym	173,34	175,15	16 157	215
Ludność w wieku produkcyjnym	591,37	661,99	55 121	814
Ludność w wieku poprodukcyjnym	235,29	162,85	21 931	200
Liczba zarejestrowanych bezrobotnych ogółem	14,26	16,62	1 329	20
Długotrwale bezrobotni	6,16	8,11	574	10
Liczba bezrobotnych do 30 r.ż.	2,51	5,23	234	6
Liczba bezrobotnych powyżej 50 r.ż.	4,67	4,15	435	5
Liczba głosów oddanych w budżecie obywatelskim	84,58	200,00	7884	246
Liczba organizacji pozarządowych	2,82	2,44	263	3
Liczba klientów korzystających ze świadczeń pomocy społecznej	22,06	31,71	2 056	39
Kwota przyznanych świadczeń	117 806,76	150 345,09	10 980 651	184 924
Liczba udzielonych świadczeń	35 908,93	3 055,01	3 347 036	3 758
Liczba osób pobierających świadczenia z powodu (ze względu na) niepełnosprawności	10,20	18,77	951	23
Liczba osób pobierających świadczenia z powodu ubóstwa	17,75	21,46	1 654	26

Liczba dzieci korzystających z dożywiania	7,23	6,49	674	8
Liczba rodzin korzystających z pomocy asystenta rodziny	1,03	1,63	96	2
Liczba osób pobierających świadczenia z powodu alkoholizmu	0,99	0,00	92	0
Liczba ofiar zdarzeń drogowych na 1 km ²	10,20	1,67	-	-

Źródło: opracowanie własne

W celu uzupełnienia analizy statystycznej, podjęto próbę realizacji badania ankietowego on-line, wśród mieszkańców obszaru Maciejkowice. Mimo szerokiej dystrybucji ankiety oraz promowania jej w wśród potencjalnych odbiorców, ankietę wypełniło zaledwie 14 respondentów (w większości kobiet, pracujących i związanych bezpośrednio z obszarem). Wśród największych zagrożeń dla dalszego funkcjonowania podobszaru Maciejkowice, ankietowani wskazywali na problem starzejącego się społeczeństwa (35% wskazań na zagrożenie duże). Mniej niż co 3 osoba upatrywała problemów związanych z hałasem (21%), złym stanem budynków (21%) czy niedostosowaniem przestrzeni dla osób z niepełnosprawnościami (28%). Badane osoby stosunkowo rzadko zgłaszały problem bezrobocia, ubóstwa czy przestępczości. W opiniach respondentów Maciejkowice jawią się zatem jako obszar względnie bezpieczny, lecz starzejący się (podobnie, choć nieco wolniej niż pozostałe części miasta). Opinie te mogą potwierdzać wypowiedzi uczestników warsztatów i spacerów badawczych, którzy wskazywali, że Maciejkowice zamieszkuje szeroki przekrój mieszkańców. Na terenie tym coraz częściej pojawiają się osoby lepiej sytuowane z innych części miasta. Jak wskazują respondenci „przeprowadzają się Ci co mają auto, chcą ciszy i spokoju, dostępu terenów zielonych”. Kluczowym wyzwaniem jest zatem dostosowanie oferty kulturalnej, zajęć edukacyjnych i integracyjnych dla mieszkańców, a także zapewnienie dostępu do przestrzeni przyjaznych, bezpiecznych i zachęcających do wspólnego spędzania czasu. Elementy związane z integracją mieszkańców i zwiększeniem ich zaangażowania w funkcjonowanie społeczności lokalnej, poczucia wpływu na otoczenie, mogą stanowić kierunek zmian, jakie są wymagane na obszarze objętym rewitalizacją. Ofertę taką można stworzyć w ramach działań na terenie Doliny Górnika, stanowiącej naturalne zaplecze podobszaru Maciejkowice.

Wykres 3 Problemy podobszaru rewitalizacji Maciejkowice

Źródło: opracowanie własne, n=14

5.2.2 Sfera pozaspołeczna

Podobszar rewitalizacji Maciejkowice pod względem **jakości powietrza** atmosferycznego zbliżony jest do średnich wartości dla całego miasta. Ze względu na charakter zabudowy oraz oddalenie od głównych tras komunikacyjnych, w mniejszym stopniu jest także narażony na problemy hałasu komunikacyjnego – wskaźnik hałasu wynosi 6,88 dB, podczas, gdy średnia dla całego miasta to 7,23 dB. Względnie dobra jakość powietrza to także efekt większego udziału terenów zielonych w powierzchni ogółem, który wynosi 36,16 na ha, podczas gdy średnia miejska to 35,66 ha.

Zgromadzone dane statystyczne świadczą o dużej liczbie punktów użyteczności publicznej (6,72 na 1000 mieszkańców), wyższej niż średnia dla miasta dostępności komunikacyjnej mierzonej dostępnością przystanków autobusowych (0,46 w stosunku do 0,31), niewielkim zagęszczeniu budynków (2,81 ha, podczas gdy średnia miejska to 3,31), a także w miarę nową zabudową obszaru i niewielkimi potrzebami remontów sieci wodno-kanalizacyjnej. Statystyki te jednak mocno weryfikują opinie mieszkańców obszaru, którzy wprost wskazują, że dostępność komunikacyjna jest tylko pozorna, ponieważ „Autobusy jeżdżą o tych samych godzinach i ciężko się wydostać z Maciejkowic”. Z

przystanków ulokowanych w Dolinie Górnika znajdującej się na obszarze rewitalizacji Maciejkowice, dostępna jest 1 linia autobusowa, kursująca wyłącznie w sezonie wakacyjnym. Centralną część obszaru obsługują 4 linie autobusowe komunikacji ZTM (Związek Transportu Metropolitarnego), które kursują 4-5 razy na godzinę, oferując połączenia w kierunku Chorzowa Starego, Chorzowskiego Rynku oraz sąsiednich miast. Połączenia z Maciejkowic np. w stronę centrum miasta odchodzą regularnie 2-3 razy na godzinę lub częściej w zależności od pory dnia. Odległość jaka dzieli Maciejkowice od centrum miasta to około 4-5 kilometrów, a przejazd zajmuje około 15-20 min. Zatem poczucie „pozorności” dobrego skomunikowania obszaru z pozostałymi częściami miasta, może wynikać z faktycznego miejsca zamieszkania danej osoby, ponieważ nie każda część Maciejkowic posiada taki sam dostęp do komunikacji publicznej.

Na obszarze „brakuje oświetlenia co stwarza zagrożenie dla pieszych, brakuje chodników”. Problemem jest także **niewystarczająca oferta miejsc pracy**, czy dostępność miejsc usługowych, handlowych, oferty restauracyjnej itp. Opinie te potwierdzają dane statystyczne świadczące o **niskiej aktywności podmiotów gospodarczych** w podobszarze Maciejkowic. Na każde 1000 mieszkańców przypadają tu zaledwie 32,66 podmioty gospodarcze, podczas gdy średnia ogólnomiejska przekracza poziom 101 podmiotów. Nowe działalności gospodarcze powstają dynamicznie na terenie Maciejkowic, lecz ich udział nadal jest niewystarczający. Ponadto badane osoby zgłaszają, że nowe podmioty powstają i niestety bardzo szybko kończą działalność, przez co realna sytuacja dostępności usług, lub podaży miejsc pracy nie ulega zmianom.

Tabela 10 Wskaźniki sfery pozaspołecznej podobszaru rewitalizacji Maciejkowice i miasta

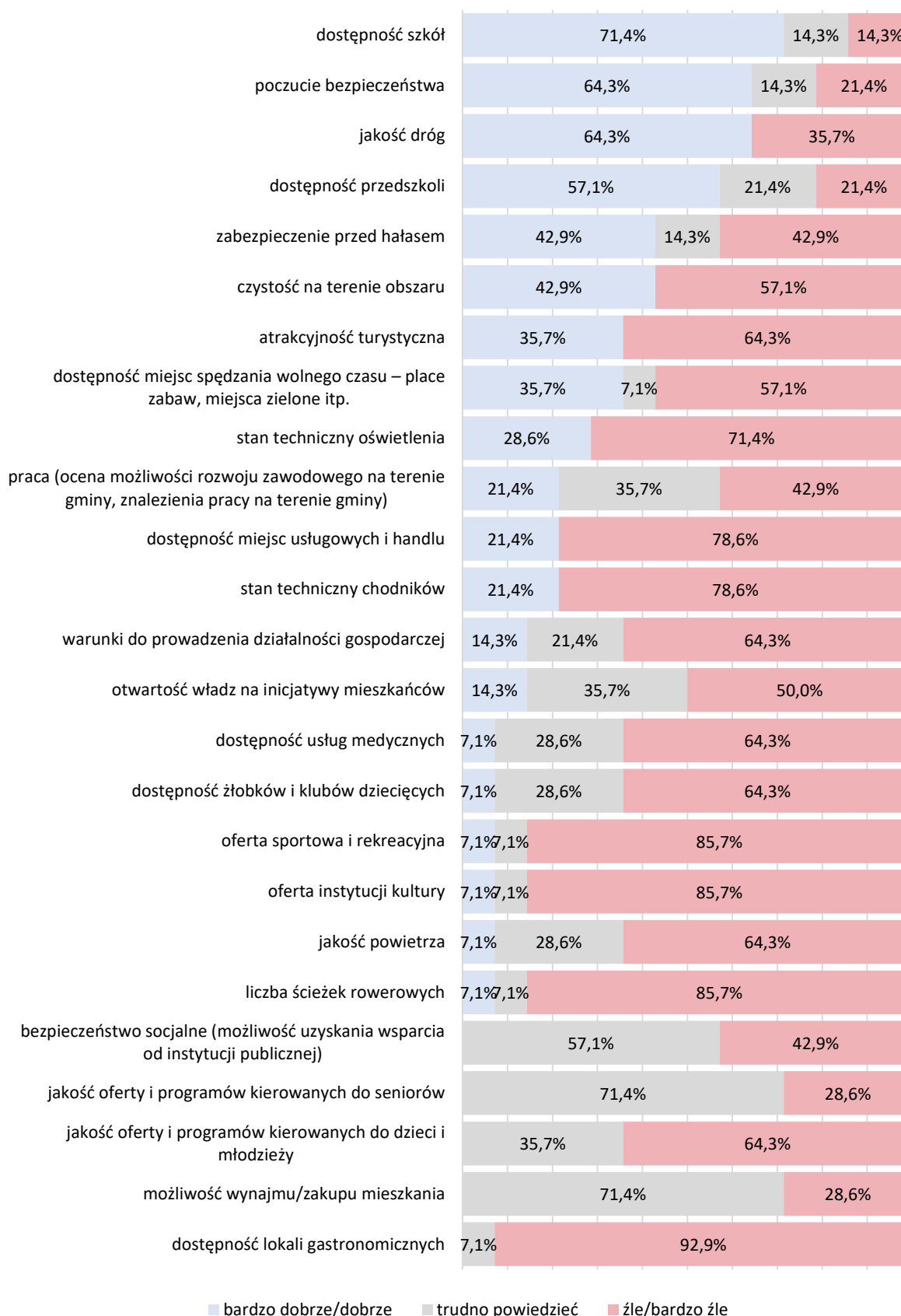
Wskaźnik		Wartość dla całego miasta	Wartość dla OR Maciejkowice
	SFERA ŚRODOWISKOWA		
Średnie roczne stężenie benzo(a)pirenu [ng/m ³]		6,89	5,45
Średnie roczne stężenie pyłu PM ₁₀ [μg/m ³]		39,02	39,82
Średnie roczne stężenie pyłu PM _{2.5} [μg/m ³]		24,72	24,73
Tereny zagrożone hałasem dziennym [dB]		7,23	6,88
	SFERA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA		
Udział terenów zielonych w powierzchni ogółem		35,66	36,16

Liczba punktów użyteczności publicznej na 1000 mieszkańców	5,14	6,72
Dostępność komunikacyjna	0,31	0,46
Udogodnienia dla osób ze szczególnymi potrzebami na 1 ha	0,22	0,09
Dostęp do budynków użyteczności publicznej dostosowanych do osób ze szczególnymi potrzebami	0,25	0,19
 SFERA TECHNICZNA		
Liczba budynków na 1 ha	3,31	2,81
Liczba obiektów zabytkowych na 1 ha	0,68	0,80
Długość sieci wodno-kanalizacyjnej przewidzianej do budowy, przebudowy lub remontu na 1 ha	5,96	3,29
Penetracja budynkowa Internetem stacjonarnym o przepustowości co najmniej 100 Mb/s	50,76	51,93
Udział budynków mieszkalnych zbudowanych przed rokiem 1989 w liczbie budynków mieszkalnych ogółem	70,81	66,50
 SFERA GOSPODARCZA		
Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 ludności	101,74	32,66
Udział nowo zarejestrowanych podmiotów w ogólnej liczbie podmiotów gospodarczych	7,88	29,53

Źródło: opracowanie własne

Dane statystyczne uzupełnione zostały o wyniki badań ankietowych, w których mieszkańcy wprost wskazują, że zalety podobszaru skupiają się wokół **wysokiej dostępności szkół** (71% wskazań pozytywnych) i przedszkoli (57%). Względnie wysoko oceniane jest także **poczucie bezpieczeństwa** (64% odpowiedzi pozytywnych) na terenie podobszaru, czy **niska uciążliwość hałasem** (42,9%). Negatywnie natomiast odnoszono się do dostępność lokali gastronomicznych (92,9% wskazań negatywnych), braku ścieżek rowerowych, słabej oferty instytucji kultury i oferty sportowo-rekreacyjnej, złej jakości chodników i oświetlenia oraz braku dostępu do oferty handlu i usług. Każdy z wymienionych elementów otrzymał ponad 70% wskazań negatywnych.

Wykres 4 Ocena infrastruktury oraz oferty dostępnej na terenie obszaru rewitalizacji Maciejkowice

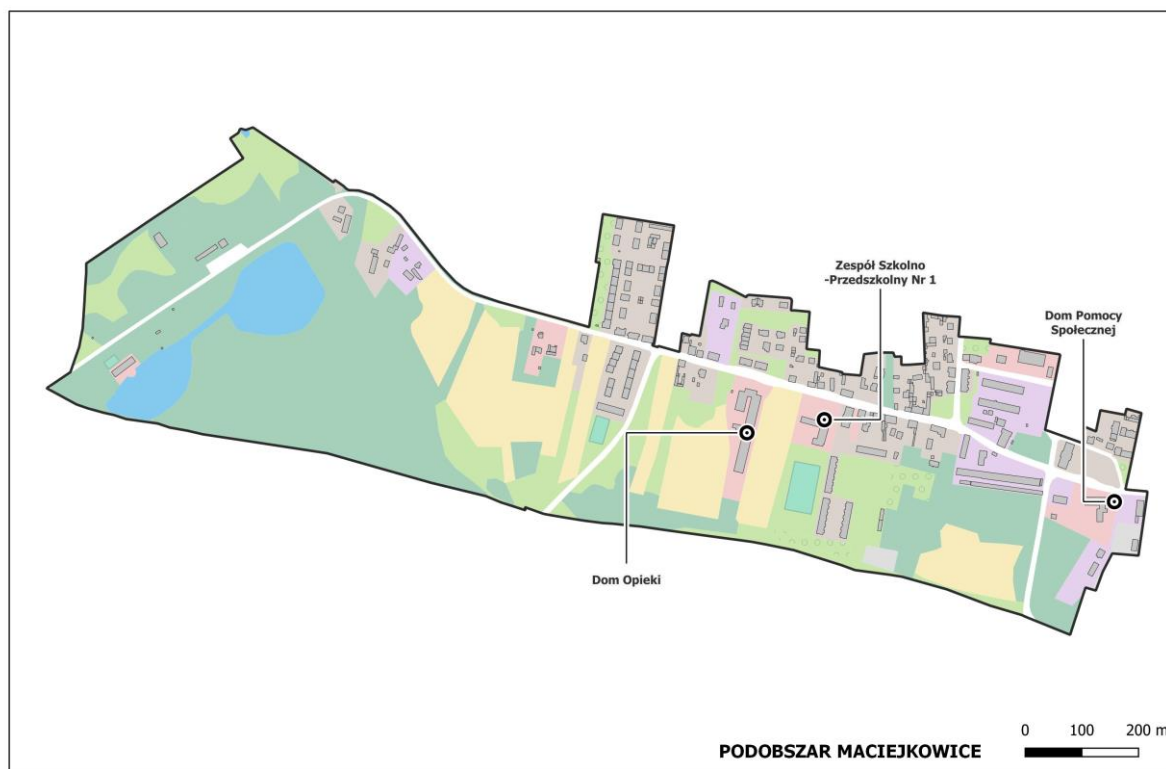

Źródło: opracowanie własne, n=14

Na terenie podobszaru Maciejkowice zlokalizowane są 4 kluczowe instytucje publiczne. Zaliczają się do nich zespół szkolno-przedszkolny, dom pomocy społecznej oraz dom opieki. Z przeprowadzonych badań wynika, że instytucje te nie są w stanie wygenerować odpowiedniej oferty kulturalnej i rozrywkowej dla mieszkańców, mimo iż takie działania okazjonalnie podejmują. W Maciejkowicach brakuje instytucji kultury, która animowałaby funkcjonowanie społeczności lokalnej, dbała o jej integrację oraz zapewniała przestrzeń do wspólnego działania. Ze względu na brak odpowiedniego miejsca usytuowanego w centrum podobszaru, przestrzeń na takie działania zapewnia Dolina Górnika, która jednak wymaga istotnej modernizacji i doposażenia. Przestrzeń ta może stać się wizytówką Maciejkowic i całego Chorzowa. Miejscem, na terenie którego prowadzone będą działania integracyjne, edukacyjne, miejscem, służącym rekreacji i spędzaniu wolnego czasu przez mieszkańców dzielnicy.

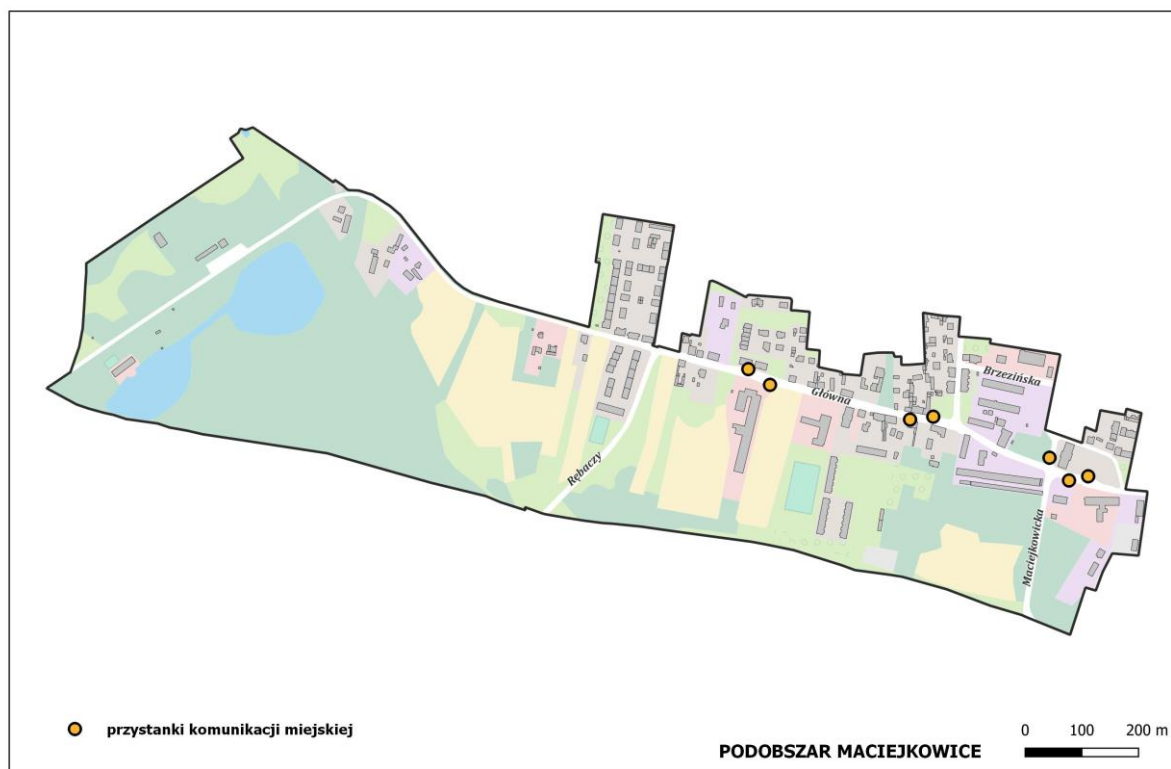
Zdaniem 86% ankietowanych, podobszar rewitalizacji Maciejkowice powinien zostać poddany procesowi rewitalizacji, a aż 79% respondentów twierdziło, że wyznaczony obszar stanowi ważny punkt/miejsce związane z funkcjonowaniem miasta.

Rysunek 5 Mapa rozmieszczenia instytucji na terenie podobszaru rewitalizacji Maciejkowice

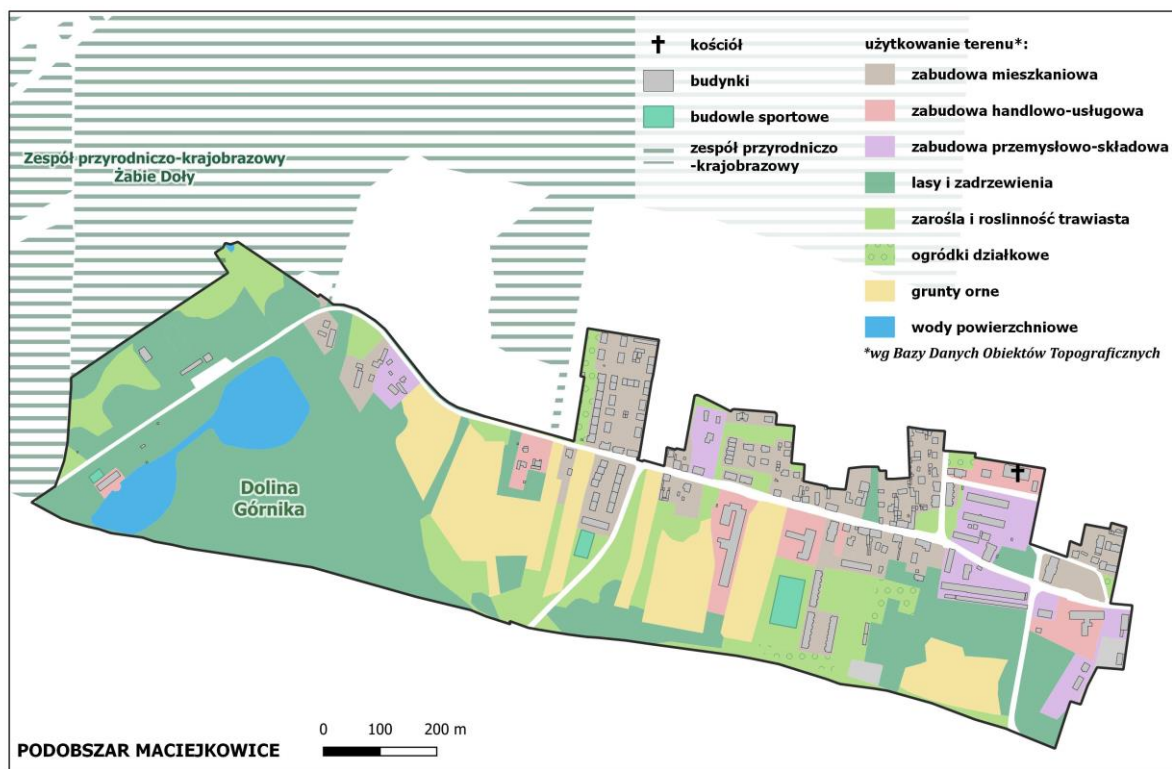
Źródło: opracowanie własne

Rysunek 6 Mapa układu komunikacyjnego podobszaru Maciejkowice

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 7 Mapa topograficzna podobszaru Maciejkowice

Źródło: opracowanie własne

5.2.3 Podsumowanie analizy podobszaru

Poniżej zaprezentowano syntezę deficytów i wyzwań stojących przed podobszarem rewitalizacji Maciejkowice. Znaczna część zdiagnozowanych problemów powiązana jest z charakterem dzielnicy oraz jej peryferyjnością. Problemy te w znacznym stopniu przekładają się na problemy społeczne i gospodarcze podobszaru, a także na deficyty występujące w ofercie usług i zajęć kierowanych do mieszkańców. Jednym z kluczowych wyzwań dla Maciejkowic, jest wykorzystanie potencjału tkwiącego w mieszkańcach, ich zaangażowanie w sprawy społeczne oraz przywrócenie funkcji zdegradowanym obszarom i obiektom użyteczności publicznej. Problem ten dotyczy także pozostałych podobszarów rewitalizacji miasta i może stanowić punkt wyjścia, do wdrażania szerszych zmian strukturalnych. Poniżej wyszczególniono zdiagnozowane problemy obszaru z podziałem na sferę społeczną, gospodarczą, techniczną, środowiskową i przestrzenno-funkcjonalną. W drugiej części tabeli zaprezentowano potencjały obszaru rewitalizacji, które mogą przyczynić się do wyprowadzenia obszaru ze stanu kryzysowego.

Obszar problemowy	Zdiagnozowane problemy
Sfera społeczna	• Stopniowe, choć wolniejsze od przeciętnego dla miasta wyludnianie się dzielnicy • Znacząco niższy od przeciętnego dla miasta poziom przyrostu naturalnego, który może skutkować ubytkiem osób w wieku przedprodukcyjnym w kolejnych latach • Względnie wysoki odsetek młodych osób bezrobotnych do 30 r.ż. – problem ten dotyczy nielicznej grupy mieszkańców, lecz może wymagać działań włączających i integrujących młodych mieszkańców • Ponadstandardowy odsetek osób korzystających ze wsparcia instytucji pomocy społecznej, w tym ze względu na niepełnosprawność i ubóstwo • Konieczność realizacji działań związanych z aktywizacją społeczno-zawodową mieszkańców oraz przeciwdziałania skutkom dziedziczenia negatywnych zachowań
Sfera gospodarcza	• Niewystarczająca dostępność miejsc pracy na terenie podobszaru • Niska aktywność podmiotów gospodarczych, ograniczona dostępność usług i handlu oferowanych przez lokalne firmy

Sfera techniczna	• Degradacja części terenu wynikająca z przekształceń gospodarczych i likwidacji kopalni, która utrzymywała tereny rekreacyjne • Potrzeby doposażenia przestrzeni publicznych w oświetlenie i infrastrukturę okołodrogową
Sfera środowiskowa	• Degradacja części przestrzeni publicznych i terenów zielonych, które mogą służyć mieszkańcom w celach rekreacyjnych i integracyjnych, miejsc, które mogą zostać wykorzystane w celu zwiększenia potencjału obszaru, zmiany dynamiki wysiedlania się i podniesienia atrakcyjności miejsca zamieszkania w Maciejkowicach
Sfera przestrzenno-funkcjonalna	• Peryferyjne usytuowanie obszaru względem centrum miasta • Odcięcie od pozostałych dzielnic miasta linią kolejową, polami uprawnymi oraz terenami przemysłowymi • Wiejski charakter zabudowy, wynikający z historii dzielnicy co wpływa na ograniczoną dostępność do terenów i przestrzeni służących integracji mieszkańców

Zdiagnozowane potencjały obszaru

- Stosunkowo młodą społeczność zamieszkującą podobszar – potencjalni odbiorcy działań rewitalizacyjnych;
- Dostępność terenów rekreacyjnych Doliny Górnika, mogących służyć jako miejsca rekreacji i prowadzenia działań edukacyjnych, integracji społecznej etc.
- Spokojny, zielony charakter dzielnicy;
- Wysoka aktywność społeczna mieszkańców – stosunkowo duża liczba organizacji pozarządowych, aktywność w działaniach na rzecz dzielnicy;
- Działalność jedynej w mieście Rady Dzielnicy;
- Wysoki stopień dostępności terenów zielonych ulokowanych na obrzeżach zwartej zabudowy Maciejkowic;
- Dostępność szkoły, jako zaplecza instytucjonalnego.
- Wysokie poczucie bezpieczeństwa mieszkańców podobszaru.

W prezentowanej poniżej tabeli wskazane zostały wyłącznie najważniejsze problemy obszaru, wraz z przyczynami i skutkami ich występowania, a także propozycją działań, jakie mogą im w przyszłości zapobiegać.

Tabela 11 Problemy i wyzwania podobszaru Maciejkowice

Zdiagnozowane problemy	Przyczyny zdiagnozowanych problemów	Skutki zdiagnozowanych problemów	Potrzeby i wyzwania
postępująca depopulacja i ujemny przyrost naturalny	starzejąca się społeczność mieszkańców, przestrzeń zdegradowana pod względem technicznym i środowiskowym, niska jakość oferty kulturalnej, niska atrakcyjność osiedleńcza	stały ubytek liczby mieszkańców, stygmatyzacja dzielnicy jako nieatrakcyjnej, brak oferty dla mieszkańców, utrata funkcji miastotwórczych	wykorzystanie potencjału terenów zielonych usytuowanych na obrzeżach obszaru, w celu stworzenia oferty rozrywkowej dla mieszkańców i poprawy obrazu dzielnicy, a także rozwoju przestrzeni pod nowe funkcje społeczne i gospodarcze
ograniczona dostępność komunikacyjna i peryferyjność podobszaru	duże oddalenie od centrum miasta, „wiejski” charakter dzielnicy wynikający z uwarunkowań historycznych, odcięcie linią kolejową oraz polami uprawnymi	utrudniony dostęp mieszkańców Maciejkowic do oferty dostępnej w pozostałych częściach miasta, uzależnienie od indywidualnych środków transportu	działania nakierowane na tworzenie oferty dostępnej na terenie dzielnicy, wspieranie działań sprzyjających poprawie skomunikowania z pozostałymi częściami miasta oraz w obrębie dzielnicy
utrzymywanie się i dziedziczenie negatywnych zjawisk społecznych	zmiany społeczno-gospodarcze wywołane przekształceniami w przemyśle i likwidacją kopalni	niski poziom integracji społeczności, wysoki odsetek osób korzystających z pomocy społecznej, ponadprzeciętna liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych	wspieranie działań z zakresu aktywizacji społeczno-zawodowej mieszkańców, tworzenie obszarów sprzyjających wzrostowi aktywności mieszkańców

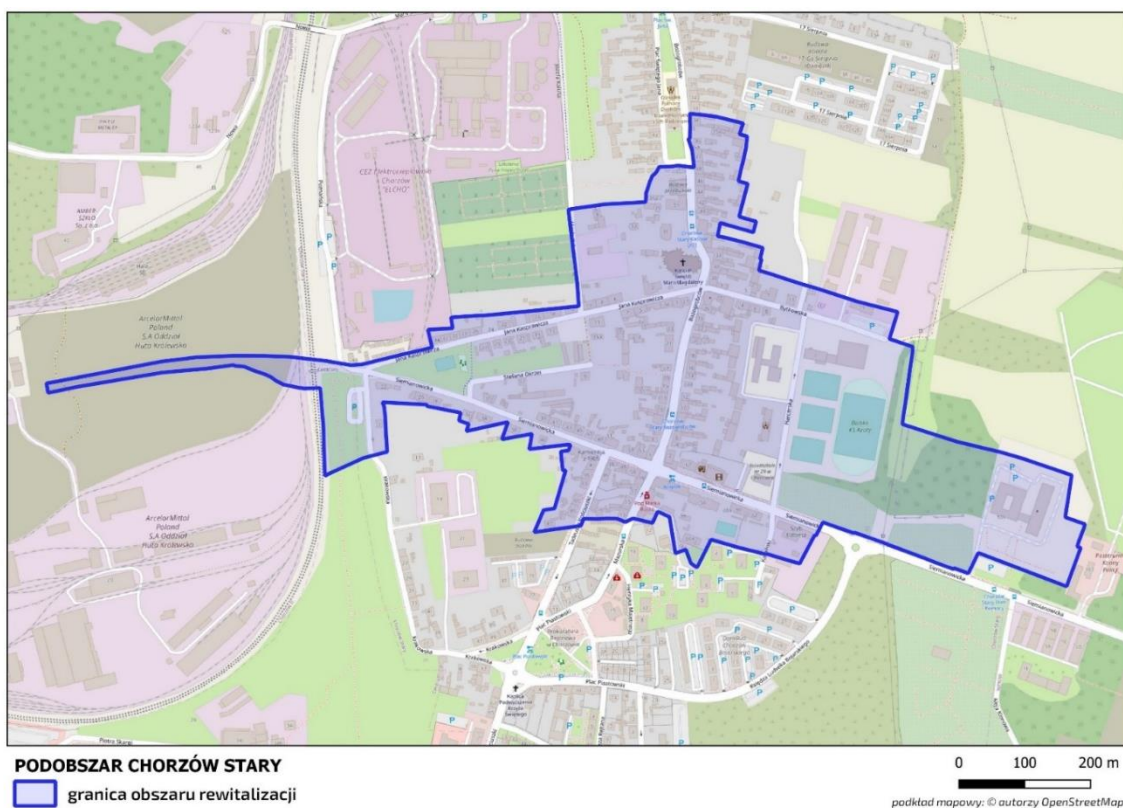
ponadprzeciętna ilość osób korzystających z pomocy społecznej	podwyższony poziom bezrobocia, w tym bezrobocia długotrwałego i bezrobocia wśród osób młodych	wysoki odsetek rodzin objętych dożywianiem dzieci, uzależnienie od środków pomocowych, transmisja międzypokoleniowa negatywnych przyzwyczajeń	podejmowanie działań z zakresu aktywizacji społeczno-zawodowej mieszkańców, działań na rzecz osób ubogich i zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym działań nakierowanych na dzieci i młodzież w celu zapobiegania dziedziczeniu biedy
Zdiagnozowane problemy	→ Przyczyny zdiagnozowanych problemów	→ Skutki zdiagnozowanych problemów	→ Potrzeby i wyzwania
niska jakość oferty kulturalnej	peryferyjność obszaru, niska dostępność komunikacyjna i oddalenie od centrum miasta, ograniczona liczba instytucji kulturalnych i niedopasowanie oferty do potrzeb mieszkańców	utrwalanie negatywnych wzorców społecznych, spadek poziomu aktywności kulturalnej mieszkańców, obniżanie poziomu integracji społecznej	dostosowanie oferty kulturalnej, zajęć edukacyjnych i integracyjnych dla mieszkańców, a także zapewnienie dostępu do przestrzeni przyjaznych, bezpiecznych i zachęcających do wspólnego spędzania czasu, promowanie podejmowania aktywności na terenie dzielnicy
niski współczynnik przedsiębiorczości	zwarta zabudowa obszaru, charakter „wiejsko-robotniczy” wynikający z uwarunkowań historycznych, niewielka liczba obiektów/miejsc sprzyjających prowadzeniu działalności gospodarczej, niska dostępność komunikacyjna, obniżająca liczbę potencjalnych odbiorców	niewystarczająca oferta miejsc pracy na terenie obszaru, niska dostępność miejsc usługowych, handlowych, oferty restauracyjnej, niewielka liczba podmiotów gospodarczych działających na podobszarze, krótki czas funkcjonowania nowych podmiotów	zwiększenie poziomu integracji mieszkańców i promowania tożsamości lokalnej, prowadzenie działań aktywizujących, wyrównanie szans mieszkańców w dostępie do różnorodnych usług rynku pracy, w tym nabywania nowych kwalifikacji, wsparcie w prowadzeniu i zakładaniu działalności gospodarczej
deficyt zorganizowanych przestrzeni publicznych, braki w infrastrukturze oświetleniowej, braki małej architektury	peryferyjność obszaru, odcięcie komunikacyjne, zwarty charakter zabudowy, stopniowa degradacja przestrzeni publicznych	deficyt oświetlenia przestrzeni publicznych, niebezpieczne ciągi komunikacyjne, stwarzające zagrożenie dla pieszych, utrudniony dostęp do przestrzeni zielonych i zorganizowanych przestrzeni publicznych, w tym terenów rekreacyjnych i miejsc spędzania czasu wolnego	poprawa jakości i stanu infrastruktury drogowej i okołodrogowej, doposażenie małej architektury, wykorzystanie potencjału terenów zielonych znajdujących się na terenie dzielnicy, wspieranie inicjatyw lokalnych o charakterze integracyjnym i rozrywkowym

5.3 Podobszar rewitalizacji Chorzów Stary

Podobszar rewitalizacji Chorzów Stary umiejscowiony jest w środkowo-wschodniej części miasta. Obejmuje swym zasięgiem tereny od Domu Pomocy zlokalizowanego przy ul. Siemianowickiej, po skrzyżowanie ulic Siemianowickiej i Jana Kasprowicza oraz tereny Huty. W układzie północ-południe podobszar ten obejmuje tereny od ulic Mazurskiej, Kościuszki i Siemianowickiej na południu, po ulice Bożogrobowców, Kasprowicza i Bytkowską na północy.

Podobszar zamieszkuje 1 546 osób (1,7% mieszkańców miasta), a jego powierzchnia wynosi 35,4 ha (1,1% powierzchni miasta).

Rysunek 8 Mapa podobszaru rewitalizacji Chorzów Stary

Źródło: opracowanie własne

Podobszar rewitalizacji Chorzów Stary charakteryzuje się dużą intensywnością zabudowy mieszkaniowej, głównie kamienicznej i familiokowej. Chorzów Stary znajduje się w niewielkiej odległości od centrum miasta, jednakże jest od niego funkcjonalnie odcięty za sprawą dużych terenów przemysłowych i poprzemysłowych, związanych z przemysłem hutniczym i wydobywczym. Do centrum miasta prowadzi ul. Kościuszki, która jednocześnie stanowi główną, a w zasadzie jedyną oś komunikacyjną dzielnicy z centrum.

Na terenie podobszaru znajdują się liczne obiekty zabytkowe, w tym kamienice mieszkalne powstałe jeszcze pod koniec XVIII w. i na przełomie XIX i XX w. Wiele z nich jest obecnie w złym stanie technicznym, ze względu na wieloletnie zaniedbania remontowe i modernizacyjne. Znaczna część obiektów mieszkalnych podobszaru, to obiekty niezamieszkałe, znajdujące się w prywatnych rękach. W wielu przypadkach plany zagospodarowania obiektów nie są jasno określone, co ze względu na ich stan techniczny negatywnie oddziałuje na wygląd i estetykę podobszaru.

Ze względu na charakter zabudowy i problemy związane ze stanem obiektów na terenie dzielnicy, jednym z kluczowych wyzwań podobszaru jest dostępność oraz jakość przestrzeni publicznych. Podobszar rewitalizacji Chorzów Stary aktualnie stanowi mocno zdegradowaną część miasta. W złym stanie znajdują się nie tylko obiekty mieszkalne, ale także chodniki i jezdnie, brakuje małej architektury, zieleni oraz przestrzeni do spędzania wolnego czasu przez mieszkańców. Zaletą Chorzowa Starego jest to, iż graniczy on bezpośrednio z Parkiem Śląskim. Jednakże nie rekompensuje to istotnych braków w przestrzeni publicznej na terenie podobszaru, co czyni go terenem nieatrakcyjnym do zamieszkiwania.

Zdjęcie 5 Zdjęcia z terenu Chorzów Stary

Źródło: spacer badawczy

5.3.1 Sfera społeczna

Z powyższą tezę o nieatrakcyjności jako miejsca zamieszkania korespondują wyzwania społeczne związane z dynamicznym wyludnianiem się podobszaru. W chwili obecnej podobszar traci ponad 24 mieszkańców na każdy 1000. W latach 2018-2021 na terenie Chorzowa Starego odnotowano 81 zameldowań oraz 119 wymeldowań. Obszar ten cechuje się także wysokim ujemnym wskaźnikiem przyrostu naturalnego, którego wartość jest blisko trzykrotnie wyższa niż w pozostałych częściach miasta (-29,75 w stosunku do -11,65). W analizowanym okresie odnotowano zaledwie 10 narodzin, w stosunku do 56 zgonów. Struktura ludnościowa Chorzowa Starego jest obecnie zbliżona do przeciętnej dla całego miasta. Około 17% stanowią osoby w wieku przedprodukcyjnym, niemal 60% osoby w wieku produkcyjnym oraz 23% w wieku poprodukcyjnym. Przytoczone dane wskazują jednak, że Chorzów Stary w kolejnych latach może nie tylko szybko się wyludniać, ale także starzeć demograficznie, ze względu na niską dzietność mieszkańców.

W efekcie przekształceń gospodarczych z okresu lat 90. XX w. Chorzów Stary, podobnie jak całe miasto i region, zetknął się z rosnącymi problemami na rynku pracy. W mieście zlikwidowano Hutę Kościuszkę oraz Zakłady Azotowe. W obu zakładach pracę znajdowała znaczna część mieszkańców dzielnicy. Do dziś poziom bezrobocia mieszkańców podobszaru Chorzów Stary jest blisko dwukrotnie wyższy niż średnia wartość wskaźnika dla całego miasta (20,13, w stosunku do 14,26), chociaż realnie dotyczy niewielkiej liczby mieszkańców. W strukturze osób bezrobotnych połowę stanowią osoby długotrwale bezrobotne (18 z 35, przy czym jest 10,54 na 1000 mieszkańców przy średniej miejskiej 6,16). Niemal co druga z osób pozostających bez pracy to osoba po 50 roku życia lub osoba młoda przed 30 rokiem życia. W obu przypadkach osobom tym prawdopodobnie trudno będzie znaleźć odpowiednie zatrudnienie bez wsparcia ze strony instytucji publicznych.

Długotrwałe bezrobocie części mieszkańców niekorzystnie przekłada się na nadmierną liczbę osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. Wartość wskaźnika w tym zakresie wynosi 52,40 na każde 1000 mieszkańców, podczas gdy w pozostałych częściach miasta wartość ta oscyluje wokół 22 osób na 1000. Znacząco wyższe są także kwoty świadczeń przekazywanych potrzebującym mieszkańcom. Ubóstwo na terenie podobszaru Chorzowa Starego jest jednym z głównych powodów, dla których mieszkańcy zwracają się po wsparcie. Przeciętnie są to aż 37,65 osoby na 1000 mieszkańców, dla porównania w pozostałych dzielnicach łącznie wartość ta nie przekracza 20 osób na 1000. Mieszkańcy podobszaru dwu-trzykrotnie częściej występują o pomoc w dożywianiu dzieci, a także ze względu na niepełnosprawność. Sytuacja ta wskazuje, na konieczność podjęcia działań o charakterze interwencyjnym nakierowanym na aktywizację społeczną i zawodową mieszkańców, w szczególności osób starszych, ale także młodzieży i dzieci. Istotnym będzie objęcie działaniami w szczególności

najmłodszych mieszkańców, by mogli w przyszłości funkcjonować samodzielnie, bez konieczności ubiegania się o wsparcie pomocowe.

Tabela 12 Wskaźniki sfery społecznej podobszaru rewitalizacji Chorzów Stary i miasta

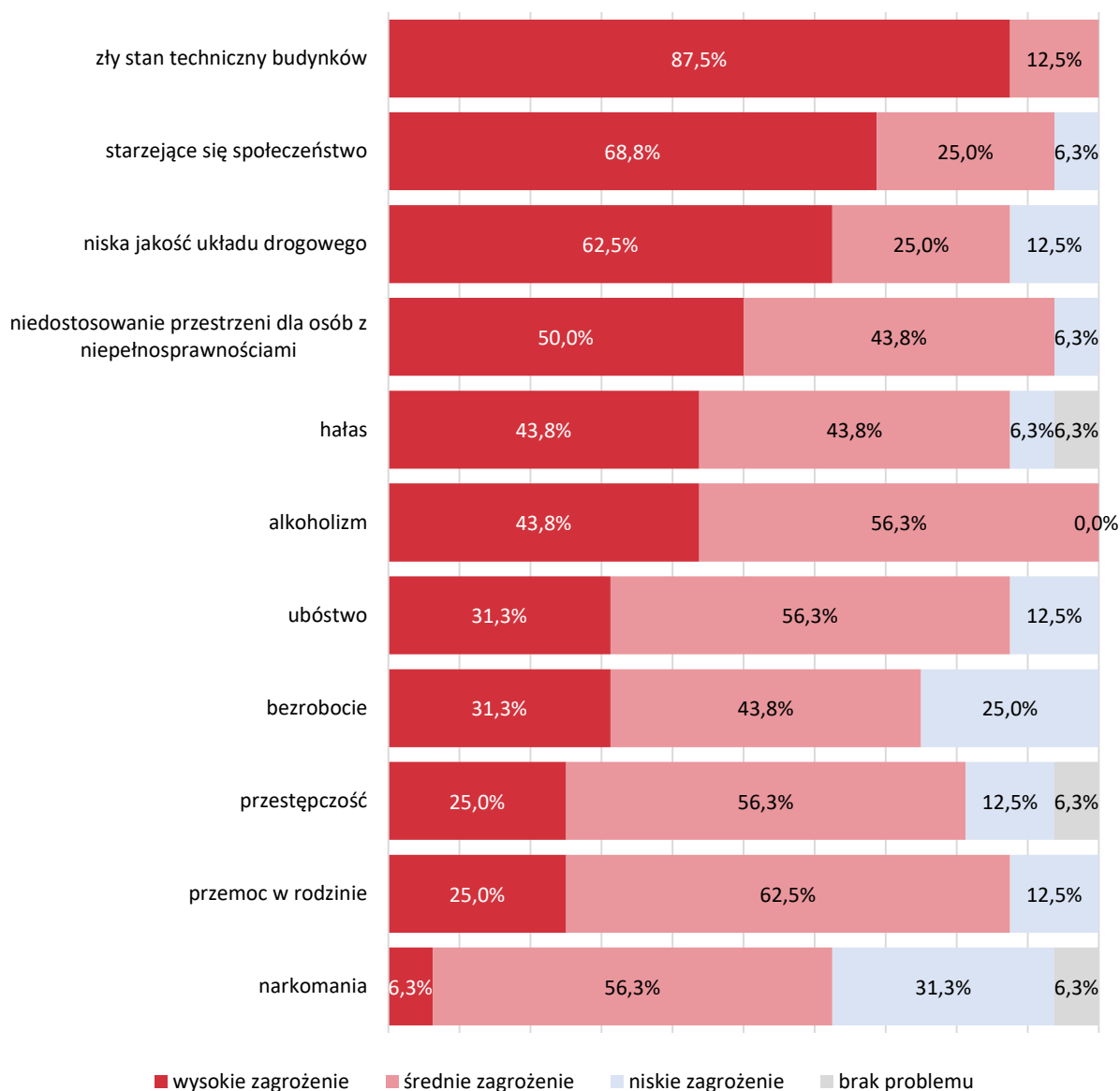
Wskaźnik	Średnia wartość dla całego miasta na 1000 osób	Wartość dla OR Chorzów Stary na 1000 osób	Wartość bezwzględna dla całego miasta	Wartość bezwzględna dla OR Chorzów Stary
 SFERA SPOŁECZNA				
Saldo migracji	-23,13	-24,58	-2 156	-38
Przyrost naturalny	-11,65	-29,75	-1 086	-46
Ludność w wieku przedprodukcyjnym	173,34	170,36	16 157	263
Ludność w wieku produkcyjnym	591,37	597,02	55 121	923
Ludność w wieku poprodukcyjnym	235,29	232,94	21 931	360
Liczba zarejestrowanych bezrobotnych ogółem	14,26	22,85	1 329	35
Długotrwale bezrobotni	6,16	11,96	574	18
Liczba bezrobotnych do 30 r.ż.	2,51	4,42	234	7
Liczba bezrobotnych powyżej 50 r.ż.	4,67	4,66	435	7
Liczba głosów oddanych w budżecie obywatelskim	84,58	60,39	7884	93
Liczba organizacji pozarządowych	2,82	3,23	263	5
Liczba klientów korzystających ze świadczeń pomocy społecznej	22,06	59,49	2 056	92
Kwota przyznanych świadczeń	117 806,76	255 340,49	10 980 651	394 756
Liczba udzielonych świadczeń	35 908,93	5 555,03	3 347 036	8 588
Liczba osób pobierających świadczenia z powodu (ze względu na) niepełnosprawności	10,20	33,87	951	52
Liczba osób pobierających świadczenia z powodu ubóstwa	17,75	42,74	1 654	66
Liczba dzieci korzystających z dożywiania	7,23	22,25	674	34
Liczba rodzin korzystających z pomocy asystenta rodziny	1,03	0,37	96	1

Liczba osób pobierających świadczenia z powodu alkoholizmu	0,99	1,26	92	2
Liczba ofiar zdarzeń drogowych na 1 km2	10,20	13,33	-	-

Źródło: opracowanie własne

Wśród kluczowych problemów podobszaru rewitalizacji Chorzów Stary uczestnicy badania ankietowego (16 osób) wskazali zły stan techniczny budynków (ponad 87% wskazań „wysokie zagrożenie”), starzejące się społeczeństwo (68,8%) oraz niską jakość układu drogowego (62,5%). Rzadziej za kluczowe problemy uznawano hałas, alkoholizm, ubóstwo czy bezrobocie. Sporadycznie wskazywano na problemy z przestępczością czy przemocą w rodzinie.

Wykres 5 Problemy podobszaru rewitalizacji Chorzów Stary

Źródło: opracowanie własne, n=16

5.3.2 Sfera pozaspołeczna

Wyniki badania ankietowego korespondują z wypowiedziami uczestników warsztatów, spacerów badawczych i wywiadów indywidualnych. Kluczowy problem, za jaki uznano **zły stan budynków**, stanowiący efekt tego, że „zabudowa, szczególnie prywatna, często należy do osób, które nie mają funduszy na jej odnowienie”. Ze względu, iż są to obiekty prywatne, miasto może w ograniczony sposób wpływać na ich utrzymanie i estetykę. Aktualne postrzeganie i problemy Chorzowa Starego to także zdaniem badanych efekt wieloletnich działań, w ramach których „Chorzów Stary kiedyś był uważany za miejsce eksmisji z innych dzielnic, szczególnie z Centrum, z uwagi na fakt, że w większości są w familokach mieszkania bez toalet”. Był to zatem obszar przesiedlania ubogiej ludności, która ze względu na brak odpowiedniego wsparcia niekorzystnie wpłynęła na jej funkcjonowanie.

W opiniach badanych osób, na terenie podobszaru „Brakuje zieleni w przestrzeniach publicznych, nasadzeń, skwerów, miejsc do spacerowania. Brakuje małej architektury, ławek, koszy”. Opinie te znajdują potwierdzenie w danych statystycznych, z których wynika, że **udział terenów zielonych** na podobszarze Chorzowa Starego jest blisko trzykrotnie niższy niż średnia dla miasta i wynosi 8,30% powierzchni ogółem, podczas gdy przeciętna wartość dla całego miasta wykracza poza wartość 35%.

Ograniczona powierzchnia terenów zielonych powoduje, że wartości dotyczące **jakości powietrza** atmosferycznego zbliżone są do ogólnego poziomu dla całego miasta. Chorzów od lat ma problem z jakością powietrza, dlatego jego niska jakość odczuwalna jest także na terenie podobszaru. Stanowi to efekt industrialnego charakteru miasta i funkcjonującego wciąż na jego terenie przemysłu ciężkiego. Wraz z ograniczonym dostępem do terenów zielonych, zauważalnie **wysoki jest wskaźnik natężenia zabudowy**, wyrażony liczbą budynków przypadających na 1 ha. Wartość tego wskaźnika dla miasta wynosi 3,13, podczas gdy dla podobszaru Chorzów Stary aż 10,07. Oznacza to, że na stosunkowo niewielkiej przestrzeni, skumulowanych jest ponad trzykrotnie więcej obiektów, co utrudnia dostępność do przestrzeni publicznych, w tym w szczególności niezabudowanych.

Silną stroną podobszaru Chorzów Stary jest **wysoki współczynnik podmiotów gospodarczych** zarejestrowanych na jego terenie. Wartość wskaźnika zbliżona jest do średniej ogólnomiejskiej - 98,13 w stosunku do 101,74 dla całego miasta. Mimo, że wartość wskaźnika poziomu przedsiębiorczości jest zbliżona do wartości dla całego miasta, to rośnie ona wolniej niż pozostałych jego częściach – przyrost o 4,88 w stosunku do 7,88. Oznacza to, że Chorzów Stary może wymagać działań aktywizujących ekonomicznie mieszkańców m.in. poprzez wspieranie poziomu przedsiębiorczości, w tym przedsiębiorczości osób najmłodszych. Może to także stanowić odpowiedź na zdiagnozowany problem ubóstwa i relatywnie wysokiego poziomu bezrobocia.

Tabela 13 Wskaźniki sfery pozaspołecznej podobszaru rewitalizacji Chorzów Stary i miasta

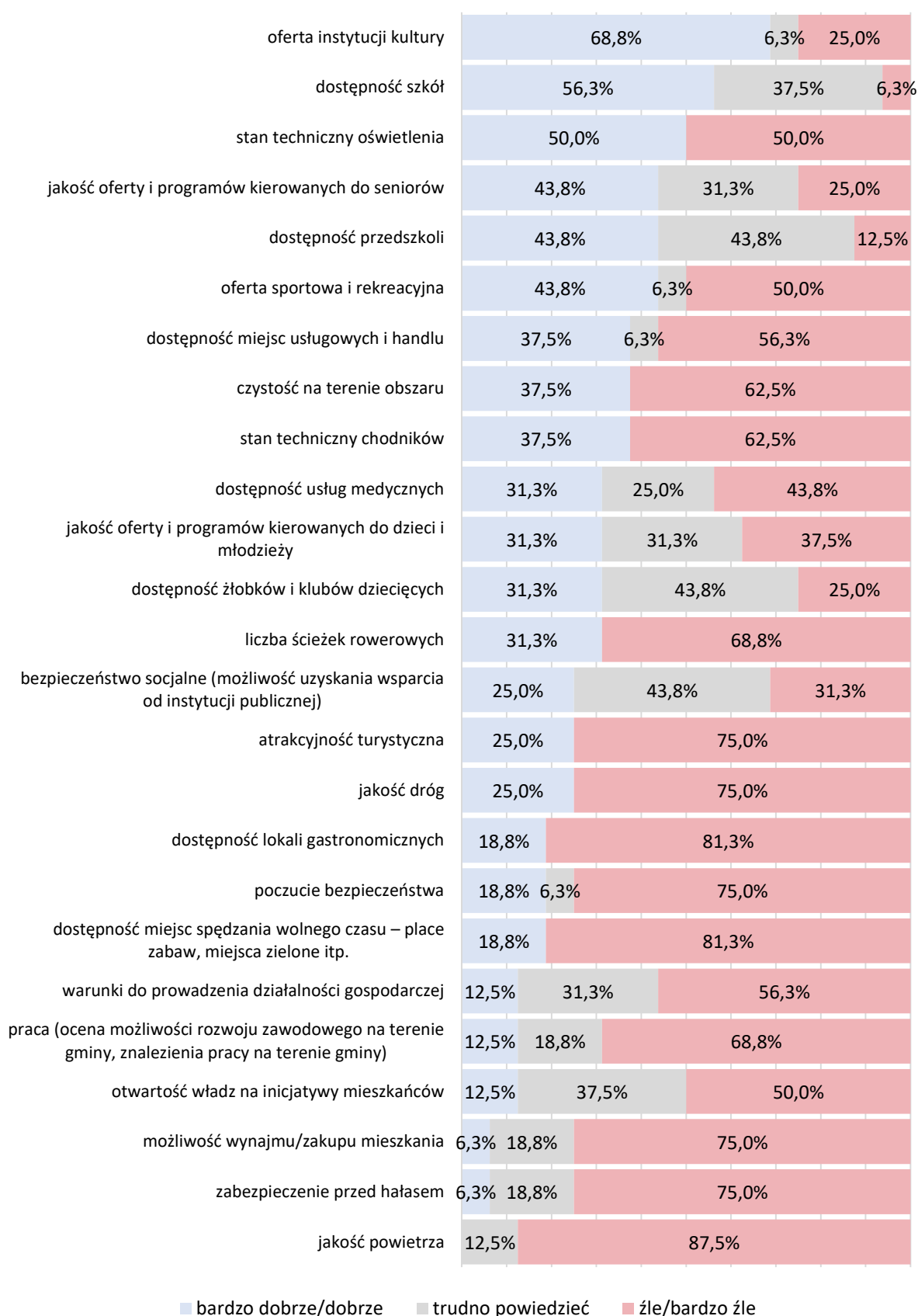
Wskaźnik		Wartość dla całego miasta	Wartość dla OR Chorzów Stary
	SFERA ŚRODOWISKOWA		
Średnie roczne stężenie benzo(a)pirenu [ng/m ³]		6,89	6,64
Średnie roczne stężenie pyłu PM ₁₀ [μg/m ³]		39,02	39,93
Średnie roczne stężenie pyłu PM _{2.5} [μg/m ³]		24,72	24,85
Tereny zagrożone hałasem dziennym [dB]		7,23	7,00
	SFERA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA		
Udział terenów zielonych w powierzchni ogółem		35,66	8,30
Liczba punktów użyteczności publicznej na 1000 mieszkańców		5,14	5,72
Dostępność komunikacyjna		0,31	0,36
Udogodnienia dla osób ze szczególnymi potrzebami na 1 ha		0,22	0,33
Dostęp do budynków użyteczności publicznej dostosowanych do osób ze szczególnymi potrzebami		0,25	0,78
	SFERA TECHNICZNA		
Liczba budynków na 1 ha		3,31	10,07
Liczba obiektów zabytkowych na 1 ha		0,68	2,82
Długość sieci wodno-kanalizacyjnej przewidzianej do budowy, przebudowy lub remontu na 1 ha		5,96	0,98
Penetracja budynkowa Internetem stacjonarnym o przepustowości co najmniej 100 Mb/s		50,76	33,11
Udział budynków mieszkalnych zbudowanych przed rokiem 1989 w liczbie budynków mieszkalnych ogółem		70,81	55,00
	SFERA GOSPODARCZA		
Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 ludności		101,74	93,18
Udział nowo zarejestrowanych podmiotów w ogólnej liczbie podmiotów gospodarczych		7,88	4,58

Źródło: opracowanie własne

Zaletą podobszaru Chorzów Stary są liczne, w porównaniu z innymi częściami miasta, **instytucje publiczne**. Wśród najważniejszych należy wymienić Starochorzowski Dom Kultury przy ul. Siemianowickiej, który jest jednocześnie jedną z najprężniej działających instytucji kultury w mieście. Dom kultury prowadzi m.in. zajęcia dla dzieci i młodzieży, chór, klub seniora. Na uwagę zasługują także inne podmioty i organizacje pozarządowe, które posiadają szeroką ofertę zajęć i wydarzeń skierowaną do lokalnej społeczności. Badani wskazywali na działalność organizacji takich jak Seniorzy dla Śląska i Chorzowa, pikniki organizowane przez parafię i Centrum Pracy Socjalnej itp. Informacje te pokrywają się z wynikami badań ankietowych przeprowadzonych wśród mieszkańców podobszaru, którzy wśród jego mocnych stron, wskazują przede wszystkim dostępność instytucji kultury – łącznie ponad 68% pozytywnych wskazań. Zasobem obszaru są także szkoły, które mieszkańcy wymienili jako drugą z zalet Chorzowa Starego.

Niestety analizując rozkład pozostałych odpowiedzi górę biorą wady i niedostatki, gdzie na pierwszy plan wysuwają się negatywne opinie o jakości powietrza (w dużym stopniu wynikające z industrialnego charakteru dzielnicy), dostępności miejsc spędzania wolnego czasu – place zabaw, miejsca zielone itp., dostępności lokali gastronomicznych, zabezpieczenia przed hałasem, kwestie możliwości wynajmu/zakupu mieszkania, poczucie bezpieczeństwa oraz jakość dróg. Każdy z wymienionych elementów został negatywnie oceniony przez ponad 70% respondentów.

Wykres 6 Ocena infrastruktury oraz oferty dostępnej na terenie obszaru rewitalizacji Chorzów Stary

Źródło: opracowanie własne, n=16

W trakcie prowadzonych badań respondenci za istotny zasób uznali **historyczny charakter dzielnicy**. Na terenie Chorzowa Starego mieści się jeden z najstarszych kościołów w mieście, którego historia związana jest z zakonem Bożogrobców. Wyróżnikami są także Szkoła Mistrzostwa Sportowego, oddane niedawno boisko do piłki nożnej, sala gimnastyczna „Sokolnia”, korpus wsparcia seniorów (projekt finansowany ze środków UM) oraz ośrodek dla ociemniałych.

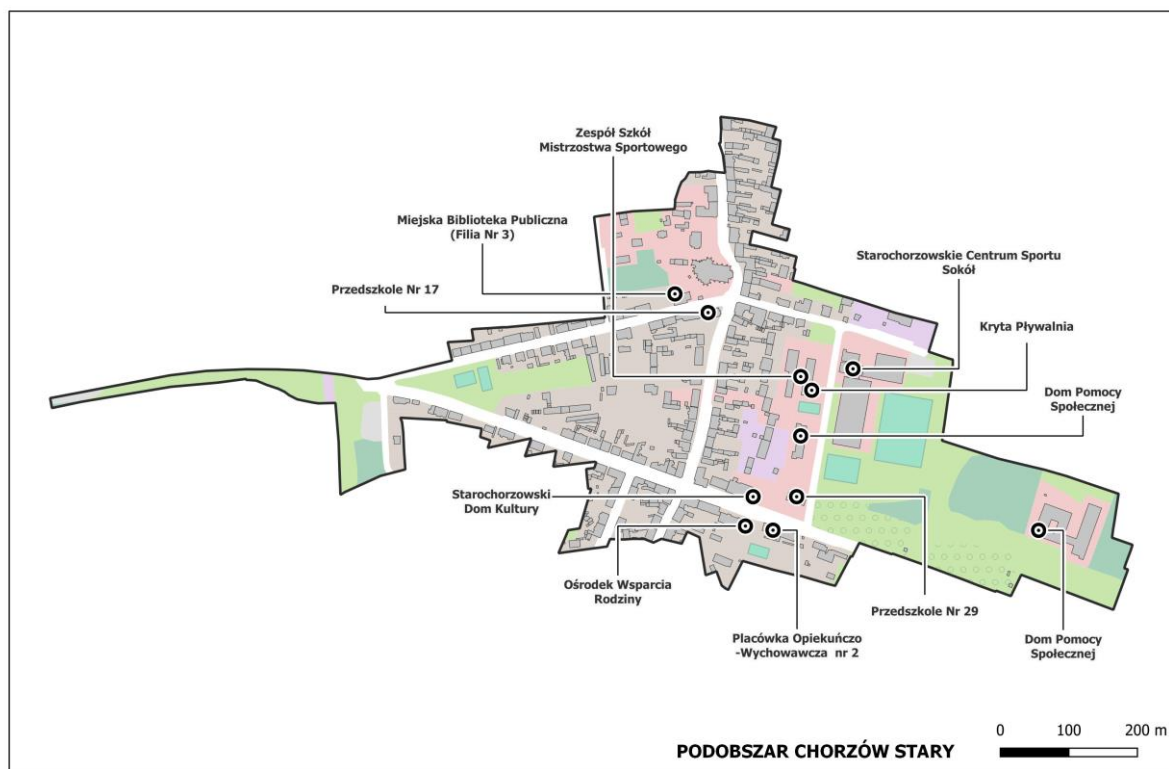
Wskazując na kierunki zmian niezbędnych na terenie podobszaru Chorzowa Starego badane osoby proponowały podjęcie działań takich jak:

- Działania profilaktyczne nakierowane na młodzież,
- Wspieranie i tworzenie lokalnych liderów,
- Reagowanie na skutki procesów demograficznych związanych ze starzeniem się populacji,
- Działania o charakterze streetworkingu,
- Aktywizacja społeczna i zawodowa mieszkańców, w tym wspieranie osób z niepełnosprawnościami,
- Podjęcie działań odpowiadających na braki infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej (przestrzenie wspólne),
- Tworzenie zieleni w przestrzeniach publicznych, nasadzeń wzdłuż ulic, ukwiecenia skwerów,
- Doposażenie podobszaru w obiekty małej architektury.

Łącznie 94% ankietowanych uznało podobszar rewitalizacji Chorzów Stary za teren, który powinien zostać poddany procesowi rewitalizacji. Ponadto 88% respondentów uznało go za ważny punkt związany z funkcjonowaniem całego miasta.

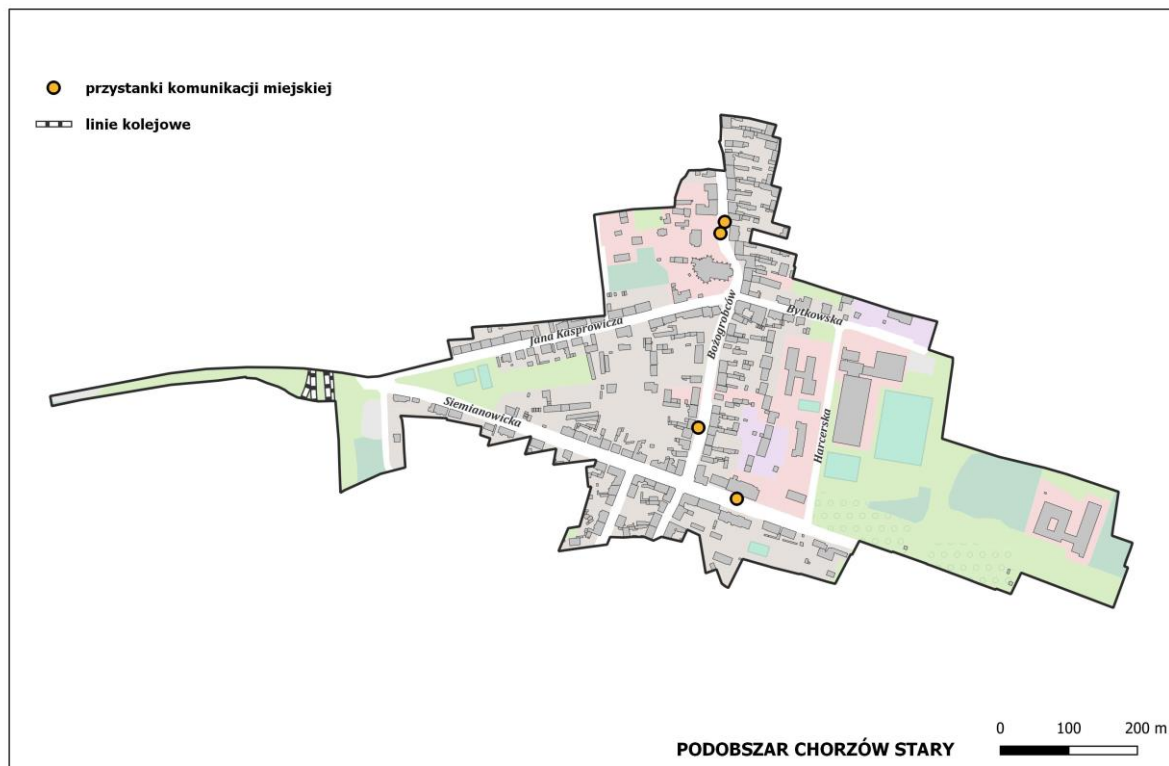
Na kolejnych mapach zaprezentowano rozmieszczenie kluczowych instytucji na terenie podobszaru, jego układ komunikacyjny oraz układ topograficzny.

Rysunek 9 Mapa rozmieszczenia instytucji na terenie podobszaru rewitalizacji Chorzów Stary

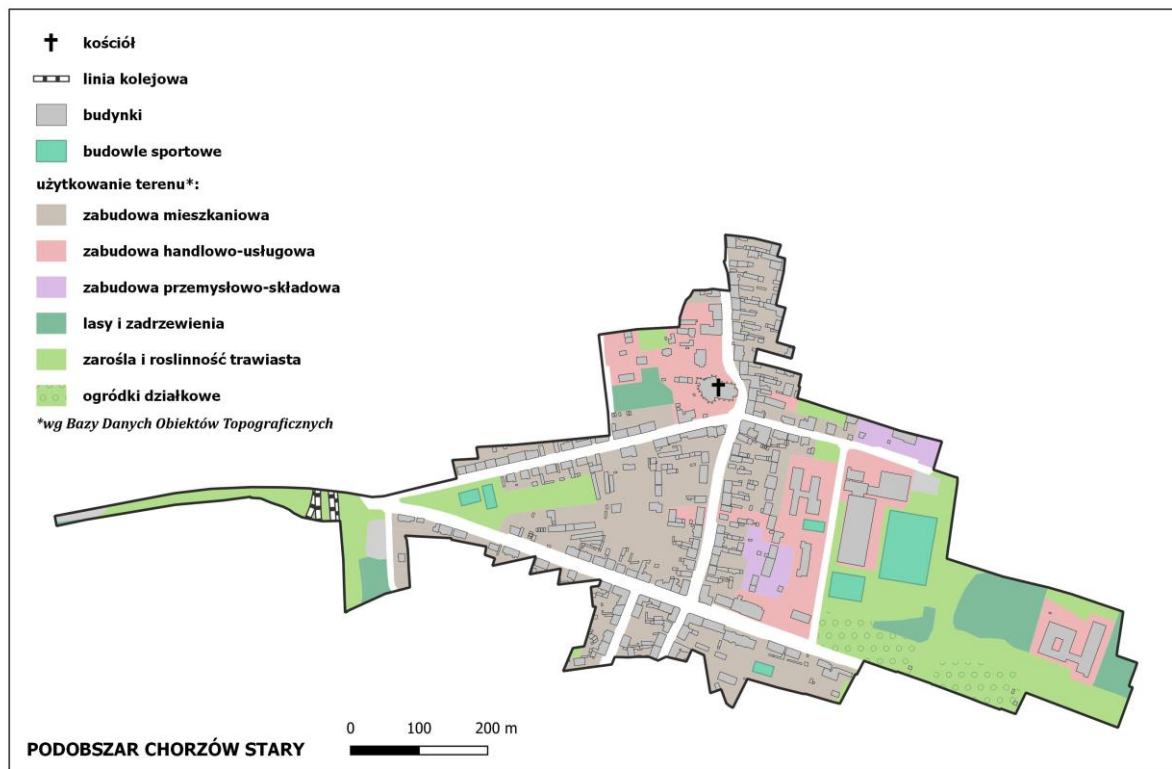
Źródło: opracowanie własne

Rysunek 10 Mapa układu komunikacyjnego podobszaru Chorzów Stary

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 11 Mapa topograficzna podobszaru Chorzów Stary

Źródło: opracowanie własne

5.3.3 Podsumowanie analizy podobszaru

Podobszar rewitalizacji Chorzów Stary to jeden z najbardziej zdegradowanych technicznie i funkcjonalnie podobszarów miasta, gdzie znaczna część zabudowy znajduje się złym stanie technicznym. Ze względu na intensyfikację zabudowy, na terenie podobszaru brakuje przestrzeni zielonych i miejsc służących integracji mieszkańców, przestrzeni publicznych, w których mieszkańcy mogą realizować działania społeczne. Duże natężenie ruchu w obrębie kluczowych arterii komunikacyjnych przekłada się na ich zły stan techniczny, a także hałas i zanieczyszczenie powietrza. Poniżej przedstawiono podsumowanie diagnozy występowania problemów w sferze społecznej i obszarach pozaspołecznych na terenie objętym analizą. W tabeli zawarto także potencjały obszaru, które mogą służyć jego rozwojowi w przyszłości oraz stanowią przyczynek do wypracowania działań naprawczych, opisanych w zestawieniu na kolejnych stronach.

Obszar problemowy	Zdiagnozowane problemy
Sfera społeczna	- Bardzo niski współczynnik narodzin i ujemne saldo migracji, skutkujące szybkim wyludnianiem się obszaru - Blisko dwukrotnie wyższy od przeciętnego dla miasta współczynnik bezrobocia, w tym wysoki odsetek osób długotrwale bezrobotnych – mimo, że bezrobocie dotyczy niewielkiej liczby mieszkańców, przekłada się na dziedziczenie negatywnych zjawisk społecznych - Dwukrotnie wyższa od przeciętnego dla miasta liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej - Ubóstwo jako jeden z głównych powodów, dla których mieszkańcy zwracają się po wsparcie do instytucji pomocowych - Wysoki wskaźnik osób korzystających ze względu na niepełnosprawność oraz częsta potrzeba korzystania z dożywiania dzieci - Niższa od przeciętnej aktywność mieszkańców w zakresie inicjatyw realizowanych na rzecz dzielnicy - Negatywny, stereotypowy obraz dzielnicy
Sfera gospodarcza	- Problemy strukturalne obszaru powiązane z przekształceniami gospodarczymi w mieście i regionie, upadek lub likwidacja głównych podmiotów gospodarczych, które stymulowały funkcjonowanie dzielnicy - Bardzo niski przyrost nowych podmiotów gospodarczych utrudniający rozwój gospodarczy obszaru oraz dostępność nowych miejsc pracy
Sfera techniczna	Intensywna zabudowa kamieniczna i familokowa, duża liczba obiektów wymagających nakładów modernizacyjnych

	• Znaczna część obiektów mieszkalnych podobszaru, to obiekty niezamieszkałe, znajdujące się w prywatnych rękach, nierzadko z nieokreślonymi planami na ich zagospodarowanie
Sfera środowiskowa	• Wysokie zagrożenie hałasem, ze względu na intensywność zabudowy • Zła jakość powietrza atmosferycznego w tym wynikająca z intensywności zabudowy i obecności przemysłu ciężkiego w sąsiedztwie obszaru
Sfera przestrzenno-funkcjonalna	• Odcięcie komunikacyjne od centrum miasta za sprawą występowania terenów przemysłowych i poprzemysłowych • Połączenie z centrum miasta za pomocą 1 głównej arterii komunikacyjnej, która generuje utrudnienia transportowe • Niska dostępność terenów służących rekreacji, integracji i wypoczynku mieszkańców, mała liczba ogólnodostępnych terenów publicznych
Zdiagnozowane potencjały obszaru	

- Liczne obiekty zabytkowe związane z funkcjonowaniem i charakterem dzielnicy, które w toku prac modernizacyjnych mogą korzystnie wpłynąć na odbiór dzielnicy
- Bezpośredni dostęp do Parku Śląskiego – jako zaplecze w dostępie do przestrzeni zielonych i terenów rekreacyjnych, których deficyt zdiagnozowano na analizowanym obszarze
- Liczne instytucje i aktywne podmioty kultury, których działalność może korzystnie przełożyć się na poprawę oferty kierowanej dla mieszkańców
- Aktywne organizacje pozarządowe, mogące korzystnie wpływać na tworzenie oferty kierowanej do mieszkańców oraz podejmowanie działań integracyjnych
- Potencjalnie wysoka dostępność komunikacyjna, wynikająca z niedużej odległości do centrum miasta
- Zwarty układ zabudowy historycznej mogący stać się atrakcją miasta
- Wysoki odsetek przedsiębiorczości mieszkańców, który może korzystnie wpłynąć na aktywizację zawodową mieszkańców

Poniżej w sposób syntetyczny zaprezentowano kluczowe problemy podobszaru wraz z propozycjami działań naprawczych.

Tabela 14 Problemy i wyzwania podobszaru Chorzów Stary

Zdiagnozowane problemy	Przyczyny zdiagnozowanych problemów	Skutki zdiagnozowanych problemów	Potrzeby i wyzwania
postępująca i dynamiczna depopulacja oraz ujemny przyrost naturalny	jedna z najstarszych demograficznie dzielnic miasta, niewielka liczba osób młodych, która przekłada się na niską dzietność, problem łączy się z migracjami z terenu obszaru oraz naturalnym procesem utraty ludności, obszar jest nieatrakcyjny osiedleńczo, dlatego nie ma zdolności do przyciągania nowych mieszkańców	dynamiczne starzenie się społeczności lokalnej i wyludnianie obszaru, proces ten postępuje szybciej niż w pozostałych częściach miasta	podniesienie jakości życia mieszkańców, poprzez przygotowanie atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego, zachęt do spędzania czasu na terenie dzielnicy, podjęcie działań zachęcających potencjalnych mieszkańców do osiedlenia się na tym terenie
odcięcie komunikacyjne od pozostałych dzielnic miasta	intensywna zabudowa, otoczona rozległymi terenami przemysłowymi i poprzemysłowymi, dojazd do centrum miasta prowadzi ul. Kościuszki, która jednocześnie stanowi główną, a w zasadzie jedyną oś komunikacyjną dzielnicy z centrum	utrudnione przemieszczanie się poza obszar dzielnicy, ograniczony dostęp do terenów zielonych i rekreacyjnych, wysokie natężenie ruchu na głównych arteriach komunikacyjnych	podniesienie jakości przestrzeni publicznych w obrębie dzielnicy, tworzenie oferty dla rekreacji i wypoczynku mieszkańców, podejmowanie działań nakierowanych na wspieranie dostępności komunikacyjnej

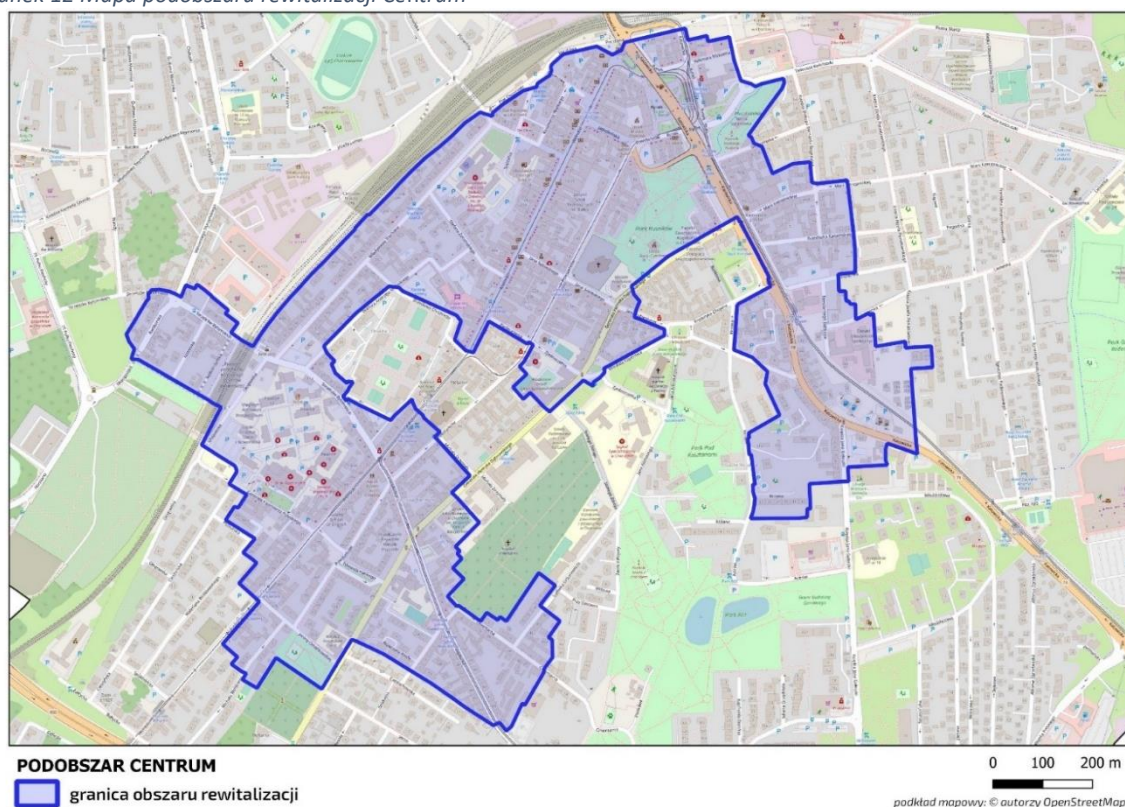
Zdiagnozowane problemy	Przyczyny zdiagnozowanych problemów	Skutki zdiagnozowanych problemów	Potrzeby i wyzwania
intensywna i mocno zdegradowana zabudowa mieszkaniowa	zabudowa mieszkaniowa to głównie obiekty zabudowy kamienicznej i familokowej powstałej w XIX i w pierwszej połowie XX w., często obiekty prywatne lub bez ustalonego właściciela, które ze względu na zaniedbania remontowe cechują się złym stanem technicznym, ponad 87% respondentów badania ankietowego wskazuje na „wysokie zagrożenie” wynikające ze stanu budynków	liczne pustostany, niska estetyka budynków i przestrzeni publicznych, brak zieleni w przestrzeniach publicznych, nasadzeń, skwerów, miejsc do spacerowania, braki małej architektury, ławek, koszy, co prowadzi także do wyludniania się obszaru	podejmowanie działań nakierowanych na estetyzację przestrzeni publicznych, doposażenie w małą architekturę, tworzenie oferty rekreacyjnej dla mieszkańców, zazielenienie przestrzeni publicznych, dążenie do zwiększenia presji remontowej obiektów mieszkalnych
obecność opuszczonych terenów przemysłowych w otoczeniu podobszaru	restrukturyzacja przemysłu, likwidacja przemysłu wydobywczego i hutniczego	podobszar styka się z terenami przemysłowymi, często niebezpiecznymi i mocno zdegradowanymi, przez co brakuje rezerwy terenów mogących służyć jako przestrzenie przyjazne mieszkańcom, obecność rozległych terenów przemysłowych utrudnia także komunikację z pozostałymi częściami miasta	wykorzystanie potencjału i przestrzeni publicznych zlokalizowanych na podobszarze, usprawnienie połączenia z pobliskim Parkiem Śląskim, tworzenie oferty dla mieszkańców dostępnej na miejscu oraz w pobliżu podobszaru
utrzymywanie się i dziedziczenie negatywnych zjawisk społecznych	stosunkowo wysoki poziom bezrobocia wynikający z likwidacji tradycyjnych gałęzi przemysłu i miejsc pracy związanych z historią i rozwojem obszaru, przez wiele lat obszar był miejscem docelowym eksmisji z innych części miasta	mieszkańcy dwukrotnie częściej występują o pomoc w dożywianiu dzieci niż w innych dzielnicach, potencjalnie wysoka liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, marginalizacja, utrwalenie niekorzystnych modeli zachowań, niski poziom integracji mieszkańców	podjęcia działań o charakterze interwencyjnym nakierowanym na aktywizację społeczną i zawodową mieszkańców, w szczególności osób starszych, ale także młodzieży i dzieci, zwiększenie poziomu integracji mieszkańców, prowadzenie działań aktywizujących, wyrównanie szans mieszkańców w dostępie do różnorodnych usług rynku pracy

Źródło: opracowanie własne

5.4 Podobszar rewitalizacji Centrum

Podobszar rewitalizacji Centrum stanowi fragment ścisłego centrum miasta Chorzowa. Obejmuje tereny usytuowane na wschód od ulicy Katowickiej, gdzie granice wyznacza ulica ks. Bernarda Bogedaina, Konopnickiej i Poniatowskiego. W podobszar wpisuje się centrum miasta Chorzowa, z ulicą Wolności, Hajducką, Pułaskiego oraz Omańkowskiej, a także ulice Strzelców Bytomskich i Raciborska. Podobszar zamieszkuje 10 270 osób (11,0% mieszkańców miasta), a jego powierzchnia wynosi 88,1 ha (2,6% powierzchni Chorzowa).

Rysunek 12 Mapa podobszaru rewitalizacji Centrum

Źródło: opracowanie własne

Główną oś podobszaru rewitalizacji Centrum stanowi ul. Wolności. Ulica ta jak wskazują uczestnicy badań, była „kiedyś perełką Chorzowa”. Aktualnie mieszkańcy podobszaru zgodnie twierdzą, że ulica ta podupada, traci swój charakter i znaczenie, a wraz z nią traci całe centrum miasta i miasto jako całość. Podobszar rewitalizacji Centrum stanowi kluczową część Chorzowa w zakresie funkcjonowania instytucji publicznych, usług, handlu, gastronomii. Jest to także miejsce, które powinno tworzyć charakter miasta i być jego wizytówką. Z wypowiedzi mieszkańców wynika jednak, że podobszar Centrum nie spełnia tej roli, lub spełnia ją w bardzo ograniczony sposób. Dzieje się tak ponieważ obszar ten jak wskazują rozmówcy „zamieszkuje w dużej części uboga społeczność. Dawna ulica handlowa stopniowo pustoszeje, zmienia się w ulicę banków i aptek, która po godzinie 16:00 obumiera”. Wiele

kamienic od lat nie było remontowanych, przez co ich standard jest coraz niższy i nie skłania młodszych oraz zamożniejszych osób do pozostawania na tym terenie.

Zdjęcie 7 Zdjęcia z terenu Chorzów Centrum

Źródło: spacer badawczy

5.4.1 Sfera społeczna

Podobszar rewitalizacji Centrum podobnie jak pozostałe części miasta ulega stopniowemu wyludnianiu się. W latach 2018-2021 na terenie tym zameldowanych zostało 431 osób, a wymeldowanych 670. Łącznie zatem w ramach samego ruchu migracyjnego z obszaru ubyło 239 mieszkańców. Tempo wyludniania się jest zatem zbliżone do pozostałych dzielnic miasta, korzystniej jednak kształtuje się wskaźnik przyrostu naturalnego, który co prawda jest ujemny (-6,52 na 1000 mieszkańców), lecz mimo to dwukrotnie wyższy niż średnia dla całego miasta. Podobszar Centrum to także miejsce, na terenie którego mieszka stosunkowo młoda społeczność. Dzieci i młodzież, stanowią ponad 20% ogółu społeczności podobszaru, a wskaźnik osób w wieku poprodukcyjnym jest niższy od przeciętnego dla miasta (18% w stosunku do 23%).

Mimo względnie pozytywnych wskaźników dotyczących ludności podobszaru, społeczność ta częściej niż w pozostałych obszarach miasta styka się z problemem bezrobocia. Wskaźnik osób bezrobotnych na terenie podobszaru Centrum jest o połowę wyższy niż przeciętny dla miasta i wynosi 19,87 na każde tysiąc mieszkańców (łącznie bez pracy pozostają 204 osoby). W strukturze osób pozostających bez zatrudnienia, częściej niż w pozostałych obszarach miasta zdarzają się osoby długotrwale bezrobotne (8,61 w stosunku do 6,16, tj. 88 osób, czyli 43% bezrobotnych), częściej także bezrobocie dotyczy osób po 50 roku życia (6,47 w stosunku do 4,67). Warto jednak podkreślić, że stopa bezrobocia w ostatnich latach (od roku 2020) wynosi przeciętnie 4%, wobec czego bezrobocie dotyczy wyłącznie niewielkiej grupy mieszkańców.

Wyróżnikiem obszaru, jest także nadreprezentacja osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. Przeciętnie 36 osób na 1000 mieszkańców podobszaru Centrum, to klienci pomocy społecznej. Wskaźnik dla całego miasta wynosi natomiast 22 osoby na 1000. Ubóstwo dotyczy w szczególności osób z niepełnosprawnością (19 na 1000 mieszkańców). Mieszkańcy podobszaru Centrum częściej niż w pozostałych częściach miasta korzystają także ze świadczeń pomocowych ze względu na ubóstwo (37,03 na 1000 osób), a także zwracają się po pomoc w dokarmianiu dzieci (17,59 w stosunku do 7,23).

Ubóstwo i bezrobocie (choć nie występują na dużą skalę) to część problemów, które predestynują podobszar Centrum do objęcia działaniami rewitalizacyjnymi. Oprócz nich na terenie podobszaru obserwuje się niską aktywność społeczną wyrażoną niewielkim wskaźnikiem zarejestrowanych organizacji pozarządowych i ograniczoną aktywnością w głosowaniu w budżecie obywatelskim. Problemy te mogą wymagać podjęcia działań włączających, realizowanych w oparciu o potencjał instytucji funkcjonujących na terenie podobszaru Centrum. Warto aby w działaniach rewitalizacyjnych znalazły się rozwiązania dedykowane dzieci i młodzieży, które stanowią stosunkowo dużą populację

mieszkańców podobszaru. W poniższej tabeli zaprezentowano szczegółowy rozkład zmiennych charakteryzujących sferę problemów społecznych podobszaru Centrum na tle miasta.

Tabela 15 Wskaźniki sfery społecznej podobszaru rewitalizacji Centrum

Wskaźnik	Średnia wartość dla całego miasta na 1000 osób	Wartość dla OR Centrum na 1000 osób	Wartość bezwzględna dla całego miasta	Wartość bezwzględna dla OR Centrum
 SFERA SPOŁECZNA				
Saldo migracji	-23,13	-23,27	-2 156	-239
Przyrost naturalny	-11,65	-6,52	-1 086	-67
Ludność w wieku przedprodukcyjnym	173,34	202,00	16 157	2 075
Ludność w wieku produkcyjnym	591,37	615,55	55 121	6 322
Ludność w wieku poprodukcyjnym	235,29	182,45	21 931	1 874
Liczba zarejestrowanych bezrobotnych ogółem	14,26	19,87	1 329	204
Długotrwale bezrobotni	6,16	8,61	574	88
Liczba bezrobotnych do 30 r.ż.	2,51	3,84	234	39
Liczba bezrobotnych powyżej 50 r.ż.	4,67	6,47	435	66
Liczba głosów oddanych w budżecie obywatelskim	84,58	80,70	7884	829
Liczba organizacji pozarządowych	2,82	1,07	263	11
Liczba klientów korzystających ze świadczeń pomocy społecznej	22,06	36,43	2 056	374
Kwota przyznanych świadczeń	117 806,76	156 485,61	10 980 651	1 607 107
Liczba udzielonych świadczeń	35 908,93	100 232,65	3 347 036	1 029 389
Liczba osób pobierających świadczenia z powodu (ze względu na) niepełnosprawności	10,20	19,01	951	195
Liczba osób pobierających świadczenia z powodu ubóstwa	17,75	37,03	1 654	380
Liczba dzieci korzystających z dożywiania	7,23	17,59	674	181
Liczba rodzin korzystających z pomocy asystenta rodziny	1,03	1,34	96	14

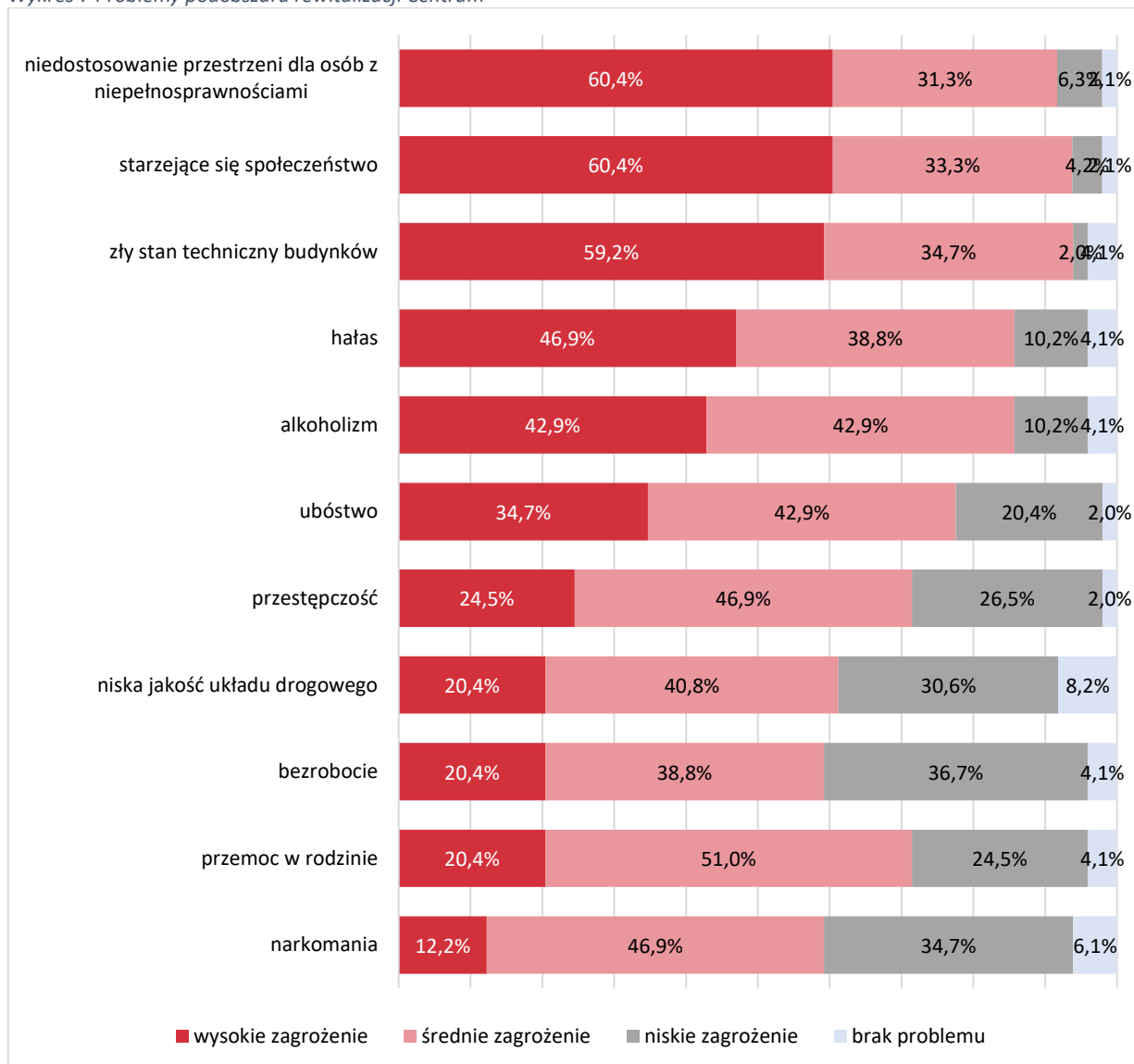
Liczba osób pobierających świadczenia z powodu alkoholizmu	0,99	1,94	92	20
Liczba ofiar zdarzeń drogowych na 1 km ²	10,20	39,00	-	-

Źródło: opracowanie własne

Uzupełnieniem analiz statystycznych, były badania ankietowe przeprowadzone wśród mieszkańców podobszaru Centrum. W badaniu ankietowym udział wzięło łącznie 49 osób, w tym w 67% kobiet, 83% osób w wieku 25-54 lata, 88% osób z wykształceniem wyższym oraz 92% osób pracujących. Dla większości badanych obszar Centrum to miejsce zamieszkania, miejsce pracy i spędzania czasu wolnego, dlatego opinie badanych mogą wskazywać na pewne trendy w problemach i potrzebach związanych z funkcjonowaniem Centrum.

Zdaniem respondentów kluczowym problemem podobszaru jest niedostosowanie przestrzeni dla osób z niepełnosprawnościami (60,4% wskazań odpowiedzi wysokie zagrożenie), starzejące się społeczeństwo (60,4%), oraz zły stan chodników (59,2%). Niewiele rzadziej badane osoby wskazywały na problem hałasu, alkoholizmu, ubóstwa i przestępczości, które obserwowane są również w analizach danych statystycznych.

Wykres 7 Problemy podobszaru rewitalizacji Centrum

Źródło: opracowanie własne, n=49

W ramach pytań otwartych dotyczących problemów podobszaru rewitalizacji Centrum respondenci wskazywali na kwestie takie jak:

- „Obszar zaznaczony na mapie jest obszarem w dużej mierze zdewastowanym i zaniedbanym w kwestii nieruchomości, dróg, dostępu do różnego rodzaju usług oraz przede wszystkim w zakresie społecznym”.
- „Na przejściach dla pieszych mamy za wysokie krawężniki (zauważyłam to i odczułam poruszając się z dzieckiem w wózku). Sygnalizacja świetlna daje przywileje samochodom kosztem pieszych i tramwajów”.
- „Centrum Chorzowa jest skrajnie nieprzyjazne osobom poruszającym się pieszo”.

- „Nie mamy na zaznaczonym obszarze praktycznie ścieżek rowerowych, poza okolicami tężni i ulicą Kościuszki”.
- „Oświetlenie uliczne jest często umowne i symboliczne, na zasadzie „było by było”.
- „Czystość na zaznaczonym terenie jest tragiczna – wszędzie walają się śmieci, rozbite butelki i odpadki. Straszą puste place przerobione albo na prywatne parkingi (początek ul. Mielęckiego), pseudo skwery (ul. Mielęckiego głębiej)”.
- „Jakość powietrza w całym Centrum jest tragiczna – latem śmierdzi od CEZu, zimą nie da się oddychać, ani przewietrzyć mieszkania, bo ludzie palą czym popadnie. W starych piecach zapewne nawet węgiel powoduje czarny dym lub zamglenie całych ulic”.
- „Poziom bezpieczeństwa w zaznaczonym obszarze jest zatrważający – w parku Hutnika wiecznie przeklinające i spożywające alkohol towarzystwo, na ul. Powstańców kibole wybijający szyby, praktycznie na każdej ulicy menelstwo spożywające alkohol na ławkach i w bramach”.
- „Sugeruję zwiększyć liczbę patroli Straży Miejskiej oraz Policji na wyznaczonym obszarze. Pomocny byłby również monitoring (np. taki, jaki był przez jakiś czas zamontowany na rogu ulic Górnośląskiej i Bogedaina), który może ukróciłby nocne kradzieże części z samochodów, pijaństwo na ulicach, bójki i inne niestosowne zachowania”.
- „Jakość życia w tym obszarze stale się obniża przez to, że coraz więcej punktów handlowych, gastronomicznych i usługowych się zamyka”.

Wskazywane problemy znajdują potwierdzenie w zgromadzonych danych statystycznych oraz wypowiedziach uczestników badań jakościowych.

5.4.2 Sfera pozaspołeczna

W poniższej tabeli zaprezentowano zestawienie kluczowych wskaźników pozaspołecznych dotyczących stanu aktualnego podobszaru rewitalizacji Centrum. W pierwszej kolejności na uwagę zasługują dane dotyczące **sfer środowiskowej**, z których wynika, że podobszar rewitalizacji Centrum narażony jest na niższą niż pozostałe części miasta jakość powietrza atmosferycznego. W zakresie stężeń pyłów, w każdym z analizowanych elementów wskaźniki zanieczyszczenia przekraczają przeciętną wartość dla całego miasta. Dotyczy to zarówno benzo(a)pirenu, stężenia pyłu PM10, jaki i PM2,5. Niekorzystne wartości wskaźników jakości powietrza wynikają z charakteru podobszaru, przez który przebiegają główne linie komunikacyjne, w tym DK 79 łącząca Chorzów z Katowicami i Bytomiem, generujące duże natężenie ruchu kołowego. Oprócz **zanieczyszczeń komunikacyjnych** obszar narażony jest na **zanieczyszczenia powstające w wyniku spalania paliw stałych**. Znaczna część obiektów usytuowanych

na podobszarze Centrum to zabytkowe kamienice, niepodłączone do sieci centralnego ogrzewania. Zanieczyszczenie powietrza to także efekt działających w pobliżu zakładów przemysłowych. Bliskość DK 79, torów kolejowych oraz sieci tramwajowej to także jeden z głównych generatorów hałasu, którego wartość przekracza średni poziom hałasu w mieście (7,81 dB w stosunku do 7,23).

W kontekście **funkcjonalno-przestrzennym** podobszar Centrum to miejsce, na terenie którego skumulowane zostały instytucje użyteczności publicznej. Wartość wskaźnika w tym zakresie wynosi 7,66 na 1000 mieszkańców, podczas gdy średnia dla całego miasta to 5,15. Podobszar Centrum stanowi w oczywisty sposób najlepiej skomunikowany obszar miasta. Jednocześnie teren ten jest także najbardziej zurbanizowaną jego częścią. Wskaźnik liczby budynków przypadających na 1 ha terenu wynosi 13,16, podczas gdy średnia dla całego miasta to 3,31. Wraz z zagęszczeniem obiektów budowlanych, zmniejsza się udział terenów powierzchni zielonych ogółem, który w Centrum osiąga poziom zaledwie 3,45, przy średniej miejskiej 35,66. Oznacza to, że realny **dostęp do przestrzeni zielonych** na terenie Centrum jest bardzo ograniczony, co potwierdza uwagi zgłaszane przez mieszkańców w trakcie prowadzonych badań.

Ze względu na to, iż znacząca część obiektów usytuowanych na podobszarze Centrum, to obiekty zabytkowe i zbudowane przed 1989 r. (81,75%, w stosunku do 70,81% dla całego miasta) znaczna część z nich wymaga remontów. Remontów wymaga także duża część infrastruktury sieciowej – 23% instalacji przypadającej na każdy hektar, podczas gdy średnia miejska to 5,96.

Dane statystyczne potwierdzają także **stopniowy zanik usług i handlu** na terenie podobszaru Centrum. Wskaźnik zarejestrowanych podmiotów gospodarczych jest o około 40% niższy od średniej miejskiej. Udział nowopowstających podmiotów gospodarczych, także jest niższy od wartości średniej dla miasta (6,60 w stosunku do 7,88), co może wskazywać na konieczność działań naprawczych oraz wygenerowania impulsu pobudzającego przedsiębiorczość na terenie Centrum.

Tabela 16 Wskaźniki sfery pozaspołecznej podobszaru rewitalizacji Centrum i miasta

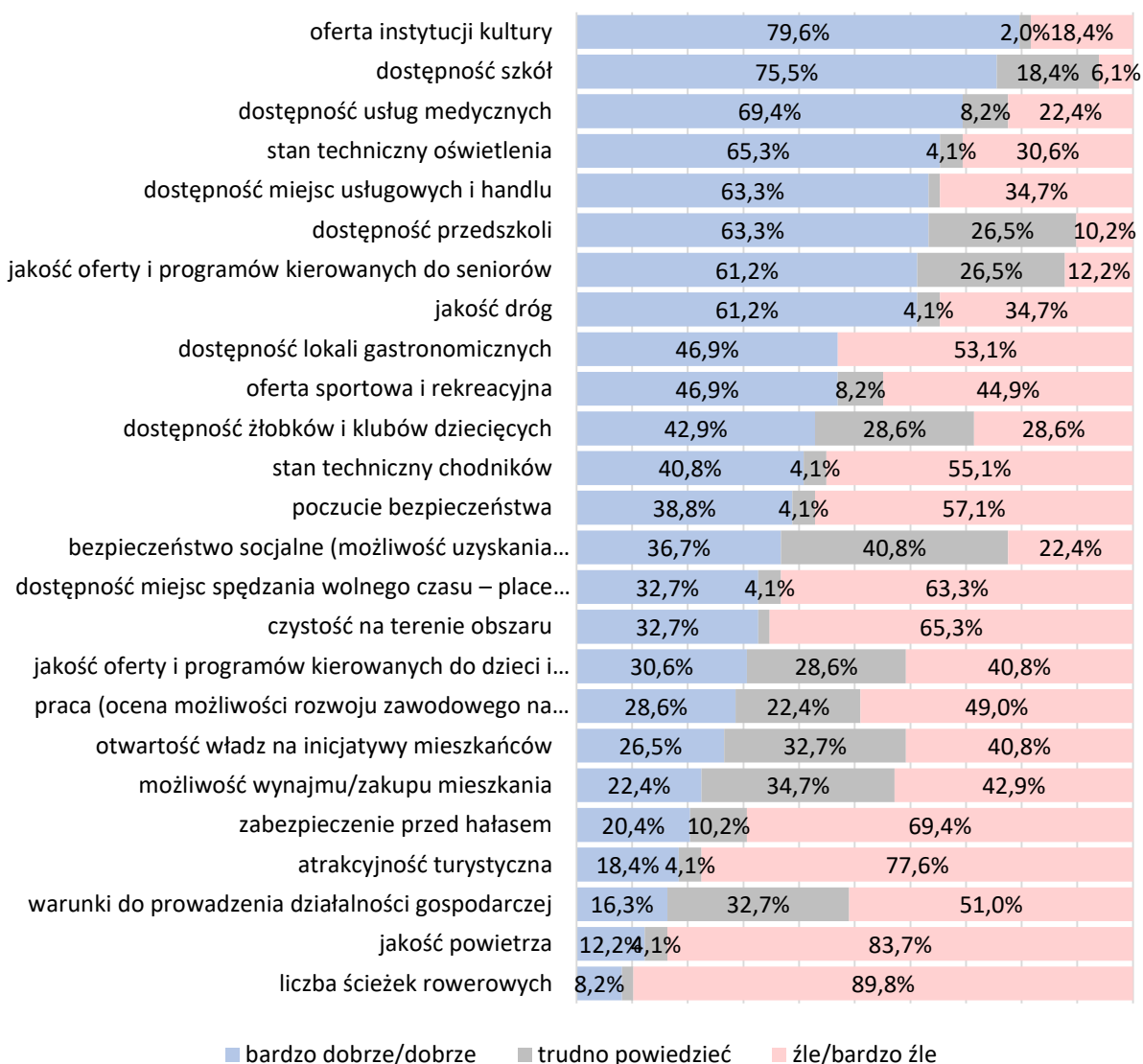
Wskaźnik		Wartość dla całego miasta	Wartość dla OR Centrum
	SFERA ŚRODOWISKOWA		
Średnie roczne stężenie benzo(a)pirenu [ng/m ³]		6,89	11,55
Średnie roczne stężenie pyłu PM ₁₀ [µg/m ³]		39,02	40,31
Średnie roczne stężenie pyłu PM _{2.5} [µg/m ³]		24,72	25,30
Tereny zagrożone hałasem dziennym [dB]		7,23	7,81
	SFERA FUNKcjONALNO-PRZESTRZENNA		

Udział terenów zielonych w powierzchni ogółem	35,66	3,45
Liczba punktów użyteczności publicznej na 1000 mieszkańców	5,14	7,66
Dostępność komunikacyjna	0,31	1,23
Udogodnienia dla osób ze szczególnymi potrzebami na 1 ha	0,22	1,41
Dostęp do budynków użyteczności publicznej dostosowanych do osób ze szczególnymi potrzebami	0,25	1,55
 SFERA TECHNICZNA		
Liczba budynków na 1 ha	3,31	13,16
Liczba obiektów zabytkowych na 1 ha	0,68	4,69
Długość sieci wodno-kanalizacyjnej przewidzianej do budowy, przebudowy lub remontu na 1 ha	5,96	23,33
Penetracja budynkowa Internetem stacjonarnym o przepustowości co najmniej 100 Mb/s	50,76	63,75
Udział budynków mieszkalnych zbudowanych przed rokiem 1989 w liczbie budynków mieszkalnych ogółem	70,81	81,75
 SFERA GOSPODARCZA		
Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 ludności	101,74	68,00
Udział nowo zarejestrowanych podmiotów w ogólnej liczbie podmiotów gospodarczych	7,88	6,60

Źródło: opracowanie własne

W nawiązaniu do analiz statystycznych, przeprowadzono badania ankietowe wśród mieszkańców podobszaru Centrum, w których poproszono respondentów o ocenę infrastruktury oraz oferty dostępnej na tym obszarze. Spośród 25 elementów objętych oceną, najkorzystniej oceniono ofertę instytucji kultury (79,6% ocen bardzo dobrych lub dobrych), dostępność szkół (75%), dostępność usług medycznych (69,4%) a także stan techniczny oświetlenia, dostępność miejsc usługowych i handlu oraz przedszkoli (każdy z elementów uzyskał ocenę powyżej 60%). Najgorzej natomiast badani odnosili się do dostępności ścieżek rowerowych, jakości powietrza, atrakcyjności turystycznej obszaru, zabezpieczenia przed hałasem, czystości obszaru, dostępności miejsc spędzania wolnego czasu – place zabaw, miejsca zielone itp. oraz poczucia bezpieczeństwa. Każdy z elementów oceniony został niekorzystnie przez ponad połowę badanych osób. Szczegółowy rozkład odpowiedzi zaprezentowano na poniższym wykresie.

Wykres 8 Ocena infrastruktury oraz oferty dostępnej na terenie obszaru rewitalizacji Centrum

Źródło: opracowanie własne, n=49

Kończąc kwestię realizowanych badań, ankietowani poproszeni zostali o wskazanie **najważniejszych potencjałów** podobszaru Centrum. Zaliczyli do nich położenie, potencjał do bycia reprezentacyjną częścią miasta, dobry poziom skomunikowania, liczne zabytki, wyremontowany rynek, tężnię oraz prowadzone do tej pory prace rewitalizacyjne. Jednocześnie wskazywano na propozycję zmian i przedsięwzięcia, które mogą zostać zrealizowane w odpowiedzi na zdiagnozowane problemy na podobszarze w kolejnych latach. Zaliczono do nich:

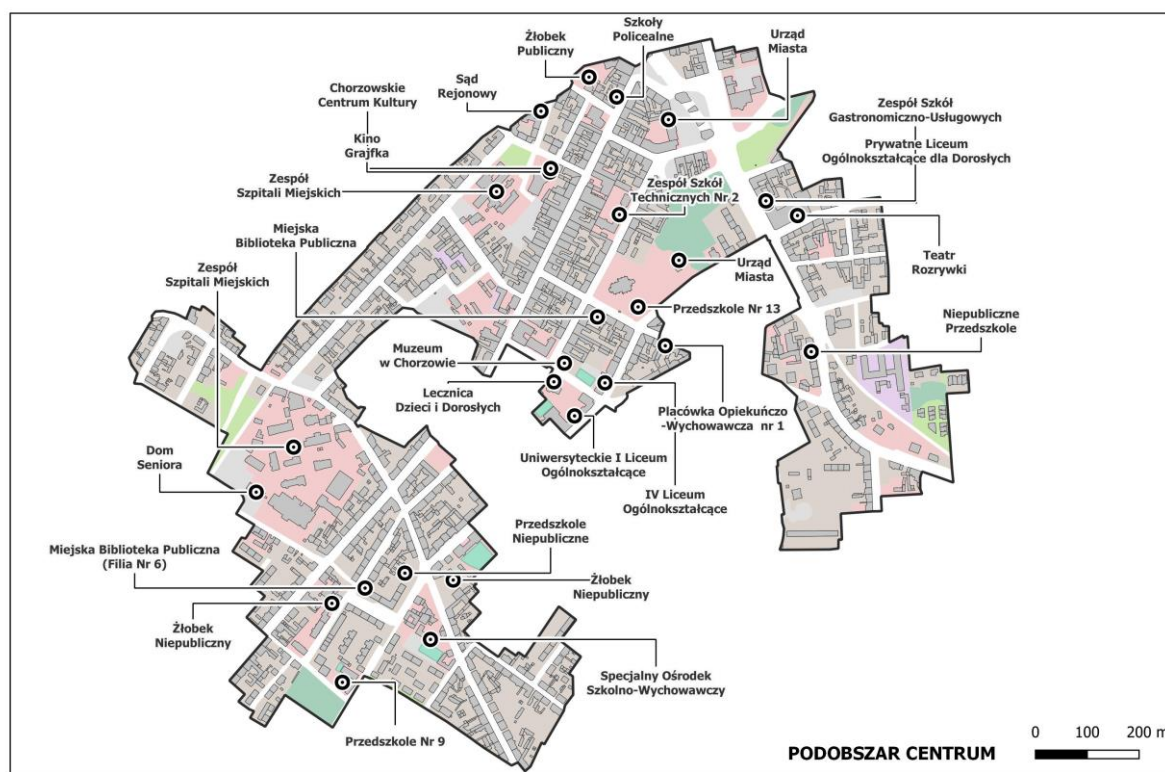
- „Utworzenie instytucji kultury, muzeum lub innego obiektu odnoszącego się do historii miasta. Obiektu, który stałby się wizytówką Chorzowa oraz wabikiem dla osób z zewnątrz”.
- „Przygotowanie spójnej oferty miasta, łączącej potencjał teatrów, instytucji kultury i sztuki, sportu oraz Parku Śląskiego”.
- „Wspieranie inicjatyw biznesowych i rozwijanie przedsiębiorczości mieszkańców”.

- „Wykorzystanie zabytkowych kamienic na przestrzenie biurowe, restauracje i miejsca realizacji wydarzeń społecznych”.
- „Podejmowanie działań skierowanych na zatrzymanie młodych mieszkańców na terenie Chorzowa poprzez przygotowanie dla nich ciekawej oferty spędzania czasu wolnego i możliwości rozwoju”.
- „Zazielenienie przestrzeni publicznych i uzupełnienie małej architektury”.
- „Zagospodarowanie placu teatralnego na potrzeby mieszkańców”.
- „Przygotowanie miejsc spacerowych dla rodzin z dziećmi”.

W trakcie badania aż 98% respondentów wskazywało, że podobszar rewitalizacji Centrum powinien zostać poddany procesowi rewitalizacji, a 96% respondentów twierdziło, że obszar ten stanowi ważny punkt/miejsce związane z funkcjonowaniem miasta.

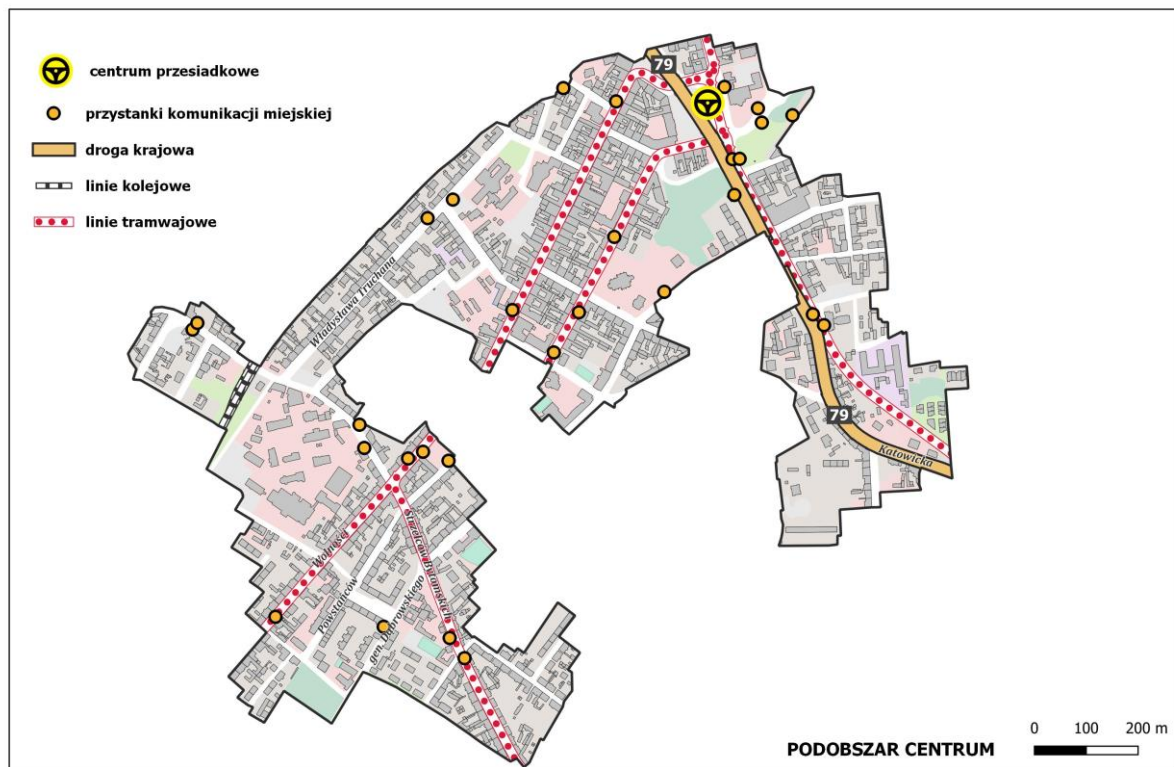
Na kolejnych mapach zaprezentowano układ przestrzenny i komunikacyjny podobszaru rewitalizacji Centrum, a także usytuowanie kluczowych instytucji publicznych.

Rysunek 13 Mapa rozmieszczenia instytucji na terenie podobszaru rewitalizacji Centrum

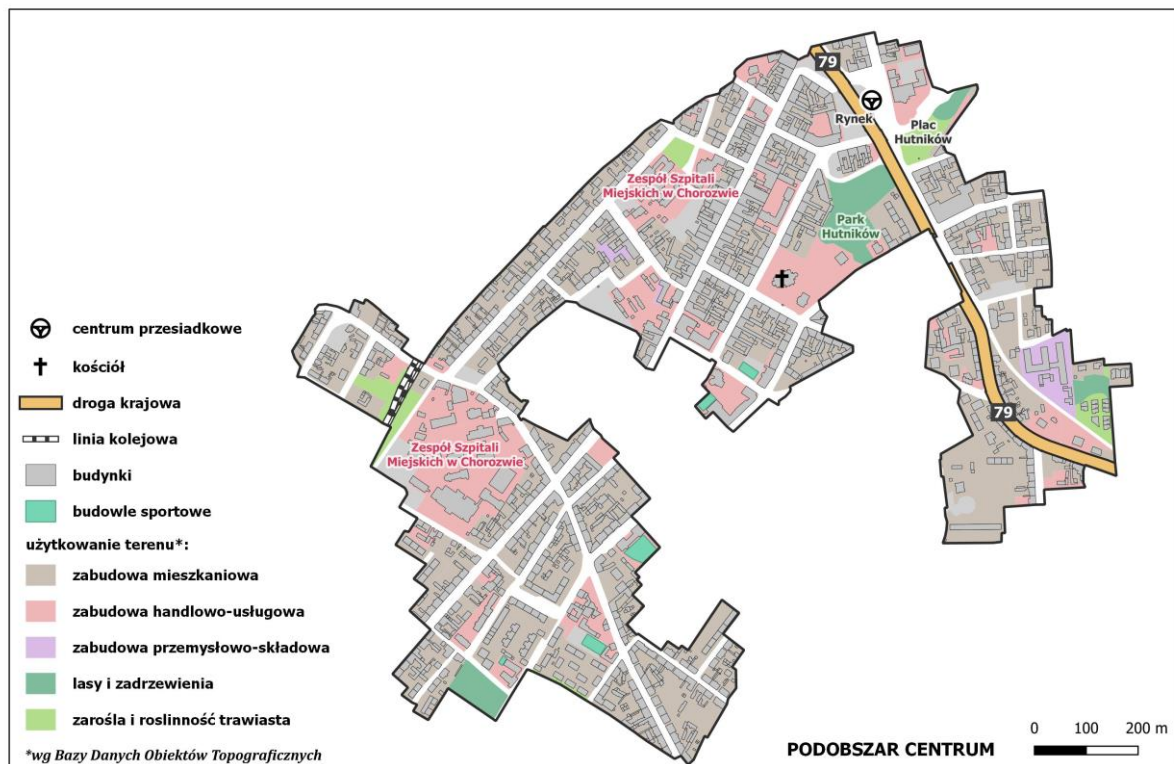
Źródło: opracowanie własne

Rysunek 14 Mapa układu komunikacyjnego podobszaru Centrum

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 15 Mapa topograficzna podobszaru

Źródło: opracowanie własne

5.4.3 Podsumowanie analizy podobszaru

W poniższej tabeli zaprezentowano najważniejsze problemy wraz z przyczynami ich występowania dotyczące funkcjonowania podobszaru Centrum. Podobszar ten stanowi kluczową część Chorzowa, jednakże styka się z licznymi problemami, które w znaczący sposób utrudniają jego funkcjonowanie, tym samym przenosząc się także na pozostałe części miasta, ze względu na charakter i rolę jaką pełni obszar. Poniżej wyszczególniono zdiagnozowane problemy obszaru z podziałem na sferę społeczną, gospodarczą, techniczną, środowiskową i przestrzenno-funkcjonalną. W drugiej części tabeli zaprezentowano potencjały obszaru rewitalizacji, które mogą przyczynić się do wyprowadzenia obszaru ze stanu kryzysowego.

Obszar problemowy	Zdiagnozowane problemy
Sfera społeczna	- Ponadprzeciętny poziom bezrobocia mieszkańców oraz wskaźnik bezrobocia długotrwałego – problem jest zauważalny, choć dotyczy niewielkiej części mieszkańców - O połowę wyższy od przeciętnego dla miasta wskaźnik osób korzystających z pomocy społecznej - Wśród głównych powodów korzystania ze wsparcia pomocowego znajdują się ubóstwo i niepełnosprawność - Zwiększone potrzeby działań wspierających dla dzieci i młodzieży, ze względu na podwyższony odsetek tej grupy osób w ogólnej populacji obszaru - Ograniczona aktywność społeczna mieszkańców – niski poziom kapitału społecznego, który może wymagać implikować konieczność podejmowania działań integrujących
Sfera gospodarcza	- Obszar mimo pełnienia funkcji centrum miasta, stopniowo traci funkcje społeczno-gospodarcze - Wiele obiektów handlowo-usługowych likwiduje swą działalność, lub ogranicza czas pracy, przez co centrum robi wrażenie opustoszałego po godzinie 16:00 - Niski poziom nowopowstających podmiotów gospodarczych, który negatywnie świadczy o atrakcyjności inwestycyjnej obszaru, a tym samym negatywnie oddziałuje na dostępność miejsc pracy
Sfera techniczna	- Stopniowa degradacja zabytkowej i najbardziej reprezentacyjnej części kamienic w mieście - Problem niedostosowania przestrzeni publicznych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, jest jednym z kluczowych problemów zgłaszanych przez uczestników badań społecznych

	• Duże potrzeby modernizacji przestrzeni publicznych oraz infrastruktury okołodrogowej – chodników, przejść dla pieszych etc.
Sfera środowiskowa	• Niska jakość powietrza związana z obecnością dużych zakładów przemysłowych oraz głównych tras transportu kołowego, a także przestarzałą infrastrukturą ogrzewania obiektów mieszkalnych • Duże zagrożenie hałasem powstałym w skutek nadmiernego transportu kołowego
Sfera przestrzenno-funkcjonalna	• Duża koncentracja zabudowy mieszkaniowej, ograniczająca dostęp do terenów zielonych i przestrzeni rekreacyjnych • Braki w małej architekturze oraz ofercie przestrzeni publicznych

Zdiagnozowane potencjały obszaru

- Podobszar stanowi centrum miasta Chorzowa, w którym zgromadzone są jago kluczowe instytucje społeczne i administracyjne;
- Stosunkowo młoda społeczność mieszkańców podobszaru oraz ponadprzeciętna liczba osób młodych, które mogą stać się kluczowymi odbiorcami realizowanych działań rewitalizacyjnych;
- Wysoka dostępność komunikacyjna obszaru, dzięki czemu mogą do niej docierać także mieszkańcy sąsiednich dzielnic, stając się odbiorcami oferty Centrum;
- Zwarty układ zabudowy historycznej, z licznymi zabytkami, które po odpowiedniej modernizacji, mogą stać się wizytówką i atrakcją miasta;
- Wysoka dostępność obiektów edukacyjnych, które mogą stanowić zaplecze do prowadzonych działań o charakterze edukacyjnym, kulturalnym i integracyjnym;
- Stosunkowo wysoki odsetek budynków użyteczności publicznej dostosowanych do osób o specjalnych potrzebach;
- Uwolnienie potencjału obszaru dzięki realizowanym do tej pory działaniom rewitalizacyjnym;
- Wysoki potencjał rozwoju kulturalnego i rozrywkowego wynikający z ulokowania na terenie obszaru kluczowych instytucji kultury miasta;

- Wykorzystanie potencjału historycznego do rozwoju miasta i jego promocji poza obszar lokalny.

W prezentowanej poniżej tabeli wskazane zostały wyłącznie najważniejsze problemy obszaru, wraz z przyczynami i skutkami ich występowania, a także propozycją działań, jakie mogą im w przyszłości zapobiegać.

Tabela 17 Problemy i wyzwania podobszaru Centrum

Zdiagnozowane problemy	Przyczyny zdiagnozowanych problemów	Skutki zdiagnozowanych problemów	Potrzeby i wyzwania
powolna, choć postępująca depopulacja	niska atrakcyjność osiedleńcza i gospodarcza obszaru, degradacja budynków i przestrzeni publicznych	powolne wyludnianie i starzenie się społeczności lokalnej, stopniowy wzrost liczby osób korzystających z pomocy społecznej, rosnąca liczba seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami	stworzenie atrakcyjnej oferty czasu sportowo-rekreacyjnej i czasu wolnego, budowanie systemu zieleni miejskiej, stworzenie miejsc do spędzania czasu wolnego, wsparcie rozwoju funkcji usługowych i administracyjnych
malejąca liczba podmiotów gospodarczych, stopniowa utrata funkcji miastotwórczych	stopniowy zanik usług i handlu wywołany odpływem mieszkańców i potencjalnych klientów, zmniejszająca się atrakcyjność handlowo-usługowa obszaru	rosnący poziom bezrobocia mieszkańców (w szczególności długotrwałego), odpływ małych podmiotów gospodarczych, kurcząca się oferta skierowana do mieszkańców, stopniowa degradacja przestrzeni i utrata funkcji społeczno-gospodarczych	wspieranie różnorodności usług, wzmacnianie tożsamości i przynależności do miejsca zamieszkania, utworzenie miejsc i realizacja działań zachęcających mieszkańców do odwiedzania centrum miasta
występowanie grup osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	względnie wysokie wskaźniki ubóstwa i bezrobocia wśród mieszkańców	ponadprzeciętna ilość osób korzystających z pomocy społecznej marginalizacja, utrwalenie niekorzystnych modeli zachowań, niski poziom integracji mieszkańców, możliwość wystąpienia patologii społecznych	konieczność podejmowania działań aktywizacyjnych, w tym skierowanych do dzieci i młodzieży zwiększenie poziomu integracji mieszkańców, prowadzenie działań aktywizujących, wyrównanie szans mieszkańców w dostępie do różnorodnych usług

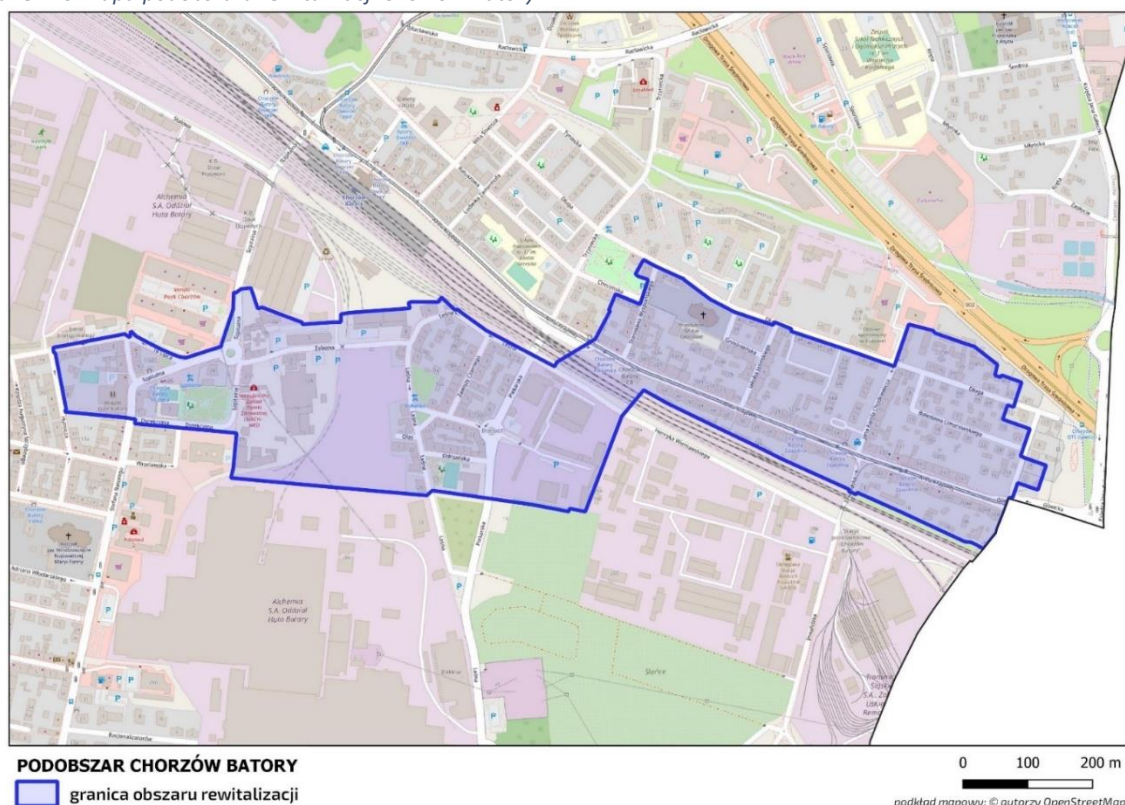
Zdiagnozowane problemy	Przyczyny zdiagnozowanych problemów	Skutki zdiagnozowanych problemów	Potrzeby i wyzwania
niska jakość środowiska oraz występowanie zdegradowanych terenów i obiektów przemysłowych	wysoki poziom dewastacji i zanieczyszczenia obszaru wynikający z zaszczości historycznych i dominujących funkcji przemysłowych	wyludnianie się starego miasta, obniżenie atrakcyjności osiedleńczej	podjęmowanie działań rewitalizacyjnych na terenach i w obiektach przemysłowych, adaptacji obiektów historycznych i nadawaniem im nowych funkcji
niska aktywność społeczna	stopniowa utrata funkcji społeczno-gospodarczych obszaru, niska jakość przestrzeni publicznych i miejsc sprzyjających integracji	odpływ mieszkańców, brak dobrych wzorców aktywności społecznej, brak poczucia sprawstwa	wzrost aktywności mieszkańców poprzez tworzenie warunków do uczestnictwa w nowoczesnej ofercie kulturalnej, rozrywkowej oraz działaniach integracyjnych
degradacja techniczna budynków uniemożliwiająca ich pełne wykorzystanie	zagęszczenie zabudowy, zły stan budynków, obecność obiektów zabytkowych wymagających modernizacji, wieloletni regres w zakresie inwestycji modernizacyjnych	niedostosowanie przestrzeni dla osób z niepełnosprawnościami, zła jakość techniczna obiektów, ubytek obiektów spełniających normy sprzyjające ich wykorzystaniu	modernizacja i poprawa stanu technicznego i wyglądu budynków, renowacja i modernizacja techniczna zabudowy historycznej z prowadzeniem współczesnych funkcji
niska jakość powietrza atmosferycznego, hałas, odnotowana duża liczba zdarzeń drogowych	występowanie kluczowych linii komunikacyjnych miasta – drogowych i kolejowych, obciążenie obszaru hałasem komunikacyjnym, zanieczyszczenia powstające w wyniku spalania paliw stałych, zabytkowe kamienice, niepodłączone do sieci centralnego ogrzewania	obniżanie poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców, pogarszanie jakości życia mieszkańców, negatywny wpływ na zdrowie mieszkańców, pogorszenie jakości życia	poprawa jakości i stanu infrastruktury drogowej i okołodrogowej poprawa jakości powietrza, prowadzenie działań z zakresu edukacji ekologicznej, tworzenie ciągów pieszo rowerowych i dróg rowerowych
deficyt zorganizowanych przestrzeni publicznych, braki w infrastrukturze oświetleniowej, braki małej architektury, niedostatecznie rozwinięta sieć ścieżek i dróg rowerowych	zwarty charakter zabudowy, stopniowa degradacja przestrzeni publicznych, niewystarczający poziom inwestycji w infrastrukturę publiczną	deficyt oświetlenia przestrzeni publicznych, niebezpieczne ciągi komunikacyjne, stwarzające zagrożenie dla pieszych, utrudniony dostęp do przestrzeni zielonych i zorganizowanych przestrzeni publicznych, w tym terenów rekreacyjnych i miejsc spędzania czasu wolnego	poprawa jakości i stanu infrastruktury drogowej i okołodrogowej, doposażenie w elementy małej architektury, wykorzystanie potencjału terenów zielonych znajdujących się na terenie dzielnicy, wspieranie inicjatyw lokalnych i przedsięwzięć zgłaszanych przez mieszkańców o charakterze integracyjnym i rozrywkowym

Źródło: opracowanie własne

5.5 Podobszar rewitalizacji Chorzów Batory

Podobszar rewitalizacji Chorzów Batory usytuowany jest na południe od centrum miasta. Podobszar zamieszkuje 3 145 osób (3,4% mieszkańców miasta), a jego powierzchnia wynosi 32,8 ha. Jego granice wyznaczają ulice Długa, Gliwicka, Armii Krajowej, Leśna, Szpitalna i Piekarska. Podobszar przedzielony jest torami kolejowymi.

Rysunek 16 Mapa podobszaru rewitalizacji Chorzów Batory

Źródło: opracowanie własne

Początki dzisiejszej dzielnicy Chorzów Batory sięgają przełomu XVI i XVII wieku i związane są z funkcjonowaniem na tym terenie kopalni węgla kamiennego. Miejscowość ta nazywała się wówczas Hajduki. Dynamiczny rozwój osady rozpoczął się jednak dopiero w roku 1873, w chwili gdy utworzona została Huta Bismarcka (w 1933 przemianowana na Hutę Batory), która dała potężny asumpt do rozwoju Hajduk. Miejscowość przed wybuchem II Wojny Światowej włączona została w obszar miasta Chorzowa. Obecnie mija 150 rocznica uruchomienia huty, której upadek rozpoczął się w roku 1989 i zapoczątkował istotne problemy społeczne dzielnicy, masowe bezrobocie oraz szereg negatywnych zjawisk z tym powiązanych.

Dziś Chorzów Batory postrzegany jest przez pryzmat negatywnych zjawisk jakie miały miejsce po upadku huty. Obszar ten utożsamiany jest z ubóstwem, bezrobociem, degradacją przestrzenną, niskimi standardami zabudowy mieszkaniowej etc.

Zdjęcie 9 Zdjęcia z obszaru Chorzów Batory

Źródło: spacer badawczy

5.5.1 Sfera społeczna

Wiele negatywnych opinii o Chorzowie Batorym potwierdzają także analizy statystyczne. Podobszar rewitalizacji Chorzów Batory wyludnia się nieznacznie szybciej niż pozostałe części miasta. Notuje się na tym terenie ujemne saldo migracji (-98 osób w latach 2018-2021) i przyrostu naturalnego (-48 osób w analizowanym zakresie), choć dane te nie odbiegają znacząco od wartości przeciętnych dla całego miasta. Tym co wyróżnia Chorzów Batory to znaczący odsetek osób bezrobotnych, choć w liczbach bezwzględnych są to łącznie 72 osoby tj. 23 osób na 1000 mieszkańców (średnia miejska wynosi 14). Niemal połowę bezrobotnych stanowią osoby długotrwale bezrobotne – 32 osoby, 10,19 na 1000 w porównaniu do 6,16 dla miasta oraz osoby bezrobotne po 50 roku życia (9,09 w stosunku do 4,67 dla miasta). Problem bezrobocia jest dostrzegalny, lecz nie należy do palących problemów obszaru. Realnie dotyczy niewielkiej liczby mieszkańców.

Podobszar cechuje niska aktywność społeczna wyrażająca się niewielkim odsetkiem osób biorących udział w głosowaniu w budżecie obywatelskim (58 osób na 1000 mieszkańców, podczas gdy średnia dla miasta przekracza poziom 84) oraz małą liczbą zarejestrowanych organizacji pozarządowych – łącznie 5 podmiotów tj. 1,59 na 1000 mieszkańców, średnia miejska to 2,82. Niski poziom kapitału społecznego, może wymagać podejmowania działań integracyjnych i włączających mieszkańców w życie społeczne dzielnicy. Ponadto działania te mogą przyczynić się do ograniczenia transmisji negatywnych postaw i zachowań społecznych obserwowanych na jej terenie. Zwiększenie poczucia współodpowiedzialności za otoczenie, może sprzyjać zwiększeniu kontroli społecznej i ograniczeniu skali zjawisk patologicznych, które dotyczą mieszkańców obszaru.

Wraz z niską aktywnością społeczną oraz odnotowanymi przypadkami bezrobocia wśród mieszkańców, w parze idzie podwyższony współczynnik ubóstwa, wynikający z ponadprzeciętnej liczby klientów pomocy społecznej przypadających na każdy tysiąc mieszkańców, który jest dwukrotnie wyższy od średniej dla całego miasta (47,82 w stosunku do 22,06). Kilkukrotnie wyższe są także kwoty przyznawanych świadczeń z tytułu pomocy społecznej. Łączna wartość świadczeń przyznanych mieszkańcom podobszaru Chorzów Batory wyniosła 2,7 mln zł. Kwota ta stanowi niemal 1/4 ogółu środków przeznaczanych na świadczenia pomocowe w całym mieście. W wartości przeliczeniowej na 1000 mieszkańców, na przeciętnego klienta pomocy społecznej w Chorzowie Batorym przeznacza się niemal 7 razy więcej środków niż w pozostałych dzielnicach miasta (około 871 tys. zł w stosunku do 117 tys. zł na 1000 mieszkańców). O skali potrzeb i charakterze niezbędnego wsparcia świadczą także statystyki dotyczące dożywiania dzieci, z którego korzysta niemal 3 razy więcej mieszkańców niż w pozostałych częściach miasta (20,61 na 1000 mieszkańców w porównaniu z 7,23 na 1000 w mieście), liczbie osób pobierających świadczenia ze względu na ubóstwo (39,80 na 1000 w stosunku do 17,75 w mieście) oraz ponadnormatywnej liczbie osób korzystających ze wsparcia ze względu na niepełnosprawność. Niechlubnym wyróżnikiem obszaru jest również liczba osób pobierających świadczenia ze względu na problem alkoholowy, wartość wskaźnika jest trzykrotnie wyższa niż przeciętna dla miasta.

Zgromadzone dane statystyczne potwierdzają opinie na temat podobszaru wyrażaną przez uczestników badań społecznych. Dane te oraz zgromadzone informacje predestynują podobszar Chorzowa Batorego do podjęcia złożonych działań rewitalizacyjnych, nakierowanych na wzmocnienie potencjału społecznego dzielnicy oraz wsparcie aktywności społecznej mieszkańców.

Tabela 18 Wskaźniki sfery społecznej podobszaru rewitalizacji Chorzów Batory i miasta

Wskaźnik	Średnia wartość dla całego miasta na 1000 osób	Wartość dla OR Chorzów Batory na 1000 osób	Wartość bezwzględna dla całego miasta	Wartość bezwzględna dla OR

				Chorzów Batory
--	--	--	--	-------------------

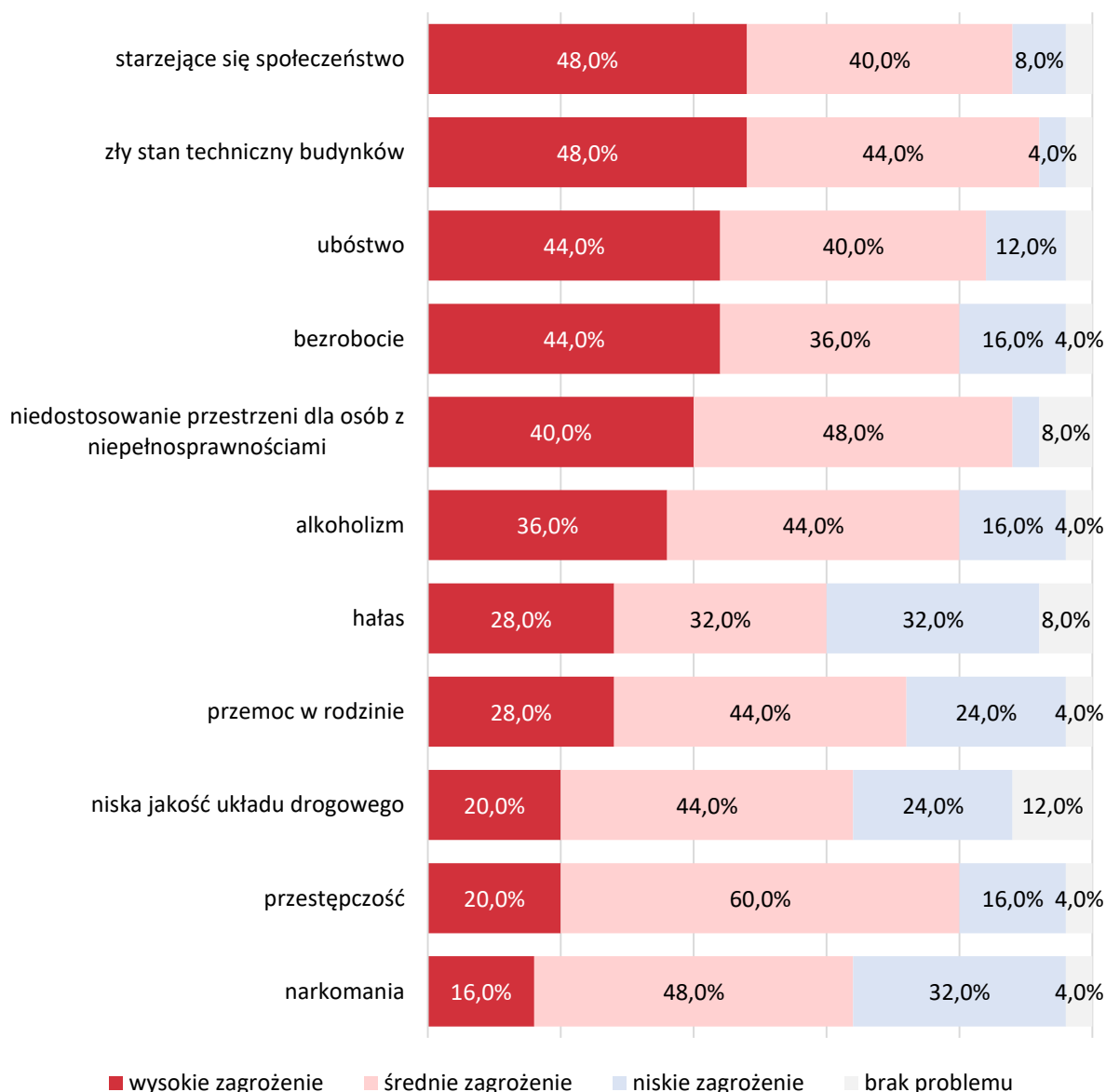
SFERA SPOŁECZNA

Saldo migracji	-23,13	-31,16	-2 156	-98
Przyrost naturalny	-11,65	-15,26	-1 086	-48
Ludność w wieku przedprodukcyjnym	173,34	187,46	16 157	590
Ludność w wieku produkcyjnym	591,37	629,07	55 121	1 978
Ludność w wieku poprodukcyjnym	235,29	183,48	21 931	577
Liczba zarejestrowanych bezrobotnych ogółem	14,26	22,90	1 329	72
Długotrwale bezrobotni	6,16	10,19	574	32
Liczba bezrobotnych do 30 r.ż.	2,51	2,08	234	7
Liczba bezrobotnych powyżej 50 r.ż.	4,67	9,09	435	29
Liczba głosów oddanych w budżecie obywatelskim	84,58	57,93	7884	182
Liczba organizacji pozarządowych	2,82	1,59	263	5
Liczba klientów korzystających ze świadczeń pomocy społecznej	22,06	47,82	2 056	150
Kwota przyznanych świadczeń	117 806,76	871 653,49	10 980 651	2 741 350
Liczba udzielonych świadczeń	35 908,93	3 809,66	3 347 036	11 981
Liczba osób pobierających świadczenia z powodu (ze względu na) niepełnosprawności	10,20	24,23	951	76
Liczba osób pobierających świadczenia z powodu ubóstwa	17,75	39,80	1 654	125
Liczba dzieci korzystających z dożywiania	7,23	20,61	674	65
Liczba rodzin korzystających z pomocy asystenta rodziny	1,03	2,67	96	8
Liczba osób pobierających świadczenia z powodu alkoholizmu	0,99	3,13	92	10
Liczba ofiar zdarzeń drogowych na 1 km2	10,20	21,82	-	-

Źródło: opracowanie własne

Do kluczowych problemów podobszaru rewitalizacji Chorzów Batory, uczestnicy badania ankietowego (n=25) zaliczyli problem starzejącego się społeczeństwa (obserwowany na terenie całego miasta), zły stan techniczny budynków, ubóstwo, bezrobocie oraz niedostosowanie przestrzeni do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Każde z elementów otrzymało ponad 40% wskazań „wysokie zagrożenie”. Na kolejnych miejscach znalazły się alkoholizm, hałas oraz przemoc w rodzinie. Dane te dopełniają obraz negatywnych zjawisk obserwowanych na terenie podobszaru.

Wykres 9 Problemy podobszaru rewitalizacji Chorzów Batory

Źródło: opracowanie własne, n=25

Kwestia problemów dzielnicy rozwinięta została w trakcie badań jakościowych – wywiadów, warsztatów i spacerów badawczych. Uczestnicy poszczególnych etapów prac wskazywali na hermetyczność dzieci i rodzin zamieszkujących podobszar, niechęć i obawy przed osobami z zewnątrz (także pracownikami

instytucji pomocowych). Jako poważny problem związany z funkcjonowaniem dzielnicy wskazywano układ przestrzenny podobszaru z zamkniętymi ulicami i familokami. Problemy te utrudniają proces integrowania mieszkańców z pozostałymi dzielnicami miasta, co sprzyja procesowi gettyzacji. W wypowiedziach badanych osób często poruszano problemy finansowe mieszkańców dzielnicy wynikające z ubóstwa i bezrobocia. Wskazywano, że na terenie podobszaru zdarzają się rodziny, które nie mają dostępu do nowoczesnego węzła sanitarnego. Zamieszkiwane przez nich budynki mają odrapane klatki, zniszczone i zaniedbane podwórka, co sprzyja poczuciu przygnębienia i wykluczenia społecznego. Dodatkowo, nie rzadko powoduje niechęć i agresję względem otoczenia zewnętrznego.

Na terenie podobszaru często można spotkać samotnie bawiące się dzieci, pozostające bez opieki. Rzadko w opinii badanych widać seniorów, którzy często nie opuszczają swoich mieszkań. Z doświadczenia pracowników instytucji publicznych wynika, że osoby w wieku produkcyjnym zamieszkujące podobszar często trudno przekonać do aktywizacji zawodowej. Nawyki rodziców dziedziczone są przez kolejne pokolenia, co potęguje kryzys społeczny dzielnicy.

Próbując podsumować zgromadzone dane, Chorzów Batory określano jako środowisko z trudnościami, do którego nikt nie wchodzi, jeśli nie musi. Dzielnica jest nieprzyjazna dla obcych, miejsce zamknięte. Jednocześnie wskazywano na duże przywiązanie mieszkańców podobszaru do zamieszkiwanego miejsca. Dużą autoidentyfikację i tożsamość wielopokoleniową. Działania, które były realizowane na przestrzeni lat, takie jak utworzenie boiska, czy placu zabaw we współpracy ze społecznością lokalną spowodowały, że osoby te dbają o nie i pilnują, aby nikt ich nie niszczył. Doświadczenia pracowników społecznych wskazują także, że mieszkańcy podobszaru „potrafią dbać o swoje miejsce”, dlatego mimo nagromadzenia licznych problemów społecznych i negatywnego wizerunku dzielnicy, warto o to miejsce dbać i sprawić by mieszkańcy nie czuli się pominięci w dostępie do tego, co oferuje miasto. Proponowano by na podobszarze powstała świetlica lub inny punkt wspierania dzieci, młodzieży i osób dorosłych. Miejsce to mogłoby z czasem sprzyjać ograniczeniu problemów społecznych dzielnicy.

5.5.2 Sfera pozaspołeczna

W poniższej tabeli zaprezentowano zestawienie wskaźników odnoszących się do sfery pozaspołecznej podobszaru rewitalizacji Chorzów Batory. W zakresie **czynników środowiskowych** podobszar ten cechuje się nieznacznie przekroczonymi w stosunku do średniej ogólnomiejskiej wskaźnikami jakości powietrza oraz ponadnormatywnym zagrożeniem hałasem. Podobszar Chorzowa Batorego posiada bardzo ograniczoną dostępność do terenów zielonych, których powierzchnia wynosi zaledwie 6,73%, podczas gdy średnia miejska to 35,66%. Mniejsza od przeciętnej jest dostępność punktów użyteczności publicznej (3,50 na 1000 mieszkańców). Podobszar pozytywnie wyróżnia **dostępność komunikacyjna** oraz dostęp do budynków użyteczności publicznej do osób ze szczególnymi potrzebami. Obiektów

użyteczności publicznej na terenie podobszaru jest zatem niewiele, ale są dobrze dostosowane. Do kluczowych obiektów użyteczności publicznej zaliczają się szkoła, przedszkole oraz dom kultury działające na terenie podobszaru.

Zabudowa podobszaru cechuje się wysoką intensywnością. Na każdy ha przypada blisko 10 obiektów, podczas gdy średnia miejska wynosi 3,31. Niemal wszystkie budynki na terenie podobszaru zbudowane zostały przed 1989 r., przez co większość z nich wymaga prac modernizacyjnych, przebudowy, remontów lub doposażenia.

Podobszar Chorzów Batory odznacza się także **niewielkim poziomem przedsiębiorczości**. Na terenie tym zarejestrowanych jest przeciętnie około 48 podmiotów gospodarczych na każde 1000 mieszkańców. Wartość ta jest o ponad połowę niższa od średniej dla całego miasta. Niewielki jest także średni przyrost liczby podmiotów, który waha się w okolicach 3 podmiotów w stosunku do liczby podmiotów gospodarczych ogółem. Wskaźnik miejski wynosi blisko 8.

Tabela 19 Wskaźniki sfery pozaspołecznej podobszaru rewitalizacji Chorzów Batory i miasta

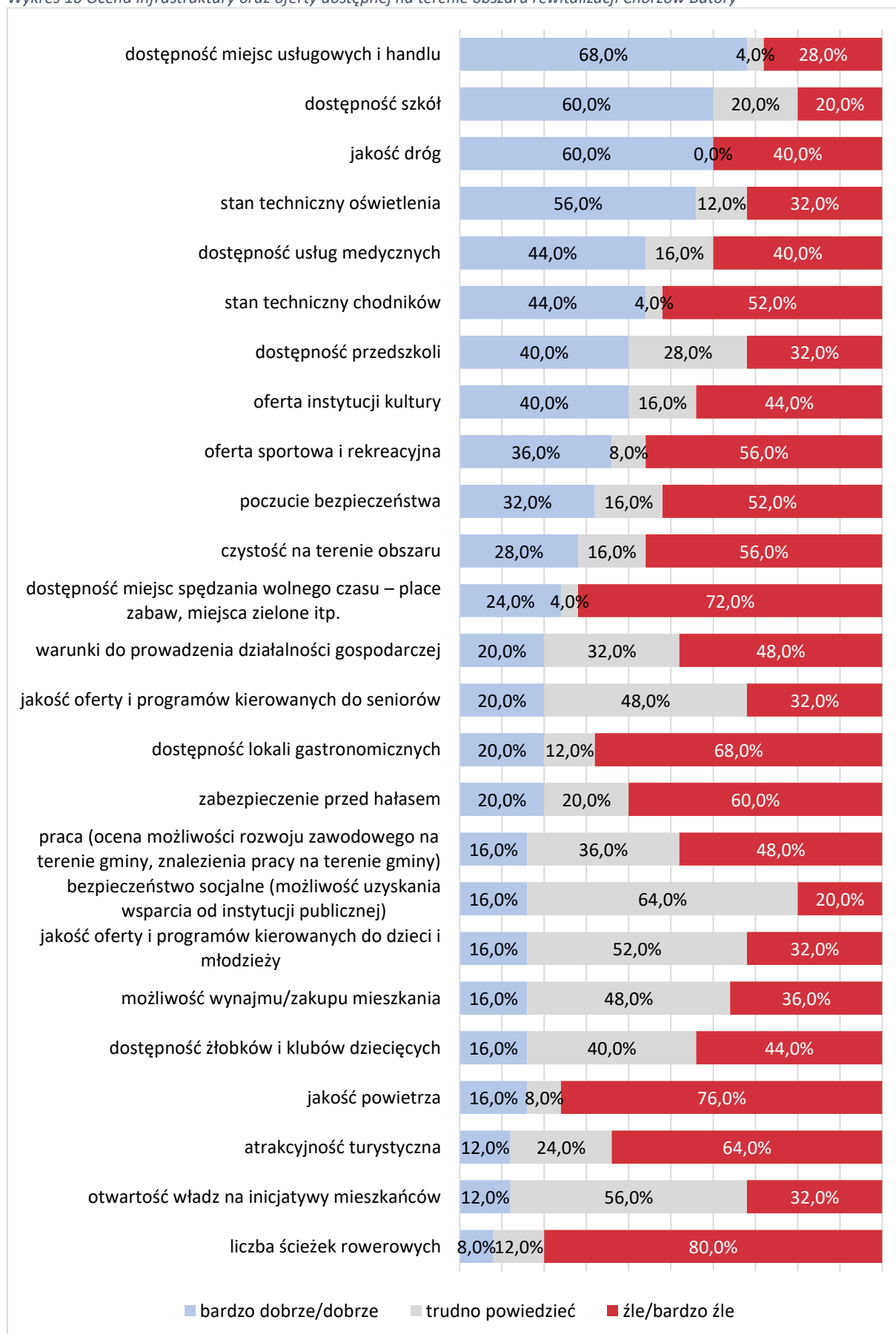
Wskaźnik		Wartość dla całego miasta	Wartość dla OR Batory
	SFERA ŚRODOWISKOWA		
Średnie roczne stężenie benzo(a)pirenu [ng/m ³]		6,89	8,65
Średnie roczne stężenie pyłu PM ₁₀ [μg/m ³]		39,02	40,01
Średnie roczne stężenie pyłu PM _{2.5} [μg/m ³]		24,72	24,88
Tereny zagrożone hałasem dziennym [dB]		7,23	10,00
	SFERA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA		
Udział terenów zielonych w powierzchni ogółem		35,66	6,73
Liczba punktów użyteczności publicznej na 1000 mieszkańców		5,14	3,50
Dostępność komunikacyjna		0,31	0,66
Udogodnienia dla osób ze szczególnymi potrzebami na 1 ha		0,22	0,65
Dostęp do budynków użyteczności publicznej dostosowanych do osób ze szczególnymi potrzebami		0,25	0,35
	SFERA TECHNICZNA		
Liczba budynków na 1 ha		3,31	9,78

Liczba obiektów zabytkowych na 1 ha	0,68	2,51
Długość sieci wodno-kanalizacyjnej przewidzianej do budowy, przebudowy lub remontu na 1 ha	5,96	11,29
Penetracja budynkowa Internetem stacjonarnym o przepustowości co najmniej 100 Mb/s	50,76	68,45
Udział budynków mieszkalnych zbudowanych przed rokiem 1989 w liczbie budynków mieszkalnych ogółem	70,81	96,55
 SFERA GOSPODARCZA		
Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 ludności	101,74	48,25
Udział nowo zarejestrowanych podmiotów w ogólnej liczbie podmiotów gospodarczych	7,88	3,03

Źródło: opracowanie własne

Mimo niewielkiej liczby podmiotów gospodarczych, uczestnicy badania ankietowego wskazują, że podobszar Chorzów Batory odznacza się wysoką dostępnością miejsc usługowych i handlowych. Co najmniej dobra jest dostępność szkół i jakość dróg. Ponad połowa badanych negatywnie odniosła się natomiast do elementów infrastruktury i oferty takich jak liczba ścieżek rowerowych, jakość powietrza, dostępność miejsc spędzania wolnego czasu – place zabaw, miejsca zielone itp., dostępność lokali gastronomicznych, atrakcyjność turystyczna, zabezpieczenie przed hałasem, czystość na terenie obszaru, oferta sportowa i rekreacyjna, poczucie bezpieczeństwa. Szczegółowy rozkład ocen elementów infrastruktury i oferty podobszaru zobrazowano na poniższym wykresie.

Wykres 10 Ocena infrastruktury oraz oferty dostępnej na terenie obszaru rewitalizacji Chorzów Batory

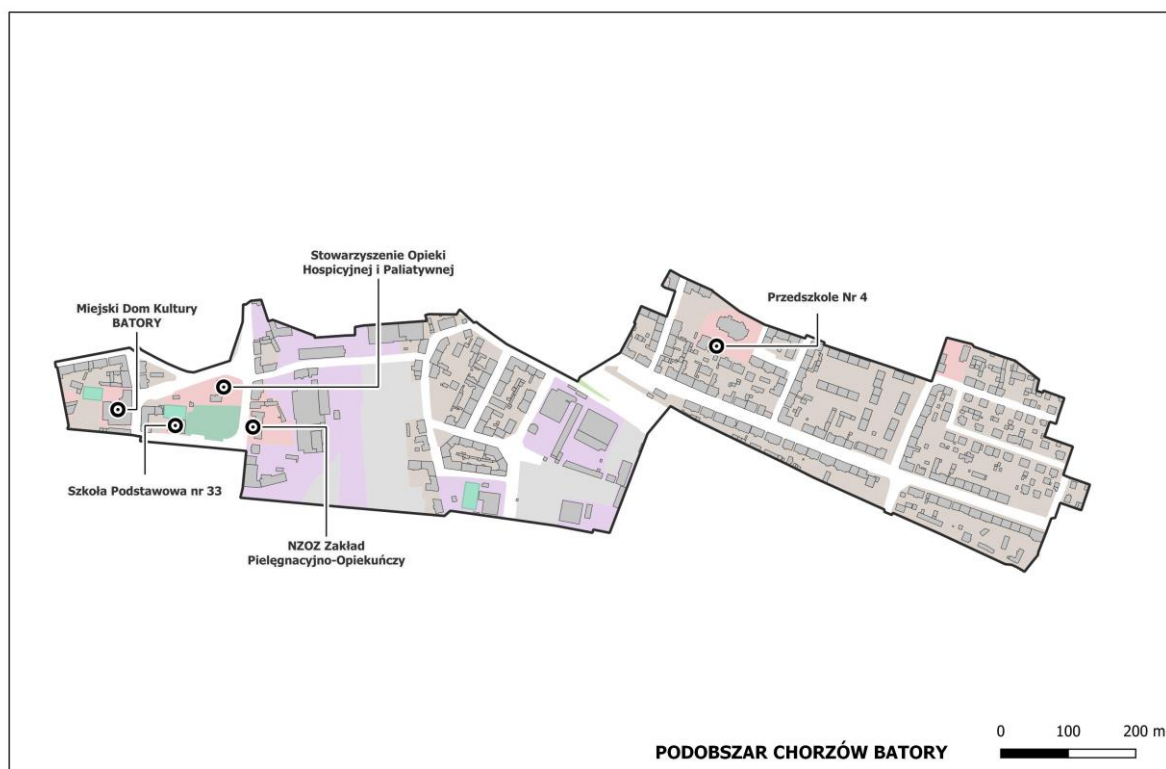

Źródło: opracowanie własne, n=25

Nawiązując do propozycji zmian i oczekiwań względem oferty dla dzielnicy, oprócz wymienionych powyżej działań aktywizacyjnych i utworzenia instytucji integrującej mieszkańców, sugerowano podjęcie działań estetyzujących obraz dzielnicy, nawiązanie do historii i lokalnej tożsamości w przestrzeniach publicznych (wiadukty, ślepe ściany, itp.), podjęcie próby nawiązania współpracy z lokalnymi szkołami artystycznymi, dzięki czemu młodzież mogłaby malować murale w ramach prac dyplomowych. Rozważane były także propozycje działań senioralnych, skłaniających tą grupę społeczną do większej aktywności i integracji. Obraz podobszaru nie jest przesadnie pozytywny, jednakże bez podjęcia działań naprawczych, podobszar i całą dzielnicę może czekać dalsza degradacja.

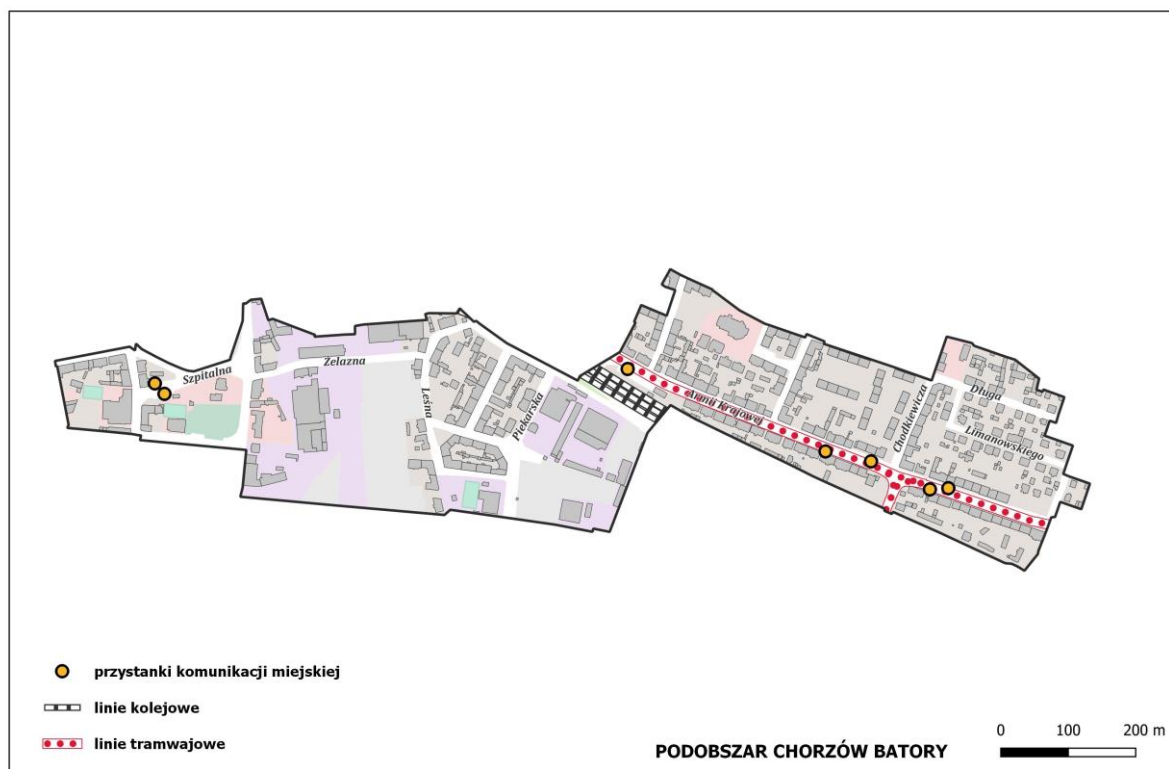
Aż 96% ankietowanych wskazało, że podobszar rewitalizacji Chorzów Batory powinien zostać poddany procesowi rewitalizacji, a zdaniem 80% respondentów obszar ten stanowi ważny punkt/miejsce związane z funkcjonowaniem całego miasta.

Rysunek 17 Mapa rozmieszczenia instytucji na terenie podobszaru rewitalizacji Chorzów Batory

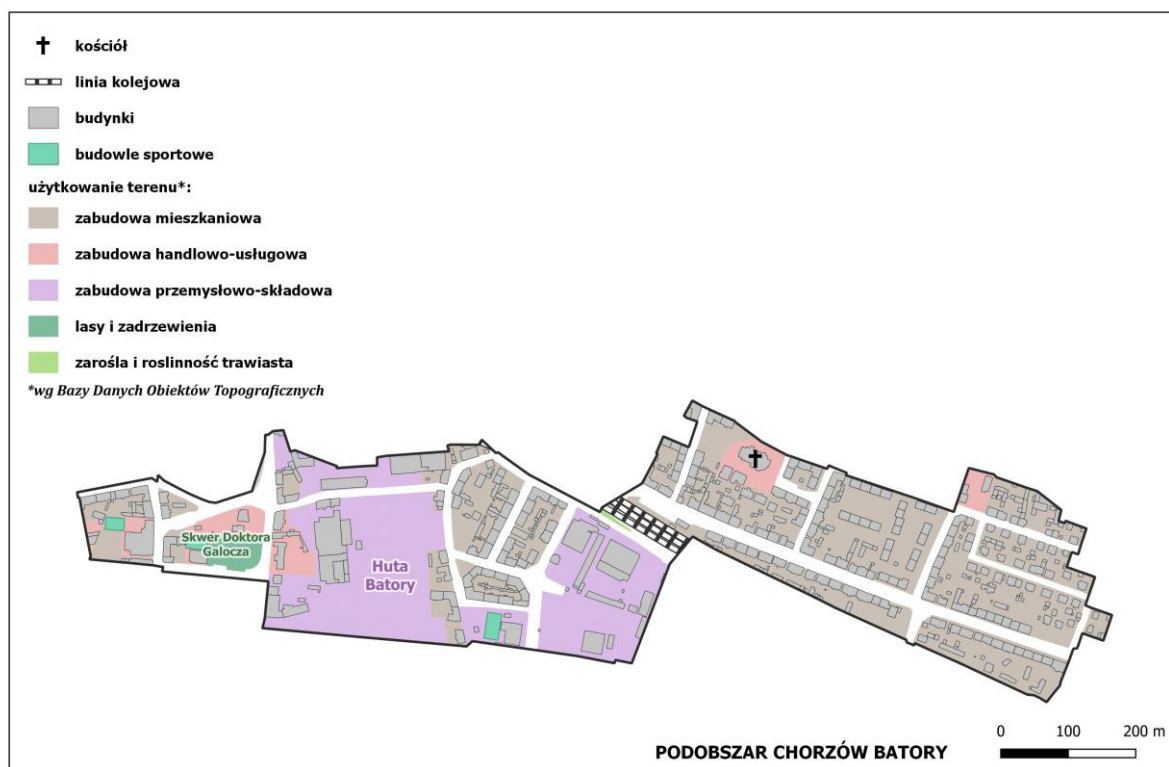
Źródło: opracowanie własne

Rysunek 18 Mapa układu komunikacyjnego podobszaru Chorzów Batory

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 19 Mapa topograficzna podobszaru Chorzów Batory

Źródło: opracowanie własne

5.5.3 Podsumowanie analizy podobszaru

Przeprowadzona analiza pogłębiona podobszaru Chorzów Batory wskazuje, że jest to obszar na którym dochodzi do kumulacji problemów społecznych, które z jednej strony wynikają z procesów zmian jakie miały miejsce na przestrzeni ostatnich dekad w obrębie gospodarki, ale także problemów wynikających z charakteru i zabudowy dzielnicy, poziomu degradacji obiektów i przestrzeni publicznych. W poniższej tabeli omówiono zdiagnozowane problemy z podziałem na poszczególne sfery oraz wskazano potencjały obszaru.

Obszar problemowy	Zdiagnozowane problemy
Sfera społeczna	- Negatywny obraz dzielnicy i stygmatyzacja mieszkańców związana z zaszłościami historycznymi i przekształceniami w strukturze gospodarczej obszaru – dziedziczenie bezrobocia, ubóstwa, alkoholizmu etc. - Powolny, lecz sukcesywny ubytek mieszkańców związany z podwyższonym wskaźnikiem migracji oraz ujemnym wskaźnikiem przyrostu naturalnego - Dwukrotnie wyższy od przeciętnego wskaźnik poziomu bezrobocia mieszkańców, negatywnie korelujący z wysokim poziomem ubóstwa oraz bezrobocia długotrwałego – problem dotyczy nielicznej części mieszkańców, jednak może przekładać się na utrwalanie stereotypów względem mieszkańców i całej dzielnicy - Obszar cechuje się niską aktywnością mieszkańców oraz występowaniem nielicznych organizacji pozarządowych - Wysokie wskaźniki ubóstwa i wysoka wartość przyznawanych świadczeń pomocowych świadczą o uzależnieniu znacznej części mieszkańców od wsparcia ze strony pomocy społecznej, co może pokrywać się i generować stereotypowe określenie dziedzicznego ubóstwa - W ślad z wysoką liczbą klientów pomocy idą wskaźniki dożywiania dzieci, które są 3 krotnie wyższe niż w innych obszarach miasta - Wysoki wskaźnik osób pobierających świadczenia ze względu na chorobę alkoholową - Pojawianie się problemu zamknięcia, „gettyzacji” dzielnicy, niechęci przed obcymi, która może wymagać działań interwencyjnych
Sfera gospodarcza	- Bardzo niski poziom przedsiębiorczości mieszkańców, skutkujący ograniczonym dostępem do firm oferujących zatrudnienia na terenie obszaru - Bardzo niski przyrost liczby podmiotów gospodarczych

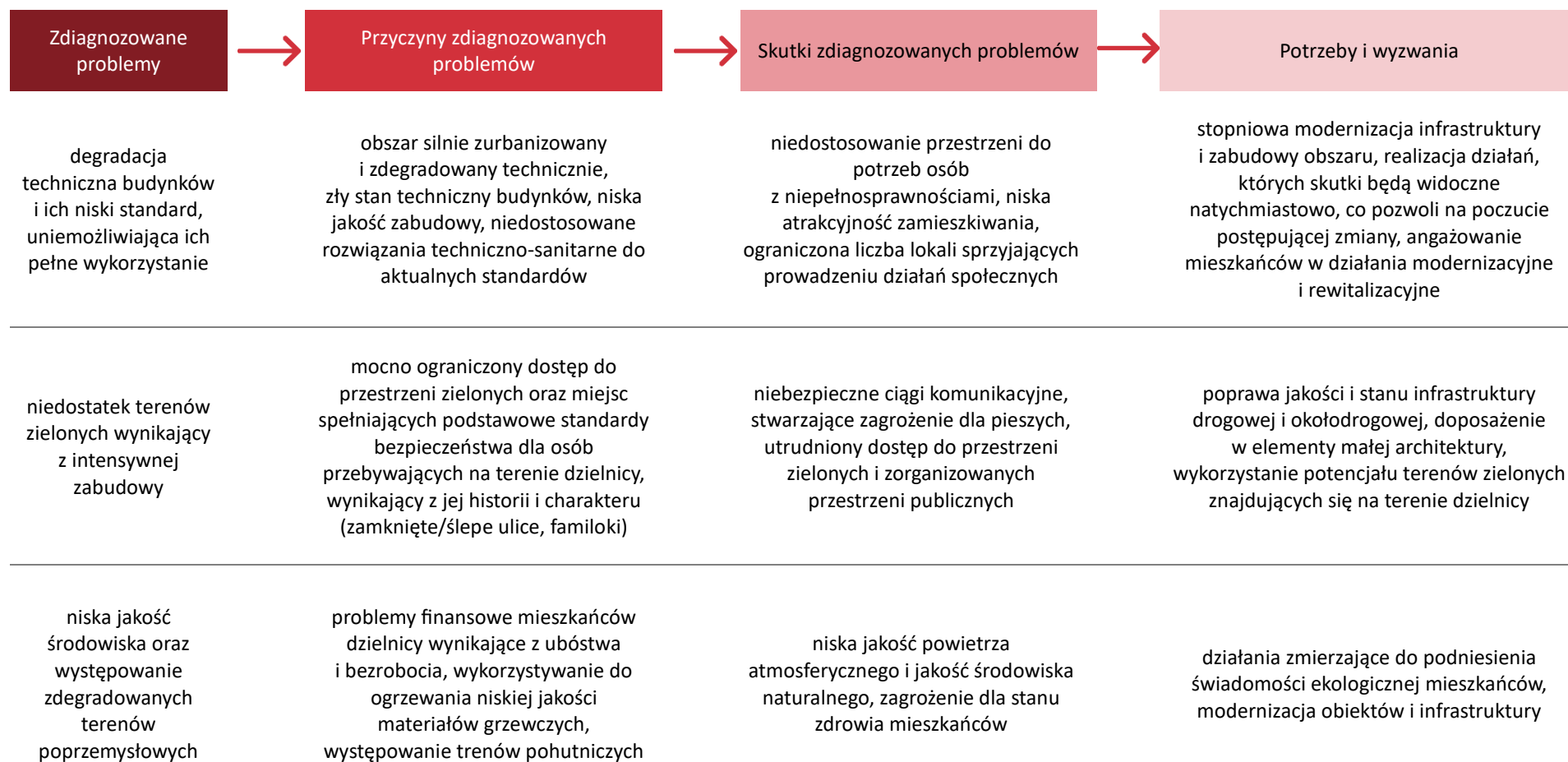
Sfera techniczna	• Występowanie problemu niedostosowania przestrzeni i obiektów do potrzeb osób o ograniczonych możliwościach ruchowych • Mocno zaniedbana tkanka obiektów mieszkalnych, które jednak w dużej części nie stanowią majątku publicznego • Wysokie potrzeby działań w przestrzeni publicznej, zmierzające do uporządkowania terenu we współpracy z mieszkańcami
Sfera środowiskowa	• Wysoki poziom zagrożenia hałasem • Niska jakość powietrza atmosferycznego
Sfera przestrzenno-funkcyjna	• Mocno ograniczony dostęp do terenów zielonych i przestrzeni publicznych • Niska dostępność punktów użyteczności publicznej

Zdiagnozowane potencjały obszaru

- Wysoka dostępność komunikacyjna – łatwa możliwość dotarcia do pozostałych dzielnic miasta
- Zwarty układ zabudowy, pozwalający na dotarcie z ofertą do wielu mieszkańców jednocześnie
- Stosunkowo wysoki odsetek budynków użyteczności publicznej dostosowanych do osób o specjalnych potrzebach, w których można realizować działania o charakterze edukacyjnym i integracyjnym
- Możliwość wykorzystanie potencjału historycznego dzielnicy i znajdujących się na jej terenie obiektów do jej dalszego rozwoju
- Wysoki poziom autoidentyfikacji mieszkańców, związany z lokalną tożsamością

Tabela 20 Problemy i wyzwania podobszaru Chorzów Batory

Zdiagnozowane problemy	Przyczyny zdiagnozowanych problemów	Skutki zdiagnozowanych problemów	Potrzeby i wyzwania
postępująca depopulacja i degradacja społeczna	ujemne saldo migracji i przyrostu naturalnego, utrzymujące się wysokie wskaźniki bezrobocia, znaczący odsetek osób korzystających z pomocy społecznej, utrzymywanie się i dziedziczenie negatywnych zjawisk społecznych	obszar wyludnia się szybciej niż pozostałe części miasta, stygmatyzacja obszaru utożsamiany jest z ubóstwem, bezrobociem, degradacją przestrzenną, niskimi standardami zabudowy mieszkaniowej	podjęcie działań zmierzających do rewitalizacji społecznej oraz technicznej obszaru, wdrożenie instrumentów, które nastawione będą na realną zmianę dzielnicy
występowanie przypadków bezrobocia, w tym bezrobocia długotrwałego	niski poziom rozwoju gospodarczego obszaru, wyrażony niską liczbą nowo rejestrowanych podmiotów gospodarczych, w przeszłości masowe bezrobocie związane z likwidacją przemysłu, niski poziom przedsiębiorczości mieszkańców	utrzymujące się uzależnienie rodzin od środków i wsparcia pomocy społecznej, kolejne pokolenia osób bezrobotnych, negatywny obraz dzielnicy wśród pozostałych mieszkańców miasta	podejmowanie działań edukacyjnych, integracyjnych i wspieranie przedsiębiorczości mieszkańców, aktywizacja społeczna młodzieży, tworzenie całościowej oferty wsparcia dla osób z trudnych rodzin
niska aktywność społeczna	współczynnik ubóstwa wyższy niż w pozostałych częściach miasta, wysoki wskaźnik alkoholizmu, długotrwałe bezrobocie i stygmatyzacja dzielnicy w której „nie da się nic zmienić”	nikłe zainteresowanie możliwością wpływu na zmianę na terenie dzielnicy, niewielka liczba osób biorących w inicjatywach społecznych i działaniach gminy, mała liczba zarejestrowanych organizacji pozarządowych, utrzymujący się regres społeczny	prowadzenia działań aktywizujących oraz nakierowanych na integrację społeczną, zaangażowanie społeczności lokalnej w proces zmiany, prowadzenie działań, które staną się inspiracją do działań nakierowanych na pobudzenie aktywności mieszkańców i ich współodpowiedzialności za zamieszkiwany teren

Źródło: opracowanie własne

5.6 Podsumowanie diagnozy pogłębionej obszaru przewidzianego do rewitalizacji

W przedmiotowym rozdziale w sposób syntetyczny odniesiono się do wyników analizy pogłębionej każdego z 5 podobszarów rewitalizacji. Przeprowadzona analiza z jednej strony skupia się na specyfice każdego z nich, wskazuje jego problemy, deficyty oraz potencjały mogące w przyszłości sprzyjać rozwiązywaniu zdiagnozowanych problemów. Z drugiej jednak pozwala wskazać, jak wiele problemów współwystępuje z różnym natężeniem na każdym z podobszarów. Poniżej w sposób zbiorczy wskazano na kluczowe deficyty odnoszące się do każdej z analizowanych sfer odnoszących się do funkcjonowania obszaru wyznaczonego do podjęcia działań rewitalizacyjnych.

1	Na każdym z podobszarów rewitalizacji zdiagnozowano szereg negatywnych zjawisk demograficznych obejmujących: postępującą depopulację i starzenie się społeczności, niekorzystny bilans migracji, w tym emigrację osób młodych oraz naturalny ubytek mieszkańców wynikający ze struktury demograficznej. Procesy depopulacji najszybciej postępują na terenie podobszarów Chorzów II i Chorzów Batory, lecz ponadprzeciętne natężenie zjawiska obserwowane jest także w pozostałych podobszarach. Depopulacja jest dużym wyzwaniem dla całego obszaru rewitalizacji, dlatego może wymagać działań nakierowanych na podniesienie atrakcyjności zamieszkiwania na obszarze rewitalizacji, którzy spowoduje zmniejszenie natężenia ubytku mieszkańców. Procesu depopulacji prawdopodobnie nie uda się zatrzymać w najbliższych latach, ponieważ jest to problem ogólnopolski (powszechny). Jednakże można dążyć do ograniczenia skali zjawiska, podnosząc jakość oferty miejsca zamieszkania, rozszerzając zakres usług kierowanych do mieszkańców, sprzyjać integracji i tożsamości mieszkańców.
2	Zjawisko depopulacji nie jest wynikiem wyłącznie zmian społecznych. W przypadku Chorzowa, w znacznym stopniu powiązane jest z deficytami dotyczącymi sfery pozaspołecznej, w tym w szczególności degradacji budynków i przestrzeni publicznej, a także mocno ograniczonej oferty i zajęć dedykowanych mieszkańcom w różnym wieku. Poziom degradacji poszczególnych podobszarów powoduje, że stają się one terenami nieatrakcyjnymi osiedleńczo, sprzyjają stygmatyzacji mieszkańców oraz utracie funkcji społeczno-gospodarczych.
3	W analizowanych podobszarach występuje co prawda pogłębione zjawisko bezrobocia, w tym długotrwałego oraz bezrobocia rejestrowanego wśród osób młodych i po 50 roku życia. Realnie jednak problem ten dotyczy niewielkiego odsetka mieszkańców. Aktualna stopa bezrobocia dla Chorzowa wynosi 3,5% (stan na 31.12.2023r.) – stopa dla woj. śląskiego wynosi 3,5%, a dla Polski 5,1%. Średnia miesięczna liczby osób rejestrujących się w Powiatowym Urzędzie Pracy wynosi zaledwie 226 osób. W okresie

	styczeń – grudzień 2023r. liczba osób zarejestrowanych wyniosła 2708, z czego 1331 podjęło pracę, natomiast aż 859 odmówiło przyjęcia pracy bez uzasadnionej przyczyny bądź dobrowolnie zrezygnowało ze statusu osoby bezrobotnej. Warto podkreślić, że prawie 76,6% osób bezrobotnych stanowią osoby znajdujące się w szczególnej sytuacji na rynku pracy, z czego 59,9% to osoby długotrwale bezrobotne. Biorąc pod uwagę wachlarz oferowanych przez urząd pracy instrumentów wsparcia (m.in. staże, prace społecznie użyteczne, szkolenia, prace interwencyjne, dofinansowanie kosztów zatrudnienia, dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej, można stwierdzić, że aktualny poziom bezrobocia w mieście wynika w głównej mierze z braku woli i chęci podjęcia pracy przez osoby pozostające bez pracy. Sytuacja ta powoduje jednak powstawanie i nasilenie innych negatywnych zachowań społecznych, w tym stygmatyzacji i dziedziczenia niekorzystnych zachowań wśród mieszkańców. Bezrobocie to po części efekt zmian w strukturze gospodarczej miasta i likwidacji wielu miejsc pracy związanych z branżą górniczą i hutniczą. Ponadto większość podobszarów rewitalizacji zmagają się, z niższymi od przeciętnych dla miasta wskaźnikami przedsiębiorczości mieszkańców, co dodatkowo negatywnie wpływa nie tylko na lokalny rynek pracy, ale także na ofertę usługowo-handlową dostępną na danym terenie. Poszczególne podobszary mogą zatem wymagać dedykowanych działań na rzecz aktywizacji zawodowej mieszkańców, lecz nie są to działania kluczowe. Istotniejsze będzie przeciwdziałanie dziedziczeniu bezrobocia i przywiązania do wsparcia z pomocy społecznej, przez młodych mieszkańców. Dlatego istotnymi będą w kolejnych latach działania o charakterze edukacyjnym i integracyjnym, w szczególności uwzględniające potrzeby osób najmłodszych.
	Wyzwaniem dla badanych podobszarów jest wysoki poziom niewykorzystania potencjałów związanych z dziedzictwem kulturowym i zasobami historycznymi. Problem ten częściowo jednak wynika z wysokiego stopnia degradacji zabudowy oraz wieloletnich zaniedbań remontowych. Obiekty te mogły w przyszłości stać się jednak wizytówkami miasta oraz przykładami wdrażania zmian oczekiwanych przez mieszkańców, a także nośnikami lokalnej kultury i historii.
	Dużym problemem obszaru jest niewystarczająca i słabo rozwinięta oferta spędzania czasu wolnego, dostępność do oferty aktywizacyjnej, wspierania lokalnych potencjałów czy integracji mieszkańców. Powoduje to, że znaczna część mieszkańców nie angażuje się w działania organizacji pozarządowych oraz nie bierze udziału w głosowaniach w ramach budżetu obywatelskiego. Z przeprowadzonych badań wynika, że aktywność mieszkańców należy ocenić jako niską. Sytuacja ta wymaga interwencji i realizacji szeregu działań wykorzystujących lokalne potencjały oraz zaplecze

		instytucji publicznych ulokowanych na poszczególnych podobszarach.
6		W zakresie gospodarczym, obserwuje się trudność z utrzymaniem bazy klientów, która dotyczy zarówno obszarów peryferyjnych takich jak Maciejkowice, miejsc gdzie dojazd jest utrudniony – Chorzów Stary, jak i podobszaru Centrum miasta. Problem ten jest pokłosiem degradacji technicznej i funkcjonalnej, ale także braku obiektów i miejsc, które przyciągałyby potencjalnych klientów/odbiorców oferty.
7		W kwestiach środowiskowych, duże wyzwanie stanowi niska jakość zabudowy, brak podłączeń do infrastruktury centralnego ogrzewania oraz wykorzystywanie przez mieszkańców nieekologicznych źródeł ciepła. Kolejnym wyzwaniem jest występowanie znaczących terenów przemysłowych i wydobywczych, nierzadko ulokowanych w pobliżu skupisk ludności. Sytuacja ta wymaga podjęcia działań zarówno inwestycyjnych/modernizacyjnych, jak i wdrożenia rozwiązań z zakresu edukacji ekologicznej.
8		Dużą zaletą każdego z podobszarów rewitalizacji, jest występowanie rezerwy terenów, które mogą stanowić odpowiedź na zdiagnozowane problemy braku dostępu do zorganizowanych przestrzeni sprzyjających integracji i rekreacji. W przypadku podobszarów Chorzów II oraz Maciejkowice, naturalne zaplecze mogą stanowić Staw Herman, czy Dolina Górnika. W pozostałych podobszarach konieczne będzie podjęcie działań nastawionych na wykorzystanie przestrzeni publicznych i półpublicznych – place, skwery, podwórka, na terenie których prowadzone będą działania sprzyjające zwiększeniu dostępności do miejsc atrakcyjnych dla mieszkańców. Ważne jest także to, aby w modernizację i aranżację każdej z przestrzeni angażować mieszkańców, by mieli poczucie sprawstwa w zakresie wdrażanych zmian.
9		Zarówno stan techniczny głównych ciągów komunikacyjnych, jak i infrastruktura otaczająca, w większości przypadków wskazują na konieczność doposażenia i modernizacji. Koniecznym jest dokonanie uzupełnień w brakujących elementach ciągów pieszych – chodników, ławek, koszy na śmieci i oświetlenia, ale także rozbudowa infrastruktury rowerowej, służącej sprawnemu przemieszczaniu się mieszkańców. Wyzwanie stanowi także dostosowanie przestrzeni i obiektów publicznych, do potrzeb i możliwości osób o ograniczonych możliwościach przemieszczania się.
10		Bardzo istotnym zadaniem związanym z prowadzoną rewitalizacją powinny być działania aktywizujące lokalną społeczność, w szczególności działania nakierowane na rozwój osób młodych, które borykają się z dziedziczeniem negatywnych zjawisk społecznych, w tym przede wszystkim dziedziczenia biedy i uzależnienia od środków pomocy społecznej. Jak wskazano w diagnozie pogłębionej, mieszkańcy obszaru rewitalizacji dwu a nawet trzykrotnie częściej niż mieszkańcy pozostałych części miasta

korzystają ze świadczeń pomocowych. Jedną z najczęstszych przyczyn korzystania ze świadczeń pomocowych, jest ubóstwo. Wiele rodzin zamieszkujących obszar rewitalizacji znacznie częściej niż w pozostałych częściach miasta korzysta ze wsparcia w postaci dokarmiania dzieci. Problemy te z jednej strony wynikają z długotrwałego bezrobocia części mieszkańców, ale także mogą być skutkiem niskiego poziomu integracji społecznej i kapitału społecznego rodzin. Dlatego też ważnym jest to, aby w ramach planowanych działań uwzględnić działania interwencyjne, które zapobiegały będą dziedziczeniu problemów, przez kolejne pokolenia. Niepodejmowanie tego typu działań skutkowało będzie utrwaleniem obecnej, negatywnej sytuacji, a także dalszą degradacją społeczności lokalnych i utrzymywaniem się trendu migracyjnego.

Przeprowadzona analiza pogłębiona każdego z podobszarów rewitalizacji wykazała poważne problemy, które w pełni uzasadniają konieczność podjęcia działań naprawczych zarówno w sferze społecznej, jak i pozaspołecznej. Jak wskazywano w analizie, wszelkie działania inwestycyjne, powinny uwzględniać element zaangażowania społecznego oraz realizacji działań nakierowanych na wzmacnianie lokalnych potencjałów. Bez podejmowania działań kompleksowych, trudno będzie oczekiwać pożądanego efektu zmiany.

6. Wizja stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu rewitalizacji

Wizja obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji to jeden z obligatoryjnych elementów każdego z programów rewitalizacji. Oprócz wymogu ustawowego, jest to także element, który w sposób zwięzły prezentuje kluczowe założenia projektowanej zmiany oraz określa pożądane efekty realizacji celów rewitalizacji. Wizja obszaru rewitalizacji miasta Chorzowa wypracowana została w modelu partycypacyjno-eksperymentalnym. Stanowi efekt prowadzonych prac badawczych, analizy potrzeb, problemów i potencjałów obszaru rewitalizacji oraz odzwierciedla oczekiwania i aspiracje interesariuszy zaangażowanych w proces opracowania dokumentu. W toku prac nad wizją zmian dla obszaru rewitalizacji Chorzowa podjęto decyzję o wypracowaniu wspólnej wizji dla całego obszaru rewitalizacji oraz wizji szczegółowych, odnoszących się do każdego z pięciu podobszarów rewitalizacji, z uwzględnieniem ich specyfiki, potrzeb oraz wyzwań przed nimi stojących.

Wizja zmian dla całego obszaru rewitalizacji została zdefiniowana następująco:

WIZJA

W efekcie przeprowadzonych działań rewitalizacyjnych, Chorzów stał się miastem dobrze zintegrowanej społeczności, zaangażowanej i działającej na rzecz wspólnego dobra. Ograniczony został problem bezrobocia, pobudzona została aktywność społeczna i przedsiębiorczość mieszkańców. Mieszkańcy chętnie włączają się w wydarzenia publiczne, współdecydują oraz realizują działania na rzecz miasta i najbliższego otoczenia, czując dumę z zamieszkiwanego miejsca.

Miasto wykorzystuje swój potencjał historyczny ulokowany w zrewitalizowanych obiektach i przestrzeniach. Nowoczesna infrastruktura korzystnie wpływa na standard życia i funkcjonowania mieszkańców. Odnowione przestrzenie publiczne oraz tereny zielone, zapewniają wysoką dostępność wszystkim grupom mieszkańców. Działaniami modernizacyjnymi objęta została tkanka mieszkaniowa oraz infrastruktura służąca mieszkańcom. W działania i współdecydowanie o priorytetach modernizacyjnych, włączeni zostali mieszkańcy poszczególnych obszarów, dzięki czemu miasto stało się przyjazne dla rodzin, seniorów oraz osób chcących wiązać swe życie z Chorzowem. W efekcie podjętych działań rozwinięta i zmodernizowana została infrastruktura drogowa i komunikacyjna, dzięki czemu mieszkańcy mogą bez kłopotu korzystać z oferty miasta.

Poprawie uległa jakość środowiska naturalnego, o którą dbają mieszkańcy oraz lokalny biznes. Dzięki rewitalizacji skwerów, podwórek, przestrzeni zielonych i obiektów historycznych, Chorzów stał się miastem bogatej oferty rekreacyjno-sportowej, z której chętnie korzystają mieszkańcy oraz przybysze z okolicznych miast. Działania rewitalizacyjne sprzyjają wzmacnianiu potencjału lokalnego biznesu oraz pozyskiwaniu nowych inwestorów. Chorzów stał się miastem dynamicznych zmian.

W odniesieniu do wizji wspólnej dla całego obszaru rewitalizacji i w nawiązaniu do deficytów oraz działań naprawczych zaplanowanych do zrealizowania na każdym z podobszarów rewitalizacji, wypracowano dedykowane im wizje zmian, które brzmią następująco:

WIZJA rewitalizacji podobszaru Chorzów II

Podobszar rewitalizacji Chorzów II stał się miejscem przyjaznym mieszkańcom, oferującym dostęp do uporządkowanych i zorganizowanych przestrzeni wypoczynku i rekreacji. Poprawiła się estetyka dzielnicy i wzrosła oferta usług czasu wolnego. Lokalna społeczność integruje się w zrewitalizowanych przestrzeniach i chętniej współdziała na rzecz dobra dzielnicy. Mieszkańcy chętnie angażują się i włączają w realizację nowych wydarzeń i inicjatyw. Nowoutworzony oddział Muzeum Hutnictwa sprzyja aktywizacji mieszkańców, a podjęte działania z zakresu wspierania zatrudnienia, zmniejszyły skalę ubóstwa i zagrożenia wykluczeniem społecznym. Podjęte działania modernizacyjnie korzystnie wpływają na właścicieli obiektów, którzy stopniowo podejmują działania zmierzające do poprawy infrastruktury i wyglądu obiektów.

WIZJA rewitalizacji podobszaru Maciejkowice

Przeprowadzone działania rewitalizacyjne w sposób istotny podniosły jakość życia mieszkańców podobszaru Maciejkowice, za sprawą rewitalizacji terenów Doliny Górnika. Mieszkańcy zyskali zarówno nową, przyjazną i atrakcyjną przestrzeń do spędzania czasu wolnego, a także możliwość udziału w licznych działaniach aktywizujących i kulturalnych. Maciejkowice chętnie odwiedzane są przez mieszkańców sąsiednich dzielnic oraz miast. Poprawie uległa dostępność komunikacyjna obszaru, co sprzyja stopniowemu wzrostowi aktywności gospodarczej mieszkańców oraz przyrostowi dostępnych usług dedykowanych mieszkańcom. Podjęte działania i projekty społeczne przyczyniły się do poprawy jakości środowiska naturalnego. Stopniowo rośnie jakość i dostępność infrastruktury technicznej, w której modernizacje włączają się mieszkańcy i właściciele obiektów.

WIZJA rewitalizacji podobszaru Chorzów Stary

Na terenie podobszaru Chorzów Stary utworzone zostały nowe przestrzenie publiczne, na których chętnie spędzają czas okoliczni mieszkańcy. Uporządkowanie miejsc spędzania czasu wolnego, nowa mała architektura, oświetlenie oraz nasadzenia spowodowały, że mieszkańcy chętniej korzystają ze wspólnych przestrzeni, angażując się w działania na rzecz wspólnego dobra. Podejmowane działania aktywizacyjne i kulturalne spowodowały, że dzielnica znów stała się miejscem atrakcyjnym osiedleńczo. Wyzwolony impuls modernizacyjny sprawił, iż mieszkańcy chętnie włączają się w zgłaszanie pomysłów i realizację zadań na rzecz poprawy jakości życia w dzielnicy. Dobre przykłady podejmowanych działań sprzyjają zmniejszeniu liczby zdegradowanych pustostanów, przez co obszar zyskuje pozytywne oblicze.

WIZJA rewitalizacji podobszaru Chorzów Centrum

Centrum Chorzowa w skutek podejmowanych działań rewitalizacyjnych stopniowo odzyskuje przynależne mu funkcje miastotwórcze. Odnowione przestrzenie publiczne wraz z prowadzonymi działaniami społeczno-kulturalnymi przyciągają mieszkańców pozostałych dzielnic miasta. Centrum Chorzowa stało się miejscem atrakcyjnym, przyjaznym mieszkańcom, miejscem spotkań i spędzania czasu wolnego. Wzrost liczby odwiedzających Centrum przyczynia się do otwierania nowych miejsc usługowych i handlowych. Poprawia się jakość środowiska oraz bezpieczeństwo, zarówno za sprawą prowadzonych przez instytucje publiczne działań informacyjno-profilaktycznych jak i w efekcie aktywności społecznej mieszkańców chętnie działających na rzecz dzielnicy. Stopniowej poprawie ulega zabudowa mieszkaniowa oraz infrastruktura techniczna obszaru.

WIZJA rewitalizacji podobszaru Chorzów Batory

Przeprowadzone działania rewitalizacyjne przyczyniły się do poprawy estetyki podobszaru Chorzów Batory. W efekcie podjętych działań, mieszkańcy chętnie samodzielnie podejmują prace nastawione na poprawę wyglądu i jakości życia w swojej dzielnicy. Chorzów Batory stał się symbolem zmian w mieście. Poprawie uległo bezpieczeństwo mieszkańców, ze względu na wzrost zaangażowania w działania na rzecz wspólnego dobra. Podejmowane działania aktywizujące korzystnie wpłynęły na zmniejszenie się poziomu ubóstwa oraz spadek liczby osób bezrobotnych. Z każdym rokiem poprawia się wygląd budynków oraz infrastruktura techniczna obiektów mieszkalnych. Chorzów Batory staje się modną i bezpieczną dzielnicą, zamieszkiwaną przez aktywnych mieszkańców.

7. Cele i kierunki działań

Dla realizacji założeń wizji i osiągnięcia zakładanych rezultatów wyznaczono cele rewitalizacji, które określają konkretne kierunki działań oraz odpowiadające im przedsięwzięcia rewitalizacyjne. Poniżej zaprezentowano schemat logiki interwencji rewitalizacyjnej w Chorzowie, nakierowanej na urzeczywistnienie zapisów zawartych w wizji.

WIZJA

CELE STRATEGICZNE

KIERUNKI DZIAŁAŃ

PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE

Dla realizacji założeń wizji wypracowano 2 cele strategiczne oraz 8 kierunków działań odpowiadających problemom zidentyfikowanym na obszarze rewitalizacji. Przyjęty zakres interwencji rewitalizacyjnej

obejmuje swoim zakresem każdą z 5 analizowanych sfer – społeczną, gospodarczą, przestrzenno-funkcjonalną, techniczną i środowiskową. Zaplanowana w dokumencie logika interwencji w zakresie celów i kierunków działań to wypadkowa przeprowadzonej diagnozy oraz realnych możliwości wdrożenia działań naprawczych na obszarze rewitalizacji jakimi dysponuje Miasto Chorzów. Ponadto mimo, iż każdy z podobszarów rewitalizacji wyróżnia odrębna historia i specyfika, to wiele problemów obserwowanych obecnie na ich terenie posiada podobne źródła i może wymagać zbliżonych działań naprawczych. Dlatego podjęto decyzję, o wypracowaniu wspólnego katalogu celów i kierunków działań dla całego obszaru rewitalizacji, z jednoczesnym zastrzeżeniem, iż w logice interwencji rewitalizacyjnej odmiennie zostanie położony nacisk na realizację poszczególnych kierunków działań w każdym z podobszarów rewitalizacji. Zakładane cele strategiczne i dedykowane im kierunki działań mają przyczynić się przede wszystkim do ożywienia społecznego rewitalizowanych miejsc, włączenia mieszkańców w proces zmian, modernizacji przestrzeni i zlokalizowanych tam obiektów, a także korzystnie wpłynąć na jakość życia i funkcjonowania wszystkich mieszkańców Chorzowa, a w szczególności interesariuszy rewitalizacji. Wobec powyższego przyjęte cele rewitalizacji to:

WZMOCNIENIE POZIOMU INTEGRACJI I AKTYWNOŚCI SPOŁECZNEJ MIESZKAŃCÓW OBSZARU REWITALIZACJI.

ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENI I OBIEKTÓW W OPARCIU O ICH POTENCJAŁ PRZYRODNICZY I HISTORYCZNY.

Cel strategiczny	Kierunki działań	Diagnozowane zjawiska kryzysowe	Identyfikowane potencjały	Spodziewane efekty
	 Prowadzenie działań integracyjnych i aktywizujących społecznie mieszkańców obszaru rewitalizacji Realizacja działań o charakterze sportowym, rekreacyjnym, edukacyjnym i kulturalnym Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez aktywizację zawodową i wyrównywanie szans życiowych mieszkańców	Problemy demograficzne obszaru rewitalizacji, starzenie się społeczności lokalnej i stały ubytek liczby mieszkańców Niski poziom zintegrowania i aktywności społecznej mieszkańców, ograniczony poziom zaangażowania w działania o charakterze lokalnym Występujące zjawisko bezrobocia, ubóstwa, marginalizacji i dziedziczenia niekorzystnych zachowań Ograniczona oferta zajęć edukacyjnych, rekreacyjnych i sportowych, utrudniony dostęp do oferty zajęć społecznych	• Występowanie aktywnych organizacji pozarządowych • Dostępność instytucji edukacyjnych oraz zaplecza instytucji kultury • Potencjał poczucia lokalnej tożsamości i przywiązania do miejsca zamieszkania • Stosunkowo młoda struktura społeczna części podobszarów rewitalizacji i potencjalnie duża liczba odbiorców działań rewitalizacyjnych • Dostępność miejsc i przestrzeni do prowadzenia działań o charakterze integracyjnym i aktywizującym	• Spadek liczby osób bezrobotnych • Spadek liczby klientów OPS • Wzrost liczby osób prowadzących działalność gospodarczą, • Poprawa poziomu i jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji • Większa liczba wydarzeń i imprez integracyjnych, edukacyjnych, sportowo-rekreacyjnych, kulturalnych • Rozwinięte inicjatywy edukacyjne, kulturalne i sportowe • Zwiększone uczestnictwo osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w życiu społeczno-kulturalnym miasta

Cel strategiczny	Kierunki działań	Diagnozowane zjawiska kryzysowe	Identyfikowane potencjały	Spodziewane efekty
	 Zagospodarowanie, uporządkowanie i adaptacja zdegradowanych przestrzeni na potrzeby zaspokajania oferty sportowej, rekreacyjnej i kulturalnej	Utrata funkcji obiektów i przestrzeni publicznych oraz ich niedostosowanie do zmieniających się potrzeb społecznych	• Zwarty układ zabudowy, pozwalający na dotarcie z ofertą działań do wielu mieszkańców jednocześnie	• Poprawa ładu przestrzennego na obszarze rewitalizacji
	 Modernizacja, dostosowanie i adaptacja istniejących obiektów zabudowy historycznej	Degradacja techniczna obiektów i ich niski standard, uniemożliwiająca ich pełne wykorzystanie	• Stosunkowo wysoki odsetek budynków użyteczności publicznej dostosowanych do osób o specjalnych potrzebach, w których można realizować działania o charakterze edukacyjnym i integracyjnym;	• Poprawa wizerunku, estetyki przestrzeni publicznych oraz obiektów mieszkaniowych
	 Wykorzystanie i wzmocnienie potencjału przyrodniczego przestrzeni publicznych i półpublicznych	Niedostatek terenów zielonych wynikający z intensywnej zabudowy	• Możliwość wykorzystania potencjału historycznego obiektów	• Aktywne korzystanie z lokalnych przestrzeni publicznych
	 Modernizacja i doposażenie infrastruktury komunikacyjnej i infrastruktury towarzyszącej obszarowi rewitalizacji	Niska jakość środowiska oraz występowanie zdegradowanych terenów przemysłowych	• Obecność terenów rekreacyjnych w tym Doliny Górnika i Stawu Herman	• Powstanie przestrzeni przyjaznych mieszkańcom
	 Wspieranie działań z zakresu modernizacji tkanki mieszkaniowej i infrastruktury technicznej	Niedostatek terenów zielonych wynikający z intensywnej zabudowy Niska jakość środowiska oraz występowanie zdegradowanych terenów przemysłowych Deficyt zorganizowanych przestrzeni publicznych, braki w infrastrukturze oświetleniowej, braki małej architektury	• Dostępność podwórek, skwerów i zieleńców możliwych do zagospodarowania	• Poprawa dostępności obiektów użyteczności publicznej terenów sportowych i rekreacyjnych • Rozszerzenie zasobów infrastrukturalnych dla działań kulturalnych, rekreacyjnych, edukacyjnych • Wzrost dostępności do obiektów w tym użyteczności publicznej dla osób z niepełnosprawnościami

8. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Chorzów do roku 2030 (GPR) zawiera przedsięwzięcia rewitalizacyjne zgłaszane w trakcie otwartego naboru przedsięwzięć rewitalizacyjnych, trwającego od 17 kwietnia 2023 r. do 21 maja 2023 r. Podczas trwającego naboru przedsięwzięć rewitalizacyjnych, przeprowadzonych zostało 5 spotkań warsztatowych połączonych ze spacerami badawczymi prowadzonymi na każdym z podobszarów rewitalizacji. W trakcie warsztatów i spacerów badawczych uczestnicy mogli zgłaszać dodatkowe propozycje działań projektowych oraz wskazywać i uzasadniać potrzebę ich realizacji. Informowani byli także o tym, w jaki sposób można zgłaszać projekty rewitalizacyjne oraz gdzie znaleźć informacje o całym procesie.

W wyniku przeprowadzonego naboru do Gminnego Programu Rewitalizacji zgłoszono łącznie 28 propozycji przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Wśród wnioskodawców znaleźli się:

- samorząd terytorialny oraz jego jednostki organizacyjne,
- osoby fizyczne,
- przedstawiciele organizacji społecznych,
- przedsiębiorcy.

Po przeprowadzeniu weryfikacji zgłoszonych do GPR przedsięwzięć, zostały wyłonione przedsięwzięcia podstawowe dedykowane każdemu z 5 podobszarów rewitalizacji oraz uzupełniające (propozycje osób fizycznych oraz innych stron zostały częściowo włączone w zakres realizacji projektów proponowanych przez JST). W ramach zgłoszonych przedsięwzięć rewitalizacyjnych znalazły się 2 propozycje zlokalizowane poza obszarem rewitalizacji. Przedsięwzięcia te zostały zgłoszone przez Park Śląski Spółka Akcyjna oraz firmę „Browar Racibórz” Jerzy Łazarczyk. Mimo, iż przedsięwzięcia te ułożone są poza obszarem rewitalizacji, ich realizacja uzasadniona jest zgodnością z celami rewitalizacji Chorzowa. Koncentrują się bowiem na wzmacnianiu potencjałów obszaru rewitalizacji, sprzyjają aktywizacji mieszkańców a także wykorzystują istotne dla lokalnej historii i gospodarki obiekty, zapobiegając ich dalszej degradacji. Zgłoszone projekty uzupełniają zatem przedsięwzięcia rewitalizacyjne zaproponowane na liście przedsięwzięć podstawowych wskazanych przez Miasto oraz są zgodne z koncepcją realizacji przedsięwzięć uzupełniających (dodatkowych). Oba przedsięwzięcia mają charakter rozwiązań kompleksowych – łączą w sobie działania inwestycyjne i społeczne (szczegółowo opisane w fischkach projektowych). Ich realizacja korzystnie wpłynie na rozwiązywanie zdiagnozowanych problemów obszaru rewitalizacji, w tym w szczególności podobszaru Centrum, Chorzowa II i Chorzowa Starego, ze względu na bezpośrednie sąsiedztwo ich lokalizacji. Działania przewidziane do realizacji w ramach obu projektów odpowiadają na zdiagnozowane problemy obszaru rewitalizacji w sferze:

- gospodarczej – poprzez ofertę nowych miejsc pracy oraz ożywienie gospodarcze otoczenia obszaru rewitalizacji, a także pośrednio zwiększenie potencjału podmiotów funkcjonujących na obszarze rewitalizacji,
- przestrzenno-funkcjonalne, za sprawą utworzenia nowych funkcji w zdegradowanych obiektach znajdujących się w sąsiedztwie obszaru rewitalizacji, w tym funkcji odpowiadających na problemy zgłaszane przez uczestników badań społecznych i interesariuszy rewitalizacji biorących udział w procesie tworzenia GPR,
- technicznej – ze względu na to, iż poprawią jakość obiektów i infrastruktury technicznej terenów (w tym zabytkowej hali targowej oraz obiektów wystawienniczych), zapobiegając ich dalszej degradacji, wzmacniając i uzupełniając w tym zakresie procesy zaplanowane przez Miasto w ramach GPR,
- społecznej – korzystnie wpływając na rozwój oferty aktywności społecznej mieszkańców, zwiększenia dostępności obiektów i oferty dla różnych grup odbiorców zamieszkujących obszar rewitalizacji, a także sprzyjając podejmowaniu działań nakierowanych na redukcję wykluczenia społecznego, za sprawą zaplanowanych w obiektach objętych działaniami rewitalizacyjnymi o charakterze edukacyjnym, włączającym i integrującym mieszkańców.

Oba zaproponowane przez podmioty zewnętrzne względem Miasta działania, w istotny sposób mogą przyczynić się do uzupełnienia całościowej koncepcji rewitalizacji Chorzowa i mogą korzystnie wpłynąć na osiągnięcie założonych w GPR rezultatów, zmniejszając natężenie zdiagnozowanych w GPR problemów występujących na obszarze rewitalizacji.

Dla każdego z podobszarów rewitalizacji opracowane zostało jedno lub dwa przedsięwzięcia główne znajdujące się na liście przedsięwzięć podstawowych, stanowiącej rdzeń interwencji rewitalizacyjnej. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne zakwalifikowane do listy przedsięwzięć podstawowych, mają charakter rewitalizacji kompleksowej – w ich zakres oprócz działania inwestycyjnego, wpisany został szereg działań społecznych, ściśle powiązanych z działaniami o charakterze inwestycyjnym. Działania podstawowe docelowo obudowane zostaną przedsięwzięciami dodatkowymi (uzupełniającymi), które realizowane będą przez jednostki miejskie, organizacje społeczne oraz pozostałych interesariuszy i partnerów społeczno-gospodarczych Chorzowa. Każde z przedsięwzięć podstawowych jest zatem nakierowane na rozwiązywanie problemów danego podobszaru za sprawą działań inwestycyjnych, ale inwestycja ta z automatu nakierowana jest na rozwiązywanie przede wszystkim problemów społecznych, a także zdiagnozowanych wyzwań w sferze przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej. W przyjętej koncepcji prac rewitalizacyjnych zastosowano zatem regułę proporcjonalności – każdy projekt infrastrukturalny realizowany jest w uzupełnieniu o projekty społeczne (miękkie) wpisane w zakres projektu głównego. Przedsięwzięcia główne uzupełnione zostaną

o przedsięwzięcia dodatkowe, realizowanych we współpracy z partnerami społecznymi, instytucjonalnymi i gospodarczymi Chorzowa. Decyzja o wypracowaniu ograniczonej liczby przedsięwzięć z listy podstawowej podyktowana jest racjonalnością w podejmowaniu decyzji finansowych Miasta i uwzględnia realność wykonania zakładanych przedsięwzięć podstawowych. Uwzględnia także aktualną sytuację budżetu miasta oraz stojące przed nim wyzwania. Jednocześnie należy podkreślić, iż Miasto jest w pełni świadome potrzeb stojących przed lokalną społecznością. Podejmowanie działań na rzecz poprawy jakości życia i funkcjonowania mieszkańców obszarów zdegradowanych miasta stanowi priorytet dla jego władz. Jednakże aktualne warunki ekonomiczne w jakich Miasto funkcjonuje nie pozwalają na podjęcie działań rewitalizacyjnych realizowanych na szeroką skalę, zmieniające warunki życia mieszkańców w sposób natychmiastowy. Przyjęta w dokumencie lista przedsięwzięć podstawowych GPR to zatem lista realna i optymalna, zmieniająca miasto stopniowo, zgodnie z jego możliwościami. Lista ta może jednak w przyszłości zostać poddana niezbędnym modyfikacjom.

Wszystkie przyjęte w GPR propozycje przedsięwzięć rewitalizacyjnych zostały usystematyzowane w taki sposób, by przyczyniały się do ograniczenia negatywnych zjawisk społecznych identyfikowanych na obszarze rewitalizacji oraz poprawy jakości życia mieszkańców, poprawy ładu przestrzennego, a także (przynajmniej częściowego) ożywienia gospodarczego miasta. Przedsięwzięcia podstawowe dedykowane podobszarom Chorzów II oraz Chorzów Batory, mają charakter etapowy – realizacja kolejnych etapów, wraz z realizacją przedsięwzięć uzupełniających to działanie celowe, mające za zadanie uruchomić procesy społeczne, sprzyjające aktywizacji i zaangażowaniu mieszkańców w proces zmian.

Każda z interwencji opisanych w ramach przedsięwzięć podstawowych zakłada niwelację problemów danego podobszaru, przy jednoczesnym wykorzystaniu i zaangażowaniu w proces zmian jego potencjałów (społecznych, technicznych, instytucjonalnych etc.). Rdzeniem przedsięwzięć podstawowych jest interwencja infrastrukturalna. Przedsięwzięcia podstawowe infrastrukturalne są komplementarne i powiązane z celami społecznymi interwencji rewitalizacyjnej GPR.

8.1 Przedsięwzięcia podstawowe

Poniżej w sposób zbiorczy zaprezentowano wykaz przedsięwzięć podstawowych. Wszystkie przedsięwzięcia zostały szczegółowo opisane w dedykowanych im kartach przedsięwzięć.

Lp.	Tytuł	Realizator	Miejsce realizacji	Okres realizacji	Koszt
1	Kompleksowa Rewitalizacja Parku "Dolina Górnika" przy ul. Wiejskiej w Chorzowie	Miasto Chorzów	OR Maciejkowice	2025 - 2030	7 000 000,00 zł
2	Kompleksowa Rewitalizacja Cwajki poprzez wykorzystanie potencjału Stawu Herman	Miasto Chorzów	OR Chorzów II	2025 - 2030	10 000 000,00 zł
3	Adaptacja zabytkowego budynku przy ul. Kalidego 1 w Chorzowie na potrzeby nowej siedziby Oddziału Historii Miasta i Regionu Muzeum Hutnictwa w Chorzowie	Miasto Chorzów	OR Chorzów II	2025 - 2030	7 385 000 zł
4	Rewitalizacja przestrzeni publicznych podobszaru Chorzów Batory	Miasto Chorzów	OR Batory	2025 - 2030	5 802 000,00 zł
5	Zagospodarowanie terenu u zbiegu ulic Siemianowickiej i Kasprowicza – II etap	Miasto Chorzów	OR Chorzów Stary	2024 - 2025	578 000,00 zł
6	Zielony Szlak Wolności	Miasto Chorzów	OR Centrum	2025 - 2030	3 000 000,00 zł
7	Remont i przebudowa obiektu Hala Wystaw „Kapelusz” wraz z otoczeniem	Park Śląski Spółka Akcyjna	Poza obszarem rewitalizacji	2025 - 2030	100 000 000,00 zł
8	Rewitalizacja z rekonstrukcją Hali Targowej, nawiązującą do funkcji pierwotnych oraz nadająca funkcje społeczne	„Browar Racibórz” Jerzy Łazarczyk	Poza obszarem rewitalizacji	2024 - 2030	70 000 000,00 zł

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego 1

Nazwa przedsięwzięcia	Kompleksowa Rewitalizacja Parku "Dolina Górnika" przy ul. Wiejskiej w Chorzowie
Inicjator i pozostałe podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Miasto Chorzów
Potencjalni partnerzy	Rada Dzielnicy Maciejkowice, Koło wędkarskie, Szkoła podstawowa w Maciejkowicach Miejska Biblioteka Publiczna - centrala oraz filia przy ul. Kasprowicza

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego 1

Lokalizacja przedsięwzięcia	OR Maciejkowice, ul. Wiejska Lokalizacja inwestycji: ul. Główna i ul. Wiejska, Chorzów. Własność Miasto Chorzów
Opis przedsięwzięcia	<u>Główny cel projektu:</u> Przywrócenie lokalnej społeczności przestrzeni publicznej ze szczególnym uwzględnieniem elementu ochrony przyrody wraz z realizacją działań o charakterze społecznym. <u>Problemy obszaru rewitalizacji, które rozwiązuje przedsięwzięcie:</u> Realizacja przedsięwzięcia stanowi odpowiedź na jedno z kluczowych wyzwań obszaru, jakim jest niski poziom integracji społeczności zamieszkującej dzielnicę Maciejkowice, a także zjawisko dziedziczenia negatywnych zjawisk społecznych. Projekt zakłada realizację serii działań nastawionych na włączenie społeczne mieszkańców w pracę na rzecz poprawy jakości życia na terenie dzielnicy, prowadzenie działań edukacyjnych i rozszerzenie oferty działań społecznych. Wdrożenie tych założeń realizowane będzie w oparciu o jeden z kluczowych potencjałów podobszaru, jakim jest dostępność terenów zielonych (Dolinę Górnika), która dziś stanowi przestrzeń zdegradowaną pod względem technicznym i środowiskowym. Problem degradacji przestrzeni publicznych, to jedno z głównych wyzwań Maciejkowic i całego Miasta, które przyczynia się do utrwalania negatywnych zjawisk społecznych, nastawienia sprzyjającego demoralizacji, stopniowej depopulacji oraz idących za tym negatywnych zjawisk gospodarczych – brak inwestycji, niska aktywność zawodowa, ze względu na brak miejsc pracy itd. Realizacja przedsięwzięcia to także odpowiedź na zdiagnozowany problem dostępności komunikacyjnej podobszaru, która utrudnia korzystanie mieszkańcom OR Maciejkowice z oferty dostępnej w pozostałych częściach miasta. W założeniu planowane przedsięwzięcie zapewnia zatem zarówno dostęp do zorganizowanych przestrzeni zielonych, jak i przyczyni się poprzez przedsięwzięcia do zapobiegania utrwalaniu zdiagnozowanych problemów dziedziczenia negatywnych zjawisk społecznych, poprzez działania nastawione na poprawę integracji społeczności lokalnej, organizację zajęć i wydarzeń społecznych sprzyjających wzmocnieniu kapitału społecznego. Zagospodarowanie dostępnych przestrzeni zielonych posłuży zarówno poprawie dostępności do terenów rekreacyjnych i miejsc spędzania czasu wolnego, ale także pośrednio przyczyni się do wzmocnienia bezpieczeństwa publicznego. W projektowanym obszarze wydziela się strefę dla rekreacji czynnej i cichej, miejsce organizowania imprez plenerowych, ciągów spacerowych i rowerowo-rolkowych oraz miejsc dla wędkarzy. Działania przewidziane w ramach przedsięwzięcia obejmują organizację festynów, imprez masowych, pikników itp., które obecnie odbywają się rzadko na placu szkolnym SP25, ze względu na brak alternatywnych przestrzeni publicznych na terenie OR Maciejkowice. Przedsięwzięcie ma zatem charakter kompleksowej rewitalizacji, obejmującej komponenty inwestycyjne, połączone z działaniami o charakterze społecznym, odpowiadającym zdiagnozowanym problemom i opartym na lokalnych potencjałach. Docelowo planowane przedsięwzięcia społeczne uzupełnione zostaną o szereg przedsięwzięć dodatkowych, zgłaszanych do realizacji przez partnerów społeczno-gospodarczych Miasta. Kluczowym jednak jest zrealizowanie początkowego działania inwestycyjnego w Dolinie Górnika, które może stać się motorem napędowym zmian w całej dzielnicy, ze względu na możliwość włączenia w proces planowanych zmian mieszkańców,

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego 1	
	uspołecznienie procesu rewitalizacji oraz utworzenie przestrzeni publicznej, której obecnie mocno brakuje na terenie podobszaru, a której funkcjonowanie pozwoli na realizację kolejnych inicjatyw społecznych, środowiskowych i modernizację techniczną obszaru na kolejnych etapach prac. Obszar Doliny Górnika sąsiaduje od północy z Zespołem przyrodniczo-krajobrazowym „Żabie Doły” objętym ochroną przyrody. Podjęcie działania w tym obszarze, może zatem sprzyjać pobudzeniu gospodarczemu i rozwojowi turystyki (lokalnej i ponadlokalnej) na terenie dzielnicy.
Spójność z celami i kierunkami działań GPR	1.1; 1.2; 2.1; 2.4
Czas realizacji	2025 -2030
Szacowana wartość przedsięwzięcia w zł	łącznie wartość: 7 000 000 zł W tym: – komponent inwestycyjny: 6 700 000 zł – komponent społeczny: 300 000 zł
Potencjalne źródła finansowania	– środki w ramach funduszy regionalnych FESI 2021-2027 – fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FEnIKS) – fundusze krajowe (np. NOWEFIO, NIW, PFR)
Część 1: Komponent inwestycyjny	
Opis komponentu inwestycyjnego	Komponent inwestycyjny przedsięwzięcia rewitalizacyjnego koncentrował będzie się wokół działań nakierowanych na przywrócenie lokalnej społeczności przestrzeni publicznej zlokalizowanej w obszarze Doliny Górnika, stanowiącej część podobszaru rewitalizacji Maciejkowice. W zakres realizowanych zadań wpisują się: – oczyszczenie stawu metodą biologiczną; – modernizacja / budowa nowych ciągów pieszych i rowerowych ; – budowa parkingu; – wykonanie elementów małej architektury i innych elementów urządzenia terenu; – usunięcie kolizyjnej zieleni ozdobnej oraz nowe nasadzenia; – budowa sieci oświetlenia terenu oraz zasilania elementów zagospodarowania terenu ; – realizacja strefy ogrodu sensorycznego; – realizacja nowej strefy imprez plenerowych z lokalizacją sceny mobilnej; – realizacja strefy edukacji przyrodniczej związanej z florą i fauną występujących na terenie; – realizacja strefy edukacji regionalnej z ekspozycją elementów związanych z historią górnictwa węgla kamiennego oraz rud cynku i ołowiu

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego 1	
Spójność z celami i kierunkami działań GPR	1.1; 1.2; 2,1; 2.4
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Rezultaty: – powierzchnia terenów zielonych objętych rewitalizacją – 8 ha – liczba akwenów objętych rekultywacją – 1 szt. Sposób pomiaru: – dane pozyskane z mapy ewidencyjnej terenu
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	Przedsięwzięcie zapewni dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, bez względu na płeć, wiek, niepełnosprawność, rasę, pochodzenie czy orientację seksualną. Osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi niepełnosprawnościami nie będą wykluczone z możliwości korzystania z rezultatów przedsięwzięcia. Przeprowadzone roboty budowlane i modernizacja uwzględnią będą zasady uniwersalnego projektowania w obiektach dla zapewnienia ich dostępności. Obiekty powstałe w ramach przedsięwzięcia pozbawione zostaną barier architektonicznych. Ciągi komunikacyjne wyposażone zostaną w system fakturowych oznaczeń nawierzchni.
Czas realizacji	2025 -2030
Szacowana wartość przedsięwzięcia w zł	6 700 000 zł
Część 2: Komponent społeczny	
Opis komponentu społecznego	Celem komponentu społecznego, będzie podejmowanie działań nakierowanych na włączenie lokalnej społeczności (mieszkańców OR) w działania na rzecz wdrożenia zmian w zamieszkiwanej dzielnicy. Oprócz włączenia mieszkańców w proces konsultowania i planowania procesu rewitalizacji, po zakończeniu komponentu inwestycyjnego przedsięwzięcia, zrealizowane zostaną działania edukacyjne i aktywizujące mieszkańców. W ramach działania przewiduje się: – włączenie lokalnej społeczności w organizację aktywności na obszarze i planowanie procesu zmian – organizacja imprez plenerowych (koncerty, spotkania, pikniki, gry plenerowe itd.); – organizacja warsztatów edukacyjnych z zakresu ochrony przyrody / plenerów malarskich, – stworzenie plenerowej biblioteki na terenie Parku;
Spójność z celami i kierunkami działań GPR	1.1; 1.2; 2,1; 2.4

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego 1

Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Rezultaty: – liczba zrealizowanych imprez plenerowych – 2 szt – liczba zrealizowanych warsztatów edukacyjnych – 2 szt – liczba osób uczestniczących w imprezach plenerowych – 200 osób – liczba osób uczestniczących w warsztatach edukacyjnych – 100 osób Sposób pomiaru: – raport podmiotu realizującego przedsięwzięcie
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	Przedsięwzięcie prowadzone będzie w sposób zapewniający dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, bez względu na płeć, wiek, niepełnosprawność, rasę, pochodzenie czy orientację seksualną. Osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi niepełnosprawnościami nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Treści i formy wydarzeń dostosowane będą do możliwości percepcyjnych odbiorców.
Czas realizacji	2025 - 2030
Szacowana wartość przedsięwzięcia w zł	300 000 zł

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego 2

Nazwa przedsięwzięcia	Kompleksowa Rewitalizacja Cwajki poprzez wykorzystanie potencjału Stawu Herman
Inicjator i pozostałe podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Miasto Chorzów
Potencjalni partnerzy	Centrum Inicjatyw Społecznych Ośrodek Pomocy Społecznej w Chorzowie Powiatowy Urząd Pracy w Chorzowie Muzeum Hutnictwa w Chorzowie Miejska Biblioteka Publiczna Przedsiębiorcy z pobliskiego bazaru na ul. Barskiej
Lokalizacja przedsięwzięcia	OR Chorzów II ul. Stacyjna, Staw Herman
Opis przedsięwzięcia	<u>Główny cel projektu:</u>

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego 2

	Rewitalizacja stawu Herman wraz z otoczeniem poprzez przywrócenie zdegradowanego obszaru mieszkańcom, poprawę bezpieczeństwa publicznego, wykreowanie nowej przestrzeni dla rekreacji i spędzania czasu wolnego, wzrost poziomu świadomości nt. ekologii, poprawę stanu bezpieczeństwa publicznego oraz jakości życia mieszkańców, zredukowanie zjawiska patologii społecznych <u>Problemy obszaru rewitalizacji, które rozwiązuje przedsięwzięcie:</u> Realizacja przedsięwzięcia ma charakter kompleksowy (inwestycyjny oraz społeczny) i stanowi odpowiedź na zdiagnozowane problemy obszaru jakimi są niski poziom bezpieczeństwa publicznego, niski poziom jakości życia mieszkańców spowodowany sąsiedztwem zdegradowanych terenów przemysłowych, brak przyjaznego miejsca dla rekreacji i spędzania wolnego czasu oraz integracji lokalnej społeczności, występujące patologie społeczne, deficyt obszarów zielonych. Realizacja przedsięwzięcia składa się z rewitalizacji stawu Herman, która docelowo przyczyni się do stworzenia miejsca integracji i aktywności obywatelskiej. Przedsięwzięcie zawiera w sobie komponent inwestycyjny i społeczny, którego realizacja przyczyni się do zapobieganiu dalszej degradacji OR Chorzów II, a także sprzyjała będzie poprawie aktywności społecznej mieszkańców, zarówno w wymiarze społecznym, jak i rekreacyjnym oraz wspólnototwórczym. Przeprowadzenie planowanej inwestycji stanowiło będzie pierwszy krok w rewitalizacji społecznej dzielnicy. Ze względu na wysoki deficyt przestrzeni publicznych oraz obiektów, w których można na terenie dzielnicy prowadzić działalność społeczną i aktywizującą mieszkańców, projekt przyczyni się do radykalnej zmiany wizerunku dzielnicy. Utworzone miejsca aktywności w przestrzeniach znajdujących się w pobliżu Stawu Herman, skutkowały będą oddaniem do dyspozycji mieszkańców i animatorów nowej, przyjaznej i bezpiecznej przestrzeni, umożliwiającej pracę z lokalną społecznością. Zakres działań aktywizacyjnych, edukacyjnych oraz sama przebudowa przestrzeni, prowadzone będą w ramach procesu partycypacyjnego, do którego włączeni zostaną mieszkańcy OR Chorzów II. Stopniowa zmiana podobszaru, docelowo może przyczynić się do zmiany postrzegania i stereotypów na temat dzielnicy i jej mieszkańców. Dzięki realizacji przedsięwzięcia mieszkańcy zyskają nowoczesny, przyjazny teren, który przynajmniej częściowo zabezpieczy mieszkańców w dostępność do wysokiej jakości przestrzeni i środowiska naturalnego, oddalonego od zdegradowanych terenów przemysłowych.
Spójność z celami i kierunkami działań GPR	1.1; 1.2; 1.3; 2.1; 2.3; 2.4
Czas realizacji	2025 – 2030
Szacowana wartość przedsięwzięcia w zł	Łączna wartość: 10 000 000 zł W tym: – komponent inwestycyjny: 9 700 000 zł – komponent społeczny: 300 000 zł
Potencjalne źródła finansowania	– środki w ramach funduszy regionalnych FEŚI 2021-2027 – fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FEnIKS) – fundusze krajowe (np. NOWEFIO, NIW, PFR)

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego 2	
	Część 1: Komponent inwestycyjny
Opis komponentu inwestycyjnego	Ze względu na kompleksowość rewitalizacji OR, przedsięwzięcie rewitalizacyjne dedykowane OR Chorzów II podzielono na komponent inwestycyjny oraz społeczny. Część inwestycyjna przedsięwzięcia koncentrowała będzie się wokół utworzenia i wykorzystania istniejącej przestrzeni publicznej Stawu Herman, w celu wprowadzenia w przestrzeń OR terenów, na których realizowane będą działania społeczne zapobiegające dalszej degradacji społecznej dzielnicy. W zakres realizowanych zadań inwestycyjnych wpisują się: – oczyszczenie stawu Herman wraz z realizacją niezbędnych prac; – uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w obszarze stawu; – uporządkowanie istniejącej zieleni oraz realizacja nowych nasadzeń; – stworzenie sensorycznego parku zmysłów (ogród zapachów, ogród kolorów, kształtów, smaków, sztuczna rzeka); – budowa pomostów widokowych; – budowa alejek spacerowych wkomponowanych w istniejącą przestrzeń zieloną; – budowa drogi dojazdowej wraz z miejscami parkingowymi;
Spójność z celami i kierunkami działań GPR	1.1; 1.2; 1.3; 2.1; 2.3; 2.4
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Rezultaty: – powierzchnia obszarów parkowych objętych rewitalizacją - 4 ha – liczba akwenów objętych rekultywacją – 1 szt. Sposób pomiaru: – dane pozyskane z mapy ewidencyjnej terenu – raport podmiotu realizującego przedsięwzięcie
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	Przedsięwzięcie zapewni dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, bez względu na płeć wiek, niepełnosprawność, rasę, pochodzenie czy orientację seksualną. Osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi niepełnosprawnościami nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Przeprowadzone roboty budowlane i modernizacja uwzględnią będą zasady uniwersalnego projektowania w obiektach dla zapewnienia ich dostępności. Obiekty pozbawione zostaną barier architektonicznych. Ciągi komunikacyjne wyposażone zostaną w system fakturowych oznaczeń nawierzchni. Przestrzenie pozbawione zostaną barier poziomych i pionowych, które wpłyną na możliwość samodzielnego i bezpiecznego poruszania się w obrębie ciągów pieszych.
Czas realizacji	2025 – 2030

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego 2	
Szacowana wartość przedsięwzięcia w zł	9 700 000 zł
	Część 2: Komponent społeczny
Opis komponentu społecznego	Działania społeczne: – aktywne włączenie lokalnej społeczności w proces tworzenia parków oraz określenie zakresu działań społecznych; – organizacja warsztatów w zakresie szeroko pojętej ekologii, poszerzenie wiedzy nt. fauny i flory danego obszaru wśród mieszkańców; – udostępnienie ścieżki dydaktycznej, – organizacja pikników/spotkań międzypokoleniowych;
Spójność z celami i kierunkami działań GPR	1.1; 1.2; 1.3; 2.1; 2.3; 2.4
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Rezultaty: – liczba osób korzystających z nowej przestrzeni parkowej – ok. 9.500 osób Sposób pomiaru: – dane pozyskane z Diagnozy delimitacyjnej Miasta Chorzów – raport podmiotu realizującego przedsięwzięcie
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	Przedsięwzięcie prowadzone będzie w sposób zapewniający dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, bez względu na płeć, wiek, niepełnosprawność, rasę, pochodzenie czy orientację seksualną. Osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi niepełnosprawnościami nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Treści i formy wydarzeń dostosowane będą do możliwości percepcyjnych odbiorców.
Czas realizacji	2025 – 2030
Szacowana wartość przedsięwzięcia w zł	300 000 zł

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego 3	
Nazwa przedsięwzięcia	Adaptacja zabytkowego budynku przy ul. Kalidego 1 w Chorzowie na potrzeby nowej siedziby Oddziału Historii Miasta i Regionu Muzeum Hutnictwa w Chorzowie

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego 3

Inicjator i pozostałe podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Miasto Chorzów
Potencjalni partnerzy	Centrum Inicjatyw Społecznych Ośrodek Pomocy Społecznej w Chorzowie Powiatowy Urząd Pracy w Chorzowie Muzeum Hutnictwa w Chorzowie Miejska Biblioteka Publiczna Przedsiębiorcy z pobliskiego bazaru na ul. Barskiej
Lokalizacja przedsięwzięcia	OR Chorzów II Budynek przy ul. Kalidego 1
Opis przedsięwzięcia	<u>Główny cel projektu:</u> Kompleksowa odnowa oraz adaptacja zabytkowej zabudowy mieszkaniowej celem stworzenia oddziału Muzeum Hutnictwa w Chorzowie oraz stworzenia miejsca integracji i aktywności obywatelskiej <u>Problemy obszaru rewitalizacji, które rozwiązuje przedsięwzięcie:</u> Adaptacja zabytkowej zabudowy mieszkaniowej celem stworzenia oddziału Muzeum Hutnictwa w Chorzowie to działanie, którego celem będzie (oprócz siedziby Muzeum) utworzenie miejsca integracji i aktywności obywatelskiej. Modernizacja zabytkowego obiektu to działanie mocno wpisujące się w trend wzmacniania lokalnej tożsamości, popularyzacją lokalnej historii oraz wspieraniem zabytków dzielnicy. W obiekcie usytuowana zostanie przestrzeń sprzyjająca integracji społeczności lokalnej, która w obecnej sytuacji wskazuje na duże deficyty miejsc i oferty działań sprzyjających tworzeniu wspólnoty. Problem ten przekłada się na zdiagnozowane trudności związane z dziedziczeniem negatywnych zachowań, trudnościami w dostępie do adekwatnej oferty zajęć kulturalnych i edukacyjnych oraz rozrywkowych. Wobec powyższego proponowane działanie zawierało będzie pakiet inicjatyw sprzyjających zapobieganiu zdiagnozowanym problemom oraz wygenerowanie inicjatyw, które będą im przeciwdziałały w przyszłości.
Spójność z celami i kierunkami działań GPR	1.1; 1.3; 2.2; 2.5
Czas realizacji	2025 – 2030
Szacowana wartość przedsięwzięcia w zł	łącznie wartość: 7 385 000 zł W tym: – komponent inwestycyjny: 7 085 000 zł

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego 3	
	– komponent społeczny: 300 000 zł
Potencjalne źródła finansowania	– środki w ramach funduszy regionalnych FESI 2021-2027 – fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FEnKS) – fundusze krajowe (np. NOWEFIO, NIW, PFR)
	Część 1: Komponent inwestycyjny
Opis komponentu inwestycyjnego	Celem realizacji komponentu inwestycyjnego będzie adaptacja obiektów zabytkowej zabudowy mieszkaniowej na potrzeby utworzenia oddziału Muzeum Hutnictwa. Działanie to pozwoli także na przygotowanie miejsca służącego integracji i aktywności obywatelskiej. W zakres działania wpisują się: – kompleksowa modernizacja kamienicy przy ul. Kalidego 1 z uwzględnieniem potrzeb oddziału Muzeum Hutnictwa; – nowe zagospodarowanie otoczenia nawiązujące do historii miasta; – stworzenie przestrzeni czytelniczej;
Spójność z celami i kierunkami działań GPR	1.1; 1.3; 2.2; 2.5
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Rezultaty: – liczba obiektów objętych rewitalizacją – 1 szt. – liczba utworzonych przestrzeni czytelniczych – 1 szt. Sposób pomiaru: – raport podmiotu realizującego przedsięwzięcie
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	Przedsięwzięcie zapewni dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, bez względu na płeć, wiek, niepełnosprawność, rasę, pochodzenie czy orientację seksualną. Osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi niepełnosprawnościami nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Przeprowadzone roboty budowlane i modernizacja uwzględnią będą zasady uniwersalnego projektowania w obiektach dla zapewnienia ich dostępności. Obiekty pozbawione zostaną barier architektonicznych. Ciągi komunikacyjne wyposażone zostaną w system fakturowych oznaczeń nawierzchni. Przestrzenie pozbawione zostaną barier poziomych i pionowych, które wpłyną na możliwość samodzielnego i bezpiecznego poruszania się w obrębie ciągów pieszych.
Czas realizacji	2025 – 2030
Szacowana wartość przedsięwzięcia w zł	7 085 000 zł

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego 3

	Część 2: Komponent społeczny
Opis komponentu społecznego	Ideą nadrzędną komponentu społecznego przedsięwzięcia jest podejmowanie działań nakierowanych na poszerzenie oferty działań edukacyjnych skierowanych do mieszkańców OR, a także realizacja przedsięwzięć o charakterze aktywizującym, propagującym lokalną tożsamość oraz działań sprzyjających integracji mieszkańców. W zakres przedsięwzięcia wpisują się m.in.: – organizacja warsztatów, spotkań, pogadanek, kameralnych koncertów mających na celu integrację lokalnej społeczności ; – prowadzenie działań edukacyjnych dot. historii Miasta, etnografii itd.; – stworzenie Kawiarenki Obywatelskiej integrującą lokalną społeczność
Spójność z celami i kierunkami działań GPR	1.1; 1.3; 2.2; 2.5
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Rezultaty: – liczba osób korzystających z nowego obiektu przy ul. Kalidego – 10.000 osób Sposób pomiaru: – raport podmiotu realizującego przedsięwzięcie
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	Przedsięwzięcie prowadzone będzie w sposób zapewniający dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, bez względu na płeć, wiek, niepełnosprawność, rasę, pochodzenie czy orientację seksualną. Osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi niepełnosprawnościami nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Treści i formy wydarzeń dostosowane będą do możliwości percepcyjnych odbiorców.
Czas realizacji	2025 – 2030
Szacowana wartość przedsięwzięcia w zł	300 000 zł

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego 4

Nazwa przedsięwzięcia	Rewitalizacja przestrzeni publicznych podobszaru Chorzów Batory
Inicjator i pozostałe podmioty uczestniczące w	Miasto Chorzów

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego 4	
realizacji przedsięwzięcia	
Potencjalni partnerzy	Muzeum Hutnictwa Miejski Dom Kultury Batory; Dom Aniołów Stróżów; Chorzowska Rada Seniorów;
Lokalizacja przedsięwzięcia	OR Chorzów Batory Skwer przy ul. Dyrekcyjnej, w bezpośrednim sąsiedztwie siedziby Alchemii Polska S.A. oraz obszar tzw. Biadacza obejmujący m.in. ulice Długą, Gliwicką, Armii Krajowej, Leśną, Szpitalną i Piekarską mieszczący się w ramach OR Chorzów Batory
Opis przedsięwzięcia	<u>Główny cel projektu:</u> Wzmocnienie potencjału społeczności lokalnej, poprzez przeprowadzenie działań włączających i angażujących mieszkańców obszaru w zmianę funkcjonowania i wyglądu zamieszkiwanej przestrzeni <u>Problemy obszaru rewitalizacji, które rozwiązuje przedsięwzięcie:</u> Realizacja przedsięwzięcia pomoże w redukcji wskazanych w diagnozie obszaru rewitalizacji licznych deficytów w sferze technicznej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz społecznej. Podobszar rewitalizacji Chorzów Batory obciążony jest licznymi problemami społecznymi, wśród których w sposób szczególny zauważa się problem ubóstwa i dziedziczenia negatywnych wzorców społecznych. Jest to obszar silnie zurbanizowany i zdegradowany technicznie, w którym brakuje przestrzeni zielonych oraz miejsc spełniających podstawowe standardy bezpieczeństwa dla przebywających tam osób. Obszar ten wymaga utworzenia nowych przestrzeni publicznych, sprzyjających spędzaniu czasu wolnego, prowadzenia działań aktywizujących oraz nakierowanych na integrację społeczną. Znaczącej poprawy wymaga także estetyka przestrzeni publicznych, a także podkreślenie walorów historycznych dzielnicy. Rewitalizacja przestrzeni publicznych w podobszarze Chorzów Batory przewiduje podjęcie dwóch równoległych działań. Pierwszym z nich będzie rewitalizacja skweru przy ul. Dyrekcyjnej im. Aureliusza Galocza wraz z odtworzeniem historycznej fontanny. Rewitalizacja jednego z kluczowych elementów przestrzeni publicznej dzielnicy prowadzona będzie przy zaangażowaniu społeczności lokalnej i stanie się inspiracją do działań nakierowanych na pobudzenie aktywności mieszkańców, którzy będą mogli zgłaszać własne pomysły na rewitalizację i tworzenie przyjaznych przestrzeni publicznych na jej terenie. Łącznie oprócz skweru przy ul. Dyrekcyjnej, wyłonionych zostanie 10 miejsc / przestrzeni na terenie dzielnicy, w obrębie ulic Długiej, Gliwickiej, Armii Krajowej, Leśnej, Szpitalnej i Piekarskiej, które w oparciu o koncepcje wypracowane przez mieszkańców zostaną zmodernizowane i wyposażone o elementy małej architektury oraz pozostałe udogodnienia, służące spędzaniu czasu przez mieszkańców. Istotnym elementem całego przedsięwzięcia będzie stałe angażowanie mieszkańców OR Chorzów Batory w prowadzone prace rewitalizacyjne – od wstępnych projektów, po realizację działań i organizację czasu wolnego na zrewitalizowanych terenach. Zakłada się, iż przeprowadzona interwencja stanowiła będzie początek realnych zmian na terenie obszaru, który docelowo może pobudzić aktywność mieszkańców, sprzyjać stopniowemu ożywieniu gospodarczemu, a także poczuciu odpowiedzialności za wspólną przestrzeń i estetykę zamieszkiwanego

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego 4

	miejsca. Docelowo realizacja przedsięwzięcia może także sprzyjać zachęceniu właścicieli mieszkań do podejmowania inicjatyw nakierowanych na modernizację obiektów mieszkalnych oraz poprawę warunków technicznych zabudowy. Ponadto oddanie nowych, bezpiecznych i estetycznych przestrzeni publicznych, umożliwi w tym silnie zdegradowanym obszarze na podejmowanie kolejnych działań edukacyjnych, animacyjnych oraz włączających. Działania te mogą sprzyjać w kolejnych latach pobudzeniu aktywności mieszkańców oraz poprawie wizerunku społecznego całej dzielnicy.
Spójność z celami i kierunkami działań GPR	1.1; 2.2; 2.3; 2.4; 2.5
Czas realizacji	2025 – 2030
Szacowana wartość przedsięwzięcia w zł	łącznie wartość: 5 802 000 zł W tym: – komponent inwestycyjny: 5 702 000 zł – komponent społeczny: 100 000 zł
Potencjalne źródła finansowania	– środki w ramach funduszy regionalnych FESI 2021-2027 – fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FEnIKS) – fundusze krajowe (np. NOWEFIO, NIW, PFR)
Część 1: Komponent inwestycyjny	
Opis komponentu inwestycyjnego	Komponent inwestycyjny przedsięwzięcia koncentruje się na redukcji problemów zdiagnozowanych w sferze technicznej, przestrzennej i funkcjonalnej obszaru. Ma za zadanie dostarczenie mieszkańcom OR dostępu do zrewitalizowanych, bezpiecznych i funkcjonalnych przestrzeni publicznych, których deficyt na terenie dzielnicy jest bardzo wysoki. Ponadto działanie to ma stanowić wstęp do rozpoczęcia działań o charakterze społecznym, które realizowane będą równolegle do działań inwestycyjnych. W ramach zadań planuje się: – uporządkowanie istniejącej zieleni; – realizacja nowych nasadzeń; – remont alejek parkowych; – modernizacja oświetlenia; – doposażenie terenu w elementy małej architektury sprzyjające rekreacji, wypoczynkowi i integracji społecznej (np. plac zabaw, ławki, rabaty, stoliki do gry w szachy itp.); – odbudowa historycznej fontanny ; – utworzenie / remont i modernizacja 10 przestrzeni publicznych na terenie dzielnicy (skwerów, ogródków itp.);

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego 4	
Spójność z celami i kierunkami działań GPR	1.1; 2.2; 2.3; 2.4; 2.5
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Rezultaty: – powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją - 0,5 ha – liczba zrealizowanych skwerów – 1 szt. – liczba zrewitalizowanych skwerów i przestrzeni publicznych – 10 szt. Sposób pomiaru: – dane pozyskane z mapy ewidencyjnej terenu – raport podmiotu realizującego przedsięwzięcie
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	Przedsięwzięcie zapewni dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, bez względu na płeć, wiek, niepełnosprawność, rasę, pochodzenie czy orientację seksualną. Osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi niepełnosprawnościami nie będą wykluczone z możliwości korzystania z rezultatów przedsięwzięcia. Przeprowadzone roboty budowlane i modernizacja uwzględnią będą zasady uniwersalnego projektowania w obiektach dla zapewnienia ich dostępności. Obiekty powstałe w ramach przedsięwzięcia pozbawione zostaną barier architektonicznych. Ciągi komunikacyjne wyposażone zostaną w system fakturowych oznaczeń nawierzchni.
Czas realizacji	2025 – 2030
Szacowana wartość przedsięwzięcia w zł	5 702 000 zł
Część 2: Komponent społeczny	
Opis komponentu społecznego	Celem nadrzędnym działania społecznego w ramach przedsięwzięcia, jest podjęcie inicjatyw na rzecz zwiększenia zaangażowania lokalnej społeczności w proces odpowiedzialności za zamieszkiwane miejsce, a także poczucia sprawstwa w zakresie możliwości kształtowania otaczającej mieszkańców przestrzeni. Projekt ten będzie wstępem do kolejnych inicjatyw, jakie może wyzwolić w kolejnych latach proponowane działanie. W ramach przedsięwzięcia przewiduje się: – zaangażowanie lokalnej społeczności w prace nad koncepcją i realizacją przedsięwzięcia, w tym w proces tworzenia przestrzeni publicznych – realizacja działań animacyjnych i integrujących mieszkańców
Spójność z celami i kierunkami działań GPR	1.1; 2.2; 2.3; 2.4; 2.5
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w	Rezultaty: – liczba osób korzystających z odnowionej przestrzeni – ok. 3.100 osób

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego 4

odniesieniu do celów rewitalizacji	Sposób pomiaru: – dane pozyskane z Diagnozy delimitacyjnej Miasta Chorzów – raport podmiotu realizującego przedsięwzięcie
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	Przedsięwzięcie prowadzone będzie w sposób zapewniający dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, bez względu na płeć, wiek, niepełnosprawność, rasę, pochodzenie czy orientację seksualną. Osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi niepełnosprawnościami nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Treści i formy wydarzeń dostosowane będą do możliwości percepcyjnych odbiorców.
Czas realizacji	2025 – 2030
Szacowana wartość przedsięwzięcia w zł	100 000 zł

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego 5

Nazwa przedsięwzięcia	Zagospodarowanie terenu u zbiegu ulic Siemianowickiej i Kasprowicza – II etap
Inicjator i pozostałe podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Miasto Chorzów
Potencjalni partnerzy	Rada Dzielnicy Maciejkowice Chorzowskie Centrum Kultury Miejska Biblioteka Publiczna filia przy ul. Kasprowicza
Lokalizacja przedsięwzięcia	OR Chorzów Stary Teren u zbiegu ulic Siemianowickiej i Kasprowicza
Opis przedsięwzięcia	<u>Główny cel projektu:</u> Podniesienie jakości przestrzeni publicznej miasta, umożliwiając lepsze wykorzystanie terenu dla rekreacji i wypoczynku mieszkańców różnych grup wiekowych oraz poprawę atrakcyjności osiedleńczej obszaru. Docelowo projekt może sprzyjać aktywizacji społecznej mieszkańców oraz pobudzeniu ich kreatywności i przedsiębiorczości. <u>Problemy obszaru rewitalizacji, które rozwiązuje przedsięwzięcie:</u>

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego 5

	Realizacja działań stanowi odpowiedź na zdiagnozowane deficyty przestrzenno-funkcjonalne i techniczne dzielnicy, niedostatek uporządkowanych przestrzeni publicznych, niedostatek miejsc spędzania czasu wolnego oraz degradację społeczną. Realizacja przedsięwzięcia przyczyni się do ograniczenia problemów negatywnych zjawisk społecznych poprzez aktywizację społeczności lokalnej, jej zaangażowanie w działania rewitalizacyjne oraz realizację działań uzupełniających, które na kolejnych etapach prac przeprowadzone zostaną na zrewitalizowanym obszarze. Działanie przyczyni się także do uruchomienia na obszarze rewitalizacji nowych przestrzeni pod działania o charakterze społecznym, kulturalnym i rekreacyjnym. Obecnie bowiem obserwuje się znaczący deficyt tego typu oferty na obszarze objętym rewitalizacją, co potwierdziły wyniki diagnozy pogłębianej.
Spójność z celami i kierunkami działań GPR	1.1; 2.2; 2.3
Czas realizacji	2024-2025
Szacowana wartość przedsięwzięcia w zł	Łączna wartość: 578 000 zł W tym: – komponent inwestycyjny: 478 000 zł – komponent społeczny: 100 000 zł
Potencjalne źródła finansowania	– środki w ramach funduszy regionalnych FESI 2021-2027 – fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FEnIKS) – fundusze krajowe (np. NOWEFIO, NIW, PFR)
Część 1: Komponent inwestycyjny	
Opis komponentu inwestycyjnego	Działania wpisane w komponent inwestycyjny projektu nakierowane są w szczególności na uporządkowanie przestrzeni publicznych oraz zwiększenie dostępu mieszkańców do terenów zielonych. Istotą projektu jest utworzenie przestrzeni, w których mieszkańcy mogą podejmować aktywność społeczną, integrować się oraz czuć się bezpiecznie. Zapewnienie dostępu do zorganizowanych i uporządkowanych przestrzeni publicznych to także odpowiedź na niską atrakcyjność wizualną oraz osiedleńczą obszar. W ramach zadań przewidzianych do realizacji zakłada się: – budowa mini boiska sportowego z piłkochwytyami; – budowa siłowni plenerowej; – budowa strefy relaksu (4 ławki, plenerowy stolik do gry w szachy/warcaby); – realizacja uzupełniających elementów małej architektury: ławki, kosze na śmieci, kosze na psie odchody, stojaki na rowery; zieleni ozdobnej niskiej i krzewiastej; – oświetlenia typu parkowego terenu; – usunięcia zieleni ozdobnej w złym stanie fitosanitarnym; – realizacja nowych nasadzeń zieleni ozdobnej.

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego 5

Spójność z celami i kierunkami działań GPR	1.1; 2.2; 2.3
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Rezultaty: – liczba nowopowstałych przestrzeni rekreacyjno-sportowych - 1 szt. Sposób pomiaru: – raport podmiotu realizującego przedsięwzięcie
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	Przedsięwzięcie zapewni dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, bez względu na płeć, wiek, niepełnosprawność, rasę, pochodzenie czy orientację seksualną. Osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi niepełnosprawnościami nie będą wykluczone z możliwości korzystania z rezultatów przedsięwzięcia. Przeprowadzone roboty budowlane i modernizacja uwzględnią będą zasady uniwersalnego projektowania w obiektach dla zapewnienia ich dostępności. Obiekty powstałe w ramach przedsięwzięcia pozbawione zostaną barier architektonicznych. Ciągi komunikacyjne wyposażone zostaną w system fakturowych oznaczeń nawierzchni.
Czas realizacji	2024-2025
Szacowana wartość przedsięwzięcia w zł	478 000 zł
Część 2: Komponent społeczny	
Opis komponentu społecznego	Celem nadrzędnym komponentu społecznego przedsięwzięcia, jest dążenie do aktywnego włączenia mieszkańców w proces planowania i realizacji inwestycji, która przyczyni się z jednej strony do poprawy estetyki, jakości środowiska naturalnego, ale także stanu technicznego przestrzeni publicznych na obszarze dzielnicy. Z drugiej – aktywne włączenie lokalnej społeczności w organizację aktywności na obszarze; – realizacja działań animujących społeczność lokalną.
Spójność z celami i kierunkami działań GPR	1.1; 2.2; 2.3
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Rezultaty: – liczba osób korzystających z nowej przestrzeni - ok. 1.500 osób Sposób pomiaru: – dane pozyskane z Diagnozy delimitacyjnej Miasta Chorzów

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego 5

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	Przedsięwzięcie prowadzone będzie w sposób zapewniający dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, bez względu na płeć, wiek, niepełnosprawność, rasę, pochodzenie czy orientację seksualną. Osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi niepełnosprawnościami nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Treści i formy wydarzeń dostosowane będą do możliwości percepcyjnych odbiorców.
Czas realizacji	2024-2025
Szacowana wartość przedsięwzięcia w zł	100 000 zł

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego 6

Nazwa przedsięwzięcia	Zielony Szlak Wolności
Inicjator i pozostałe podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Miasto Chorzów
Potencjalni partnerzy	Centrum Integracji Międzypokoleniowej Chorzowskie Centrum Kultury Miejska Biblioteka Publiczna Młodzieżowa Rada Miasta
Lokalizacja przedsięwzięcia	OR Centrum ulica Wolności – ul. Sienkiewicza – skwer Teatralny
Opis przedsięwzięcia	<u>Główny cel projektu:</u> Stworzenia przyjaznej mieszkańcom przestrzeni w centrum miasta poprzez wprowadzenie zieleni na części deptaka, tj. ulicy Wolności poprzez ul. Sienkiewicza aż do skweru Teatralnego. <u>Problemy obszaru rewitalizacji, które rozwiązuje przedsięwzięcie:</u> Realizacja przedsięwzięcia stanowi odpowiedź na zdiagnozowane problemy społeczne, przestrzenno-funkcjonalne, techniczne oraz środowiskowe obszaru. Pośrednio może także sprzyjać wzmocnieniu gospodarczemu centrum miasta, poprzez zwiększenie atrakcyjności przestrzeni, do których powrócą mieszkańcy i turyści. Z przeprowadzonej diagnozy wynika, że Centrum Chorzowa zmaga się od lat z

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego 6

	postępującą depopulacją, dewastacją, niskim stanem technicznym i zanieczyszczeniem przestrzeni publicznych. Centrum miasta, które powinno być jego wizytówką, pustoszeje oraz stopniowo traci na znaczeniu. Realizacja działań rewitalizacyjnych może sprzyjać zahamowaniu obserwowanych trendów oraz wzmocnić potencjały znajdujące się na tym obszarze. Oddanie zrewitalizowanych przestrzeni publicznych może stać się przyczynkiem do pobudzenia aktywności społecznej mieszkańców, ale także szerokiego wykorzystania potencjału instytucji kulturalnych i rozrywkowych, ulokowanych w Centrum Chorzowa. Podejmowanie działań na rzecz zmiany przestrzeni publicznych w Centrum Chorzowa to istotny przyczynnik do zmiany obrazu całego miasta oraz pobudzenia aktywności mieszkańców, którzy będą odczuwali możliwość wpływu na charakter planowanej zmiany. Projekt ma na celu przyczynienie się do ożywienia funkcji cenotwórczych tej części miasta, a ta z kolei może korzystnie wpływać na pobudzenie aktywności gospodarczej mieszkańców, zmniejszenie rozmiaru obserwowanych zjawisk patologicznych oraz zwiększenie poziomu odpowiedzialności za losy dzielnicy.
Spójność z celami i kierunkami działań GPR	1.1; 2.1; 2.3; 2.4
Czas realizacji	2025 – 2030
Szacowana wartość przedsięwzięcia w zł	łącznie wartość: W tym: – komponent inwestycyjny: 6 700 000 zł – komponent społeczny: 300 000 zł
Potencjalne źródła finansowania	– środki w ramach funduszy regionalnych FESI 2021-2027 – fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FEnKS) – fundusze krajowe (np. NOWEFIO, NIW, PFR)
	Część 1: Komponent inwestycyjny
Opis komponentu inwestycyjnego	W ramach komponentu inwestycyjnego, planuje się podjęcie działań nakierowanych na podniesienie jakości przestrzeni publicznych Centrum Chorzowa, które połączone będą z działaniami integrującymi i włączającymi społeczność lokalną w proces zmian. Ta część miasta skupia liczne podmioty publiczne – w tym kulturalne, integracyjne, profilaktyczne etc. które docelowo staną się zapleczem do realizacji przedmiotowego projektu oraz projektów, które wygenerowane zostaną w efekcie jego realizacji. Interwencja inwestycyjna, ma pozornie niewielki zakres, docelowo ma jednak sprzyjać ożywieniu społecznemu Centrum oraz pobudzeniu i aktywizacji jego mieszkańców. Działania inwestycyjne w ramach projektu obejmują: – wprowadzenie zieleni w donicach; – odnowienie istniejącego oświetlenia; – wprowadzenie pionowych oparc (zamiast klasycznych ławek) dla osób starszych w celu krótkotrwałego odpoczynku;

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego 6	
	– odbudowa fontanny na skwerze Teatralnym wraz z kompleksową rewitalizacją skweru (uporządkowanie istniejącej zieleni, realizacja nowych nasadzeń, doposażenie terenu w elementy małej architektury sprzyjające rekreacji i integracji społecznej (np. ławki, rabaty, stoliki do gry w szachy itp.;
Spójność z celami i kierunkami działań GPR	1.1; 2.1; 2.3; 2.4
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Rezultaty: – liczba nowych nasadzeń, w tym donic – 10 szt. – liczba odbudowanych fontann – 1 szt. Sposób pomiaru: – raport podmiotu realizującego przedsięwzięcie
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	Przedsięwzięcie zapewni dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, bez względu na płeć, wiek, niepełnosprawność, rasę, pochodzenie czy orientację seksualną. Osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi niepełnosprawnościami nie będą wykluczone z możliwości korzystania z rezultatów przedsięwzięcia. Przeprowadzone roboty budowlane i modernizacja uwzględnią będą zasady uniwersalnego projektowania w obiektach dla zapewnienia ich dostępności. Obiekty powstałe w ramach przedsięwzięcia pozbawione zostaną barier architektonicznych. Ciągi komunikacyjne wyposażone zostaną w system fakturowych oznaczeń nawierzchni.
Czas realizacji	2025 – 2030
Szacowana wartość przedsięwzięcia w zł	2 900 000 zł
Część 2: Komponent społeczny	
Opis komponentu społecznego	Działania społeczne w ramach projektu zakładają w szczególności podjęcie inicjatyw na rzecz włączenia społeczności lokalnej w prace nad koncepcją i realizacją przedsięwzięcia. Uruchomiony proces sprzyjał będzie także wzmocnieniu działań rewitalizacyjnych, interwencjom podejmowanym przez ulokowane na tym obszarze podmioty instytucjonalne – miejskie i społeczne. Pobudzenie społeczne mieszkańców i zwiększenie atrakcyjności Centrum, realizowane będzie także za pomocą przedsięwzięć dodatkowych takich jak wydarzenia typu koncerty, działania profilaktyczne i edukacyjne.
Spójność z celami i kierunkami działań GPR	1.1; 2.1; 2.3; 2.4

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego 6

Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Rezultaty: – liczba osób korzystających z nowej przestrzeni - ok. 10.000 osób Sposób pomiaru: – dane pozyskane z UM Miasta Chorzów
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	Przedsięwzięcie prowadzone będzie w sposób zapewniający dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, bez względu na płeć, wiek, niepełnosprawność, rasę, pochodzenie czy orientację seksualną. Osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi niepełnosprawnościami nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Treści i formy wydarzeń dostosowane będą do możliwości percepcyjnych odbiorców.
Czas realizacji	2025 – 2030
Szacowana wartość przedsięwzięcia w zł	100 000 zł

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego 7

Nazwa przedsięwzięcia	Remont i przebudowa obiektu Hala Wystaw „Kapelusz” wraz z otoczeniem
Inicjator i pozostałe podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Park Śląski Spółka Akcyjna
Potencjalni partnerzy	Miasto Chorzów
Lokalizacja przedsięwzięcia	Projekt realizowany poza obszarem rewitalizacji Park Śląski
Opis przedsięwzięcia	<u>Problemy obszaru rewitalizacji, które rozwiązuje przedsięwzięcie:</u> Realizacja przedsięwzięcia przyczyni się do rozwiązania problemów społecznych poprzez umożliwienie organizacji imprez wystawienniczych, kulturalnych, sportowych, rozrywkowych, edukacyjnych i wolontariackich, aktywizację osób starszych i integrację międzypokoleniową, w tym budowanie dialogu międzypokoleniowego w oparciu o dedykowane projekty i przedsięwzięcia. <u>Główny cel projektu:</u> Ochrona dziedzictwa kulturowego poprzez rewitalizację zabytkowego obiektu oraz stworzenie miejsca, które stanowić będzie przestrzeń do wspólnych

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego 7	
	aktywności kulturalnych i społecznych dla mieszkańców miasta, ze szczególnym uwzględnieniem mieszkańców obszarów rewitalizacji <u>Zakres realizowanych zadań:</u> Działania inwestycyjne: – remont i przebudowa obiektu zgodnie z wytycznymi konserwatorskimi; Działania społeczne: – organizacja wystaw, warsztatów, pokazów i targów (np. kwiatowych, zdrowia); – organizacja turniejów sportowych, np. szachowych; – organizacja zajęć wakacyjnych dla dzieci; – organizacja spotkań i warsztatów dla seniorów (np. kulturalnych, poradniczych, prozdrowotnych, profilaktycznych); – organizacja imprez kulturalnych wspólnie z chorzowskimi instytucjami kultury; – organizacja spotkań oraz debat służących integracji społecznej – wydarzeń prezentujących życie społeczne, takich jak np. spotkania organizacji pozarządowych;
Spójność z celami i kierunkami działań GPR	1.2; 2.2; 2.3
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Wskaźniki produktu: – powierzchnia obiektu objęta rewitalizacją – ok.3260 m², – powierzchnia zagospodarowanych terenów zielonych – ok.1000 m², – liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem - 1 szt. Wskaźniki rezultatu: – liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury społeczno-edukacyjnej/kulturalnej/turystycznej 1 000 (szt)
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	Przedsięwzięcie zapewni dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, bez względu na płeć wiek, niepełnosprawność, rasę, pochodzenie czy orientację seksualną. Osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi niepełnosprawnościami nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Przeprowadzone roboty budowlane i modernizacja uwzględnią będą zasady uniwersalnego projektowania w obiektach dla zapewnienia ich dostępności. Obiekt pozbawiony zostanie barier architektonicznych. Ciągi komunikacyjne wyposażone zostaną w system fakturowych oznaczeń nawierzchni.
Czas realizacji	2025-2030
Szacowana wartość przedsięwzięcia w zł	100 000 000 zł

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego 7

Potencjalne źródła finansowania	– środki w ramach funduszy regionalnych FEŚI 2021-2027 – Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FEnIKS) – fundusze krajowe (np. NOWEFIO, NIW, PFR) – fundusze własne inwestora
---------------------------------	--

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego 8

Nazwa przedsięwzięcia	Rewitalizacja z rekonstrukcją Hali Targowej, nawiązującą do funkcji pierwotnych oraz nadająca funkcje społeczne
Inicjator i pozostałe podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	„Browar Racibórz” Jerzy Łazarczyk
Potencjalni partnerzy	Miasto Chorzów
Lokalizacja przedsięwzięcia	Projekt realizowany poza obszarem rewitalizacji, ul. Katowicka 111
Opis przedsięwzięcia	<u>Problemy obszaru rewitalizacji, które rozwiązuje przedsięwzięcie:</u> Realizacja projektu ma być odpowiedzią na występujące na terenie miasta i obszarze rewitalizacji problemy społeczne, w tym wykluczenia społecznego, a także problemy w sferze gospodarczej i przestrzennej. Zrewitalizowana infrastruktura pozwoli na prowadzenie działań dotyczących sfery społecznej tj. działań aktywujących i przeciwdziałających wykluczeniu osób dotkniętych zjawiskami kryzysowymi na delimitowanym obszarze rewitalizacji, a także działań w sferze pobudzenia aktywności gospodarczej. W wyniku realizacji przedsięwzięcia dojdzie do ożywienia społecznego i gospodarczego terenu. Przedsięwzięcie ma na celu wykorzystanie potencjału i zagospodarowanie obiektu zabytkowej hali targowej na terenach zdegradowanych w okolicach ul. Katowickiej 111 w Chorzowie. Po przeprowadzonej rewitalizacji obiekt może stać się ponownie jednym z głównych symboli miasta. <u>Główny cel projektu:</u> Ożywienie społeczne i gospodarcze terenu bezpośrednio sąsiadującego z obszarem rewitalizacji Centrum. W ramach przedsięwzięcia nastąpi rewitalizacja obiektu, celem przywrócenia mu historycznych funkcji i nadania mu nowych funkcji społecznych oraz gospodarczych. Projekt przyczyni się do wzmocnienia aktywności społecznej i gospodarczej, w tym umożliwiającej organizację wydarzeń integracyjnych i zajęć dla grup społecznych zagrożonych wykluczeniem.

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego 8

	<u>Zakres realizowanych zadań:</u> Działania inwestycyjne: – kompleksowa odbudowa zabytkowego obiektu zgodnie z wytycznymi konserwatorskimi wraz z nadaniem nowych funkcji gospodarczych i społecznych; – utworzenie strefy aktywizacji społecznej i usług zagospodarowania czasu wolnego; Działania społeczne: – organizacja wydarzeń integracyjnych i zajęć dla grup społecznych zagrożonych wykluczeniem.
Spójność z celami i kierunkami działań GPR	1.1; 1.3; 2.2; 2.4
Prognostowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Wskaźniki produktu: – Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją – 11,4 tys. m². – Liczba obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach - 1 szt. – Liczba zabytków nieruchomości objętych wsparciem - 1 szt. – Liczba osób uczestniczących w szkoleniach - 20 osób. – Powierzchnia zagospodarowanych terenów zielonych -100m². Wskaźniki rezultatu: – Liczba firm, które podjęły działalność na terenie zrewitalizowanym - 10 szt. – Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury społeczno-edukacyjnej/kulturalnej/turystycznej będącej przedmiotem projektu - 50 osób. – Liczba osób mieszkających w budynkach poddanych renowacji – 0 osób. – Ilość zaoszczędzonej energii w wyniku realizacji projektu termomodernizacyjnego - 50 MWh.
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	Przedsięwzięcie zapewni dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, bez względu na płeć wiek, niepełnosprawność, rasę, pochodzenie czy orientację seksualną. Osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi niepełnosprawnościami nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Przeprowadzone roboty budowlane i modernizacja uwzględnią będą zasady uniwersalnego projektowania w obiektach dla zapewnienia ich dostępności. Obiekt pozbawiony zostanie barier architektonicznych. Ciągi komunikacyjne wyposażone zostaną w system fakturowych oznaczeń nawierzchni.
Czas realizacji	2024-2030
Szacowana wartość przedsięwzięcia w zł	70 000 000 zł

Karta przedsięwzięcia rewitalizacyjnego 8

Potencjalne źródła finansowania

- środki w ramach funduszy regionalnych FEŚI 2021-2027
- fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FEnIKS)
- fundusze krajowe (np. NOWEFIO, NIW, PFR)
- fundusze własne inwestora

8.2 Pozostałe dodatkowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne

W trakcie prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji Miasta Chorzów do roku 2030 określone zostały przedsięwzięcia rewitalizacyjne, o których mowa w art. 15 ust. 1 pkt 5 lit. a ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji. Oprócz listy przedsięwzięć podstawowych przewiduje się, że w celu wzmocnienia szans na realizację przyjętych celów i kierunków działań rewitalizacyjnych, realizowane będą także przedsięwzięcia dodatkowe o których mowa w art. 15 ust. 1 pkt 5 lit. b ustawy. Ich rolą będzie zatem zarówno wzmocnienie podstawowych działań rewitalizacyjnych oraz rozszerzenie działań rewitalizacyjnych o inicjatywy i przedsięwzięcia, które nie zostały wprost zdefiniowane na etapie tworzenia GPR. Przedsięwzięcia uzupełniające wobec powyższego nie stanowią zamkniętego katalogu. Jednocześnie zakłada się, że przedsięwzięcia dodatkowe:

- Lokalizowane będą na obszarze rewitalizacji;
- Będą zgodne z celami i kierunkami rewitalizacji określonymi w GPR, przez co służyły będą eliminacji i ograniczaniu zdiagnozowanych problemów obszaru rewitalizacji.

Ponadto zakłada się, że uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne tematycznie powinny obejmować m.in. działania takie jak:

- wyrównywanie szans społecznych i zawodowych osób wykluczonych bądź zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- aktywizacja i integracja społeczna mieszkańców;
- rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzmocnienie kwalifikacji i umiejętności mieszkańców;
- przeciwdziałanie bezrobociu oraz aktywizacja zawodowa mieszkańców;
- promowanie przedsiębiorczości, podejmowanie działań na rzecz rozwoju gospodarczego, w tym podejmowanie działań sprzyjających tworzeniu nowych firm i rozwoju kompetencji przedsiębiorczości mieszkańców;
- wspieranie przedsiębiorczości poprzez tworzenie mechanizmów wspierających działalność inwestycyjną firm;
- wsparcie przedsiębiorczości społecznej;
- rozbudowa infrastruktury społecznej, turystycznej i okołoturystycznej;
- poprawa efektywności energetycznej oraz wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej;

- poprawa stanu zagospodarowania oraz jakości przestrzeni publicznych i półpublicznych;
- zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego;
- integracja i aktywizacja mieszkańców oraz zwiększenie stopnia ich udziału w życiu publicznym;
- rozwój nowych przestrzeni publicznych służących zaspokajaniu różnych potrzeb społecznych;
- ochrona obiektów dziedzictwa kulturowego i ich udostępnianie na cele społeczne i gospodarcze;
- ochrona środowiska przyrodniczego (zwłaszcza zaś powietrza atmosferycznego oraz wód);
- poprawa stanu technicznego obiektów użyteczności publicznej oraz zasobów mieszkaniowych;
- poprawa jakości i dostępności do infrastruktury społecznej i zdrowotnej dla mieszkańców terenów zdegradowanych.

Uwzględnienie wymienionych kryteriów i przykładowych zakresów działań w uzupełniających przedsięwzięciach rewitalizacyjnych sprzyjało będzie osiągnięciu celów rewitalizacyjnych miasta oraz przyczyni się do osiągnięcia efektu synergii między realizowanymi w mieście działaniami.

9. Komplementarność i mechanizmy integrowania działań rewitalizacyjnych

Ważnym elementem Gminnego Programu Rewitalizacji jest komplementarność, obejmująca wzajemne powiązania pomiędzy poszczególnymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi. Wskazanie tych powiązań umożliwia efektywniejsze wykorzystanie środków finansowych przeznaczonych na rewitalizację. Komplementarność rozpatrywana jest na pięciu poziomach: przestrzennym, problemowym, międzyokresowym, proceduralno-instytucjonalnym oraz finansowym.

9.1 Komplementarność przestrzenna

Komplementarność przestrzenna w Gminnym Programie Rewitalizacji Miasta Chorzów do roku 2030 opiera się na uwzględnieniu relacji przestrzennych obszaru rewitalizacji oraz jego połączenia z pozostałą częścią miasta. Wyznaczony obszar rewitalizacji Miasta Chorzów składa się z pięciu podobszarów: Chorzów Stary, Maciejkowice, Centrum, Chorzów Batory, Chorzów II. Ich łączna powierzchnia wynosi 333,7 ha, co stanowi 10% powierzchni miasta. Obszar rewitalizacji zamieszkuje blisko 26 tys. osób, czyli 27,9% społeczności miasta. Podobszary te zostały wyłonione na podstawie wieloczynnikowej diagnozy, uwzględniającej zróżnicowane kryteria i bazującej na podziale wewnątrzgminnym, co pozwoliło na wskazanie miejsc szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk. Jednocześnie wykazano, że w celu ograniczenia występowania negatywnych zjawisk społecznych, środowiskowych, gospodarczych, technicznych oraz przestrzenno-funkcjonalnych, a także w celu zapobiegania rozszerzania się tych zjawisk na inne tereny miasta konieczne jest wprowadzenie na wymienionych wcześniej podobszarach zadań rewitalizacyjnych. Co istotne podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne zlokalizowane zostały bezpośrednio na podobszarach rewitalizacji lub w ich najbliższym otoczeniu (dotyczy przedsięwzięć zgłaszanych przez podmioty zewnętrzne). Przedsięwzięcia te są zatem ściśle powiązane z obszarami, na których planowana jest ich realizacja oraz stanowią bezpośrednią odpowiedź na problemy zdiagnozowane w trakcie prac badawczych prowadzonych wśród interesariuszy. Ponadto realizacja zadań w przyjętej formule łączącej przedsięwzięcia infrastrukturalne ze społecznymi, sprzyjała będzie ograniczaniu zdiagnozowanych problemów w sposób kompleksowy, a tym samym przyczyniała się będzie do zapobiegania przenoszeniu się tych problemów na pozostałe części miasta. W przyjętej koncepcji istotne jest traktowanie przestrzeni rewitalizacji jako całości, w której efekty działań rewitalizacyjnych będą oddziaływać na całe miasto. Zaplanowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne wzajemnie się uzupełniają (w sferze społecznej, infrastrukturalnej itd.), spełniając warunek komplementarności przestrzennej – są wzajemnie powiązane, a jednocześnie nastawione na rozwiązywanie problemów w konkretnych obszarach miasta.

9.2 Komplementarność problemowa

Komplementarność problemowa oznacza wzajemne dopełnianie się działań sektorowych, co zapewnia wielokierunkowe oddziaływanie na obszar rewitalizacji. Wyznaczone cele, kierunki działań i projekty wynikają z problemów zdiagnozowanych na obszarze rewitalizacji. Poszczególne przedsięwzięcia w sferze społecznej uzupełniają się poprzez działania w sferach pozaspołecznych. Zadania o charakterze inwestycyjnym uzupełniono natomiast o katalog działań miękkich - o charakterze społecznym (kulturalnym, integracyjnym, aktywizującym mieszkańców), odpowiadającym kluczowym problemom każdego z podobszarów. Wzajemne dopełnianie się przedsięwzięć rewitalizacyjnych, jak również powiązanie ich z celami rewitalizacji zapobiega zjawisku fragmentaryzacji, zapewniając oddziaływanie na obszar rewitalizacji w sposób kompleksowy.

9.3 Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Zaplanowany system zarządzania GPR pozwala na efektywne działanie różnych interesariuszy, poprzez wzajemne uzupełnianie się oraz spójność obowiązujących procedur. Za realizację Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Chorzów odpowiada Prezydent Miasta wraz ze wsparciem pracowników Urzędu Miasta. Współpraca z podmiotami podległymi samorządowi terytorialnemu oraz instytucjami otoczenia społecznego i gospodarczego zapewni dodatkową skuteczność w realizacji założeń GPR. Do obowiązków tych instytucji będzie należało konsultowanie oraz opiniowanie projektów i działań poszczególnych przedsięwzięć na zasadach zlecania zadań publicznych według procedury przewidzianej w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz ustawie Prawo zamówień publicznych. Nadzór nad procesem rewitalizacji oraz rolę koordynatora rewitalizacji będzie prowadził wskazany pracownik lub zespół pracowników Urzędu Miasta. Dzięki temu zapewnione zostanie skuteczne zarządzanie programem oraz możliwość uzupełniania działań realizowanych w ramach polityk publicznych. Określenie odpowiednich instrumentów zarządzania oraz wdrażania opisane zostało w kolejnych rozdziałach.

9.4 Komplementarność międzyokresowa

Przedsięwzięcia planowane w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Chorzów do roku 2030 są następstwem wcześniej podjętych działań i inicjatyw samorządu. GPR jest kontynuacją działań podjętych w ramach *Lokalnego Programu Rewitalizacji Chorzowa 2023* – obszar rewitalizacji wyznaczony w niniejszym dokumencie, w dużym stopniu pokrywa się z tym, który został wyznaczony w ramach LPR. Poniżej zaprezentowano zestawienie podstawowych projektów rewitalizacyjnych zrealizowanych w ramach LPR.

Tabela 21 Podstawowe projekty rewitalizacyjne zrealizowane przez Miasto Chorzów

Lp.	Nazwa projektu	Problemy, na które projekt miał oddziaływać
1	Rewitalizacja chorzowskiego Rynku poprzez działalność ośrodka „CUMA” – Centrum Usług Szkoleniowych i Aktywizacji Zawodowej dla Młodzieży w Chorzowie oraz działania infrastrukturalne w obszarze płyty Rynku	• nasilone zjawiska depopulacji • wysoka emigracja młodych • słaba integracja społeczności lokalnej • niski poziom bezpieczeństwa • nasilenie chuligaństwa, wandalizmu i przestępczości • braki infrastruktury edukacyjnej i opiekuńczej • niedostateczna liczba miejsc parkingowych • duża ilość zdewastowanych terenów i opuszczonych obiektów
2	Budowa centrum przesiadkowego chorzowskiego Rynku wraz z infrastrukturą towarzyszącą	• nasilone zjawiska depopulacji • wysoka emigracja młodych • niski poziom bezpieczeństwa • niedostateczna liczba miejsc parkingowych • zła jakość powietrza
3	Razem można więcej - aktywizacja społeczna osób z dzielnicy Chorzowa – Centrum	• nasilone zjawiska depopulacji • wysoka emigracja młodych • słaba integracja społeczności lokalnej • koncentracja osób, których funkcjonowanie uzależnione jest od wsparcia OPS • koncentracja ubóstwa i bezrobocia • niezaradność życiowa rodzin
5	Młody rodzic w dobrych rękach	• nasilone zjawiska depopulacji • wysoka emigracja młodych • słaba integracja społeczności lokalnej • braki infrastruktury edukacyjnej i opiekuńczej • koncentracja osób, których funkcjonowanie uzależnione jest od wsparcia OPS
7	Świetlica środowiskowa dla dzieci w dzielnicy Chorzów II	• koncentracja osób, których funkcjonowanie uzależnione jest od wsparcia OPS • niezaradność życiowa rodzin • koncentracja ubóstwa • wysokie natężenie zjawiska przemocy w rodzinie • obniżony poziom bezpieczeństwa • narkomania, alkoholizm • bezdomność
14	Nasze podwórka – projekt rewitalizacji chorzowskich podwórek	• nasilone zjawiska depopulacji • duża ilość zdewastowanych terenów i opuszczonych obiektów • duże uciążliwości środowiskowe dla mieszkańców • brak oferty spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży • deficyt terenów zielonych • wysokie obciążenie środowiska przyrodniczego oraz zaśmiecenie dzielnic
20	Rewitalizacja ogrodów tematycznych Parku Śląskiego: Rosarium, Alpinarium, Ogród Japoński	• deficyt infrastruktury rekreacyjnej, • słaba oferta spędzania wolnego czasu • zły stan środowiska

Źródło: opracowanie własne na podstawie Lokalnego Programu Rewitalizacji Chorzowa 2023.

9.5 Komplementarność źródeł finansowania

Przedsięwzięcia zaplanowane w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Chorzów do roku 2030 będą finansowane z różnych źródeł, w szczególności ze środków unijnych: Funduszy Europejskich dla Śląskiego 2021-2027, Funduszy Europejskich na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko, Funduszy Europejskich dla Rozwoju Społecznego. Ponadto źródłem finansowania projektów są fundusze krajowe, budżet własny miasta oraz środki prywatne. Jednocześnie poszczególne przedsięwzięcia rewitalizacyjne można finansować zgodnie z zasadą dodatkowości przy wykorzystaniu środków z funduszy strukturalnych oraz programów krajowych. Propozycje możliwych do wykorzystania źródeł finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych zostały opisane poniżej.

Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027

Cel szczegółowy EFRR.CP5.I - Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich

Cel szczegółowy odpowiada na zdiagnozowane potrzeby w zakresie kompleksowego wsparcia rewitalizacji i odnowy obszarów miejskich.

Wsparcie przeznaczone będzie na kontynuację procesu wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, objętych rewitalizacją.

Zakłada się realizację działań kompleksowych odpowiadających na wyzwania i problemy społeczne obszarów rewitalizacji, ze szczególnym uwzględnieniem rozwiązań zrównoważonych, niskoemisyjnych, zasobooszczędnych, wykorzystaniem zielonej i błękitnej infrastruktury, przywróceniem i poprawą jakości środowiska naturalnego oraz dostosowaniem obiektów i przestrzeni do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FEnIKS) jest to program, który wspiera rozwój gospodarki niskoemisyjnej, ochronę środowiska oraz przeciwdziałanie wraz z adaptacją do zmian klimatu. Jego założenia przewidują również wspieranie inwestycji związanych z poprawą jakości infrastruktury drogowej, poprawą wydolności ochrony zdrowia, a także wykorzystaniem potencjału tkwiącego w dziedzictwie kulturowym. Wszystkie działania programu wpływają na zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy kraju.

Priorytet I. Wsparcie sektorów energetyka i środowisko z Funduszu Spójności

2.1 Wsparcie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych

Poprawa efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych, wspieranie zrównoważonej gospodarki wodnej i gospodarki o obiegu zamkniętym, wspieranie przystosowania do zmian klimatu, a także wzmocnianie ochrony przyrody i zielonej infrastruktury

Priorytet VII. Kultura

4.6 Wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacji społecznych

Planowana interwencja obejmuje rozwój infrastruktury kultury oraz ochronę dziedzictwa kulturowego w celu wzmocnienia ich potencjału w zakresie oddziaływania na rozwój gospodarczy i włączenie społeczne. Efektem planowanych działań będzie wzrost udziału społeczeństwa w życiu kulturalnym oraz podniesienie atrakcyjności turystycznej regionów. Wsparcie ukierunkowane zostanie po pierwsze na tworzenie odpowiednich warunków infrastrukturalnych stymulujących do aktywnego uczestnictwa w kulturze i w życiu społecznym, w tym eliminację barier w dostępie do kultury dla grup z różnych przyczyn wykluczonych.

Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS) to program uwzględniający wsparcie na rzecz: zwiększenia dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami; poprawy sytuacji na rynku pracy; zapewniania opieki nad dziećmi; integracji społecznej; ochrony zdrowia; podnoszenia jakości edukacji i rozwoju kompetencji oraz rozwoju usług społecznych i ekonomii społecznej.

Priorytet I. Lepsze polityki dla rozwoju społecznego

Poprawa dostępu do zatrudnienia i działań aktywizujących na rynku pracy, wspieranie niedyskryminacji, dostosowywanie uczestników rynku pracy do zmian, poprawa włączenia społecznego i integracji społeczno-gospodarczej

Wspieranie dostępu do przystępnej cenowo opieki nad dziećmi i osobami wymagającymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu

Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami

Priorytet III. Równe szanse dla osób z niepełnosprawnościami

Wspieranie aktywnego włączenia społecznego, promowanie równości szans i niedyskryminacji

Priorytet VI. Innowacje społeczne

Opracowywanie, testowanie, upowszechnianie i podejmowanie działań w zakresie włączenia wybranych nowych rozwiązań do polityki lub praktyki

9.6 Podsumowanie komplementarności

Podsumowanie komplementarności w obrębie GPR zaprezentowano na poziomie celów strategicznych i celów operacyjnych. Związane jest to z patrzeniem na proces rewitalizacji jako narzędzia osiągnięcia konkretnych i mierzalnych celów. Dla pełnej prezentacji komplementarności zdecydowano się na wykorzystanie matrycy pokazującej wzajemne zależności pomiędzy poszczególnymi celami procesu, wskazując wiążący rodzaj jej komplementarności. Poniższa matryca prezentuje poszczególne projekty rewitalizacyjne wraz z przypisanymi im kierunkami działań oraz celami strategicznymi.

Cele strategiczne		1. Wzmocnienie poziomu integracji i aktywności społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji.			2. Zagospodarowanie przestrzeni i obiektów w oparciu o ich potencjał przyrodniczy i historyczny.				
Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	1.1 Prowadzenie działań integracyjnych i aktywizujących społecznie mieszkańców obszaru rewitalizacji	1.2 Realizacja działań o charakterze sportowym, rekreacyjnym, edukacyjnym i kulturalnym	1.3 Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez aktywizację zawodową i wyrównywanie szans życiowych mieszkańców	2.1 Zagospodarowanie, uporządkowanie i adaptacja zdegradowanych przestrzeni na potrzeby zaspokajania oferty sportowej, rekreacyjnej i kulturalnej	2.2 Modernizacja, dostosowanie i adaptacja istniejących obiektów zabudowy historycznej	2.3 Wykorzystanie i wzmocnienie potencjału przyrodniczego przestrzeni publicznych i półpublicznych	2.4 Modernizacja i doposażenie infrastruktury komunikacyjnej i infrastruktury towarzyszącej obszarowi rewitalizacji	2.5 Wspieranie działań z zakresu modernizacji tkanki mieszkaniowej i infrastruktury technicznej
1.	Kompleksowa Rewitalizacja Parku "Dolina Górnika" przy ul. Wiejskiej w Chorzowie	✓	✓		✓			✓	
2.	Kompleksowa Rewitalizacja Cwajki poprzez wykorzystanie potencjału Stawu Herman	✓	✓	✓	✓		✓	✓	
3	Adaptacja zabytkowego budynku przy ul. Kalidego 1 w Chorzowie na potrzeby nowej	✓		✓		✓			✓

Cele strategiczne		1. Wzmocnienie poziomu integracji i aktywności społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji.			2. Zagospodarowanie przestrzeni i obiektów w oparciu o ich potencjał przyrodniczy i historyczny.				
Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	1.1 Prowadzenie działań integracyjnych i aktywizujących społecznie mieszkańców obszaru rewitalizacji	1.2 Realizacja działań o charakterze sportowym, rekreacyjnym, edukacyjnym i kulturalnym	1.3 Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez aktywizację zawodową i wyrównywanie szans życiowych mieszkańców	2.1 Zagospodarowanie, uporządkowanie i adaptacja zdegradowanych przestrzeni na potrzeby zaspokajania oferty sportowej, rekreacyjnej i kulturalnej	2.2 Modernizacja, dostosowanie i adaptacja istniejących obiektów zabudowy historycznej	2.3 Wykorzystanie i wzmocnienie potencjału przyrodniczego przestrzeni publicznych i półpublicznych	2.4 Modernizacja i doposażenie infrastruktury komunikacyjnej i infrastruktury towarzyszącej obszarowi rewitalizacji	2.5 Wspieranie działań z zakresu modernizacji tkanki mieszkaniowej i infrastruktury technicznej
	siedziby Oddziału Historii Miasta i Regionu Muzeum Hutnictwa w Chorzowie								
4	Rewitalizacja przestrzeni publicznych podobszaru Chorzów Batory	✓				✓	✓	✓	✓
5	Zagospodarowanie terenu u zbiegu ulic Siemianowickiej i Kasprowicza – II etap		✓		✓		✓	✓	
6	Zielony Szlak Wolności	✓			✓		✓	✓	
7	Remont i przebudowa obiektu Hala Wystaw „Kapelusz” wraz z otoczeniem		✓			✓	✓		

Cele strategiczne		1. Wzmocnienie poziomu integracji i aktywności społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji.			2. Zagospodarowanie przestrzeni i obiektów w oparciu o ich potencjał przyrodniczy i historyczny.				
Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	1.1 Prowadzenie działań integracyjnych i aktywizujących społecznie mieszkańców obszaru rewitalizacji	1.2 Realizacja działań o charakterze sportowym, rekreacyjnym, edukacyjnym i kulturalnym	1.3 Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez aktywizację zawodową i wyrównywanie szans życiowych mieszkańców	2.1 Zagospodarowanie, uporządkowanie i adaptacja zdegradowanych przestrzeni na potrzeby zaspokajania oferty sportowej, rekreacyjnej i kulturalnej	2.2 Modernizacja, dostosowanie i adaptacja istniejących obiektów zabudowy historycznej	2.3 Wykorzystanie i wzmocnienie potencjału przyrodniczego przestrzeni publicznych i półpublicznych	2.4 Modernizacja i doposażenie infrastruktury komunikacyjnej i infrastruktury towarzyszącej obszarowi rewitalizacji	2.5 Wspieranie działań z zakresu modernizacji tkanki mieszkaniowej i infrastruktury technicznej
8	Rewitalizacja z rekonstrukcją Hali Targowej, nawiązującą do funkcji pierwotnych oraz nadająca funkcje społeczne	✓		✓		✓		✓	

9.7 Dostępność

Wszelkie przedsięwzięcia realizowane w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji, zarówno z listy podstawowej jak i uzupełniającej będą realizowane zgodnie z przepisami Ustawy z dnia 19 lipca 2019 roku o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. z 2022 r. poz. 2240). Zgodnie z art. 2 ust. 3 ustawy, osoba ze szczególnymi potrzebami to osoba, która ze względu na swój stan zdrowia musi podjąć dodatkowe działania lub zastosować dodatkowe środki w celu przezwyciężenia bariery, aby uczestniczyć w różnych sferach na zasadzie równości z innymi osobami. Osobą taką może być osoba z niepełnosprawnością ruchową, umysłową, starsza, niewidoma, niesłysząca, poruszająca się za pomocą kul, chodzików, kobiety w ciąży itd.).

Przytoczone przepisy wskazują na konieczność zastosowania rozwiązań spełniających minimalne wymagania w zakresie zapewnienia dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami.

1. **W zakresie dostępności architektonicznej** będą stosowane następujące udogodnienia:

- zapewnienie wolnych od barier poziomych i pionowych przestrzeni komunikacyjnych budynków,
- instalacja urządzeń lub zastosowanie środków technicznych oraz rozwiązań architektonicznych w budynku, które umożliwiają dostęp do wszystkich pomieszczeń, z wyłączeniem pomieszczeń technicznych,
- zapewnienie informacji na temat rozkładu pomieszczeń w budynku, co najmniej w sposób wizualny i dotykowy lub głosowy,
- zapewnienie wstępu do budynku osobie korzystającej z psa asystującego, o którym mowa w art. 2 pkt 11 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 573 i 1981 oraz z 2022 r. poz. 558, 1700 i 1812),
- zapewnienie osobom ze szczególnymi potrzebami możliwości ewakuacji lub ich uratowania w inny sposób.

2. **W zakresie dostępności cyfrowej** zastosowane zostaną udogodnienia przewidziane w ustawie o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych (Dz. U. 2023 poz. 82).

3. **W zakresie dostępności informacyjno-komunikacyjnej** zostaną spełnione następujące wymagania:

- obsługa z wykorzystaniem środków wspierających komunikowanie się, o których mowa w art. 3 pkt 5 ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach

komunikowania się (Dz. U. z 2023 r. poz. 20), lub przez wykorzystanie zdalnego dostępu online do usługi tłumacza przez strony internetowe i aplikacje,

- instalacja urządzeń lub innych środków technicznych do obsługi osób słabosłyszących, w szczególności pętli indukcyjnych, systemów FM lub urządzeń opartych o inne technologie, których celem jest wspomaganie słyszenia,
- zapewnienie na stronie internetowej danego podmiotu informacji o zakresie jego działalności – w postaci elektronicznego pliku zawierającego tekst odczytywalny maszynowo, nagrania treści w polskim języku migowym oraz informacji w tekście łatwym do czytania,
- zapewnienie, na wniosek osoby ze szczególnymi potrzebami, komunikacji z podmiotem publicznym w formie określonej w tym wniosku.

10. Indykatywne ramy finansowe

Zgodnie z przepisami i art. 15.1 ustawy o rewitalizacji w Gminnym Programie Rewitalizacji Miasta Chorzów do roku 2030 konieczne jest wskazanie szacunkowych ram finansowych oraz źródeł finansowania. Warto podkreślić, że dywersyfikacja źródeł finansowania przyczyni się do efektywnej realizacji zaplanowanych przedsięwzięć. Wśród źródeł finansowania projektów zapisanych w GPR największe znaczenie mają środki własne budżetu gminy, środki budżetu państwa, fundusze europejskie oraz inne środki krajowe i zagraniczne. Realizacja przedsięwzięć będzie w dużej mierze zależna od możliwości pozyskania zewnętrznych źródeł wsparcia.

Tabela 22 Indykatywne ramy finansowe

Lp.	Tytuł	Realizator	Miejsce	pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	pochodzące ze źródeł prywatnych	pochodzące z funduszy UE np: EFRR, EFS, FS	pochodzące z innych źródeł	suma
1	Kompleksowa Rewitalizacja Parku "Dolina Górnika" przy ul. Wiejskiej w Chorzowie	Miasto Chorzów	OR Maciejkowice	1 050 000 zł	- zł	5 950 000 zł	- zł	7 000 000 zł
2	Kompleksowa Rewitalizacja Cwajki poprzez wykorzystanie potencjału Stawu Herman	Miasto Chorzów	OR Chorzów II	3 090 000 zł	- zł	6 910 000 zł	- zł	10 000 000 zł
3	Adaptacja zabytkowego budynku przy ul. Kalidego 1 w Chorzowie na potrzeby nowej siedziby Oddziału Historii Miasta i Regionu Muzeum Hutnictwa w Chorzowie	Miasto Chorzów	OR Chorzów II	1 135 000 zł	- zł	6 250 000 zł	- zł	7 385 000 zł
4	Rewitalizacja przestrzeni publicznych podobszaru Chorzów Batory	Miasto Chorzów	OR Centrum	1 002 000 zł	- zł	4 800 000 zł	- zł	5 802 000 zł
5	Zagospodarowanie terenu u zbiegu ulic Siemianowickiej i Kasprowicz – II etap	Miasto Chorzów	OR Chorzów Stary	88 000 zł	- zł	490 000 zł	- zł	578 000 zł
6	Zielony Szlak Wolności	Miasto Chorzów	OR Centrum	450 000 zł	- zł	2 550 000 zł	- zł	3 000 000 zł
7	Remont i przebudowa obiektu Hala Wystaw „Kapelusz” wraz z otoczeniem	Park Śląski Spółka Akcyjna	Park Śląski Poza OR	5 000 000 zł	2 000 000 zł	85 000 000 zł	8 000 000 zł	100 000 000 zł
8	Rewitalizacja z rekonstrukcją Hali Targowej, nawiązującą do funkcji pierwotnych oraz nadająca funkcje społeczne	„Browar Racibórz” Jerzy Łazarczyk	Poza obszarem rewitalizacji	20 000 000 zł	7 000 000 zł	28 000 000 zł	15 000 000 zł	70 000 000 zł
Razem				31 815 000 zł	9 000 000 zł	139 950 000 zł	23 000 000 zł	203 765 000 zł
Projekty Miasta Chorzowa				6 815 000 zł	- zł	26 950 000 zł	- zł	33 765 000 zł

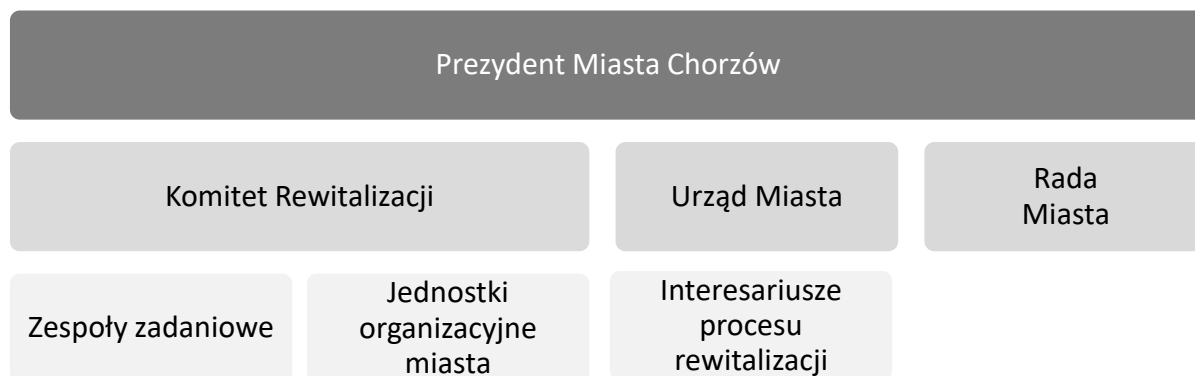
Źródło: opracowanie własne.

Na podstawie prowadzonych szacunków ogólny koszt realizacji wszystkich przedsięwzięć rewitalizacji wynosi 203 765 000,00 zł, w tym przedsięwzięcia zgłoszone przez Miasto Chorzów 33 765 000,00 zł.

11. Opis struktury zarządzania

Zgodnie z art. 3 ust. 1 Ustawy o rewitalizacji, zadaniem własnym samorządu szczebla gminnego jest przygotowanie, koordynowanie i tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji, a także jej prowadzenie. Głównymi stronami przy wdrażaniu Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Chorzów są:

- Prezydent Miasta Chorzów (z pomocą Urzędu Miasta i jej komórkami organizacyjnymi) - organ wykonawczy w mieście, odpowiedzialny za wdrażanie programu rewitalizacji, ma prawo powołać zespoły zadaniowe w celu usprawnienia zarządzaniem większymi zadaniami rewitalizacyjnymi. Zespoły te mają rzetelnie przygotować przedsięwzięcia od strony technicznej (przygotowanie warunków zamówienia, przeprowadzenie postępowania przetargowego, kontrola nad poszczególnymi etapami prac itd.),
- Rada Miasta - zgodnie z przepisami ustaw ustrojowych regulujących zasady działania jednostek samorządu terytorialnego, uchwała ona program rewitalizacji, akceptuje jego zmiany, zatwierdza środki finansowe na przedsięwzięcia rewitalizacyjne w budżecie miasta,
- Komitet Rewitalizacji – jego rolą jest doradztwo w zakresie prawidłowej realizacji założeń GPR oraz prowadzenie dialogu pomiędzy poszczególnymi interesariuszami i organami miasta.

Komitet Rewitalizacji stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełni funkcję opiniodawczo-doradczą Prezydenta. Komitet może inicjować również partnerstwa między samorządem a partnerami projektowymi w celu realizacji przedsięwzięć zapisanych w GPR. Zasady wyznaczania składu oraz zasady działania Komitetu Rewitalizacji określa Rada Miasta Chorzów w drodze uchwały, zapewniając przejrzysty mechanizm wyłaniania przez interesariuszy ich przedstawicieli, przed uchwaleniem GPR albo w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące licząc od dnia jego uchwalenia. Podjęcie uchwały w tej sprawie będzie poprzedzone konsultacjami społecznymi.

12. System monitoringu, ocena aktualności i stopnia realizacji GPR

Przyjęty w dokumencie system monitoringu opracowany został w celu dokonywania systematycznej oceny postępów i stopnia zaawansowania procesu rewitalizacji. Ocena ta dokonywana jest na wszystkich etapach wdrażania zapisów Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Chorzów do roku 2030 a prowadzona jest na bazie informacji z raportów z przebiegu realizacji jego projektów i przedsięwzięć. Przyjęty system składa się z monitorowania postępu realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych realizowanego corocznie oraz oceny stopnia aktualności (ewaluacji) GPR realizowanej w cyklach 3 letnich. Ocena 3 letnia stanowi podstawę do wszczęcia procedury aktualizacji GPR. Kontroli poddawane będą przede wszystkim kwestie finansowe procesu rewitalizacji, a monitoring będzie prowadzony w odniesieniu do wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację GPR — prywatnych, społecznych oraz publicznych. Za utrzymanie kontaktu z tymi podmiotami odpowiedzialny będzie Koordynator procesu rewitalizacji. Metodologia prowadzenia monitoringu GPR zapewnia odciążenie biurokratyczne względem Urzędu Miasta Chorzów. Przyjęte ramy monitoringu GPR są zgodne z regulacjami prawnymi zawartymi w Ustawie o rewitalizacji.

12.1 Monitorowanie postępu realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Monitoring postępu realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych będzie polegał na bieżącym pozyskiwaniu informacji na temat postępów rzeczowych ich realizacji oraz kontroli zgodności z przyjętymi założeniami. Podstawowymi informacjami podlegającymi analizie w ramach monitoringu realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych będą dane ilościowe i jakościowe, dotyczące przede wszystkim terminowości realizacji zaplanowanej w harmonogramie oraz ich skuteczności w odniesieniu do zakładanych wskaźników produktu i rezultatu. Monitoring wymaga zatem utrzymywania stałego kontaktu z podmiotami realizującymi przedsięwzięcia rewitalizacyjne.

Monitoring będzie się odbywał w cyklach rocznych za pomocą przygotowanych kart projektów. Podmiot odpowiedzialny za realizację przedsięwzięcia rewitalizacyjnego będzie zobligowany do wypełnienia karty projektu, zgodnie z załączonym wzorem. Przedstawiony wzór może podlegać modyfikacjom w uzasadnionych przypadkach (jeśli np. realizowane zadanie tego wymaga lub jest bardziej skomplikowane). Sporządzone karty powinny zostać przekazane do Urzędu Miasta Chorzów do dnia 31 grudnia danego roku. W oparciu o przekazane informacje do 31 stycznia następnego roku sporządzony zostanie raport z postępu realizacji GPR, który zostanie przekazany Komitetowi Rewitalizacji jako źródło wiedzy o postępach w realizacji GPR.

Tabela 23 Wzór karty monitorowania przedsięwzięcia rewitalizacyjnego

Nazwa projektu	
Cel ogólny realizacji projektu	
Krótki opis działań	
Realizator (wydział/referat/inne)	
Miejsce realizacji (adres)	
Monitorowane wskaźniki	
Wydatkowane środki finansowe	
Zaawansowanie realizacji/przygotowania do realizacji	
Planowana data zakończenia (oddania do użytku/realizacji) projektu	
Data sporządzenia karty	

Źródło: opracowanie własne.

Za pozyskanie danych (wartości wskaźników produktu i rezultatu) i przekazanie ich do Wydziału Rozwoju i Funduszy Zewnętrznych odpowiedzialni są realizatorzy poszczególnych przedsięwzięć zgodnie z kartami przedsięwzięć rewitalizacyjnych opisanymi w rozdziale 8. Wypełnione karty należy przekazać najpóźniej do 1 grudnia danego roku. Sporządzone karty winny zostać przekazane do Wydziału Rozwoju i Funduszy Zewnętrznych natomiast pracownik merytoryczny przedmiotowego referatu na podstawie zgromadzonych kart sporządzi raport z realizacji projektów GPR do 31 grudnia danego roku. Przedmiotowy raport zostanie przekazany Komitetowi Rewitalizacji i będzie stanowił źródło wiedzy o bieżących postępach w realizacji GPR.

12.2 Ewaluacja i ocena aktualności GPR

Ocena aktualności i stopnia realizacji GPR (ewaluacja) będzie realizowana w cyklach trzyletnich. Jej celem jest analiza stopnia realizacji poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych zawartych w programie oraz przedstawienie ich rezultatów. Ocena stanowi podstawę do ewentualnej modyfikacji i aktualizacji GPR.

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji:

- Gminny Program Rewitalizacji podlega ocenie aktualności i stopnia realizacji, dokonywanej przez Prezydenta Miasta co najmniej raz na 3 lata, zgodnie z systemem monitorowania i oceny określonym w tym programie.
- Ocena sporządzona przez Prezydenta Miasta podlega zaopiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji oraz ogłoszeniu na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej.
- W przypadku stwierdzenia, że gminny program rewitalizacji wymaga zmiany, Prezydent Miasta występuje do Rady Miasta z wnioskiem o jego zmianę. Do wniosku załącza się opinię, o której mowa w ust. 2.

- W przypadku stwierdzenia, w wyniku przeprowadzonej oceny stopnia realizacji gminnego programu rewitalizacji, osiągnięcia celów rewitalizacji w nim zawartych, Rada Miasta uchyla uchwałę w sprawie gminnego programu rewitalizacji w całości albo w części, z własnej inicjatywy albo na wniosek Prezydenta Miasta.

Poniżej przedstawiono wskaźniki monitorowania celów GPR, zgodnych ze wskaźnikami użytymi do delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

Wskaźniki monitorowania osiągnięcia celów GPR

Tabela 24 Wskaźniki monitorowania osiągnięcia celów GPR

Wskaźnik	Wartość wskaźnika dla gminy (2021)	Źródło danych	Wartość docelowa wskaźnika
Cel strategiczny 1: Wzmocnienie poziomu integracji i aktywności społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji.			
Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców	14,2	dane GUS	spadek
Liczba klientów korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	22,0	dane OPS	spadek
Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	101,7	dane GUS	wzrost
Liczba głosów oddanych w budżecie obywatelskim na 1000 mieszkańców	84,5	UM Chorzów	wzrost
Liczba organizacji pozarządowych ogółem na 1000 mieszkańców	2,8	UM Chorzów	wzrost
Cel strategiczny 2: Zagospodarowanie przestrzeni i obiektów w oparciu o ich potencjał przyrodniczy i historyczny.			
Liczba punktów użyteczności publicznej na 1000 mieszkańców	5,1	BDOT (Baza danych obiektów topograficznych)	wzrost
Udział terenów zielonych w powierzchni ogółem	35,6	BDOT (Baza danych obiektów topograficznych)	wzrost
Dostępność komunikacyjna	0,3	BDOT (Baza danych obiektów topograficznych)	wzrost
Udogodnienia dla osób ze szczególnymi potrzebami na 1 ha	0,2	UM Chorzów	wzrost

Źródło: opracowanie własne

W ramach oceny aktualności GPR przeprowadzane będą następujące czynności:

1. Podmiot odpowiedzialny za realizację danego zadania zapisanego w GPR, sporządza sprawozdanie z realizacji zadania i ankietę ewaluacyjną tego zadania, uwzględniające w szczególności poziom osiągnięcia zakładanych wskaźników realizacji przedsięwzięcia oraz jego oddziaływanie na mieszkańców obszaru rewitalizacji.
2. Informację dotyczącą stopnia szczegółowości zadania i ankietę ewaluacyjną podmiot odpowiedzialny przekazuje do Koordynatora rewitalizacji.
3. Koordynator rewitalizacji pozyskuje dane ilościowe i jakościowe od realizatorów przedsięwzięć rewitalizacyjnych (ankieta ewaluacyjna). Zabieg ten służy ocenie poziomu osiągnięcia zakładanych wskaźników realizacji przedsięwzięcia oraz jego oddziaływanie na mieszkańców obszaru rewitalizacji.
4. Koordynator rewitalizacji sprawdza kompletność otrzymanych informacji nt. stopnia realizacji zadań oraz weryfikuje ankiety. W przypadku stwierdzenia uchybień, odsyła ją do właściwego wydziału / biura lub kierownika jednostki organizacyjnej w celu naniesienia poprawek. Poprawnie wypełnione ankiety ewaluacyjne zostają skompletowane i poddane analizie.
5. Koordynator rewitalizacji na podstawie zebranych informacji aktualizuje poziom zrealizowanych celów rewitalizacji zamieszczony w tabeli wskaźników monitorowania celów GPR, przygotowuje zbiorczy raport, który przekazuje do Prezydenta Chorzowa.
6. Prezydent Chorzowa zatwierdza raport i przekazuje go Komitetowi Rewitalizacji. Raport będzie stanowił podstawę sformułowania zaleceń na kolejne lata wdrażania GPR.
7. Komitet Rewitalizacji opiniuje raport i przekazuje swoje uwagi i zalecenia Prezydentowi Chorzowa.
8. Prezydent Chorzowa po uzyskaniu opinii Komitetu Rewitalizacji przekazuje go niezwłocznie do akceptacji Radzie Miasta.

Poniżej zaprezentowano strukturę uprawnień i odpowiedzialności w ramach ewaluacji.

Tabela 25 Organizacja procesu ewaluacji GPR Chorzów

Stanowisko	Uprawnienie	Odpowiedzialność
Prezydent Chorzowa	Wskazanie terminów i sposobów wykonania zadań, zatwierdzenie raportu z ewaluacji okresowej (raz na 3 lata)	Za zrealizowanie zadań przewidzianych na dany okres sprawozdawczy, terminowe przekazanie raportu z ewaluacji okresowej Komitetowi Rewitalizacyjnemu i ogłoszenie w gminnym Biuletynie Informacji Publicznej
Komitet Rewitalizacji	Opiniowanie raportu z ewaluacji okresowej	Formułowanie zaleceń i opinii dotyczących wdrażania GPR
Prezydent Chorzowa	Zatwierdzenie treści dokumentu	

Stanowisko	Uprawnienie	Odpowiedzialność
Prezydent Chorzowa	Ostateczna weryfikacja raportu	Rzetelność raportu, terminowe przekazanie raportu do zatwierdzenia i do opiniowania Komitetowi Rewitalizacji
Koordinator rewitalizacji	1. Sprawdzenie poprawności danych dot. realizowanych zadań, sporządzenie raportu zbiorczego z realizacji zadań ujętych w GPR 2. Uzyskanie danych ilościowych i jakościowych od realizatorów przedsięwzięć.	Skompletowanie informacji nt. stanu realizacji zadań, skompletowanie ankiet, przygotowanie raportu zbiorczego na podstawie otrzymanych informacji, weryfikacja wskaźników realizacji GPR
Pracownicy merytoryczni Urzędu Miasta i kierownicy jednostek organizacyjnych	Realizacja zadań ujętych w GPR, sporządzenie sprawozdania z realizacji tych zadań i przygotowanie ankiety ewaluacyjnej	Efektywne (sprawne i skuteczne) wykonanie zadań, terminowe przekazanie informacji nt. stopnia realizacji zadań i ankiet do Wydziału Rozwoju i Funduszy Zewnętrznych
Podmioty prywatne i publiczne; partnerzy (inne niż jednostki gminne)	Realizacja zadań ujętych w GPR, wypełnienie ankiet dostarczonych przez Wydziału Rozwoju i Funduszy Zewnętrznych	Efektywne (sprawne i skuteczne) wykonanie zadań, terminowe przekazanie ankiet

Źródło: opracowanie własne

12.3 Aktualizacja GPR

W przypadku zmiany uwarunkowań wewnętrznych lub zewnętrznych mających wpływ na realizację założeń GPR, możliwe jest dokonanie aktualizacji dokumentu. Ważnym czynnikiem jest tu m.in. występowanie problemów ograniczających możliwości realizacji poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych lub warunkujących niską efektywność podejmowanych działań, bądź możliwość pozyskania środków finansowych na realizację przedsięwzięć z listy uzupełniającej. Aktualizacja gminnego programu rewitalizacji następuje w trybie, w jakim był on uchwalony. Procedura ta obejmuje zatem następujące etapy:

- Ocena aktualności i stopnia realizacji GPR (co najmniej raz na 3 lata).
- Opiniowanie oceny przez Komitet Rewitalizacji.
- Ogłoszenie zaopiniowanej oceny na stronie internetowej gminy i w BIP.
- Wniosek do Rady Miasta o zmianę programu rewitalizacji.
- Dokonanie zmian w GPR.
- Konsultacje społeczne aktualizowanego programu rewitalizacji.
- Opiniowanie, procedura środowiskowa - nie wymaga uzyskania opinii i przeprowadzenia konsultacji społecznych taka zmiana gminnego programu rewitalizacji, która nie dotyczy podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz nie wymaga zmiany uchwały dotyczącej ustanowienia na obszarze rewitalizacji Specjalnej Strefy Rewitalizacji (jeżeli w gminie ustanowiona została Specjalna Strefa Rewitalizacji).

- Podjęcie uchwały.

12.4 Harmonogram realizacji

W poniższej tabeli zaprezentowano ramowy harmonogram realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Chorzów do roku 2030. Okresy realizacji poszczególnych działań rewitalizacyjnych zostały zawarte w opisie podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Tabela 26 Harmonogram rewitalizacji

Etap prac	Okres realizacji
Uchwalenie Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Chorzów do roku 2030	2024 r.
Powołanie i rozpoczęcie prac przez Komitet Rewitalizacji	2024 r. (w ciągu 3 miesięcy od uchwalenia GPR)
Wprowadzenie zaplanowanych inwestycji do Wieloletniej Prognozy Finansowej Miasta Chorzów	Niezwłocznie po uchwaleniu GPR
Posiedzenia Komitetu Rewitalizacji	Od 2024 do 2030 (przynajmniej jedno posiedzenie w ciągu roku)
Realizacja przedsięwzięć zaplanowanych w ramach GPR	Od 2024 do 2030
Monitoring	Od 2024 r. do 2030 r. (realizowany systematycznie w okresach rocznych)
Ewaluacja	Od 2024 r. do 2030 r. (realizowana w okresach trzyletnich)
Komunikacja społeczna GPR	Od 2023 r. do 2030 r.

Źródło: opracowanie własne.

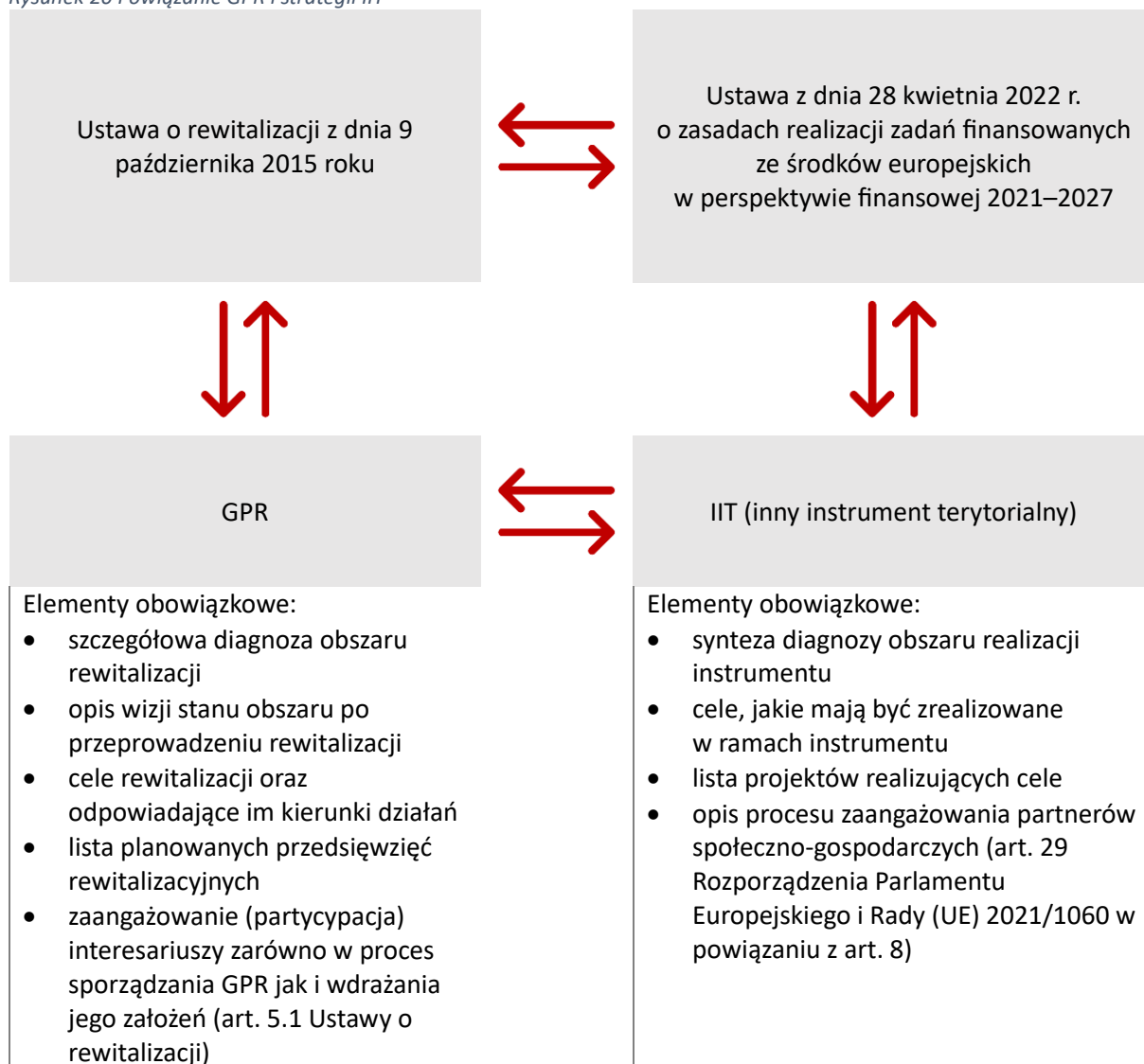
12.5 Koszty zarządzania

Nie przewiduje się konieczności ponoszenia dodatkowych kosztów zarządzania w związku z realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Chorzów do roku 2030. Całość procesu wdrażania, monitoringu i ewaluacji będzie realizowana przez pracowników Urzędu Miasta w ramach obowiązków służbowych, w związku z czym nie przewiduje się ponoszenia dodatkowych kosztów związanych z obsługą procesu. Ponadto praca w Komitecie Rewitalizacji, który bierze udział w procesie zarządzania GPR, ma charakter społeczny, doradczy. W przypadku ewaluacji dopuszcza się jednak zlecenie opracowania badania ewaluacyjnego podmiotowi zewnętrznemu. Zaangażowanie wyspecjalizowanego podmiotu realizującego tego typu usługi możliwe będzie w przypadku dysponowania wolnymi środkami w budżecie miasta.

13. GPR jako strategia IIT (inny instrument terytorialny)

Ustawa z dnia 28 kwietnia 2022 roku o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027 daje możliwości pełnienia przez GPR funkcji strategii IIT (Inny Instrument Terytorialny) w zakresie zaplanowanych dla GPR działań finansowanych ze środków polityki spójności. Poniżej przedstawiono schemat powiązań pomiędzy GPR, a strategią IIT jako szczególnym narzędziem umożliwiającym pozyskiwanie środków z Funduszy Europejskich.

Rysunek 20 Powiązanie GPR i strategii IIT

Źródło: opracowanie własne na podstawie ustawy o rewitalizacji oraz Zasad realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce.

Regulacje wykonawcze Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej wskazują, iż Gminny Program Rewitalizacji Miasta Chorzów do roku 2030 pełni także funkcję strategii IIT, ponieważ uwzględniono w nim obowiązkowe elementy strategii IIT.

Tabela 27 Elementy obowiązkowe strategii IIT w odniesieniu do poszczególnych rozdziałów GPR

Numer rozdziału GPR	Element obowiązkowy strategii IIT
4 i 5	Synteza diagnozy obszaru realizacji IIT wraz z analizą problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych, w tym wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych
8	Lista projektów realizujących cele, o których mowa w pkt 2, wraz z informacją na temat sposobu ich wskazania oraz powiązania z innymi projektami
7	Cele, jakie mają być zrealizowane w ramach IIT, ze wskazaniem wykorzystanego podejścia zintegrowanego, oczekiwanych wskaźników rezultatu i produktu powiązanych z realizacją właściwego programu
14	Opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwe podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie, podmioty działające na rzecz ochrony środowiska oraz podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem planu działań IIT

Źródło: opracowanie własne.

Przepisy ustawy o rewitalizacji dotyczące uspołecznienia procesu tworzenia i wdrażania gminnego programu rewitalizacji nawiązują do obowiązkowego elementu Strategii IIT - jakim jest opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych (...). Ustawa o rewitalizacji wskazuje obligatoryjne formy zaangażowania społeczności lokalnej w proces tworzenia i wdrażania GPR, określa katalog interesariuszy rewitalizacji oraz katalog podmiotów uprawnionych do tworzenia komitetu rewitalizacji i udziału w procesie opiniowania GPR (w szczególności art. 5.1 – partycypacja społeczna; 6.1 – konsultacje społeczne; 7.1 – komitet rewitalizacji w powiązaniu z artykułem 2.2 – interesariusze rewitalizacji i artykułem 17.1 – proces opiniowania).

14. Uspołecznienie dokumentu i proces partycypacji społecznej

14.1 Uspołecznienie opracowania GPR

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Chorzów do roku 2030 powstał przy współudziale szerokiego grona interesariuszy rewitalizacji uwzględniającego kategorie interesariuszy uwzględnionych w art. 2 ust. 2 Ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji. W ramach uczestników całego procesu znaleźli się zatem zarówno mieszkańcy Chorzowa, w tym w szczególności mieszkańcy podobszarów rewitalizacji, w tym właściciele, użytkownicy obiektów znajdujących się na terenie opracowania, przedstawiciele podmiotów i mieszkańców związanych z organizacjami społecznymi, w tym zajmującymi się działaniami na rzecz ochrony środowiska oraz działających na rzecz włączenia społecznego, przedstawiciele podmiotów gospodarczych oraz instytucji publicznych, w tym w szczególności lokalnego samorządu i powiązanych z nim jednostek. Działania uspołeczniające polegały na poznaniu oczekiwań i potrzeb interesariuszy, które realizowano zgodnie z zapisami ustawy określonymi w art. 3.2 tj. z zachowaniem jawności i przejrzystości działań, zapewniającym udział interesariuszy na każdym etapie prac, w sposób zapobiegający wykluczeniu interesariuszy z realizowanych działań.

W trakcie działań uspołeczniających dążono do szerokiego włączenia interesariuszy określonych w ustawie o rewitalizacji oraz zapewnienia udziału partnerów społeczno-gospodarczych określonych w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. oraz ustawie wdrożeniowej, obejmujących podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie, podmioty działające na rzecz ochrony środowiska, organizacje pozarządowe, podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji i in. Oprócz informowania o prowadzonych działaniach, do licznych podmiotów i przedstawicieli środowisk partnerów społeczno-gospodarczych miasta, skierowane zostały dedykowane zaproszenia w formie mailowej i telefonicznej, w celu zwiększenia ich udziału w realizowanym procesie.

W ramach partycypacji społecznej stanowiącej istotny element uspołecznienia prac, Urząd Miasta Chorzów organizował konsultacje społeczne na poszczególnych etapach opracowywanego dokumentu.

1

Konsultacje w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

Pierwszym etapem, na którym włączono wymienionych interesariuszy w proces opracowania GPR, było przeprowadzenie konsultacji uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie miasta. Konsultacje zostały ogłoszone na podstawie art. 5a ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz.

U. z 2023 r. poz. 40), art. 6 ust. 2 oraz art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2021 r. poz. 485, z 2023 r. poz. 28). Zasady, tryb i termin przeprowadzenia konsultacji społecznych dotyczących projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie określa Zarządzenie nr OR.228.2022 Prezydenta Miasta Chorzów z dnia 2 grudnia 2022 r. Konsultacje społeczne prowadzone były w terminie od 12 grudnia 2022 r. do 13 stycznia 2023 r. Zostały przeprowadzone w następujących formach:

- zbierania uwag w postaci elektronicznej, poprzez wypełnienie formularza konsultacyjnego, dostępnego na stronie internetowej Urzędu Miasta Chorzów www.chorzow.eu oraz www.bip.chorzow.eu,
- zbierania uwag w postaci papierowej poprzez wypełnienie formularza konsultacyjnego dostępnego w Urzędzie Miasta Chorzów oraz na stronie internetowej Urzędu Miasta Chorzów,
- wypełnienie elektronicznego formularza ankiety, dostępnej na stronie internetowej Urzędu Miasta Chorzów,
- dwóch otwartych spotkań z interesariuszami procesu rewitalizacji, które odbyły się w dniach 12 grudnia 2022 r. o godz. 17.00 w lokalu „CUMA” przy ul. Wolności 3 oraz 9 stycznia 2023 r. o godz. 17.00 w Centrum Inicjatyw Społecznych przy ul. 3 Maja 18.

Akcja informacyjna konsultacji społecznych projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Miasta Chorzów odbywała się m.in. poprzez zamieszczenie informacji o planowanych konsultacjach wraz z podaniem ich form, w tym terminów spotkań:

- na portalach poświęconych wydarzeniom w mieście: www.chorzow.eu, www.chorzowianin.pl, www.tubachorzowa.pl oraz na portalu Facebook Miasta Chorzów;
- w prasie lokalnej: Twój Chorzów (bezpłatny periodyk dystrybuowany bezpośrednio do skrzynek pocztowych mieszkańców oraz poprzez Urząd Miasta Chorzów w jednostkach miejskich);
- na plakatach formatu B2, rozmieszczonych na obszarze miasta w następujących punktach: Urząd Miasta Chorzów, słupy ogłoszeniowe na terenie całego miasta, Miejska Biblioteka Publiczna wraz z filiami, domy kultury, instytucje miejskie generujące duży ruch mieszkańców, tj. Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy, Miejski Ośrodek Rekreacji i Sportu wraz ze swoimi „jednostkami”, tj.: Kompleks sportowy „Hajduki” (basen, fitness, hala sportowa), Hala sportowa wraz z Centrum

Fitness przy ul. Dąbrowskiego, basen miejski przy Placu powstańców Śląskich 1, Centrum Rehabilitacji. Wszystkie te jednostki stanowią miejsca aktywności lokalnej skupiające mieszkańców (spotkania hobbystyczne, Klub Pracy, Klub zaradnej mamy, punkt porad obywatelskich, treningi przeciwdziałania przemocy w rodzinie, kursy samoobrony itp.);

- w Centrum Integracji Międzypokoleniowej, gdzie działa Strefa Wolontariatu, Klub Seniora wraz z Chorzowską Radą Seniorów oraz Klub Malucha - CIM skupia zarówno osoby starsze , jak i pokolenie młodych rodziców, którzy chętnie i aktywnie korzystają z jego oferty ;
- w siedzibie Górnośląskiego Uniwersytetu III Wieku, ul. Urbanowicza 2 - aktywnie działający podmiot, skupiający aktywnych seniorów nieczynnych zawodowo, niezależnie od wieku i dotychczasowego wykształcenia, zainteresowanych doksztalcaniem i rozwojem swoich zainteresowań.

Ponadto, zastosowano wysyłkę mailową z informacjami dotyczącymi konsultacji społecznych, skierowaną m.in. do radnych Rady Miasta Chorzów, Chorzowskiej Rady Seniorów, Rady Dzielnicy Maciejowice, fundacji, stowarzyszeń, jednostek miejskich.

Powiadomienie o rozpoczęciu konsultacji społecznych zostało upublicznione w dniu 9 grudnia 2022 r. na stronie internetowej Urzędu Miasta Chorzów www.chorzow.eu oraz www.bip.chorzow.eu.

- <https://mieszkancy.chorzow.eu/article/rewitalizacja>
- <https://bip.chorzow.eu/index.php?kat=167032090838007150>

W wyniku konsultacji złożono 4 wnioski. Ankietę dotyczącą rewitalizacji wypełniło natomiast 139 osób. Przyjęty sposób konsultacji wypełnia ustawowe wymagania w zakresie konieczności stosowania form konsultacji społecznych.

2

Przystąpienie do opracowywania GPR – podjęcie Uchwały nr LXI/972/2023 Rady Miasta Chorzów z dnia 30 marca 2023 r. o przystąpieniu do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Chorzów do roku 2030.

3

Nabór przedsięwzięć rewitalizacyjnych - pozwala interesariuszom w sposób rzeczywisty wpływać na działania, jakie podjęte zostaną w mieście w kolejnych latach. Propozycje przedsięwzięć lub projektów do realizacji w GPR można było zgłosić w terminie od 17 kwietnia 2023 r. do 21 maja 2023 r. Zainteresowane osoby mogły złożyć propozycje przedsięwzięć w formie papierowej jak i elektronicznej.

W trakcie naboru projektów prowadzono warsztaty oraz spacerzy badawcze po wyznaczonych podobszarach rewitalizacji. Łącznie w spotkaniach wzięło udział 41 osób. Spotkania odbywały się:

- Podobszar Maciejkowice – w dniu 19.04.2023 r. o godz. 16:30, zbiórka: Restauracja Bartek, ul. Wiejska 30, Dolina Górnika (11 uczestników);
- Podobszar Chorzów Stary – w dniu 19.04.2023 r. o godz. 18:00, zbiórka: SDK, ul. Siemianowicka 59; (11 uczestników);
- Podobszar Centrum – w dniu 20.04.2023 r. o godz. 16:30, zbiórka: CUMA, ul. Wolności 3; (9 uczestników);
- Podobszar Chorzów II – w dniu 24.04.2023 r. o godz. 16:30, zbiórka: CIS, ul. 3 Maja 18; (5 uczestników);
- Podobszar Chorzów Batory – w dniu 24.04.2023 r. o godz. 18:30, zbiórka MDK Batory, ul. Batorego 6; (5 uczestników).

W wyniku naboru projektów zgłoszono łącznie 28 propozycji przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Wśród wnioskodawców znaleźli się:

- Samorząd terytorialny oraz jego jednostki organizacyjne,
- Osoby fizyczne,
- Przedsiębiorcy.

Oprócz szerokiego informowania o prowadzonym procesie naboru przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz planowanych warsztatach i spacerach badawczych, pracownicy Urzędu Miasta wysłali dedykowane zaproszenie do uczestnictwa w konsultacjach (w tym spacerach badawczych i ankiecie) zostały wysłane mailem do: Radnych Miasta Chorzów, pracowników Urzędu Miasta Chorzów oraz podległych mu jednostek (m.in. PUP, OPS, PGM, MORIS, domy kultury), Rady Dzielnicy Maciejkowice, Chorzowskiej Rady Seniorów, Młodzieżowej Rada Miasta, Zespołu ds. opracowania GPR do 2030 roku, Parku Śląskiego S.A., Stowarzyszenia na Rzecz Zabytków Fortyfikacji Pro Fortalicium (OZ Chorzów Maciejkowice), Domu Aniołów Stróżów (OR Batory) i in.

Po korektach i konsultacjach z autorami przedsięwzięć finalnie na liście podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych znalazło się 8 propozycji projektowych, a kolejnych 8 trafiło na listę przedsięwzięć uzupełniających.

4

Konsultacje społeczne projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Chorzów do roku 2030. W ramach partycypacji społecznej inicjowano działania służące rozwijaniu dialogu pomiędzy interesariuszami, prowadzono akcję informacyjną na temat procesu rewitalizacji, umożliwiano zgłaszanie uwag przez interesariuszy i branie udziału w przygotowywaniu dokumentów dotyczących rewitalizacji.

5

5. Przyjęcie Gminnego Programu Rewitalizacji

Procedura opiniowania przez Instytucję Zarządzającą

14.2 Uspołecznienie wdrażania GPR

Miasto Chorzów dołoży wszelkich starań, aby realizację założeń GPR zaangażować bezpośrednio jak najszersze grono interesariuszy. Niezwykle istotne jest włączenie mieszkańców oraz pozostałych partnerów społeczno-gospodarczych Miasta (szczególnie funkcjonujących na terenie obszaru rewitalizacji) do czynnego udziału w działaniach rewitalizacyjnych.

W ramach rozpowszechniania informacji o Gminnym Programie Rewitalizacji Miasta Chorzów do roku 2030, podejmowane będą działania takie jak m.in.:

- umieszczenie na stronie internetowej Urzędu Miasta opracowanego Gminnego Programu Rewitalizacji,
- informowanie za pośrednictwem strony internetowej Urzędu Miasta o nowo realizowanych zadaniach w ramach GPR,
- publikowanie informacji związanych z realizacją procesu rewitalizacji w mediach społecznościowych,
- publikowanie raportów z ewaluacji GPR,
- współpraca międzysektorowa poprzez:
 - powołanie Komitetu Rewitalizacji składającego się z przedstawicieli różnych grup interesariuszy rewitalizacji i partnerów społeczno-gospodarczych (w terminie do 3 miesięcy od uchwalenia Gminnego Programu Rewitalizacji). Komitet stanowić będzie forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami miasta,
 - przygotowywanie informacji bieżących z przebiegu wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji,
 - opracowanie, co najmniej raz na 3 lata, ankiety internetowej skierowanej do mieszkańców i innych interesariuszy oraz partnerów społeczno-gospodarczych Miasta dotyczącej oceny Gminnego Programu Rewitalizacji, prowadzonego procesu rewitalizacji oraz możliwości zgłaszania nowych potrzeb rewitalizacyjnych, wynikających ze zmieniającej się sytuacji społeczno-gospodarczej i przestrzennej miasta,
 - organizację co najmniej jednego w roku spotkania informacyjnego (dopuszczalna formuła zdalna) lub współudział w spotkaniach, gremiach, posiedzeniach, w trakcie których

mieszkańcy, przedsiębiorcy, przedstawiciele instytucji lokalnych i partnerów społeczno-gospodarczych będą mogli uzyskać informacje na temat aktualnego zaawansowania prac nad wdrożeniem procesu rewitalizacji oraz zgłosić uwagi dotyczące prowadzonych prac.

Wskazane działania mają na celu z jednej strony wspieranie współpracy między mieszkańcami, władzami miasta, sektorem pozarządowym i lokalnymi przedsiębiorcami, z drugiej zapewnienie aktywnego udziału różnych grup interesariuszy w procesie wdrażania i monitorowaniu programu rewitalizacji. Dedykowane narzędzia jakimi są cykliczne badania ankietowe, spotkania informacyjne, publikowanie raportów o postępach prac rewitalizacyjnych, czy wreszcie prace Komitetu Rewitalizacji, mają za zadanie włączyć interesariuszy rewitalizacji określonymi w ustawie o rewitalizacji oraz partnerów społeczno-gospodarczych miasta określonych wyszczególnionych w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. oraz ustawie wdrożeniowej w proces rewitalizacji oraz umożliwienie im realnego wpływu na zakres realizowanych działań i ich ewentualną modyfikację, w razie zaistnienia takich potrzeb. Informowanie o możliwości włączenia interesariuszy procesu rewitalizacji w działania monitoringowe i ewaluacyjne, będzie szeroko promowane na dedykowanych stronach Urzędu Miasta, portalach informacyjnych oraz w sposób zapewniający możliwość dotarcia z informacją do szerokiego grona odbiorców. Jednocześnie w trakcie realizacji GPR do 2030 roku, każdy z interesariuszy będzie mógł zgłosić lub podjąć się realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, zgodnych z kryteriami określonymi w rozdziale 8.2 dotyczącym przedsięwzięć uzupełniających.

15. Strategiczna Ocena Oddziaływania na Środowisko

Podstawę prawną dla przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko stanowią:

- Dyrektywa nr 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (Dz. Urz. WE L 197 z 21.7.2001, str. 30-37),
- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2016 r., poz. 353.),
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220, z późn. zm.) ustawa ta dodatkowo uszczegóławia przepisy odnośnie obszarów podlegających ochronie, w szczególności obszarów Natura 2000.

Do uzupełnienia po przeprowadzeniu procedury

16. Określenie niezbędnych zmian w uchwałach

Wszystkie proponowane rozwiązania projektowe w Gminnym Programie Rewitalizacji są zgodne z uchwałami i prawem miejscowym, stąd też nie przewiduje się konieczności zmian lub uchylania przedmiotowych dokumentów.

17. Zmiany w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego

17.1 Specjalna Strefa Rewitalizacji

W Gminnym Programie Rewitalizacji Miasta Chorzów do roku 2030 nie przewiduje się ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji, o której mowa w art. 25 ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku.

17.2 Zmiany w dokumentach planowania i zagospodarowania przestrzennego

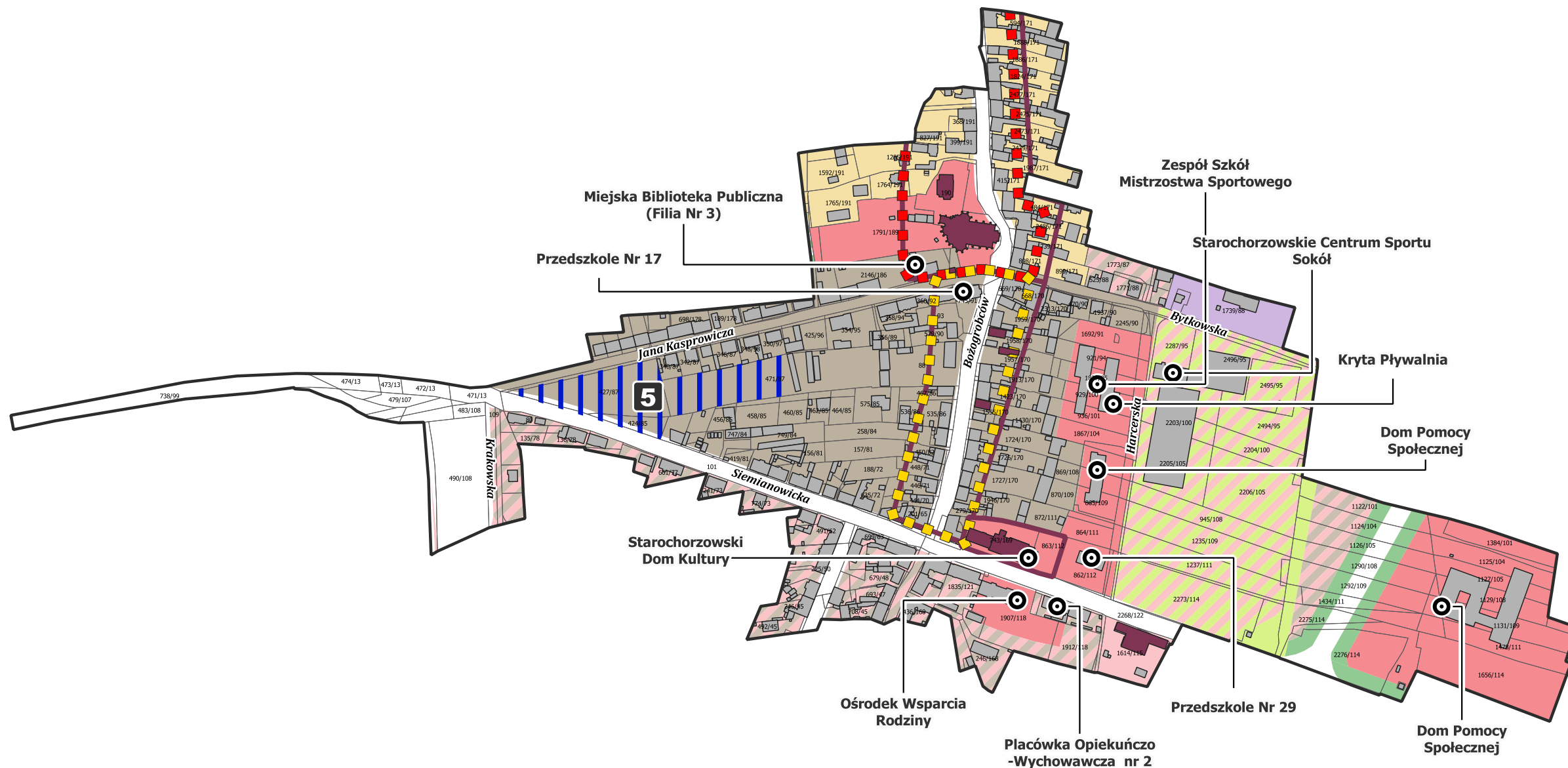
Realizacja zaplanowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych nie wywołuje konieczności wprowadzenia zmian w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Chorzów. Nie przewiduje się także zmian w Miejscowych Planach Zagospodarowania Przestrzennego.

Spis tabel, wykresów i map

Tabela 1 Charakterystyka JCWP zlokalizowanych na terenie Chorzowa	17
Tabela 2 Charakterystyka JCWPD zlokalizowanych na terenie Chorzowa.....	17
Tabela 3 Schemat etapów prac diagnostycznych	21
Tabela 4 Kryteria delimitacji	22
Tabela 5 Obszar rewitalizacji – powierzchnia i ludność	35
Tabela 6 Wskaźniki sfery społecznej podobszaru rewitalizacji Chorzów II i miasta	41
Tabela 7 Wskaźniki sfery pozaspołecznej podobszaru rewitalizacji Chorzów II i miasta	45
Tabela 8 Problemy i wyzwania podobszaru Chorzów II	56
Tabela 9 Wskaźniki sfery społecznej podobszaru rewitalizacji Maciejkowice i miasta	61
Tabela 10 Wskaźniki sfery pozaspołecznej podobszaru rewitalizacji Maciejkowice i miasta	64
Tabela 11 Problemy i wyzwania podobszaru Maciejkowice	71
Tabela 12 Wskaźniki sfery społecznej podobszaru rewitalizacji Chorzów Stary i miasta.....	77
Tabela 13 Wskaźniki sfery pozaspołecznej podobszaru rewitalizacji Chorzów Stary i miasta	80
Tabela 14 Problemy i wyzwania podobszaru Chorzów Stary	88
Tabela 15 Wskaźniki sfery społecznej podobszaru rewitalizacji Centrum	93
Tabela 16 Wskaźniki sfery pozaspołecznej podobszaru rewitalizacji Centrum i miasta	97
Tabela 17 Problemy i wyzwania podobszaru Centrum	104
Tabela 18 Wskaźniki sfery społecznej podobszaru rewitalizacji Chorzów Batory i miasta	108
Tabela 19 Wskaźniki sfery pozaspołecznej podobszaru rewitalizacji Chorzów Batory i miasta.....	112
Tabela 20 Problemy i wyzwania podobszaru Chorzów Batory.....	119
Tabela 21 Podstawowe projekty rewitalizacyjne zrealizowane przez Miasto Chorzów	164
Tabela 22 Indykatywne ramy finansowe	172
Tabela 23 Wzór karty monitorowania przedsięwzięcia rewitalizacyjnego.....	175
Tabela 24 Wskaźniki monitorowania osiągnięcia celów GPR.....	176
Tabela 25 Organizacja procesu ewaluacji GPR Chorzów	177
Tabela 26 Harmonogram rewitalizacji.....	179
Tabela 27 Elementy obowiązkowe strategii IIT w odniesieniu do poszczególnych rozdziałów GPR	181
Wykres 1 Problemy podobszaru rewitalizacji Chorzów II.....	44
Wykres 2 Ocena infrastruktury oraz oferty dostępnej na terenie obszaru rewitalizacji Chorzów II	48
Wykres 3 Problemy podobszaru rewitalizacji Maciejkowice	63
Wykres 4 Ocena infrastruktury oraz oferty dostępnej na terenie obszaru rewitalizacji Maciejkowice	66
Wykres 5 Problemy podobszaru rewitalizacji Chorzów Stary.....	78
Wykres 6 Ocena infrastruktury oraz oferty dostępnej na terenie obszaru rewitalizacji Chorzów Stary	82
Wykres 7 Problemy podobszaru rewitalizacji Centrum.....	95
Wykres 8 Ocena infrastruktury oraz oferty dostępnej na terenie obszaru rewitalizacji Centrum	99
Wykres 9 Problemy podobszaru rewitalizacji Chorzów Batory	110
Wykres 10 Ocena infrastruktury oraz oferty dostępnej na terenie obszaru rewitalizacji Chorzów Batory.....	114

<i>Mapa 1 Obszar zdegradowany – sfera społeczna.....</i>	<i>30</i>
<i>Mapa 2 Obszar zdegradowany – sfera środowiskowa.....</i>	<i>31</i>
<i>Mapa 3 Obszar zdegradowany – sfera techniczna</i>	<i>32</i>
<i>Mapa 4 Obszar zdegradowany – sfera funkcjonalno-przestrzenna</i>	<i>33</i>
<i>Mapa 5 Obszar zdegradowany – sfera gospodarcza</i>	<i>34</i>
<i>Mapa 6 Wyznaczony obszar rewitalizacji</i>	<i>36</i>
<i>Mapa 7 Mapa podobszaru rewitalizacji Chorzów II.....</i>	<i>38</i>

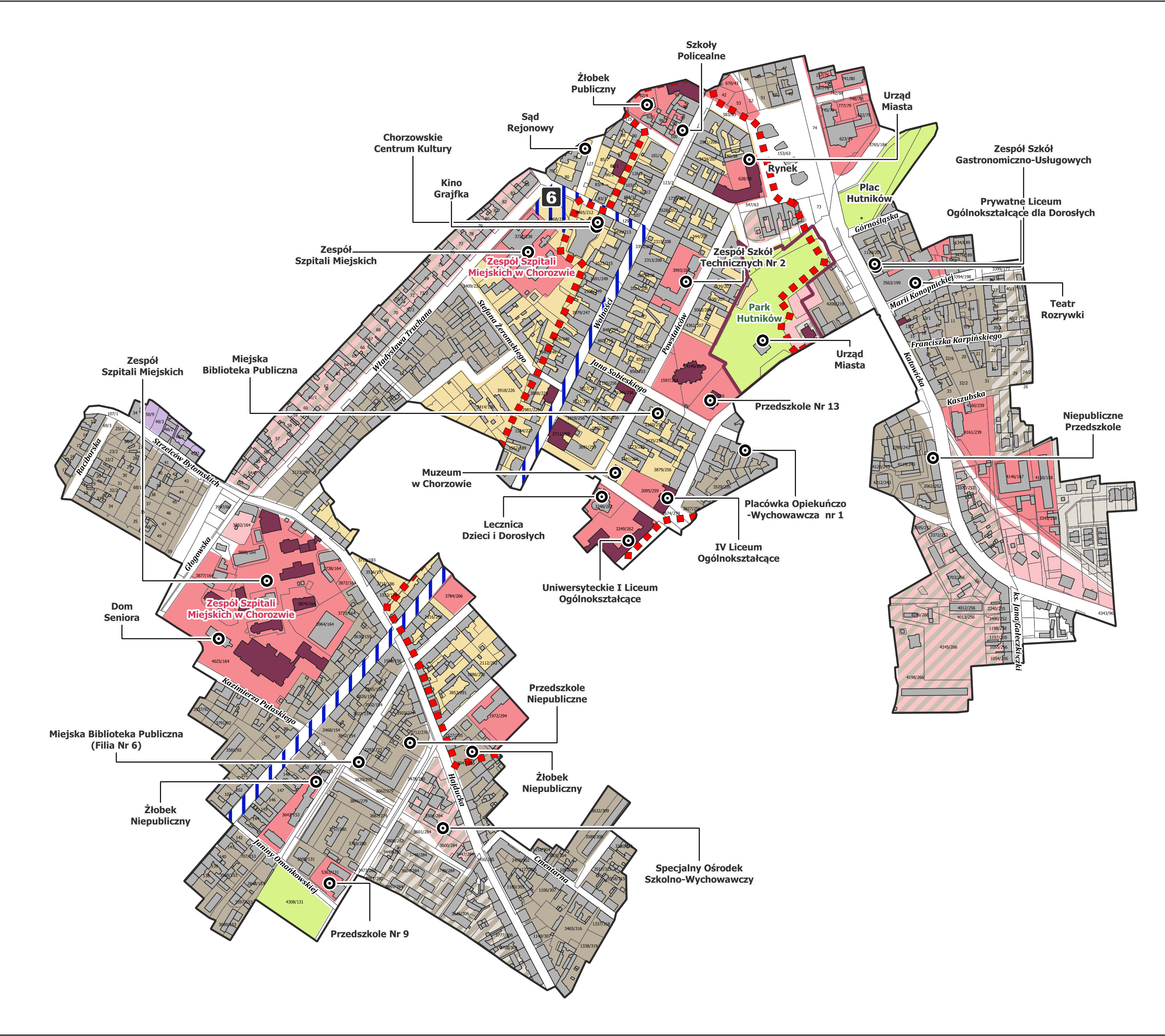
Załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji – mapa pogładowa

PODSTAWOWE KIERUNKI ZMIAN
FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNYCH
OBSZARU REWITALIZACJI MIASTA CHORZÓW

PODOB SZAR CHORZÓW STARY

0 100 200 m
SKALA 1:5000

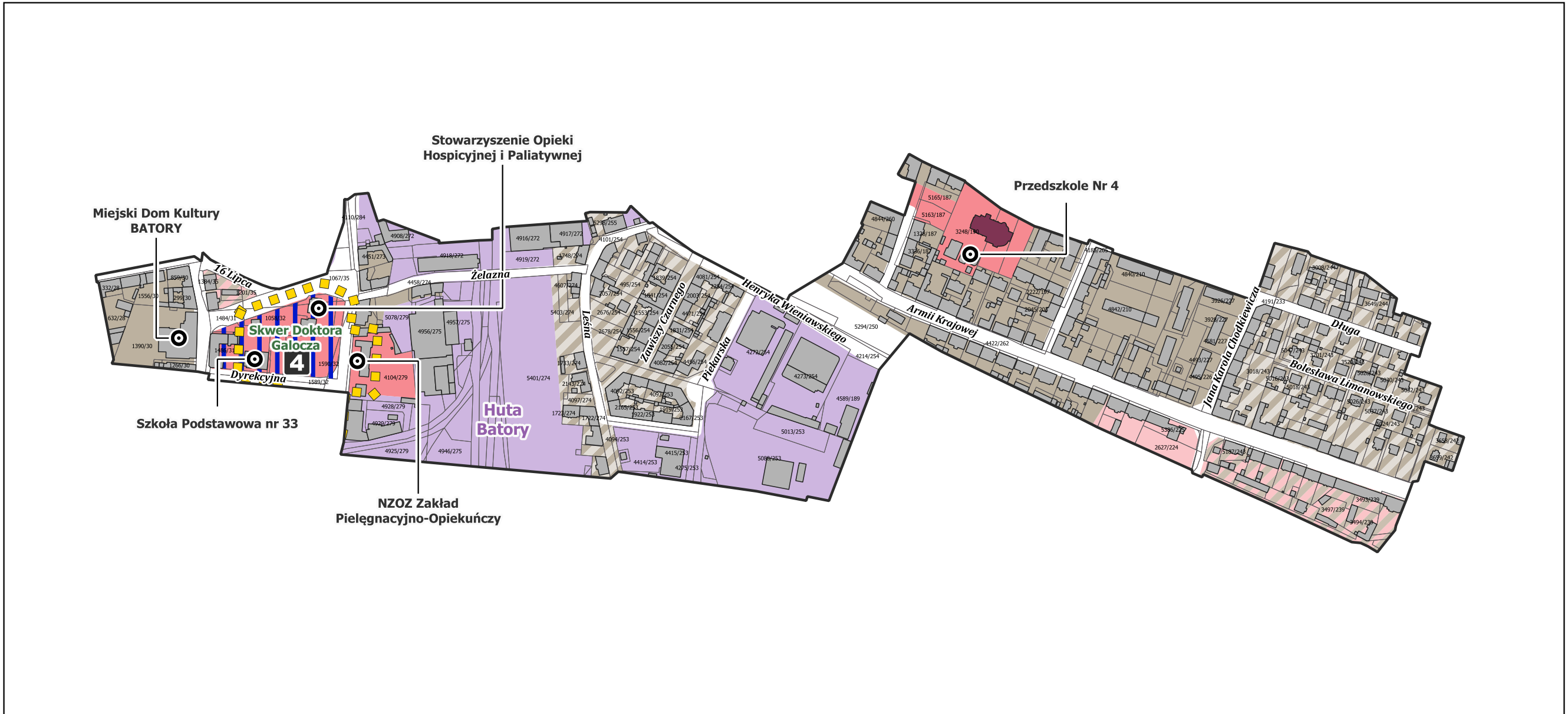

PODSTAWOWE KIERUNKI ZMIAN
FUNKCYJNALNO-PRZESTRZENNYCH
OBSZARU REWITALIZACJI MIASTA CHORZÓW

PODOB SZAR
CENTRUM

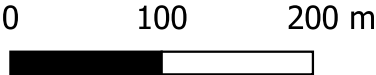
0 100 200 m

SKALA 1:5000

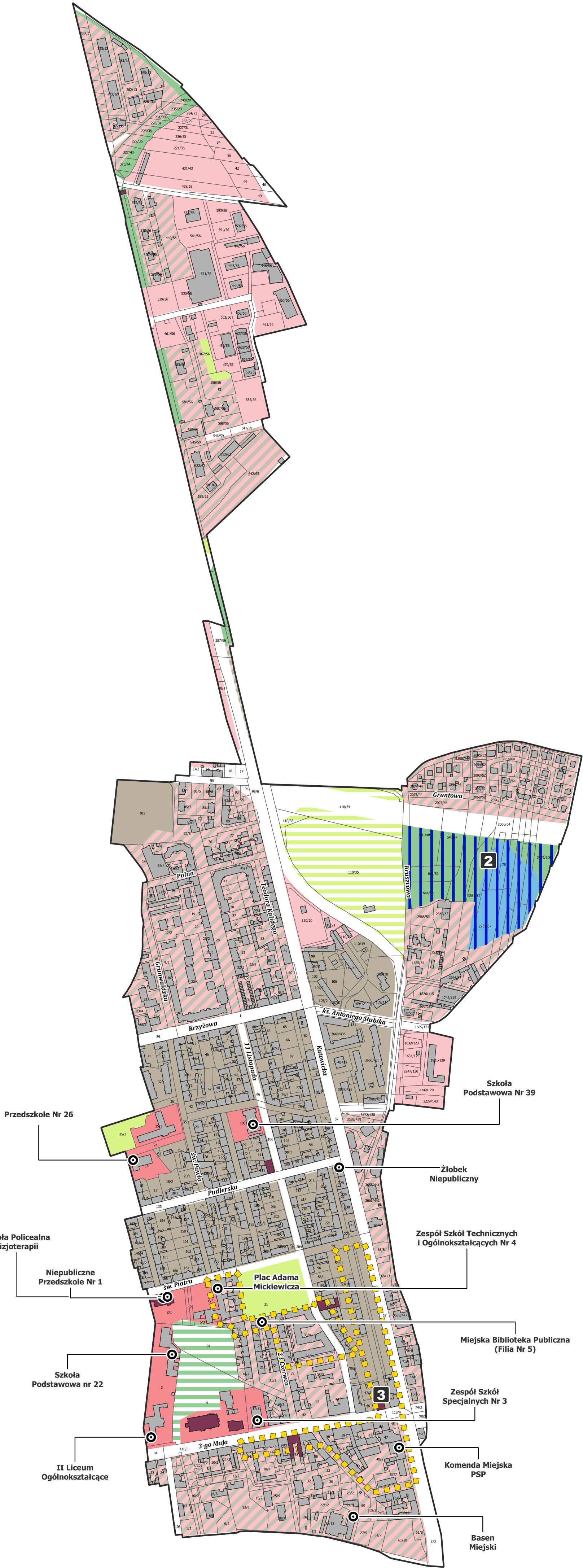

PODSTAWOWE KIERUNKI ZMIAN
FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNICH
OBSZARU REWITALIZACJI MIASTA CHORZÓW

PODOBSZAR CHORZÓW BATORY

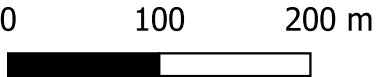

SKALA 1:5000

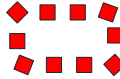
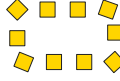
PODSTAWOWE KIERUNKI ZMIAN
FUNKCYJNALNO-PRZESTRZENNYCH
OBSZARU REWITALIZACJI MIASTA CHORZÓW

PODOBSZAR CHORZÓW II

SKALA 1:5000

OBJAŚNIENIA:

- ważniejsze instytucje
- granica obszaru rewitalizacji
- budynki
- granica działek ewidencyjnych
- obszary wymagające zmiany miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
- Strefa pełnej ochrony konserwatorskiej "A"
- Strefa pośredniej ochrony konserwatorskiej "B"
- Obiekt zabytkowy wpisany do rejestru zabytków
- Obszar zabytkowy wpisany do rejestru zabytków

Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne:

- 1** Kompleksowa Rewitalizacja Parku "Dolina Górnika" przy ul. Wiejskiej w Chorzowie
- 2** Kompleksowa Rewitalizacja Cwajki poprzez wykorzystanie potencjału Stawu Herman
- 3** Adaptacja zabytkowego budynku przy ul. Kalidego 1 w Chorzowie na potrzeby nowej siedziby Oddziału Historii Miasta i Regionu Muzeum Hutnictwa w Chorzowie
- 4** Rewitalizacja przestrzeni publicznych podobszaru Chorzów Batory
- 5** Zagospodarowanie terenu u zbiegu ulic Siemianowickiej i Kasprowicza – II etap
- 6** Zielony Szlak Wolności

Docelowa struktura funkcjonalno-przestrzenna wg miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego:

- tereny zabudowy śródmiejskiej
- tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej
- tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej
- tereny zabudowy mieszkaniowej mieszanej
- tereny usług i zabudowy mieszkaniowej
- tereny usług
- tereny usług publicznych
- tereny produkcyjne
- tereny usług sportu i rekreacji
- tereny zieleni urządzonej
- tereny ogrodów działkowych
- tereny zadrzewień i zieleni izolacyjnej
- tereny cmentarzy
- tereny wód powierzchniowych